EDITURA TINERETULUI

Lei 5,75

VLADIMIR COLIN

A ZECEA LUME

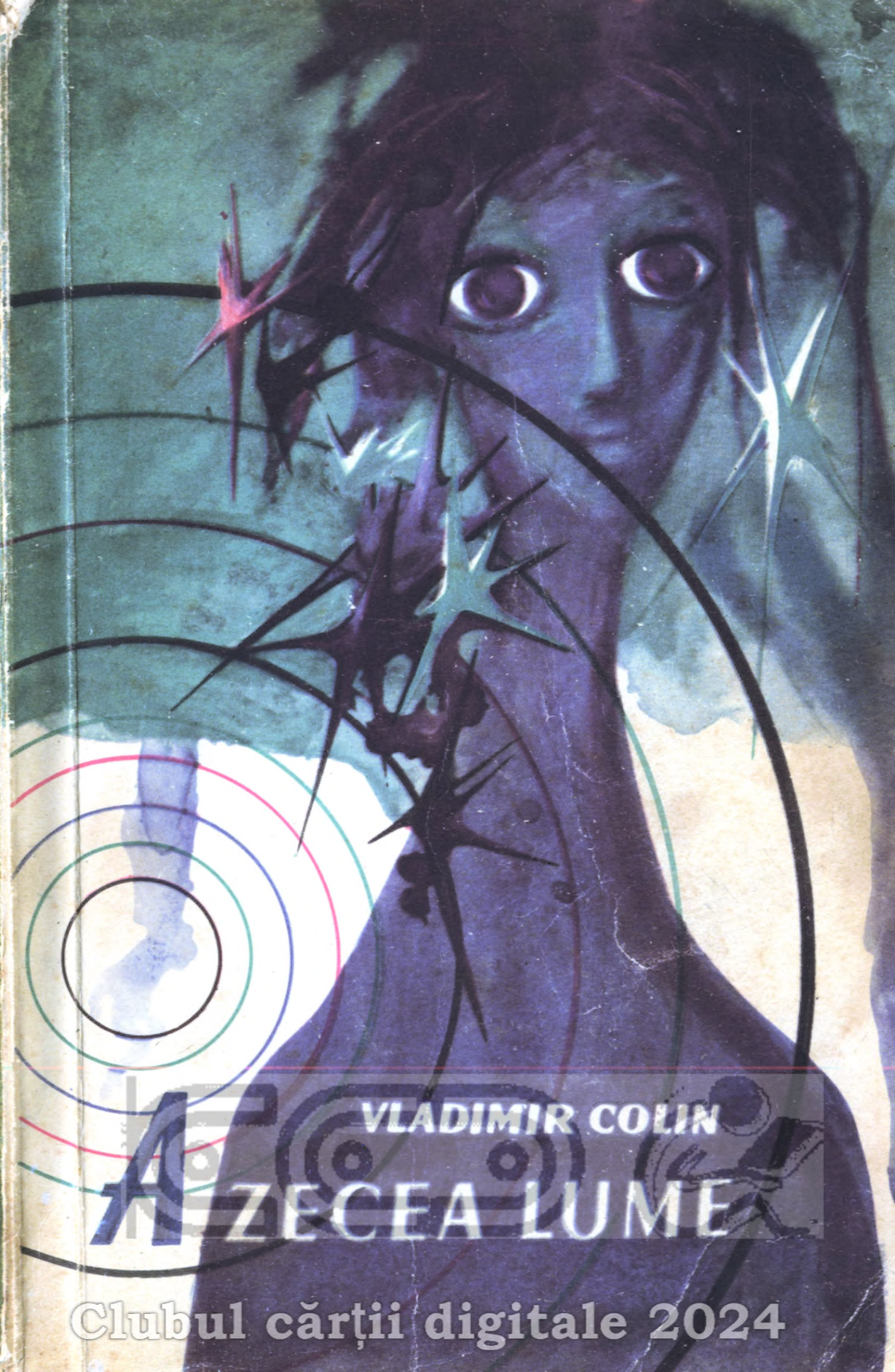

VLADIMIR COLIN

A ZECEA LUME

Clubul cărții digitale 2024

VLADIMIR COLIN

A ZECEA LUME

ROMAN

EDITURA TINERETULUI

Coperta de MARCELA CORDESCU

1. COLOANA LUI THULE

L-am văzut de cum mi-am întors privirile. Vechea uniformă îi era mînjită cu ulei şi, la amîndoi genunchii, întărită cu nişte petice mari şi rotunde, croite dintr-o piele pe care am recunoscut-o îndată : nu degeaba vînasem şi eu într-o vacanţă fiarele ciudate cu carapace în loc de blană, cu pielea netedă şi subţire ca firul de iarbă (dar rezistentă şi suplă ca oţelul), care nu trăiesc decît pe stîncile negre ale Marelui Deşert de pe Pluton...

În neobişnuita forfotă a acelei dimineţi l-am pierdut din vedere înainte de a-i putea face vreun semn, dar eram sigur că şi el mă zărise. Trecuse de bună seamă pe după una dintre imensele coloane ce înconjoară Piaţa Soarelui, ridicînd în văzduh simbolurile celor zece lumi (acum îmi dădeam seama că în clipa cînd îl văzusem se rezema de argintia coloană a lui Thule) şi bănuiam că strădania de a-l regăsi avea să rămînă zadarnică, dacă — pentru o pricină de el ştiută — ar fi socotit nimerit să dispară.

Nu cunosc în toate cele nouă lumi un om sau robot în stare să-i dea de urmă. Acum mulţi ani, cînd se căsătorise cu I-lana, Marele Consiliu i-a trimis o felicitare care nu i-a putut fi înmînată, de vreme ce destinatarul se făcuse nevăzut. Cei mai iscusiţi reporteri răscoliseră timp de o lună de zile planetele şi sateliţii locuiţi, se încheiaseră rămăşaguri şi canalele stereocosmoviziunii fuseseră ocupate de mesajele agenţiilor interplanetare care-şi comunicau informaţii şi presupuneri, dar felicitarea Marelui Consiliu rămînea înregistrată pe banda ei festivă şi tînărul căsătorit nu apăru decît atunci cînd ştirea morţii sale se răspîndi ca singura explicaţie a dispariţiei ce neliniştise întreaga omenire. Se află atunci că

vestitul explorator al vechilor munţi din continentul Albastru de pe Triton îşi petrecuse luna de miere în inima capitalei venusiene, Xu-Tii, la două sute de metri de clădirea principalului post de emisiune venusian...

Ştiam, aşadar, cu cine aveam de-a face. Nu m-am putut totuşi stăpîni şi m-am repezit către coloana argintie, pe care se aflau săpate — cu caractere universale — puţinele date cunoscute ale satelitului îngheţat. Mi-am făcut loc cu greu printre toţi cei adunaţi în piaţă. Aşteptau ca şi mine comunicarea lui Apl şi cred că i-am împins pe cîţiva callisteni cu o brutalitate care i-a scandalizat, de vreme ce mulţimea s-a desfăcut înaintea mea ca cele două aripi ale unei uriaşe cortine multicolore şi cei pe lîngă care treceam mă priveau în tăcere, cu un dispreţ mai elocvent decît tot ce mi-ar fi putut spune. Grăbit să-l regăsesc, însă, le-am înregistrat fără ruşine privirile.

Am ajuns aşa la coloana lui Thule şi, cînd mi-am făcut loc printre piloţii masaţi între ea şi coloana vînătă a lui Pluton, am aruncat o privire din capul scărilor ce coboară de aici către cheiul îmbrăcat cu imensele foi de aur în care Dip Talan a săpat chipurile celor dintîi cosmonauţi. Fireşte, de la înălţimea aceea nu l-am mai putut recunoaşte printre sutele de trupuri mărunte care urcau şi coborau treptele de *martelit,* dar am întîrziat o clipă urmărind de sus forfota oamenilor adunaţi din toate lumile Soarelui nostru, aşa cum alţi oameni dintr-un timp pierdut în negura vremurilor vor fi urcat şi coborît treptele străvechiului turn al lui Babel, venind din toate colţurile măruntei lor lumi, demult apuse, către capitala de chirpic şi cărămidă a Babilonului...

Ştiu, nevoia de a găsi puncte de contact între prezent şi trecut e o deformaţie profesională — şi ştiu, mai ales, cît de neadevărate sînt apropierile dintre lumi fără posibilităţi de legătură — dar cunoaşterea trecutului m-a îmbogăţit în asemenea măsură, încît mi se pare că strămoşii trăiesc într-adevăr în mine, că nu sînt decît puntea dintre ei şi urmaşii viitorului, urna vie care le păstrează şi transmite multimilenara experienţă a omenirii. Oare nu-i firesc să desluşesc triumful acestei omeniri în împrejurarea că, dacă Turnul lui Babel a devenit sim-

bolul înfrîngerii setei de a cunoaşte, treptele de martelit suind către galbena coroană a Pieţii Soarelui simbolizează cucerirea necunoscutului, vizibila victorie a gîndirii ? Vechiul turn îşi află împlinirea în vastul monument al zilelor noastre, iar oamenii foind între cheiul placat cu reliefurile de aur ale lui Dip Talan şi uriaşa piaţă înconjurată de coloanele lumilor duc la capăt ceea ce n-au putut făptui asiaticii în caftane bariolate, năzuind să se înalţe şi să atingă cerul.

Trecutul nu mai are demult taine pentru noi. M-a uluit ades munca tenace, intuiţia şi ingeniozitatea vechilor oameni de ştiinţă care au izbutit să reconstituie istoria din cioburi şi temelii de ziduri pulverizate, descifrînd limbi moarte şi aflînd pînă şi lista invitaţilor la ospăţul cutărui regişor dintre Tigru şi Eufrat (fără să ştie întotdeauna mare lucru din cîte se petrecuseră sub domnia lui...), dar, din clipa în care Malarat a descoperit tehnica reînvierii imaginilor şi Sat-obil procedeul detectării şi identificării undelor sonore ale trecutului, istoria a putut fi scrisă *pe viu,* fiecare dintre noi retrăind-o cu iluzia dramaticei intensităţi a prezentului. Ştiţi că ecranele malarat ne înfăţişează distrugerea Troiei la simpla reglare a butoanelor *Timp* şi *Spaţiu,* că detectorul lui Sat-obil ne îngăduie să auzim răcnetele aheenilor năvălind în cetatea incendiată a lui Priam, vaietele răniţilor trecuţi prin sabie şi bocetele troienelor captive. Sau, pentru a reveni la Turnul lui Babel, din apele moarte ale ecranului răsare imaginea colosului de lut din Babilon, cu brîiele teraselor şi cu scările lor, ocupate de o fastuoasă procesiune. E noapte şi punctele de foc ale făcliilor urcă spre cer, cu eroismul marilor disproporţii. Parcă omenirea însăşi cucereşte anevoie treaptă cu treaptă şi înălţarea procesiunii reprezintă ridicarea umanităţii către bănuitele mistere, cărora peste o clipă le va pătrunde înţelesul. Clipa trece şi privirile ne urmăresc halucinanta prăbuşire a arhaicului edificiu. Un imens pumn invizibil pare a-l turti. Fulgerele crăpăturilor străbat termitiera cu ziduri trudnic înălţate, luminile şovăitoare se sting în jalnicul vaier al glasurilor şi din nou, ca-n vremea ei eroică şi neştiutoare, legenda s-ar naşte sub ochii noştri, dacă n-am fi aflat că pumnul invizibil e doar năprasnica

putere a cutremurului, care a năruit turnul în noaptea unor atavice spaime...

Da, cunoaştem istoria trecutului mai bine decît au înţeles-o cei pentru care constituia prezentul. Dar amănunţirea gîndurilor din clipa cînd am fost încredinţat că-l pierdusem pe vechiul prieten, întrezărit în forfota din Piaţa Soarelui, m-a îndepărtat de firul povestirii.

Fără să-mi dau seama, aşadar, mă rezemasem cu spatele de argintia coloană a lui Thule. Sub picioarele mele, departe, valurile oceanului se spărgeau la capătul scării, spălînd treptele pe care Soarele le făcea să pară mai strălucitoare decît plăcile de aur ale lui Dip Talan.

— Sînt aici, am auzit atunci o şoaptă şi-n susurul ei am recunoscut glasul puţin răguşit al celui pe care pierdusem nădejdea să-l regăsesc. Pipăie cu degetele coloana de care te sprijini. În dreptul umărului tău stîng e o cifră, un şapte. Împinge în jos bara lui şapte !

Nu m-am mirat. Am făcut întocmai ce-mi poruncea, pentru că dacă ceva m-ar fi mirat ar fi fost să-l aud rostind doar : „de pe ce planetă vii ?“, sau altă banalitate de acelaşi soi. Am apăsat liniuţa de piatră şi m-am pomenit înăuntrul coloanei, pe platforma îngustă a unui ascensor ; a prins a coborî prin beznă către o lumină slabă, ce venea din fundul puţului şi-mi arăta pe pereţii de piatră nişte desene ciudate. Erau siluete stîngace şi nu ştiam ce mi se părea ciudat în alcătuirea lor, de vreme ce mă obişnuisem de mult cu toate formele pe care viaţa le îmbracă în mulţimea lumilor noastre. Simţeam totuşi că acolo, pe pereţii peste care pîlpîia lumina venită de jos, fuseseră zgîriate chipuri pe care nu le mai întîlnisem niciodată. Poate că totul nu era decît o iluzie, pricinuită de faptul că mă prăbuşeam cu o iuţeală neobişnuită şi imaginile se încălecau, piereau înainte de a fi avut răgazul să le desluşesc într-adevăr. Poate că dacă le-aş fi privit în alte împrejurări aş fi regăsit în ele ceva din cîte văzusem pe continentele şi mările ce se rotesc în jurul Soarelui nostru, pe planete şi sateliţi care-şi pierduseră de mult misterul. Oricum, îmi amintesc că mă mirase nepriceperea celui ce zgîriase imaginile în piatră şi nu se gîndise să le compună aşa, încît, folosind repeziciunea cu care cobora ascensorul, să le însufleţească

fie şi într-o primitivă succesiune cinematografică, de felul celei pe care o descoperiseră egiptenii, cînd înşirau la intrarea templelor statui ale căror atitudini reprezentau o singură mişcare descompusă, menită să se unifice pe retina faraonului, în clipa cînd ar fi gonit călare pe dinaintea alaiului de statui, ce păreau că învie pentru a-l saluta.

N-am avut vreme să gîndesc prea mult. M-ám oprit deodată într-o lumină cenuşie, de amurg, şi l-am văzut din nou, sprijinit de o stîncă opalină, aşa cum îl văzusem cu puţin timp înainte rezemat de coloana argintie, prin golul căreia coborîsem. Mă privea gînditor şi, abia acum, cînd mă aflam aproape de el, mi-am dat seama cît de tare îmbătrînise. Colţurile ochilor îi şi fuseseră prinse într-o reţea de cute, fruntea-i era însemnată cu gratiile suferinţei, iar pielea arămie i se lipise de oasele feţei, făcîndu-l să semene mai mult decît oricînd cu bătrîna căpetenie indiană pe care o văzusem în copilărie la Muzeul Omului, printre celelalte statui înfăţişînd diversitatea chipului omenesc. Doar ochii-i străluceau palid, ca de obicei, şi-n culoarea lor cenuşie nimeni n-ar fi putut citi...

Mă privea gînditor, lăsîndu-mă să-l cercetez în voie şi să descopăr farmecul locului în care mă adusese. Ştiam că, asemenea tuturor coloanelor înălţate îndată ce omenirea se constituise într-un întreg şi îşi alesese pentru întîia oară un Mare Consiliu, coloana argintie a lui Thule fusese ridicată peste replica miniaturală a „lumii de rezervă“ pe care avea menirea s-o reprezinte sus, în Piaţa Soarelui. Dar nu mă interesase niciodată satelitul mort al Ultimei, lipsit de urme arheologice, aşa că nu apucasem să cobor pînă la realitatea artificială în care acum pătrunsesem. Numai comparînd ceea ce vedeam cu amintirile anilor de şcoală recunoşteam stîncile opaline şi copacii de sticlă, atît de duri, încît „arborele de fier“ de pe Pămînt pare, alături de ei, o tulpină de bambus ; florile cu petale transparente, în care meşterii titanieni sculptează uluitoare camee ; iarba neagră şi ascuţită pe care nu poţi păşi desculţ, aşa cum nu poţi trece descălţat peste o colonie de arici ; „apa“ densă, ca de argint viu, tîrîndu-se cu încetineala unui melc tranda-

firiu printre maluri vitrificate... Ridicîndu-mi privirile am avut deodată revelaţia unor constelaţii necunoscute. Printre ele, mărunt cît un stater de aur al vechilor elini, clipea o stea în care am recunoscut Soarele nostru, a cărui strălucire palidă nu izbutea să trimită pe Thule mai multă lumină decît trimite Luna pe Pămînt.

— Din fericire, spuse deodată Al-aut de parcă ar fi urmat o convorbire abia întreruptă şi ca şi cum nu s-ar fi scurs mai bine de cinci ani pămînteşti de cînd nu ne văzusem, aici n-avem nevoie de haine de protecţie. Pe mica reconstituire în care ne aflăm temperatura e reglabilă şi coboară numai dacă vrem pînă la asprul ger al celei de a zecea lumi...

Glasul puţin răguşit răsuna atît de firesc în straniul peisaj thuleean şi ochii cenuşii păreau să fi împrumutat în asemenea măsură culoarea luminii acestei lumi moarte, încît m-am întrebat îndată dacă Al-aut nu trăise de cînd nu-l văzusem pe satelitul celei din urmă planete a sistemului nostru, Ultima, botezat cu numele pe care cei vechi îl dădeau insulei din nordul Europei, hotărnicind pentru ei capătul lumii. Mi-l închipuiam atît de bine pe îngheţatul satelit, ce se roteşte în jurul Ultimei la fantastice depărtări de Soarele nostru galben, încît am zîmbit fără voie.

— Aceeaşi cauză, două efecte, a spus iar Al-aut (şi nu m-am mirat, pentru că ştiam demult că-mi poate citi gîndurile : nu degeaba se născuse şi-şi petrecuse copilăria în mijlocul venusienilor). Fii sigur că nici unuia dintre membrii Marelui Consiliu nu-i vine să zîmbească în clipa asta...

N-am înţeles ce vrea să spună, dar cuvintele lui mi-au amintit că locul meu nu era acolo, ci sus, în Piaţa Soarelui, unde trebuia să ascultăm comunicarea lui Apl.

— Poţi rămîne liniştit aici, l-am auzit atunci, din nou. Apl va hotărî asupra unor concluzii la care am ajuns şi tocmai pentru a sta nestingheriţi de vorbă te-am adus... pe Thule. Ai vreme ?

I-am înţeles exact întrebarea. Nu se referea, fireşte, la momentul acela.

— Mi-am isprăvit lucrarea asupra religiilor primitive şi Marele Consiliu, care aprobase acum trei zile pre-

mierea ei, m-a anunţat că au apărut noi date, privitoare... m-am oprit deodată şi l-am privit lung, dar Al-aut mi-a înapoiat privirea şi a zîmbit doar, trist cum nu-mi amintesc să-l mai fi văzut zîmbind.

— Privitoare ?

— La Thule, am îngăimat.

Începeam să înţeleg că totul se înlănţuia. Ca de obicei, nimic nu era întîmplător : nici revenirea surprinzătoare a Marelui Consiliu asupra propriei lui hotărîri, nici ivirea lui Al-aut şi prezenţa lui în această artificială replică a lui Thule, nici — mai ales — comunicarea lui Apl, pe care o aşteptam cu toţii, fără să ştim ce avea să ne împărtăşească.

Al-aut mă lăsă să înţeleg pînă la capăt. Apoi spuse :

— Da. Totul se leagă. Şi totul e înspăimîntător de trist...

A tăcut o clipă. În lumina cenuşie, egală, care ne făcea să părem poleiţi de-o invizibilă Lună, l-am văzut trecîndu-şi arătătorul peste închizătoarea bioelectrică şi, cînd buzunarul de la pieptul vechei lui uniforme s-a deschis, a scos din el un obiect. Nu puteam vedea ce ţine în pumn.

— Problema asta i s-a pus omenirii în mai multe rînduri, a rostit amărît ciudatul meu prieten, şi niciodată n-a primit o dezlegare mulţumitoare... Nu te-a mirat nimic, în vreme ce coborai prin golul coloanei ? m-a întrebat apoi, cu alt glas.

Mi-am amintit brusc de chipurile zgîriate stîngaci pe peretele de piatră al puţului, dar n-a fost nevoie să le pomenesc.

— Da, a spus încetişor Al-aut. Apoi, fără veste, şi-a întins către mine braţul : Ce-i asta ?

În palma lui, acum desfăcută, am zărit un obiect pe care mă aşteptam atît de puţin să-l întîlnesc atunci, acolo, încît nu mi-am crezut ochilor. Trebuie să fi arătat destul de caraghios aşa, cu privirile înecate într-o nemăsurată mirare, care mi-a îngăduit cam tîrziu să întreb doar, prosteşte :

— Ce caută asta... la tine ?

— Nu mi-ai răspuns.

Al-aut nu mă slăbea. Am dat din umeri şi, luîndu-i piatra din mînă, am spus în silă ceea ce nu mă îndoiam că ştie :

— E un fragment de idol. Partea superioară a unui idol de piatră, înfăţişînd o zeitate ciclopică, poate imaginea destul de rară a Marelui Zeu. În ciuda caracterului ciclopic, exemplar apropiat ca factură de produsele bronzului din insulele Ciclade.

— Eşti sigur ?

— Orice manual elementar reproduce idoli asemănători.

A tăcut din nou, ca şi cum m-ar fi îndemnat să nu mă pripesc şi să privesc încă o dată statueta pe care-o săltam în palmă. Şi, într-adevăr, pe măsură ce prelungeam cercetarea, începea să mă cuprindă o vagă nesiguranţă. La drept vorbind, mă simţeam tot mai puţin încredinţat de caracterul cicladic al zeului, deşi unele trăsături generale nu puteau fi contestate. Capul rotund, pe care doar un imens ochi era indicat, restul feţei rămînînd neted ca un ou, putea reprezenta foarte bine o variantă a capului Marelui Zeu, deşi un nas puternic era de obicei singurul amănunt precizat pe asemenea idoli, care înfăţişau mai ales o Mare Zeiţă. Raritatea idolilor masculini descoperiţi îmi îngăduia să presupun că şi acesta ar fi putut fi încadrat în familia cicladică, dar ceva în proporţia dintre cap şi umeri, mai bine zis absenţa gîtului alungit, nu respecta canonul insular. Spre deosebire de tipul cunoscut — şi aici se vădea neasemănarea esenţială — idolul acesta era înfăşurat în nişte veşminte cum nu mai văzusem, pe cînd Marele Zeu e reprezentat întotdeauna gol, ca un acolit al Marei Zeiţe goale a fertilităţii.

— De unde-l ai ? l-am întrebat pe Al-aut, care mă urmărea în tăcere şi ştia tot atît de bine ca şi mine ce gîndeam acum. Influenţa cicladică e incontestabilă, dar idolul a fost de bună seamă găsit într-o regiune depărtată de focarul insulelor, într-o regiune unde asemenea idoli n-au mai apărut pînă azi, ceea ce explică abaterile necunoscute de la canonul clasic.

Vorbeam, şi jargonul de specialitate îmi întărea încrederea în propriile concluzii, aşa că am încheiat

âproape triumfător. Al-aut şi-a trecut palma peste faţă cu un gest pe care-l regăseam cu înduioşare, pentru că-mi era cunoscut încă din tinereţe, de pe vremea cînd studiam amîndoi şi ascultam împreună benzile universitare. Ştiam că gestul îi vădea tulburarea şi l-am atribuit uimirii pe care i-o provoca perspicacitatea de care dădusem dovadă. Dar m-a privit în ochi şi-a rostit răspicat, cu un fel de necaz :

— Idolul provine de pe platoul sudic al lui Thule !

Am clipit de cîteva ori, ca orbit de o neaşteptată lumină. Înţelegeam ruşinat de ce mi se păruse ciudată consistenţa pietrei, măcar că trecusem indiferent peste amănuntul care ar fi trebuit să mă pună pe gînduri : fragmentul statuetei, nu mai înalt de un lat de palmă, era cu mult mai greu de cît putea fi un obiect similar, cioplit în oricare piatră de pe Pămînt.

— Aşadar, n-a fost adus de pe Pămînt, am şoptit, încă buimăcit de vestea neaşteptată. Dar un pămîntean a putut să-l cioplească pe Thule, am adăugat, încercînd să-mi adun gîndurile, să le strunesc şi să pun rînduială acolo unde cuvintele lui întronau haosul.

— Un om de ştiinţă ? Un arheolog ? Cine ar fi ştiut să-i dea caracterul cicladic ?... Nu. Din păcate, nu, mi-a răspuns Al-aut. Înţelegi ? Spun *din păcate* pentru că am dovada faptului că idolul a fost cioplit pe Thule şi pentru că mă gîndesc la soarta celor care l-au cioplit...

Acum ne înţelegeam fără cuvinte — de astă dată n-aveam nici eu nevoie de cuvinte ca să-l înţeleg — aşa că am tăcut o vreme amîndoi. Îmi aminteam de siguranţa cu care-mi spusesem, nu mai departe decît adineauri, cînd privisem de la înălţimea treptelor de martelit forfota trupurilor omeneşti, că trecutul nu mai are taine pentru noi... Tot ce învăţasem, tot ceea ce generaţii de copii învăţaseră, se putea dovedi o atît de grosolană eroare ? De la cel ce asculta benzile elementare şi pînă la savanţii Marelui Consiliu, ştiam cu toţii că thuleeana matrice de piatră nu izbutise să producă decît forme de viaţă vegetală. Nici un animal — şi cu atît mai puţin o fiinţă gînditoare — nu apucase să se ivească pe „lumea de rezervă". Şi deodată aflam că satelitul îngheţat zămislise oameni, mai mult, că oamenii de pe vitregitul

astru pe care razele Soarelui nostru nu ajungeau să-l încălzească se aflau la vîrsta cînd ciopleau idoli. Şi încă de tip quasi-cicladic...

Totul părea ireal şi absurd, ca peisajul în care mă aflam. Întrebările îmi stăteau pe limbă, dar, cînd am întrerupt într-un tîrziu tăcerea, am spus doar, şovăitor :

— Comunicarea lui Apl, aşadar... ?

— Priveşte soarta oamenilor ce se găsesc acum, pe Thule, la nivelul epocii bronzului.

Încă nu mă puteam obişnui cu gîndul consecinţelor pe care fraza lui, aparent inofensivă, le implica. Alarmat, m-am agăţat de o ultimă speranţă :

— Dar dacă idolul a fost cioplit de mult, cine ştie cînd, iar oamenii au dispărut între timp ?

— Ar fi fost într-adevăr mai bine, mi-a răspuns Al-aut. Numai că idolul a fost cioplit de contemporanii noştri de pe Thule. Nu mai poate fi nici o îndoială, de vreme ce i-am văzut cu ochii mei. Eu. Cinegrafiile se află pe masa Marelui Consiliu, ca anexe la raportul prin care... prin care i-am condamnat la moarte !

A rostit ultimele cuvinte aproape în şoaptă. Poate că peisajul din jurul nostru, amintindu-i de cel pe care-l cunoscuse în toată amploarea pe cea de a zecea lume, îl îndemna să coboare fără voie glasul, de teamă ca vorbele să nu-i ajungă la urechile celor pe care-i hărăzise morţii şi pe care se aştepta să-i vadă răsărind de după stîncile opaline ? Bieţii sălbatici, oricum, nu l-ar fi înţeles. Doar eu pricepeam acum oboseala din glasul lui puţin răguşit şi tristeţea care-i umbrea privirile. Căci omenirea mai cunoscuse, într-adevăr, asemenea cumplite probleme...

— Cel mai bun lucru ar fi fost să uităm că pe un satelit oropsit au fost descoperite nişte biete fiinţe care încep să gîndească, a adăugat încetişor Al-aut. Dar nu-i întotdeauna cu putinţă să faci cum socoţi că-i bine... Mă crezi că am şovăit chiar, întrebîndu-mă dacă nu trebuie să tac, să ascund omenirii şi Marelui Consiliu ceea ce descoperisem ?

Mi s-a părut că nu aud bine.

— Ai şovăit ?

— M-am temut de consecinţele înaltelor şi nobilelor idealuri în virtutea cărora ştii tot atît de bine ca şi mine cè se va întîmpla, a spus cu o ciudată blîndeţe Al-aut. Dar mi-am amintit de desenele zgîriate pe pereţii puţului... şi şi-a trecut din nou palma peste faţă.

Într-adevăr, uitasem de desene. Nimeni nu le dăduse atenţie pentru că nimănui nu-i trecuse prin minte că satelitul îngheţat putea fi locuit. Toţi cei ce coborîseră prin golul coloanei, vizitînd reconstituirea peisajului thuleean, le luaseră probabil drept nişte mîzgălituri făcute în clipe de răgaz de constructorii coloanei.

— Aşa e, mi-a dat dreptate Al-aut. Atunci cînd s-a înfiinţat Marele Consiliu şi s-a hotărît construirea Pieţii Soarelui, cînd expediţiile au pornit către toate planetele sistemului nostru şi către toţi sateliţii lor pentru a vedea care aştri ar putea primi surplusul omenirii, o asemenea expediţie s-a îndreptat şi către Thule. A recunoscut în el o lume posibilă sau, cum spunem azi, o „lume de rezervă", şi a studiat satelitul Ultimei în vederea reconstituirii de sub cea de a zecea coloană, căci, din mulţimea planetelor şi sateliţilor Soarelui nostru, zece întruneau condiţiile pentru a deveni lumi, pentru a primi oameni. Unul dintre membrii expediţiei — nici nu se ştie cine — a dat pe Thule peste oamenii pe care aveam să-i descopăr şi eu. Întreaga omenire abia fusese zguduită de „tragedia tritoniană", aşa că-ţi închipui ce s-a petrecut în sufletul lui... I-am retrăit peste veacuri frămîntările şi, cu toate că hotărîrea la care s-a oprit reprezintă o încălcare a legii noastre — mai puţin riguroasă, desigur, pe vremea lui — nu eu am să-i arunc prima piatră. I-a fost milă de fiinţele neajutorate pe care le-a întîlnit şi nu le-a trădat. Aşa cum s-a priceput, a zgîriat totuşi pe pereţii puţului siluetele pe care le văzuse, nădăjduind că oamenii satelitului îngheţat vor evolua destul pentru a se putea înţelege cu viitorii trimişi ai omenirii, în ziua cînd creşterea populaţiei ne va face să ne îndreptăm privirile către lumea de rezervă a sistemului nostru. În ziua aceea mesajul zgîriat de el pe pereţii coloanei argintii va fi fost înţeles... şi apreciat. Presupunea că lumea vitregă de pe Thule nu ne va atrage curînd...

— Şi nu s-a înşelat, am spus. Pe Pămînt au trecut aproape o mie de ani de la construirea Pieţii Soarelui!

Clătinînd din cap, Al-aut m-a privit lung.

— Trebuie să-ţi spun *eu* că e mult prea puţin pentru ca evoluţia lor să fi înregistrat progrese apreciabile? A tăcut o fracţiune de secundă şi a urmat, cu o resemnare care nu prea i se potrivea: Aş fi îndrăznit să recomand Marelui Consiliu să nu ia act de descoperire, dacă n-aş fi ştiut că politica struţului nu duce la nimic. Ceea ce a aflat ieri cosmonautul care a zgîriat desenele rămase fără ecou pentru că expediţiile pe Thule erau rare, ceea ce am descoperit eu, va fi redescoperit mîine de un altul.

— Şi atunci?

— Nu ne rămîne decît să aşteptăm hotărîrea Marelui Consiliu, a încheiat Al-aut, cu atîta oboseală, încît am înţeles că se află într-adevăr la capătul puterilor.

Nu ştiam de cînd purta în el taina fiinţelor gînditoare de pe cea de a zecea lume, dar îl cunoşteam îndeajuns pentru a bănui chinurile prin care trecuse, zbuciumul nopţilor de nesomn, îndoielile şi remuşcările care-l sfîşiaseră, imprimîndu-i pentru totdeauna pe frunte gratiile suferinţei. Am tăcut, deşi înţelegeam că nu-mi spusese totul. Doar nu mă chemase şi nu-mi vorbise acolo, în miniatura lumii argintii care pusese stăpînire pe gîndurile lui, numai pentru a-mi destăinui cu o clipă mai devreme ceea ce toţi cei adunaţi în Piaţa Soarelui urmau să afle îndată. Sau nu îndrăznise să aştepte singur trecerea ultimelor minute, pentru înfruntarea cărora nu mai găsea în el energia mistuită în zilele şi nopţile care le precedaseră?

— Poate că-i timpul să ne întoarcem sus, am propus în cele din urmă, cînd tăcerea noastră se prelungise.

În straniul peisaj thuleean a răsunat atunci un glas pe care cu toţii-l recunoşteam şi, spre marea mea mirare, glasul rostea rar şi desluşit:

— Atenţiune! Atenţiune! Vorbeşte Apl. Vorbeşte Apl. Al-aut şi Tudla sînt aşteptaţi de Marele Consiliu.

Mi-am întors privirile către Al-aut, care mi-a zîmbit vinovat, dînd din cap.

Eu eram Tudla.

2. MARELE CONSILIU

Urmîndu-l pe Al-aut, am urcat prin trunchiul coloanei, încercînd zadarnic să desluşesc desenele zgîriate în piatră de mîna vechiului explorator. Cînd ne-am ivit în Piaţa Soarelui, un freamăt a străbătut mulţimea peste capetele căreia cuvintele lui Apl răsunaseră aşa cum le auzisem şi noi în artificialul peisaj al lumii îngheţate. Iar mulţimea s-a desfăcut din nou înaintea mea, ca aripile multicolore ale unei imense cortine. De astă dată însă, nu citeam în privirile tuturor decît o atentă curiozitate. Vedeam feţele preocupate ale venusienilor — care ne citeau gîndurile pe măsură ce înaintam şi ne intuiau frămîntarea, fără să priceapă ceea ce o pricinuise, gîndurile învălmăşindu-ni-se neliniştite — şi înregistram fără să vreau contrastul dintre pielea lor roşie şi cea neagră a mercurienilor, care se mişcau tot timpul, dînd din mîini şi şopotind febril. Gravi ca nişte vechi preoţi egipteni, marţienii făceau, dimpotrivă, gesturi puţine, în vreme ce ganymedienii măslinii şi callistenii de culoarea plumbului înclinau unii către ceilalţi capete prelungi, care-mi aminteau de personajele străvechiului pictor El Greco. Drapaţi în verzile lor *padane*, titanienii ne priveau stăruitor. Grupurile tritonienilor, galbeni, şi cele vinete ale plutonienilor păreau mai galbene şi mai vinete datorită pămîntenilor, în strălucitoare veşminte portocalii. Toată această mulţime, adunată în galbena Piaţă a Soarelui străjuită de cele zece uriaşe coloane ale lumilor, tăcea şi ne privea, în vreme ce o străbăteam pentru a ajunge la coloana portocalie a Pămîntului, îndărătul căreia se ridica, imaculată ca o construcţie din bioxid de carbon îngheţat, clădirea de marmoră albă a Marelui Consiliu.

Am intrat pe sub imensul portal sculptat, pe care se îmbină simbolurile lumilor, am străbătut marea sală pe pereţii căreia se înşiruie numele tuturor celor care au binemeritat de la oameni şi ne-am rostit numele în dreptul peretelui din fund :

— Al-aut.

— Tudla.

Peretele s-a ridicat şi ne-am pomenit în faţa scării rulante, căreia nu-i puteam vedea capătul. Peste o clipă ne aflam în încăperea unde se adunau cele mai strălucite minţi ale omenirii.

Cum nu mai avusesem prilejul să pătrund în încăperea de sfat, mi-am rotit privirile cu lăcomie, căutînd să nu scap nici un amănunt. Pereţii mi s-au părut turnaţi în oţel. Trei dintre ei erau netezi ca nişte oglinzi — m-a mirat faptul că nu mă vedeam în luciul lor, după cum nu-i vedeam răsfrîngînd nimic din ceea ce se afla în încăpere — iar cel de al patrulea era acoperit de simetrica vegetaţie a unor butoane multicolore. Podeaua elastică avea moliciunea vechilor covoare de lînă. Tavanul, o uriaşă semisferă azurie, se boltea ca şi cum ar fi vrut să facă loc mesei în formă de potcoavă, netedă, simplă şi goală. În jurul mesei şedeau membrii Marelui Consiliu. Am recunoscut chipurile aleşilor, reprezentînd fiecare la masa lumilor cîte o planetă sau un satelit, şi am tresărit dînd cu ochii de scaunul gol, pe spătarul căruia vedeam încrustat arborele de sticlă, simbolul lui Thule. Ştiam că scaunul fusese adus doar pentru a arăta că Marele Consiliu luase act de descoperirea lui Al-aut...

Eram tulburat ca atunci cînd văzusem ivindu-se pentru întîia oară chipul lui Lenin pe ecranul malarat, dar lîngă mine Al-aut părea rece şi indiferent. Bănuiam ce efort depune pentru a părea liniştit şi i-am aruncat o privire, în vreme ce ne opream între capetele potcoavei, înclinîndu-ne. Fără o vorbă ne-au salutat şi cei nouă. Apl, ganymedianul, ocupa scaunul înalt al secretarului interplanetar. A apăsat pe un buton şi două fotolii s-au ivit din podea, în spatele nostru. Ne-am aşezat în tăcere.

— Al-aut ! a luat atunci Apl cuvîntul. Faptul că ai fost chemat aici împreună cu Tudla dovedeşte că Marele Consiliu doreşte să rezolve problema băştinaşilor de pe Thule, în sensul propus de tine.

Am simţit că Al-aut se destinde ca unul dintre arcurile pe care cei de pe Thule le foloseau, poate, în chiar clipa aceea. I-am aruncat o privire mustrătoare — nu degeaba bănuisem că nu-mi spusese totul — dar acum nici nu

părea să se sinchisească de mine. Indiferenţa lui de adineauri pierise.

Apl a apăsat pe un alt buton şi am auzit, venind de undeva, din spatele meu, hîrîiala unui glas rostind cuvintele de parcă ar fi fost frecate cu nisip :

— Spune, Apl.

M-am întors şi, după cum mă aşteptam, am văzut un robot. Dar n-am priceput cum de se ivise lîngă unul dintre pereţii de oţel.

— Contactul ! a poruncit Apl.

Robotul s-a apropiat de peretele invadat de vegetaţia butoanelor multicolore, a apăsat un buton roşu, apoi a hîrîit din nou :

— Spune, Apl.

— Du-te !

A înaintat cîţiva paşi şi, cînd a ajuns pe locul de unde îl văzusem ivindu-se pe neaşteptate, s-a făcut nevăzut. Am avut impresia că se topeşte în peretele de oţel, că piere aşa cum piere de pe o oglindă boarea diafană a răsuflării.

Era ceva neobişnuit, poate o invenţie recentă, şi încă nu-mi revenisem din stupoare cînd glasul lui Apl m-a readus la pricina pentru care mă aflam în încăperea Marelui Consiliu. A trebuit să treacă o bună bucată de vreme pînă să înţeleg că robotul stabilise contactul cu cei de afară şi că fiecare cuvînt al lui Apl răsuna acum în Piaţa Soarelui, constituind comunicarea pe care oamenii veniţi din cele nouă lumi se adunaseră s-o asculte.

— În vremurile depărtate, cînd pe pămînt se ciopleau idoli şi se lustruiau dălţi de piatră, spunea Apl, oamenii orînduirii superioare de pe Marte au coborît pe Terra. Arheologii noştri au găsit darea de seamă a expediţiei sub unul dintre uriaşele blocuri de piatră ale terasei de la Baalbek, ca şi în ruinele marii biblioteci a capitalei marţiene, Falga, iar cu toţii am văzut la şcoală desfăşurarea expediţiei, pe ecranele malarat. Ştim deci că, dacă marţienii căutau o lume mai potrivită vieţii decît bătrîna lor planetă, în clipa cînd au descoperit că Pămîntul e locuit de fiinţe gînditoare s-au străduit să le grăbească trecerea prin timp, au încercat să le scurteze perioadele de evoluţie. Din nefericire, cunoştinţele marţienilor de-

pășeau într-atît puterea de înțelegere a oamenilor din neolitic, încît aceștia îi luară drept zei, adorînd ceea ce nu puteau pricepe. Doar unii preoți au prins cîteva firimituri din marea pîine a cunoașterii cu care-i îmbiau vizitatorii din stele și ele au fost de ajuns pentru a consolida arhaicele societăți din Sumer, India preariană și Egipt. Utilizate în scopuri magico-religioase, cunoștințele dobîndite de la marțieni nu numai că n-au grăbit evoluția omenirii, dimpotrivă, au întîrziat-o, împiedicînd progresul.

A fost cel dintîi eșec al relațiilor dintre omeniri născute în lumi diferite și aflate pe trepte deosebite de dezvoltare. Dar cel dintîi eșec nu a rămas și cel din urmă. Mai aproape de vremurile noastre, expediția lui Manor a descoperit tritonienii din depresiunea Barandanului. Nivelul lor era și mai coborît decît cel la care ajunseseră pămîntenii în clipa întîlnirii cu solii bătrînei civilizații de pe Marte ; nici un contact nu s-a putut stabili între sălbaticii agresivi și expediția noastră. Atacat de către tritonieni, Manor a încercat să-i neutralizeze cu ajutorul undelor hipnotice, dar — după cum știți — sistemul nervos al tritonienilor s-a dovedit insensibil la acțiunea lor soporifică. Aflat în primejdie, amenințat cu distrugerea materialului științific recoltat și, mai ales, cu distrugerea navei cosmice, Manor a declanșat emițătorul de unde *omicron*...

Privirile lui Apl se întunecau, pe măsură ce vorbea. Chipurile membrilor Marelui Consiliu păreau tăiate în pietrele felurit colorate ale celor nouă lumi. Îmi treceam privirile de la unul la altul și-mi aminteam de cercetările chimistului din Venus, de studiile cu rezultate uluitoare ale matematicianului din Marte, de metodele de transplantarea organelor ale chirurgului de pe Triton, de imaginile noi ale poetului de pe Callisto, de fiecare contribuție a acestor oameni, care însemnase un dar făcut oamenilor, și le înțelegeam reacțiile. Dacă Al-aut strîngea din pumni și-i vedeam mușchii fălcilor jucînd nestăpînit sub pielea arămie, eu îmi simțeam inima bătînd rar și apăsat. Un mileniu trecuse de atunci, dar retrăiam durerea încercată de întreaga omenire la aflarea trage-

diei tritoniene, cînd mii de fiinţe cugetătoare fuseseră nimicite numai pentru că mintea le era încă înceţoşată.

— Nu v-am amintit decît de cel dintîi şi de cel din urmă eşec, a rostit posomorît Apl. Între ele au mai fost însă şi altele. Le cunoaşteţi, nu vreau să insist... De fiecare dată descoperirea unor oameni primitivi s-a soldat în defavoarea lor, deşi am dorit să-i ajutăm, să-i ridicăm pe scara istoriei pentru a-i putea întîmpina cît mai grabnic în glorioasa noastră Piaţă a Soarelui, ca fraţi egali în drepturi ai omenirii planetare.

Istoricii noştri au cunoscut, desigur, vechea experienţă încununată de succes a strămoşilor din răsăritul Europei, cei dintîi oameni care au izbutit să ridice la comunism populaţii înapoiate, scuţindu-le de a mai trece prin orînduiri ucigătoare, în care şi-ar fi irosit energiile. Din nefericire, experienţa înaintaşilor s-a dovedit însă ineficace în condiţiile noastre. Distanţa în timp a dus la o distanţă în cunoaştere, crescută nespus între noi şi oamenii primitivi pe care-i descopeream, iar această depărtare ar fi fost poate şi singură în stare să împiedice înfiriparea unor legături. Dar la pricina amintită s-au adăugat uriaşele deosebiri dintre oameni provenind din lumi diferite, dintre oameni pe care totul îi despărţea şi care nu aveau, uneori, nici elementara premisă a stabilirii unui contact. Tritonienii, de pildă, — ca să vorbesc tot despre bieţii sacrificaţi din depresiunea Barandanului, — aveau urechea astfel alcătuită, încît nu puteau prinde decît ultrasunetele. Cu alte cuvinte, nu ne auzeau...

Dacă lăsăm deoparte setea de înavuţire — străină, fireşte, de mentalitatea oricărui contemporan — nu sîntem oare siliţi să recunoaştem că istoria încercărilor noastre de a ne apropia de toate populaţiile primitive pe care le-am descoperit de-a lungul vremurilor nu se deosebeşte, pînă la urmă, de istoria pătrunderii sîngerosului Cortez în imperiul incas ? Pretutindeni ivirea noastră a fost însoţită de dezastre...

Apl nu făcea decît să rostească ceea ce cu toţii ştiam, ceea ce învăţasem pe benzile de istorie, dar proclamarea cumplitului adevăr în însăşi încăperea de sfat a Marelui Consiliu amplifica vechea durere, mărindu-i dintr-o dată dimensiunile. Aici, sub semisfera azurie, boltită parcă

anume pentru a face loc gîndurilor vaste schimbate la masa lumilor, între pereţii de oţel, inflexibili ca nişte hotărîri, în faţa sutelor de butoane multicolore comandînd declanşarea unor fantastice puteri pe care numai sinteza abstractă a formulelor le putea cuprinde şi exprima, recunoaşterea unei înfrîngeri îi sublinia caracterul monstruos şi inexorabil. Numai moartea trebuie să li se fi părut strămoşilor noştri atît de implacabilă, numai ea putea avea în ochii lor înverşunarea demoralizantă a unui asemenea perete opac, în faţa căruia toate bunele intenţii eşuează !

Cuvintele lui Apl au răsunat în tăcerea noastră ca pocnetele unor rachete de semnalizare, atunci cînd secretarul interplanetar a vestit :

— Şi iată că astăzi omenirea se vede pusă din nou în faţa necesităţii de a lua o hotărîre de care atîrnă soarta unor semeni aflaţi cu mult în urma noastră, pe scara evoluţiei : Al-aut a descoperit fiinţe cugetătoare pe Thule !

Ultimele cuvinte i-au fost acoperite de neaşteptatul vuiet al unor talazuri şi n-am înţeles îndată că indescriptibilul tumult era murmurul celor ce ascultau în Piaţa Soarelui comunicarea pentru care fuseseră chemaţi din cele nouă lumi. Fără a lăsa talazurilor răgazul de a se potoli, Apl a apăsat pe un buton şi glasul hîrîit pe care-l cunoşteam a răsunat în spatele meu, cu monotona lui indiferenţă :

— Spune, Apl.

— Cinegrafiile ! a poruncit secretarul.

Robotul s-a îndreptat către peretele invadat de multicolorele ciuperci ale butoanelor şi l-a declanşat pe cel potrivit. Unul dintre pereţii de oţel a fost străbătut de fulgere roşii, toată suprafaţa lui a prins a fremăta, căpătînd schimbătoare luciri irizate de felul celor ce unduie pe guşa porumbeilor, şi o lespede mi s-a lăsat parcă pe piept, oprindu-mi răsuflarea, cînd am văzut imaginea ivită pe ecran.

Replica artificială a peisajului de pe satelitul îngheţat, în cadrul căreia vorbisem cu Al-aut, reprezenta lumea pe care o vedeam, dar numai aşa cum picătura de apă reprezintă marea. Aveam în faţă o pădure sticloasă, o

armată de trunchiuri translucide, părînd cioplite în gheaţă şi pierzîndu-se fiecare în cîte un balon portocaliu. Globul acesta pulsa rar şi regulat sub cenuşia cupolă a văzduhului. O linişte încordată, ameninţătoare, o imensă aşteptare se citea în ritmica pulsare a luminoaselor baloane portocalii. Prea repede pentru dorinţa mea de a înţelege, o altă imagine acoperi ecranul de oţel.

Un rîu dens, greoi, un fel de revărsare de lavă trandafirie se tîra sub streaşina unei stînci opaline. În crăpăturile stîncii creşteau cîteva flori transparente, pe lujere roşii. Consistentă ca o băşică de aluat în clocot, o fierbere lentă, un pufăit moale întrerupse leneşa curgere a materiei şi ceva se ridică din mîzga trandafirie. Un peşte ? O altă vietate, care izbutea să trăiască în masa, aparent compactă, lunecînd sub stînca opalină ? Făptura, dacă făptură era, împrumutase printr-un firesc mimetism culoarea mediului. Părea un şarpe trandafiriu şi ca un şarpe se arcui, afundîndu-se iarăşi în mîzga rîului.

Cea de a treia imagine adusă de Al-aut de pe Thule înfăţişa un deşert, o întindere galbenă, zgrunţoasă ca o uriaşă cîmpie de zgură. Undeva, în zare, două puncte se mişcau imperceptibil şi inima mea îşi iuţi bătăile. Erau ei, oamenii depărtatei lumi ? Prea mărunte pentru a putea fi desluşite, punctele pieriră pe nesimţite în zarea cenuşie. Dar o umbră căzu atunci pe întinderea galbenă, o umbră agitată de ciudate mişcări stîngace, şi o pasăre străbătu pieziş lăţimea ecranului. N-am avut vreme să-i înregistrez decît culoarea verzuie şi gesturile sacadate, de jucărie mecanică, prin care-şi mişca — nu aripile — ci nişte palete, prinse de trup ca nişte picioare. Am avut de aceea impresia că *merge* prin văzduh şi, mirat, mi-am întors privirile către Al-aut.

N-am să uit niciodată expresia cu care privea ecranul, foamea de imagini care i se zugrăvise pe faţă. Arăta ca un flămînd căruia i se perindă pe dinaintea ochilor tăvi încărcate. Printre buzele întredeschise răsufla scurt şi repede, iar trupul — aplecat înainte — părea gata să se repeadă, să pătrundă în lumea din care cinegrafiile aduse de el ne înfăţişau crîmpeie.

Clătinînd din cap, mi-am întors privirile către ecran. Şi am tresărit, ca zguduit de o descărcare electrică, vă-

zînd noua imagine care ocupa toată placa de oțel a peretelui. De astă dată nu mai era loc pentru îndoială. Făptura pe care o zăream din spate — în ceea ce putea fi deschiderea unei peșteri, sau poarta unei clădiri ciclopice, ridicată din opalina piatră de pe Thule — era, fără doar și poate, o făptură... nu, ceva mă împiedica s-o numesc omenească, deși chiar atitudinea în care fușese surprinsă...

Știu, nu-i ușor să uit, să șterg din minte tot ce-am văzut și aflat de atunci, dar am să încerc să exprim cît mai exact ceea ce am simțit în clipa cînd, pentru întîia oară, am dat cu ochii de un thuleean (sau de o thuleeană, pentru că nu m-am îndoit din capul locului că ființa de pe ecran era de sex feminin).

Închipuiți-vă, așadar, o coloană. O zveltă coloană azurie, înfășurată într-un veșmînt alb — care se deosebea de cel înfățișat pe idolul „cicladic" al lui Al-aut — o coloană lipsită de capitel, dar împodobită în locul lui cu niște stranii plete verzi. Așa mi-a apărut cea dintîi ciudată reprezentantă a ființelor înzestrate cu rațiune, pe care realitatea fără seamăn a celei de a zecea lumi le plămădise.

Vedeam cum își rezemase capul de piatra opalină, mlădiindu-și coloana trupului într-o mișcare lipsită de apărare și atît de tristă, de *gînditoare*, încît m-am simțit îndemnat să mă apropii de ea și să-i pun mîna pe umăr. Atitudinea îi era în asemenea măsură *umană*, trădînd o lume de aspirații — de vise, poate — că am uitat pentru o clipă (sau nici n-am văzut) ceea ce neobișnuita ființă avea inuman: coloana trupului se prelungea, zveltă, pînă la pragul stîncos pe care se înălța...

O sirenă — țin minte că asta a fost a doua comparație care mi-a venit în minte — ființa de pe ecran aducea cu o sirenă. Asemenea sirenelor, n-avea picioare. Dar, dacă trupul fabuloaselor sirene se împlinea într-o coadă de pește, trupul real al femeii de pe satelitul înghețat părea un trunchi de copac, o coloană pornită de-a dreptul din stînca opalină.

N-am apucat să zăresc chipul celei ce-și sprijinise fruntea de piatră. Imaginea ei a pierit prea repede de pe ecran, dar cît văzusem era de ajuns pentru a înțelege

deznădejdea lui Al-aut şi tragica lui şovăială. Dacă toţi thuleenii arătau aşa, dacă vădeau o asemenea gingăşie — cuvîntul poate părea nepotrivit, ţinînd seama de neobişnuita conformaţie a fiinţelor descoperite de el, dar exprimă întocmai senzaţia resimţită atunci, în încăperea Marelui Consiliu — gîndul că îi condamnase la grele încercări şi poate la moarte trebuia să însemne un chin permanent. Mişcat, i-am căutat mîna şi i-am strîns-o. Al-aut n-a reacţionat. Nici un muşchi nu i s-a clintit pe faţa ce păstra întipărită aceeaşi neistovită foame de imagini. Tot ce era mai bun în el, mai adevărat, se afla acum acolo, în amintirile care-i evocau lumea de piatră.

Mi-am întors din nou privirile către ecran. Ştiam că, aşa cum le vedeam în încăperea Marelui Consiliu, cinegrafiile erau văzute şi de către toţi cei adunaţi în Piaţa Soarelui, care — ca şi mine — urmăreau acum cu sufletul la gură cîteva făpturi, doi bărbaţi şi o fată, ce lunecau printre trunchiurile translucide ale copacilor peste care palpitau cunoscutele globuri portocalii. Spun *lunecau*, pentru că nu sînt în stare să numesc altfel deplasarea lor lină, aparent lipsită de efort, care mi-a amintit fulgerător de străvechea peliculă pe care fusese înregistrat dansul unor femei dintr-o veche ţară europeană, Gruzia. Asemenea dansatoarelor gruzine, cei trei thuleeni păreau că lunecă, împinşi de o magică putere. Dacă ampla fustă a vechilor dansatoare le ascundea însă jocul subtil al picioarelor în stare să transforme paşii într-o nepămînteană lunecare, nimic nu acoperea porţiunea trunchiului thuleenilor corespunzînd picioarelor noastre, aşa că puteam vedea limpede cum zvelta coloană a trupurilor azurii luneca peste opalul lespezilor de piatră. Acolo unde stînca nu era netedă, cei trei se ridicau, evitau asperităţile, fără să dea totuşi vreodată iluzia că se desprind, că plutesc. Mi se părea că şi ei dansează, că fuseseră suprinşi în clipa cînd săvîrşeau un rit, într-atît de nefiresc şi aerian se mişcau ; dar ştiam acum că acesta era „mersul" lor obişnuit, puternic şi graţios cum mi-aş fi putut închipui doar mersul arhaicelor *Kourai* ale grecilor, dacă cineva s-ar fi priceput să le învie.

Am băgat de seamă că cele trei fiinţe se fereau să intre în atingere cu baloanele portocalii ale copacilor. Pulsa-

rea neliniştită, frenetică, pe care fără îndoială tocmai apropierea trupurilor azurii o pricinuia, mi-a întărit bănuiala că feericii arbori de sticlă sînt nişte fiare lacome, gata să înşface tot ce intră în raza globurilor portocalii, care le ţineau loc de coroană.

Cei trei thuleeni, am uitat să spun, ne erau înfăţişaţi tot din spate, aşa cum zărisem cu o clipă înainte şi femeia sprijinită de peretele opalin. Mi-am dat seama că Al-aut înregistrase imaginile cu teama de a fi surprins şi se ferise, deci, să fie văzut. La gîndul că cele cîteva biete cinegrafii închideau tot ce voi afla despre tulburătoarea lume — şi, mai ales, despre mişcătoarele fiinţe care-l zguduiseră pe Al-aut — m-a cuprins o atît de răscolitoare dorinţă de a şti cum arată faţa thuleenilor, de a citi pe chipurile lor un sentiment, dacă nu un gînd, încît cred că aş fi dat orice numai să întrezăresc, fie şi pentru o fracţiune de secundă, expresia feţei uluitoarelor făpturi, în care descopeream nişte semeni. Voiam să-i văd şi mă temeam. Uimit, măsuram imperiul cîştigat de ei asupra mea după durerea presimţită în ipoteza că aş fi întîlnit un chip opac, o faţă bestială, care m-ar fi deznădăjduit aproape tot atît cît un asemenea blestem la propriul meu copil. Aşteptam aşa, muşcîndu-mi buzele, şi-n clipa aceea, ca şi cum unda vie a dorinţei ar fi străbătut spaţiile oarbe desfăşurate între mine şi cei de pe uriaşul ecran, fata îşi răsuci trupul, mlădiindu-l într-un atît de elocvent gest de chemare, încît, fără să vreau, m-am ridicat de pe fotoliu, dînd să-i ies în întîmpinare. O fericire neaşteptată îmi eliberase inima, ale cărei bătăi se precipitau, de parcă ar fi vrut să-mi urnească, să-mi împingă alcătuirea greoaie, neînstare să răspundă chemării... Umerii azurii al unui al treilea bărbat au ocupat lăţimea ecranului — îndreptîndu-se către ceilalţi — şi, în clipa următoare, imaginea întregului grup a pierit din faţa ochilor mei.

Cu un zîmbet trist, care s-ar fi vrut ironic la adresa mea, m-am regăsit pe pămînt. Fireşte, fata nu mă îmbiase pe mine s-o urmez... Stînjenit de ciudata nălucire, am privit pe furiş în jur. Nimeni n-avea grija mea. Imaginile îi tulburaseră pare-se pe toţi cîţi se aflau în încăperea Marelui Consiliu — deşi nu cum mă tulburaseră

pe mine, sînt încredinţat — aşa că puteam folosi răgazul pentru a-mi veni în fire.

Cît de neghiob mă arătasem, temîndu-mă de înfăţişarea fiinţelor de pe lumea îngheţată! Ar fi trebuit să înţeleg, totuşi, că zbuciumul lui Al-aut nu fusese pricinuit de mila faţă de nişte pitecantropi — deşi ar fi şovăit, sînt încredinţat, să prilejuiască cea mai mică suferinţă chiar unor fiinţe grosolane, dacă le-ar fi bănuit înzestrate fie şi cu un început de raţiune — aş fi trebuit să înţeleg că atributele *gingaş, graţios, uman,* pe care mi le impuseseră imaginile thuleenilor, nu puteau fi contrazise de oglinda chipurilor, dimpotrivă, trebuiau să-şi afle tocmai în expresia feţelor lor împlinirea. Poate că amintirea stîngacelor desene, întrezărite în clipele vertiginoasei coborîri prin puţul coloanei argintii ridicată în Piaţa Soarelui, să fi sădit în mine, fără să-mi fi dat seama, teama pe care o declaram acum absurdă?

Un chip de copil. Am gîndit aşa pentru că numai copiii evocă atît de deplin imaginea purităţii, candoarea autentică întipărită pe gingaşele trăsături ale fetei de pe îndepărtatul satelit. Albastru ca cerul, ca Mediterana, ovalul perfect al feţei pe care o văzusem era abia modelat pentru a indica locul nasului, mic şi uşor turtit, sau al buzelor, atît de vag reliefate, încît doar culoarea lor, de un albastru mai nuanţat, le preciza desenul. Dar ceea ce m-a izbit de la prima vedere erau ochii, imenşi şi de un violet profund, catifelat, ca nişte rotunzi şi gigantici toporaşi.

Ochii aceştia tulburători şi, fără îndoială, în stare să vadă ceea ce ochii noştri nu pot vedea, mi-au amintit îndată de alţi ochi — mari ca nişte rotunde ferestre negre deschise către misterul unei lumi închipuite — ochii zeiţei descoperite în ascunzătoarea templului lui Abu de la tell Asmar, în Sumer. Poate din pricina faptului că sînt negri, ochii străvechei zeiţe, adorată de oamenii uneia dintre cele dintîi civilizaţii evoluate de pe Pămînt, neliniştesc şi înfioară printr-o stranie putere hipnotică, în vreme ce imenşii ochi violeţi ai fetei de pe satelitul de piatră răspîndeau o linişte, o mirare nevinovată, tulburătoare doar prin înrudirea ei cu muzica.

Neasemănător cu nici unul putînd fi întîlnit pe cele nouă lumi, desenul capului fetei de pe Thule era neobişnuit de frumos, chiar pentru înţelegerea noastră a frumosului, dovedind o dată mai mult că natura nu produce monştri decît din greşeală, printr-un accident în stare să-i tulbure numai vremelnic infinita evoluţie spiralată. În locul pletelor, fruntea fetei era umbrită de nişte delicate şuviţe violete, retractile şi înzestrate cu un fel de viaţă independentă, deoarece unduiau lin ca nişte fulgi, evocînd întrucîtva podoaba de păr a vechilor căpetenii indiene. Am înţeles că ceea ce luasem drept plete, atunci cînd văzusem din spate imaginea femeii sprijinită de stîncă, era tot o parte din ondulatele şuviţe neindicate pe idolul găsit de Al-aut (de ce oare ?) şi am presupus că sînt organul unui simţ necunoscut nouă, de vreme ce mişcările le trădau sensibilitatea.

Visarea în care mă cufundasem nu m-a împiedicat să bag de seamă că marele ecran de oţel era din nou străbătut de fulgere roşii. Robotul a apăsat apoi pe buton şi luciul metalic n-a mai oglindit nimic. Contactul cu Thule fusese întrerupt. În tăcerea aşternută în încăperea Marelui Consiliu glasul hîrîit a răsunat, cu lipsa de înţelegere care va despărţi mereu roboţii de oameni :

— Spune, Apl.

— Du-te, a poruncit secretarul.

Şi i-ar s-a făcut tăcere. Nici unul dintre noi nu se putea smulge de sub magica putere a imaginilor care grefaseră pentru totdeauna strania realitate a celei de a zecea lumi pe placa vie a amintirilor noastre. Să fi vrut, nici unul dintre cei ce văzuseră chipul tulburător al fetei cu imenşi ochi violeţi nu-l mai putea uita. Calma mesageră străbătuse fără să ştie spaţiul şi timpul şi nu fusese nevoită să rostească un singur cuvînt pentru a cîştiga de partea fiinţelor gînditoare de pe Thule întreaga omenire planetară.

Grav şi vibrînd, glasul lui Apl s-a ridicat în tăcerea fremătătoare, ca o floare care s-ar fi înălţat pe lujer, rotunjindu-se şi înflorind sub ochii noştri :

— Înţelegeţi acum de ce nu putem uita, de ce nu ne putem lepăda de răspunderea faţă de fiinţele pe care le-am văzut ! În ciuda înfăţişării lor neobişnuite, ele sînt fără

doar şi poate o frîntură din marea familie a omenirii şi locul alesului lor se află aici, la masa lumilor. Dacă fiinţele acestea, cărora încă nu ne pricepem să le dăm nume, au fost descoperite atît de tîrziu, pricina — după cum cu toţii ştiţi — stă în faptul că lipsa apei a ţinut omenirea departe de „lumea de rezervă", atîta vreme cît cele nouă lumi ofereau condiţii mai bune de viaţă. Am imprimat o mişcare de rotaţie în jurul propriei lui axe nemişcatului Mercur, rezolvînd problema căldurii şi gerului excesiv care-i caracterizau emisferele, am reîntinerit printr-un aflux de pămînteni vechea rasă a venusienilor, *gerlii*, am reînviat străvechea civilizaţie marţiană şi am colonizat sateliţii planetelor exterioare, creînd lumile ospitaliere de pe Ganymede şi Callisto, de pe Titania şi Triton, am încălzit treptat lumea îngheţată de pe Pluton. Fiecare dintre noi are azi cunoscuţi pe una dintre cele nouă lumi şi nimeni nu se dă îndărăt să locuiască acolo unde spaimele şi ignoranţa localizaseră cîndva zei şi monştri. Dar înmulţirea considerabilă a omenirii ne-a silit să ne întoarcem privirile către ultima noastră lume, care ne-a rezervat din capul locului — şi ne rezervă încă, fără îndoială — surprize.

Fireşte, ştiam că în condiţiile specifice de pe Thule, unde carbonul nu există şi apa e necunoscută, viaţa a apărut pe baza siliciului, singurul element, în afara carbonului, putînd forma macromolecule cu lanţuri infinite, în stare să determine sinteza materiei vii. Cunoşteam unele dintre formele de viaţă vegetală şi, cu aproximaţie, organismele microscopice de pe Thule. Dar, printr-o ciudăţenie pe care doar cercetările ulterioare o vor lămuri, viaţa animală în adevăratul înţeles al cuvîntului — şi formele ei superioare — s-au ivit tocmai în regiunea aproape neexplorată a Saptorului, din zona întunecată a satelitului, care părea cea mai neprielnică şi nu a intrat de aceea în obiectivul nici uneia dintre rarele expediţii trimise pe îngheţata Lună a celei de a zecea planete a sistemului nostru, Ultima.

Tragicele riscuri ale confruntării noastre cu o lume mult înapoiată au silit Marele Consiliu să delibereze îndelung, neputîndu-l hotărî să pună în primejdie nobilele fiinţe de pe Thule, dar nici să trădeze inerenta solidari-

tate dintre toate făpturile gînditoare ale celor nouă, acum ale celor zece lumi. Nimic din ce-i omenesc nu ne e străin şi răspundem în faţa conştiinţelor noastre pentru fiecare strop de energie umană, pentru fiecare fulger de raţiune irosit pe planetele şi sateliţii Soarelui galben. Nu putem îndura gîndul că mîine, în faţa alesului care va ocupa cel de al zecelea scaun la masa lumilor — clipa aceasta va veni oricum, dar poate abia peste milenii — membrii Marelui Consiliu vor avea de făcut faţă dureroaselor lui întrebări : Unde aţi fost, oameni, atunci cînd ne zbăteam în hăţişurile ignoranţei ? Unde a fost mîna voastră frăţească ?

Apl a făcut o pauză şi, în tăcerea care a urmat, fiecare dintre noi s-a simţit privit de tulburătorii, de uriaşii ochi violeţi ai fetei de pe planeta îngheţată. Imensa mirare plutind în apele calme ale privirilor ei era mirarea proaspătă a unei specii tinere, cercetînd lumea cu o puritate neîntinată. Nici unul dintre noi nu se putea obişnui cu gîndul că privirile violete ar fi putut fi întunecate de umilinţa sclaviei, a prostituţiei, a unor forme poate şi mai monstruoase de încălcare a demnităţii, rezultînd din necunoscutele aspecte pe care căile evoluţiei sociale le puteau căpăta pe cea de a zecea lume.

— Hotărîrea Marelui Consiliu, a spus din nou Apl, a fost influenţată de încă doi factori. E greu de crezut că înfăţişarea thuleenilor ascunde o sălbăticie agresivă, de felul celei care a prilejuit moartea tritonienilor din depresiunea Barandanului. Deşi nu putem lăsa cu totul de o parte ipoteza unor reacţii simţitor diferite de cele ale umanităţii pe care o cunoaştem, avem temeiuri să presupunem că fiinţele satelitului de piatră nu vor respinge ajutorul omenirii. Pe de altă parte, tragica noastră greşeală în cazul tritonienilor stătea în faptul că nici un membru al expediţiei lui Manor nu avea studii de mentalitate primitivă, echipa lui fiind alcătuită din biologi, geologi şi naturalişti, ca una care avea menirea de a stabili doar dacă Triton poate fi locuit. De astă dată, cunoscînd un tip de idol cioplit pe Thule, care trădează etapa de dezvoltare socială a thuleenilor, vom include printre membrii expediţiei şi un specialist în arheologie şi etnografie, în stare — pe cît putem omeneşte prevedea

— să înţeleagă gîndirea celor care de azi înainte nu mai pot fi despărţiţi de marea familie a omenirii. Al-aut şi Tudla, Marele Consiliu vă întreabă dacă vreţi să conduceţi expediţia către cea de a zecea lume !

Mi s-a părut că nu aud bine. Am privit mirat feţele aleşilor de la masa lumilor şi-n privirile lor am citit aceeaşi afectuoasă, aceeaşi liniştită încredere. Mercuriana Suata şi ganymediana Mitiama, singurele femei din Marele Consiliu, şi-au înclinat capetele ca şi cum m-ar fi îndemnat să răspund. Ţin minte cît m-a mişcat faptul că, în ciuda deosebirilor dintre neagra actriţă mercuriană, neliniştită şi febrilă, şi callisteana cu pielea de culoarea plumbului, inginer calm, cu gesturi măsurate, amîndouă găsiseră aceeaşi mişcare... Dar mi-am amintit de asta mult mai tîrziu, cînd am avut răgazul să retrăiesc în linişte tot ce se petrecuse în încăperea Marelui Consiliu. Atunci, acolo, m-am simţit răscolit de o năprasnică bucurie la gîndul că lumea întrezărită pe ecranul de oţel nu va rămîne pentru mine o lume de tulburătoare fantasme. În feericul decor al copacilor de sticlă vedeam mişcarea unduioasă prin care mi se păruse că fata cu imenşi ochi violeţi mă cheamă şi ghiceam un tainic înţeles în faptul că nu mă înşelasem, că într-adevăr pe mine mă aştepta — şi nu pe cel ce se apropiase de ea pe ecran — de vreme ce puterea chemării biruise depărtarea spaţiilor întunecate, şi veneam, răspundeam apelului descifrat în magica oglindă violetă a privirilor ei.

Mîna lui Al-aut mi s-a lăsat, fierbinte, pe genunchi. Am întîlnit zîmbetul şi palida privire care ştia ce gîndesc. Mi-am dat seama că, într-adevăr, acum cîteva ceasuri, în artificiala lume de sub coloana argintie a îngheţatei Thule, nu-mi spusese totul : propunerea Marelui Consiliu nu putea veni decît de la el... Dar nu-i purtam pică. Dimpotrivă, mă simţeam copleşit de o negrăită recunoştinţă pe care n-ar fi alterat-o, sînt sigur, nici bănuiala încercărilor prin care, datorită lui, aveam să trec.

— Al-aut şi Tudla, răspundeţi ! am auzit din nou glasul lui Apl şi mi-am dat seama că trebuia să fi

răspuns de mult, că Al-aut îmi aştepta hotărîrea şi că tăcerea mea putea fi greşit înţeleasă.

Ca un singur om, Al-aut şi cu mine ne-am ridicat şi am rostit în acelaşi timp :

— Trăim pentru omenire !

Ca şi cum talazurile oceanelor şi mărilor de pe cele nouă lumi ar fi vuit, simultan deplasate de un incomensurabil uragan cosmic, uralele miilor de oameni adunaţi în Piaţa Soarelui au răsunat năprasnic între pereţii liniştitei încăperi a Marelui Consiliu. Ridicaţi de la masă, aleşii omenirii planetare ne strîngeau mîinile.

1. PATRU LUMI PE ACEEAŞI NAVĂ

I-lana privea prin ochiul rotund al ferestrei şi îngîna un cîntec vechi, un cîntec venusian de dragoste. Glasul modula sunetele grave adunate în tulburătoarele cuvinte alcătuind graiul venusienilor de pe roditoarele podişuri din sudul planetei, unde obrajii femeilor se pîrguiesc asemenea rumenelor fructe de *aban* şi unde coloniştii, veniţi de pe Pămînt cu graiul — curînd modificat — al planetei natale, au deprins abia tîrziu, după încrucişări cu vecinii lor din nord, *gerlii,* tehnica citirii gîndurilor.

Am închis ochii şi mi-am închipuit glasul mîngîietor străpungînd petecul transparent al sticlei, avîntîndu-se în spaţiu şi plutind cu subtila lui încărcătură printre stele. Îl vedeam, undă însufleţită, descriind imateriale volute prin pustiul întunecat, dincolo de pereţii navei, iar gîndul meu îl însoţea, bucuros de darul pătimaş încredinţat spaţiilor mute.

Risipa sonoră umaniza bezna. Mi se părea că poate alunga nălucile pe care alte universuri, de necuprins cu mintea, le-ar fi trimis prin rarefiatele mări de întuneric spre a bîntui în jurul nostru, zbuciumîndu-se în inutile încercări de a comunica, de a-şi vesti prezenţa. Legendele celor dintîi navigatori cosmici mă obsedau şi nu îndrăzneam să uit că toate legendele se desfăşoară în jurul unui sîmbure de adevăr... Sau poate că fantasticele alcătuiri mişcîndu-se în dimensiuni inumane nu izbuteau să pătrundă, nu izbuteau să se strecoare în cele trei dimensiuni ale lumilor noastre? Pe undeva, legendele stau mărturie, puteau afla o poartă. Asemenea fantasme auzeau oare glasul I-lanei? Acum mă întrebam dacă vechii corăbieri ai omenirii, cei dintîi

care cutezaseră să înfrunte mişcătoarele talazuri ale unui element nesigur şi atît de deosebit de bunul şi nefăţarnicul lor pămînt, nu-i simţiseră, nu-i ghiciseră şi ei pe nevăzuţii trimişi ai unor lumi pluridimensionale, incapabili să-i atingă, dar neliniştindu-i vădit, poate prin misterioase unde vestindu-le prezenţa... Dincolo de spaimele iscate de necunoaşterea unui univers putînd fi inventariat, mă întrebam, spaima oarbă, inexplicabilă, nu trăda oare intuiţia unei prezenţe indiscernabile ? Şi adevărata semnificaţie a inepuizabililor monştri plămădiţi de închipuirea vechilor navigatori — monştri marini sau fantasme cosmice — nu putea fi tocmai naiva încercare de a da formă unor prezenţe incapabile să se facă văzute în coordonatele celor trei dimensiuni ale Pămîntului şi sistemului nostru ?

Cu patrusprezece veacuri în urmă, cînd religia fusese de mult clasată printre naivităţile dureroase ale speciei umane, cineva a emis ipoteza că unii zei reprezentau asemenea bănuite şi impalpabile prezenţe, eforturi materiale incapabile să se concretizeze. O parte a riturilor magice ar fi avut rolul de a deschide solilor extragalctici o poartă de acces în lumea noastră, înlesnind energiei lor incomensurabile transformarea într-una în stare să se manifeste în spaţii tridimensionale. Secretul intrării în contact cu forţele acestea ar fi constituit încă o fărîmă din vastele cunoştinţe dăruite oamenilor de către străvechea expediţie marţiană, „căci nu era de presupus că locuitorii Pămîntului din îndepărtatele vremi ale magiei ar fi putut descoperi singuri ceea ce nici astăzi n-am descoperit“, susţinea autorul teoriei, fără a aduce însă vreo dovadă în sprijinul ingenioasei lui construcţii. Poate că idolul de pe Thule, care nu mă mai părăsea... ?

Cîntecul I-lanei s-a frînt şi glasul i-a răsunat atunci fără veste, curmîndu-mi visarea :

— Credeţi că thuleenii cunosc dragostea ? întreba I-lana.

Ne aflam în încăperea cea mare a navei, centrul de adunare în orele cînd fiecare ne sfîrşeam treburile. Era o încăpere cu care ne mîndream — club, salon şi sală de şedinţe — unde ne aveam locurile preferate. Ince-

puseră să împrumute cîte ceva din firea şi preocupările noastre, aşa că pînă şi un eventual vizitator — visam uneori că am putea primi oaspeţi — ar fi putut bănui lesne că fotoliul pe care aştepta întotdeauna un altas planetar şi ale cărui braţe adăposteau rafturi încărcate de hărţi şi benzi din seria „Noutăţi cosmice", era fotoliul cosmonautului cu priviri cenuşii, ridicate acum către femeia care acoperea cu trupul ei fereastra.

— Bineînţeles, a zîmbit Al-aut.

— Şi înţeleg prin vorba asta ce înţelegem şi noi?

— Noi doi? a întrebat Al-aut, zîmbind din nou.

Cuvintele pe care le schimbau mă făceau şi pe mine să zîmbesc, deoarece ştiam prea bine că, pentru a se înţelege, I-lana şi Al-aut n-aveau nevoie de ele. Se foloseau de fragila punte a cuvintelor numai cînd nu erau singuri. Altminteri, ca toţi venusienii, îşi citeau gîndurile. Faptul că vorbeau era doar o dovadă de atenţie faţă de noi, ceilalţi, şi nu mă puteam împiedica să zîmbesc văzînd aplicaţia cu care se foloseau de bietul nostru mijloc de comunicare, excesul de convingere pe care-l puneau în accentuarea cuvintelor, încercînd să pară fireşti. Păreau doi copii, silindu-se cu tot dinadinsul să-i convingă pe ceilalţi — şi pe ei înşişi — că sînt exploratori cosmici sau membri ai Marelui Consiliu. Între noi fie zis, bănuiam că destule gînduri treceau de la unul la altul fără să se mai exprime prin cuvinte...

— Mi-ar părea rău să ne îndreptăm către o lume lipsită de dragoste, a spus încetişor I-lana, depărtîndu-se de fereastră şi aşezîndu-se la locul ei, lîngă aparatul de radio.

Vorbele-i sunau ca o prelungire a cîntecului de adineauri. Kes, biologul nostru, şi-a clătinat capul cu creştetul neted ca un înveliş de ou.

— Atracţia sexelor... a început el, ridicîndu-şi mîna cu degete lungi ca nişte strune, dar I-lana l-a întrerupt:

— Nu, Kes. Mă gîndeam la dragoste, aşa cum o înţelegem noi. Ca un întreg.

Mi-am amintit de imenşii ochi violeţi ai fetei întrezărită pe marele ecran de oţel şi am oftat ca un elev căruia viaţa îi cere prima confruntare a visului cu realitatea.

— Mă tem că cei de pe Thule înţeleg prin dragoste altceva decît noi. Nu uita că pînă şi pe Pămînt am dat dragostei mereu alt înţeles...

— Altul ? a întrebat din politeţe I-lana, pentru a-i da şi lui Kes posibilitatea de a urmări discuţia.

— Cuvintele noastre sînt vechi, dar nu ne spun ceea ce le-au spus şi strămoşilor noştri. Să ne gîndim la cer... Pentru locuitorul din Sumer era zeul Anu, în casa căruia locuiau zeul-Lună Nanna, zeul-Soare Utu, zeiţa planetei Venus Inana, în vreme ce pentru egipteni era numai trupul arcuit al zeiţei Nut. Credeţi că sumerienii şi egiptenii, pentru a vorbi doar despre ei, simţeau şi gîndeau ce simţim şi gîndim azi, cînd privim cerul ?... Cuvintele rămîn, înţelesul lor se schimbă.

— Lasă cerul, a intervenit Kes. Era vorba despre dragoste.

— E tot un cuvînt vechi, Kes. Dar n-avem pricini să credem că — dacă-l cunoştea — el însemna pentru omul din Neanderthal altceva decît instinctul sexual. Amintiţi-vă de formele căsătoriei, de la căsătoria pe grupe a matriarhatului şi pînă la forma monogamă impusă de patriarhat. Cunosc un tip de idol neolitic care înfăţişează o pereche. Bărbatul şi-a trecut braţul pe după umerii femeii, într-un gest care l-a făcut pe un vechi arheolog să boteze statueta „perechea înlănţuită" şi să vorbească despre o anume gingăşie de simţire — un rudiment al iubirii — în raporturile dintre bărbaţii şi femeile perioadei de sfîrşit a neoliticului. Ştim astăzi că gestul nu era decît unul de proprietate... La asemenea false interpretări duce subiectivismul, generalizarea pentru toate epocile a conţinutului pe care un cuvînt îl capătă într-o epocă strict determinată. Mult mai tîrziu, chiar în romanele grecilor — de felul „Etiopicelor" lui Heliodor — dragostea e încă mai degrabă sinonimă cu dorinţa. Ce fel de dragoste putea cunoaşte atenianul, căsătorit pentru a-şi face datoria faţă de stat, născînd copii ce-l moşteneau, dar avînd totodată relaţii cu sclavele, care nu i se puteau împotrivi ? Ceva din noţiunea de dragoste a timpurilor noastre poate fi descoperit doar în relaţiile lui cu unele curtezane independente, pe care trebuia să le cucerească, singurele

femei — de altfel — care cereau să fie cucerite, într-o vreme cînd căsătoriile „aranjate“ şi sclavia împiedicau dezvoltarea sentimentelor, aşa cum aceleaşi „căsătorii de convenienţă“ şi prostituţia aveau să le împiedice în vremea burgheziei. Iubirea a apărut doar în afara claselor stăpînitoare, sau în luptă cu legile lor (Romeo şi Julieta), înflorind abia în epoca eliberării femeii de sub jugul bărbatului, al zestrei, al prejudecăţilor sociale, cînd bărbatul şi femeia s-au regăsit demni deopotrivă şi liberi. Cine poate şti, deci, cum arată dragostea văzută prin imenşii ochi ai thuleenilor ?

Deşi nu spusesem tot ce simţeam, I-lana mi-a citit amărăciunea şi a zîmbit, rostind liniştitor, spre nedumerirea lui Kes :

— Ochii nu mint...

— Priviţi ! a strigat atunci Al-aut, care se apropiase de fereastră şi dăduse perdeaua în lături.

Ne-am adunat şi am văzut că, proiectat pe fundalul cenuşiu al Ultimei, discul trandafiriu al satelitului îngheţat către care zburam începuse să-şi arate formele pastelate ale „mărilor“ şi uscatului. Mi s-a părut că, împreună cu uriaşa ei planetă, cea de a zecea lume gonea prin spaţiu ca una dintre straniile alcătuiri extragalactice la care visasem cu puţin timp înainte şi pe care un procedeu necunoscut ar fi convertit-o într-o realitate bidimensională. Într-adevăr, părea o camee cu forme misterioase, desenate şi nu sculptate, sau un antic scarabeu egiptean. Iar Ultima, o ciudată floare lipsită de relief. Ca un scarabeu, satelitul zbura neauzit în jurul florii.

— Acolo, pe Thule, a rostit în şoaptă Al-aut, vom trăi într-o zi şi o noapte de-a noastră cîte 6 zile şi 6 nopţi. Anul numără aproape şase ani pămînteşti. Cînd ne vom întoarce, aşadar...

I-lana i-a pus mîna pe umăr şi Al-aut s-a înroşit, aruncînd o privire vinovată către Kes. Era cel mai bătrîn dintre noi şi plecase încredinţat că nu se va mai întoarce în verdea capitală marţiană, Falga, unde se născuse.

— Am vrut să rămîn pe Thule, copii, a zîmbit bătrînul. Nu vă neliniştiţi. Poate că atomii de carbon, pe

care trupul meu îi va dărui lumii de siliciu, vor da naştere, ştiu eu, unei combinaţii neobişnuite, care va justifica pînă şi deplasarea unui atît de bătrîn om de ştiinţă prin Cosmos...

I-lana s-a apropiat şi l-a îmbrăţişat. Fireşte, moartea nu mai însemna de mult sinistra ameninţare ce otrăvea pînă şi cele mai simple bucurii ale strămoşilor noştri. După o viaţă lungă cum numai legendele primilor oameni pomeniseră — şi plină cum nici un înaintaş nu-şi închipuise — fiecare dintre noi simţea nevoia să restituie particulele de energie care-l însufleţiseră, aşa cum restituim racheta împrumutată pentru zbor, sau le mulţumim — după un spectacol izbutit — actorilor. Cu un simţămînt de plăcută osteneală le comunicăm celor apropiaţi că în ziua de... la orele... am hotărît să adormim pentru totdeauna. Şi, încetînd a lua elixirul vital, adormim lin în mijlocul prietenilor, schimbînd cu ei amintiri şi vorbind despre tot ce ne-a bucurat, umplîndu-ne viaţa pînă a nu-i mai îngădui nici primirea unei noi bucurii.

Dintre strămoşii noştri, Petronius a adormit aşa deşi sfîrşitul nu i-a atîrnat de propria voinţă, ci de capriciul lui Nero — dar mi se pare de prisos să relev deosebirea dintre vieţile noastre închinate omenirii şi viaţa de epicureu a faimosului *arbiter elegantiarum* al Romei imperiale.

Cum întoarcerea noastră în marea energie a Universului e actul demn al unor oameni liberi, înţelepciunea finală, lacrimile şi regretele ni s-ar părea tot atît de absurde ca lugubrele lamentaţii ale vechilor bocitoare. Stînjeneala lui Al-aut ţinea doar de faptul că nu obişnuim să-i amintim cuiva de clipa adormirii. Fiecare om îşi conduce printre oameni nava, dar singur hotărăşte cînd vrea să se oprească în port.

Stînjeneala noastră abia se risipea, că uşa s-a deschis şi micuţa Plara, mercuriana care-l asista pe Kes, a dat buzna în club. Era de obicei agitată, ca toţi mercurienii, iar mişcările ei febrile contrastau comic cu liniştea lui Kes. Lucrau de ani de zile împreună şi se înţelegeau de minune, Plara fiind în stare să se lase tăiată-n bucăţi pentru maestru şi Kes simţind poate nevoia infuziei de

Clubul cărţii digitale 2024

exuberantă tinereţe pe care neagra mercuriană o aducea în tăcerea laboratorului său. Acum albul ochilor ei sclipea şi strigătul cu care năvălise ne-a galvanizat pe toţi :

— Mişcă !

— Haideţi, a rostit Kes, îndemnîndu-ne să-l urmăm.

Cît am străbătut culoarul ce ne despărţea de laborator, Plara l-a copleşit cu amănunte, vorbind ca un robot căruia i s-ar fi defectat difuzorul. Am admirat răbdarea cu care Kes încuviinţa, dînd liniştit din cap ; o singură dată a avut imprudenţa să pună o întrebare şi potopul de cuvinte care i-a urmat n-a luat sfîrşit decît din pricină că ajunsesem în faţa laboratorului. Plara a deschis uşa.

Am intrat într-o primă încăpere micuţă, despărţită de laboratorul propriu-zis printr-un perete de sticlă. Semiîntunericul părea atenuat, datorită beznei ce domnea de cealaltă parte a peretelui transparent. Doar nişte becuri galbene, verzi şi roşii clipeau sincron acolo, într-un ritm pe care s-ar fi putut compune muzică. Nu se auzea însă nici un sunet. Plara a răsucit întrerupătorul şi un con de lumină palidă a scăldat un fel de clopot de sticlă, aşezat îndărătul peretelui despărţitor. Sub clopot se afla o retortă alambicată, din care porneau o mulţime de fire şi nişte tuburi subţiri, pline cu substanţe aproape incolore, dar de vagi nuanţe diferite. Firele şi tuburile piereau în întunericul laboratorului. Nu mă îndoiam că erau legate de becurile colorate, mai bine zis de aparatele a căror funcţionare le determina clipitul ritmic, dar nepriceperea îmi îngăduia doar să înregistreze ce vedeam, condamnîndu-mă să nu înţeleg mare lucru.

Pe fundul retortei, ceva inform, un boţ de materie gălbuie, nu mai mare decît o boabă de strugure, se mişca leneş, se contracta pentru a se dilata apoi, cu încetineala unei meduze.

Am tăcut cu toţii — pînă şi Plara tăcea acum — privind contracţiile lente ale boţului de materie vie. Folosind cei cîţiva ani cît trebuia să dureze zborul, Kes hotărîse să obţină sinteza materiei vii, pornind de la siliciu, pentru a culege date asupra straniei vieţi

apărute pe Thule. Experienţele de laborator aveau să ne îngăduie o primă cunoaştere a structurii neobişnuitelor fiinţe, către lumea cărora ne îndreptam. Şi iată că acolo, în retorta în stare să stîrnească invidia oricărui alchimist, viaţa pulsa acum sub ochii noştri, aşa cum pulsase în urmă cu milioane de ani, undeva, pe satelitul între timp îngheţat.

Asistam la miracolul ivirii vieţii. Boţul inform creat de Kes închidea în germeni viitorii Phidias, Beethoven şi An-zanad ai celei de a zecea lumi. Nu-mi puteam desprinde privirile de pe substanţa gălbuie, în destinul căreia citeam milioane de ani de trudnică evoluţie, istoria hoardei, a tribului, haosul organizat al imperiilor mişcînd uriaşe armate sub flamuri îndoielnice, ştafeta eroismului şi a laşităţii, ridicarea căpeteniilor pe valul generos al mişcărilor populare, trădările şi înfrîngerile, elanul şi jertfa, flacăra marilor revoluţii purificatoare, instaurînd libertatea. În palida lumină jucînd pe învelişul neted al materiei vedeam triumful gîndirii în cea dintîi unealtă, în primul foc ţîşnit din scăpărarea voită a două pietre, în zidurile ciclopice urmînd să adăpostească cetăţi, în monumentele de piatră şi bronz, în rampele de lansare ale cosmodroamelor. Toate posibilităţile, toate devenirile, zborul geniului şi tîrîşul cretinului erau închise în bulzul viu, pulsînd inconştient sub fasciculul palid al luminii. Nici unul dintre noi nu putea vorbi, dar nu i-am mai invidiat pe I-lana şi Al-aut — care comunicau prin subtilele canale ale înţelepciunii venusiene — căci ştiam că toţi cei ce ne aflam dincolo de peretele de sticlă făcusem legămîntul să eliminăm etapele moarte ale viitoarei evoluţii de pe Thule şi aceleaşi ne erau gîndurile în faţa stropului de viaţă pulsînd în retorta lui Kes.

Apoi am hotărît să sărbătorim victoria lui Kes şi a Plarei. Adunaţi peste o jumătate de ceas în jurul mesei împodobite a clubului, am închinat în cinstea biologilor cupele pline cu vin albastru de pe Mercur, am depănat amintiri şi am întocmit planuri. Femeile se îmbrăcaseră potrivit împrejurării sărbătoreşti, dovedindu-ne că nu uitaseră să-şi împacheteze cele necesare nici atunci cînd se pregăteau pentru a participa la expedi-

ţia pe o lume unde nu aveau să părăsească obişnuitele haine de protecţie. I-lana îşi pusese rochia strîmtă a venusienelor şi teaca roşie a ţesăturii îi mula trupul zvelt, părînd să fi împrumutat de la marile feline ale junglei mişcările unduioase, în armonia cărora ghiceam puterea suplă a muşchilor. Braţul drept îi era acoperit de mîneca rochiei, dar stîngul era gol şi pe pielea lui arămie, mai sus de cot, strălucea metalul verde al unei brăţări late cît palma. Verdele brăţării era verdele ochilor piezişi ai I-lanei. Ca ampla perucă a vechilor egiptene, părul îi cădea pe umeri într-o neagră piramidă încununată de o podoabă metalică, tot verde, ale cărei frunze îmi aminteau vestita podoabă de păr a reginei sumeriene Şub-ad.

Aşa cum i se potrivea unui sărbătorit, Kes şedea în capul mesei, între I-lana şi Plara. Neastîmpărata lui asistentă purta veşmîntul galben al mercurienelor, potrivit să sublinieze catifeaua densă a pielii lor negre. Numai o mercuriană era în stare să drapeze faldurile galbene cu atîta fantezie şi siguranţă, îngemănate într-o autentică graţie. Farmecul luminos al culorii era sporit de faptul că Plara avea plete galbene, aurul părului părînd că o înfăşoară ca o nobilă draperie, din care răsărea giuvaerul negru al chipului.

Pe lîngă cele două femei, strălucitoare în triumful frumuseţii lor atît de deosebite, prezenţa noastră, a bărbaţilor, părea ştearsă şi Kes nu scăpase prilejul să amintească deosebirea dintre regnul animal şi umanitate: în lumea oamenilor femeile arborau penele păunului şi despuiaseră leul de coamă...

Tunica sobră a marţienilor îi dădea o înfăţişare austeră, pe care doar zîmbetul ochilor o îndulcea, aşa cum bolta creştetului neted tempera asprimea unghiurilor ascuţite ale feţii lui, însemnată de cutele vîrstei. Al-aut nu-şi părăsise veşnica uniformă de cosmonaut, dar catadixise să îmbrace în cinstea sărbătoriţilor una nouă, despărţindu-se de vechea prietenă cu genunchii peticiţi, în tovărăşia căreia îl regăsisem în Piaţa Soarelui. Cît despre mine, purtam comoda haină portocalie a pămîntenilor.

Ne simţeam atît de bine, în seara aceea, bucuroşi de atmosfera prietenească ce domnea în jurul mesei! Atent vegheată de gingaşele mecanisme automate, nava zbura către cea de a zecea lume adăpostind cinci oameni din alte patru lumi, hotărîţi să-şi adune puterile pentru a le duce thuleenilor mesajul experienţei omenirii. Mi se părea că ne cunoaştem dintotdeauna, puţinele cuvinte, schimbate ca nişte semnale în lumina albăstruie iradiată din pereţi, spunîndu-ne mult mai multe decît păreau că spun în prima clipă.

Plara începuse tocmai să ne cînte un *aro* mercurian, cînd robotul însărcinat cu supravegherea aparatelor de recepţie a deschis deodată uşa, vestindu-l pe Al-aut că Marele Consiliu chema nava cosmică. Ne-am repezit cu toţii la ecranul stereocosmovizorului. Semnalele răsunau limpezi şi fiecăruia dintre noi, sînt încredinţat, i-au evocat pentru o clipă priveliştile lumii natale. Armonia semnalelor ajungea în venusiană la I-lana şi Al-aut, în marţiană la Kes, vorbea în mercuriană pentru Plara, în pămînteană pentru mine. Apoi chipul lui Apl se ivi pe ecran.

— Gîndurile omenirii vă însoţesc, a spus secretarul interplanetar, întinzîndu-şi către noi braţele.

În ciuda fantasticei depărtări, iluzia reliefului imaginii era atît de desăvîrşită, încît am avut impresia că Apl se află printre noi şi că, aplecîndu-mă, i-aş putea atinge mîna. Al-aut îi dădu obişnuitul raport.

— Toate marile laboratoare ale celor nouă lumi vor primi formula lui Kes, a vestit Apl, aşa încît comportarea formelor de viaţă bazate pe siliciu vor fi studiate şi veţi căpăta curînd datele pe care nu le puteţi obţine pe nava cosmică.

Peste cîteva clipe convorbirea a luat sfîrşit şi ecranul s-a întunecat. Cînd ne-am reîntors în sala clubului ne-am reluat locurile în tăcere, gîndurile rătăcindu-ne încă prin lumile cunoscute, pe care le lăsam tot mai mult în urmă. I-lana a stabilit atunci contactul cu sala Ateneului din Xu-tii şi concertul pentru pian şi orchestră al lui Ceaikovski ne-a învăluit cu farmecul vechei şi pateticei lui nostalgii. M-am gîndit la cel care

nu putea şti că acordurile concertului său aveau să răsune cîndva în capitala venusiană, pentru a fi captate pe o navă cosmică, m-am gîndit la moştenirea omenirii pe care o purtam în noi...

Zborul decurgea normal.

2. O PREVESTIRE DE RĂU AUGUR ?

Al-aut preluase conducerea navei. Thule nu mai era discul depărtat, pe suprafaţa căruia abia desluşeam formele pastelate ale „mărilor" şi uscatului, ci o fantastică lume concretă, desfăşurînd sub ochii noştri spectacolul unui relief uluitor. Masa frămîntată a uscatului contrasta cu scuturile netezi ale „mărilor" şi, în ciuda înfăţişării ei de o indiscutabilă realitate, întreaga privelişte părea artificială, ca plăsmuită într-un uriaş laborator. Simţămîntul se năştea datorită ciudatelor nuanţe pe care geograful le aşternuse peste lumea ce se apropia vertiginos de noi. Albastrul mărilor de pe Pămînt făcuse loc culorii roşcate a acestor mări cu „apă" densă, vîscoasă ; verdele cîmpiilor era înlocuit cu cernitele întinderi acoperite de iarba neagră şi ascuţită ca o plantaţie de pumnale ; nervurile albastre ale rîurilor arătau trandafirii ; coroanele verzi ale copacilor se preschimbaseră în stranii ghemotoace portocalii, iar solul cafeniu sau negru de pe Pămînt devenise opalin, ca un vast şes de unt pietrificat. Nefirescul satelit către care ne îndreptam era scăldat într-o caracteristică lumină argintie, de parcă — supunîndu-se schimbării raporturilor de culoare ce părea o lege a celei de a zecea lumi — Soarele s-ar fi transformat într-o palidă Lună, încercînd să contribuie la onirica înfăţişare a peisajului thuleean...

Încă de pe vremea cînd ne chinuiam cu benzile medii ştiam că, datorită vitezelor de rotaţie în jurul pro-

priilor axe, Thule arată Ultimei mereu aceeaşi faţă, ocolind planeta în vreo patru ore. Din două în două ore, aşadar, Soarele răsărea pe emisfera luminată a satelitului, în vreme ce Ultima răsărea din două în două ore pe emisfera lui întunecată, unde se afla Saptorul, platoul pe care Al-aut descoperise fiinţele cu ochi neverosimili. Vedeam acum noi înşine regulata apariţie şi dispariţie a lumii de piatră îndărătul masei cenuşii a Ultimei şi ni se părea ciudat gîndul că vom păşi curînd pe mingea trandafirie, care ne va arăta într-o monotonă succesiune bănuţul Soarelui sau discul Ultimei, după cum ne vom afla pe una sau alta dintre emisferele ei.

Doritori să ajungem pe Thule fără a fi văzuţi, străbăteam acum spaţiul îndreptîndu-ne către partea luminată a celei de a zecea lumi, iar în ochiul ferestruicii — uriaş, sclipitor — satelitul îngheţat venea către noi.

— Pregătiţi-vă pentru coborîre ! a răsunat atunci în megafoane glasul lui Al-aut.

Ne-am pus costumele de protecţie şi ne-am legat de fotolii. Suprasolicitările au durat puţin. O zguduitură, şi puternicele reactoare care ne propulsaseră către imensitatea duşmănoasă a spaţiilor, pentru a se odihni apoi şi a ne frîna în cele din urmă docile căderea, au tăcut. Liniştea a răsunat atît de tare în urechile noastre obişnuite iar cu muzica lor totală, încît am avut impresia că surzisem.

— Atenţiune ! a comandat Al-aut.

Şi, auzindu-i glasul în difuzorul căştii, am tresărit, căci vorbele-i răsunau din nou desluşit între pereţii navei. Armonia glasului omenesc mi-a dezvăluit neaşteptata ei frumuseţe în aceeaşi explozie de bucurie pe care am încercat-o ori de cîte ori, întors dintr-o expediţie, începeam să desfac lăzile în care aşezasem cu mîna mea nepreţuitele vase, statuete şi inscripţii aflate pe locurile fostelor aşezări, comoară inventariată cu emoţie în liniştea de laborator a institutului. La fel analizam acum melodia glasului, deosebind în sunetele ei nealterate de cealaltă covîrşitoare muzică, a reactoarelor, mesajul simplu, autentic şi direct al omului, muzica emoţiei şi a gîndirii.

Ne-am ridicat de pe fotolii. În costumele noastre, concepute pentru a ne feri de gerul şi atmosfera rarefiată de pe Thule, păream nişte făpturi aparţinînd unei specii necunoscute. Mi-am spus cu nostalgie că nu ştiu cîtă vreme va trebui să treacă pînă să le pot vedea din nou pe I-lana şi Plara aşa cum arătau într-adevăr — aşa cum arătaseră în seara sărbătoririi lui Kes — şi nu cum le schimbau căştile şi costumele căptuşite cu oglinzile menite să ne păstreze căldura trupurilor. Seara aceea, alungată de curgerea timpului în vastul muzeu al memoriei, avea să constituie ades o oază, un imaterial şi inaccesibil refugiu în clipele grele, mai grele decît cele prin care puteam bănui că vom trece... Deocamdată, m-am întrebat pentru întîia oară care va fi reacţia thuleenilor, dînd cu ochii de momîile în care cu toţii ne metamorfozasem. Ce vor vedea imenşii lor ochi, dincolo de ceea ce putem noi vedea, ce imagine sublimă sau monstruoasă se va întipări pe strania lor retină ? Cred că numai un actor intrînd pe scenă trece prin stările de entuziasm pe care le încercam la gîndul că peste o clipă voi pune piciorul pe tulburătoarea lume de piatră, cred că numai el cunoaşte tracul ce-mi strîngea inima şi mă făcea să mă las nerăbdător, cu toată greutatea trupului, cînd pe un picior, cînd pe celălalt.

Robotul trimis de Al-aut în cercetare a transmis informaţiile aşteptate. La semnal, unul cîte unul am părăsit trupul argintiu al navei. Şi, iată, coborîrea amar de vreme visată a devenit mişcarea banală cu care am lunecat cîteva trepte, întinderea piciorului pînă la întîlnirea unei suprafeţe solide, de culoarea untului. Într-o fracţiune de secundă m-am aflat pe Thule !

Locul pe care Al-aut îl alesese pentru coborîre era un platou circular, relativ neted, o platformă naturală alcătuită din faimoasa piatră opalină a satelitului. Marginile platformei se sfîrşeau în nişte rîpe lucioase, singurul punct de acces topindu-se într-o unduire a pietrei coborînd în vale, acolo unde un rîu trandafiriu se tîra printre smocuri de iarbă neagră. Dincolo de rîu începea o pădure sticloasă, ale cărei baloane portocalii

pulsau rar în tăcerea pe care nici un foşnet, nici un ciripit n-o destrăma (tăcerea aceasta a fost prima impresie neplăcută încercată pe cea de a zecea lume).

Ridicînd privirile am văzut chiar deasupra capului, întocmai aşa cum îmi apăruse în miniatura peisajului de pe Thule, construită sub argintia coloană ridicată în Piaţa Soarelui, staterul de aur al vechilor elini, steaua galbenă a Soarelui, minimalizată de distanţă, dar încă binefăcătoare. Ca nişte ciudate podoabe risipite cu dărnicia unui Cressus al demiurgilor, o puzderie de constelaţii necunoscute scăpărau pe cerul mai întunecat decît cel ştiut din copilărie, un cer de cenuşă. Ziua thuleeană era o seară terestră.

Nu simţeam frigul şi mă puteam deplasa cu uşurinţă. Costumul de protecţie se dovedea atît de potrivit, încît am uitat de el îndată ce Al-aut ne-a pus la treabă. Ne pregătisem pentru clipa cînd aveam să ne mutăm, în sfîrşit, pe Thule — părăsind nava care se înălţa acum ca un turn argintiu pe platforma opalină — aşa că am scos repede omnimovul din garajul în care făcuse şi el lunga călătorie şi l-am încărcat într-un timp record cu tot ce ne-ar fi putut fi de trebuinţă, de la pilulele nutritive la aparatul de sudură. Al-aut a închis apoi uşa metalică a navei, ceea ce a făcut să circule prin pereţi un flux de energie, menit s-o apere de eventuale încercări de distrugere.

Cînd ne-am urcat cu toţii în omnimov am aruncat o ultimă privire vehiculului spaţial pe care-l părăseam.

— Aşteaptă-ne, a spus Plara. Ne întoarcem...

Mi s-a părut că-i tremură glasul. Dar Al-aut pusese omnimovul în mişcare şi zumzetul elicei, crescută peste noi ca o uriaşă umbrelă sfîşiată, i-a acoperit cuvintele. Am plutit lin pînă în vale, unde ne-am oprit. Elicea a intrat în „teacă“ şi am început să lunecăm pe perna de aer, fără a atinge piatra, opalină ca boţul viu din retorta lui Kes.

M-am uitat la ceas. Trecuseră trei ore de cînd pusesem piciorul pe cea de a zecea lume, dar bănuţul de aur al Soarelui apucase să apună şi să răsară din nou. Acum strălucea tot deasupra capetelor noastre, risipind o lumină argintie, care poleia planeta de piatră, făcînd

ca toate elementele să-i pară cioplite într-o materie semipreţioasă. Tăceam cu toţii. Eram atît de dornici de a vedea cît mai multe, de a ne familiariza cît mai repede cu tot ce ne înconjura, încercînd să înţelegem lumea bizară a thuleenilor, încît ne răsuceam într-una gîturile ca nişte turişti nepricepuţi, temîndu-se că-n vreme ce privesc peisajul desfăşurat în stînga pierd în dreapta singurul lucru într-adevăr vrednic de a fi văzut, pentru contemplarea căruia cunoscătorii iau în piept depărtările, neprecupeţind timpul şi osteneala.

O exclamaţie înnăbuşită a lui Kes mi-a arătat îndată că, aşa cum bănuiam, mă uitam în direcţia nepotrivită. Întorcîndu-mi capul am văzut că o dihanie cafenie, de mărimea unui cîine Saint-Bernard, ţîşnise de după o stîncă şi se năpustea către noi în salturi ciudate, de parcă ar fi fost o mare jucărie de gumă, un fel de minge izbită de piatra opalină şi săltînd acum în virtutea inerţiei. Dar omnimovul trebuie s-o fi neliniştit în asemenea măsură, încît îi reteză pofta de-a se mai apropia. Animalul se opri la jumătatea unui salt, căzu şi şovăi o clipă, apoi dădu să se întoarcă la adăpostul stîncii de după care pîndise. Kes folosise însă răgazul şi, prompt, îndreptă către el pistolul hipnotic. Apăsă pe trăgaci şi şuvoiul undelor goni către animalul necunoscut, în vreme ce noi toţi îl urmăream înfriguraţi.

De experienţa bătrînului biolog nu atîrna numai posibilitatea studierii celei dintîi făpturi întîlnite pe Thule, ci — poate — soarta noastră, a tuturor. Dacă undele hipnotice influenţau structura nervoasă a vietăţilor de pe satelitul îngheţat aveam la dispoziţie o armă eficace şi, totodată, inofensivă. Dacă nu... Am schimbat o privire cu Al-aut.

Sub puterea farmecului fiinţei cu imenşi ochi violeţi şi temîndu-ne că ne-am putea afla vreodată într-o împrejurare atît de grea, încît am fi fost ispitiţi să recurgem la cumplitul emiţător de unde omicron — împrejurare de pe urma căreia, asemenea băştinaşilor din depresiunea Barandanului, thuleenii ar fi fost nimiciţi — Al-aut şi cu mine am convenit înaintea plecării să nu luăm cu noi ucigătoarea armă de care Manor se slujise. Am preferat să plecăm cu gîndul că

s-ar putea întîmpla să nu ne mai întoarcem, decît să ne regăsim printre oameni cu remuşcările care otrăviseră zilele şi nopţile lui Manor pînă la a-l sili să adoarmă prematur, în floarea vîrstei. A fost singura sinucidere — somnul voluntar al bătrînilor noştri, încununare demnă a unei vieţi, n-a fost niciodată şi nu poate fi considerat drept evaziune — a fost singura sinucidere înregistrată cu cel puţin o mie de ani înainte de Manor şi nici de la el încoace nu ştiu să se mai fi cunoscut vreuna... Cred că suferinţele morale ale celui ce a condus expediţia soldată cu faimoasa „tragedie tritoniană" pot sta alături doar de chinurile prin care trecuse — cu amar de vreme înaintea lui Manor şi în condiţii cu totul deosebite — Claude Etherly, omul bombei atomice de la Hiroşima...

Al-aut şi cu mine nu voiam să le reedităm tragedia. De aceea — fără a vesti Marelui Consiliu hotărîrea, mărturisesc — nici n-am luat cu noi emiţătorul de unde omicron. I-lana, Plara şi Kes au fost întru totul de acord şi ne-au însoţit, ştiind din capul locului că s-ar putea întîmpla să ne jertfim toţi cinci pentru a salva fiinţele gînditoare de pe Thule, îngăduindu-le astfel să-şi trimită alesul — fie şi mai tîrziu de cît am fi dorit — la masa lumilor, îngăduindu-le, deci, să-şi aducă aportul specific şi să primească ajutorul frăţesc al omenirii planetare.

Iată de ce urmăream acum cu încordare reacţia bietului animal pe care întîmplarea ni-l scosese în cale şi în comportarea căruia puteam citi destinul întregii noastre expediţii. De subiectul inconştient al experienţei lui Kes atîrna viitorul fiecăruia dintre noi, mai mult, însăşi evoluţia fiinţelor cu ochi imenşi depindea de făptura stăpînită de instincte, care se clătină sub ochii noştri, ca îmbătată, pentru a se prăbuşi apoi pe piatra gălbuie.

Cred că am scos cu toţii un oftat de uşurare — eu, cel puţin, m-am simţit deodată eliberat de o apăsare pe care nu voisem să mi-o mărturisesc — iar Plara a strigat către Al-aut :

— Hai odată !... Repede ! Repede, ce stai ?

Liniştit, Al-aut a pus omnimovul în mişcare. Ca de obicei, nimic nu se putea citi în stropii de cenuşă ai ochilor lui, dar n-am avut vreme să mă gîndesc la el şi, de altfel, ştiam că — dacă aş fi avut răgazul trebuincios — tot n-aş fi aflat mare lucru.

Omnimovul s-a oprit lîngă trupul animalului adormit. Kes şi Plara s-au năpustit asupra prăzii şi, curînd, am putut privi cu toţii ciudata făptură de mărimea unui cîine, dar care nu semăna nici pe departe cu cel dintîi prieten pe care omul izbutise să-l apropie de căldura focului său.

Mai întîi, nu era un patruped. Ca şi fata cu ochi violeţi, animalul era lipsit de picioare — mă gîndesc de astă dată, fireşte, la membrele lui inferioare — un fel de coadă musculoasă, lungă de vreo jumătate de metru, îngăduindu-i să se deplaseze prin sărituri. Îl văzusem cu toţii năpustindu-se în salturi către noi şi bănuiam cîtă putere avea în coada lată de două palme, pe care o încorda ca pe un fel de arc propulsor. Labele superioare erau reduse la două protuberanţe, sfîrştie în cîte o singură gheară retractilă. Lipsită de blană, pielea cafenie a animalului era rece, fără ca atingerea ei să fie neplăcută (mi s-a părut că pun mîna pe una dintre vechile oale de lut smălţuit din colecţia institutului nostru). În capul rotund, amintind întrucîtva de cel al unei vidre, străluceau doi ochi roşcaţi, de dimensiuni neobişnuite, dar nu excesive, şi lipsiţi de pleoape, doi ochi care ne priveau indiferent, deşi animalul dormea. Şi mai ciudat părea botul, de o conformaţie atît de caracteristică, încît nici nu mai putea fi numit bot : îi lipseau dinţii. La drept vorbind, era o ventuză circulară, iar „cîinele“ — un fel de uriaşă lipitoare...

Cum Kes şi Plara schimbau între ei cuvinte luate din jargonul specialităţii lor (care nu-mi spuneau nimic), iar Al-aut şi I-lana comunicau fără cuvinte, am tăcut şi, singur cu mine însumi, am încercat să-mi descîlcesc gîndurile, destul de învălmăşite. Fără să fie într-adevăr respingător, cel dintîi sol al lumii îngheţate nu mă atrăgea de fel. Nu puteam uita că-i lipseau membrele inferioare, ceea ce evoca nemilos trupul

fetei ai cărei stranii ochi violeţi contribuiseră nu puţin la entuziasmul cu care pornisem către Thule — şi amănuntul sublinia în mod neplăcut că *el* şi *ea* făceau parte din aceeaşi lume. Îmi spuneam că unii cîini au cîteodată o privire, o expresie omenească. Era cu putinţă ca fiinţele gînditoare pe care le căutam să semene pe undeva cu gigantica lipitoare adormită la picioarele mele? Îmi aminteam de viziunile măreţe pe care le întrezărisem în boţul viu pulsînd leneş în retorta lui Kes şi mă simţeam dezamăgit, înşelat, de parcă aş fi fost atras într-o capcană...

Atunci am prins două dintre cuvintele pe care biologii şi le aruncau în şoaptă:

— ...ochii... spunea Plara şi Kes îi răspundea, dînd din umeri:

— Bineînţeles!

— Ce-i cu ochii? am întrebat, mai mult ca să-mi schimb gîndurile, decît interesat într-adevăr de anatomia lipitorii.

Kes şi-a întors faţa osoasă către mine:

— Am bănuit de la început, fireşte, că ochii neobişnuit de mari ai animalelor superioare de pe Thule dovedesc lipsa de lumină a mediului în care trăiesc. Faptul că animalul nostru are şi el ochi supradimensionaţi, dar mult mai mici decît ai thuleenilor, alăturat de celălalt fapt pe care-l cunoaştem, existenţa animalelor superioare în zona întunecată a Saptorului, confirmă presupunerea.

Nu mai ştiu în amănunt ce înţelegeau strămoşii noştri prin cuvîntul romantism, dar am înţeles că noţiunea i se poate aplica lui Kes aşa cum blîndeţea i se potriveşte tigrului. Mediu, întuneric, lumină... Asta era tot ce-i spuneau tulburătorii ochi violeţi!

O mînie aparent inexplicabilă mi-a întunecat mintea şi-am simţit că mîinile încep să-mi tremure.

— Am să-ţi răspund, m-am auzit rostind — şi mi-am dat seama că tonul cu care vorbeam l-a surprins pe Kes tot atît cît mă mira pe mine — că zona Saptorului nu e tot timpul întunecată, de vreme ce cinegrafiile lui Al-aut ni le înfăţişează în lumină pe cele pe care le numeşti, nu văd de ce, animale supe-

rioare. Şi noi sîntem animale superioare, la urma-urmei, dar ne spunem oameni, nu ? De ce nu găseşti şi pentru fiinţele gînditoare de aici un nume, dacă ţi-e atît de greu să le consideri drept ceea ce sînt, oameni ?

Cuvintele mele au stîrnit o nedumerire penibilă.

— Dragul meu, a început biologul, clipind stînjenit. Nu înţeleg...

Îşi răsucea capul, cerînd parcă sprijin din partea celorlalţi şi, într-adevăr, Al-aut a intervenit prompt.

— Uite ce-i, Tudla ! Nu-i nimeni de vină că animalul adormit de Kes ţi-a pricinuit asociaţii neplăcute...

De ce nu puteam citi în privirile cenuşii ale lui Al-aut şi de ce izbutea să citească el în străfundul ochilor mei ?... M-am simţit deodată ruşinat de izbucnirea necontrolată pe care mi-o îngăduisem şi, înţelegînd cît de ridicol păream, simţindu-mă jignit în numele fiinţelor necunoscute de pe Thule, am bîiguit cîteva cuvinte prin care-i ceream iertare lui Kes.

— Da, da, a mormăit biologul, fără a-mi mai acorda de fel atenţie, în vreme ce Plara îmi zvîrlea priviri furioase.

Am băgat de seamă abia atunci că I-lana o apucase de braţ pentru a o linişti, împiedicînd-o să dea rătăcirii mele proporţiile exagerate către care impulsivitatea o îndemna. Buzele Plarei tremurau, lăsînd să scape, cu violenţa unui calificativ zdrobitor, un singur inofensiv cuvînt :

— Tu... tu...

Spus de Plara, nevinovatul pronume m-a făcut să roşesc.

— Argumentul lui Tudla nu-i lipsit de greutate, a vorbit atunci Kes, căruia îi scăpase zbuciumul asistentei şi care-şi urmase firul gîndurilor. Deocamdată nu găsesc nici o explicaţie... Ciudat !

Al-aut a pus din nou omnimovul în mişcare şi am început să lunecăm peste piatra gălbuie. Lipsa mea de respect faţă de bătrînul biolog iubit de noi toţi făcea să stăruie o atmosferă încordată, singurul care părea să n-o resimtă fiind tocmai Kes. Vorbea despre una şi alta, în vreme ce mă întrebam ce se petrecuse cu mine. Eram îndeobşte calm. Ce se întîmplase de mă

lăsasem tîrît de o dezamăgire copilărească, jignind un savant pentru care nutream o veche dragoste şi care impunea respect ?

Nedumerit, priveam mîzga trandafirie a rîului peste care tocmai treceam. Ajunsesem pe celălalt mal şi ne apropiam de trunchiurile sticloase ale copacilor, cînd o pasăre de felul celei văzută într-una dintre cinegrafiile lui Al-aut se ridică greoi — neliniştită de înaintarea omnimovului nostru — şi încercă să zboare pe deasupra balonului portocaliu al celui dintîi copac. Marginile coroanei portocalii începură să se mişte de parcă ceva s-ar fi zbătut în structura luminoasă a materiei. Speriată, pasărea nu calculă bine distanţa. Una dintre paletele cu ajutorul cărora „mergea" prin văzduh — imaginea sugerată de zborul ei era aceeaşi care mă izbise în încăperea Marelui Consiliu — atinse substanţa ciudatei coroane a copacului. Atunci, sub ochii noştri, vietatea fu într-o clipă atrasă, suptă, înghiţită de globul portocaliu. Am văzut cu repulsie cum culoarea coroanei capătă brusc o nuanţă mai aprinsă, în vreme ce pulsaţiile frenetice mărturiseau animalica satisfacţie cu care dezgustătorul copac îşi mistuia prada.

— Fiara asta bate toate plantele carnivore cunoscute ! a exclamat Kes, dar entuziasmul lui m-a lăsat indiferent.

Atrase de magnetul violet al imenşilor ochi în care mi se păruse că descifrez o misterioasă chemare, gîndurile mele refuzau să stăruie în jurul copacului de sticlă. Începeam să înţeleg cîte greutăţi trebuiseră să înfrunte fiinţele gînditoare de pe această inospitalieră lume a cîinilor-lipitori, a copacilor-fiare ! Mă gîndeam la sălbăticiunile cu care strămoşii noştri avuseseră de furcă şi, fără a literaturiza, cred, găseam că leul reprezenta un inamic nobil, un vrăjmaş care impunea respect. Pe micul ecran malarat văzusem de destule ori imaginile cumplite ale luptelor pe care oamenii peşterilor le dăduseră cu leii sau urşii cărora le disputau adăposturile de piatră şi ştiam că sfîrşitul sîngeroaselor încleştări nu fusese întotdeauna în favoarea celor dintîi. Dar calitatea duşmanului determină în

bună măsură însuşirile celui silit să-i facă faţă. Viteaz ca un leu, puternic ca un urs... Fuseseră acestea simple imagini, lipsite de acoperire ? Fără îndoială că nu, de vreme ce omul devenise om şi prin confruntarea cu celelalte făpturi ale cuaternarului.

Ce taine ne rezervau, aşadar, caracterele fiinţelor raţionale de dragul cărora ne aflam acum pe Thule, dacă aceste caractere se formaseră în luptă cu flora şi fauna vicleană — nu ştiam cum s-o definesc mai bine decît respingătoare, făţarnică — a lumii de piatră ? Ceea ce ne apărea drept nedemn, echivoc, putea părea firesc pe Thule ? O comportare deschisă, cinstită, putea fi luată aici drept naivitate sau slăbiciune ? Îmi rechemam în minte cu o dureroasă încăpăţînare amintirea femeii azurii în atitudinea căreia citisem o lume de gînduri, ochii vaşti, iradiind mirare proaspătă, candoare, ochii violeţi ai celei ce mă privise de pe marele ecran de oţel... Simţeam nepotrivirea dintre fiinţele gînditoare şi celelalte făpturi de pe cea de a zecea planetă şi nu-i înţelegeam tîlcul. Iar, în clipa cînd izbuteam să-mi liniştesc bănuielile, îmi aminteam că zvelta coloană a trupurilor azurii era tot atît de lipsită de membre inferioare ca neplăcutul cîine-lipitoare întins la picioarele noastre...

O exclamaţie a Plarei m-a făcut să-mi întorc privirile către ea. Împreună cu Kes cerceta trupul animalului adormit. L-am văzut pe Kes scuturîndu-şi capul neted şi am întrebat încetişor :

— Ce s-a întîmplat ?

Kes m-a privit lung, înainte de a rosti cu liniştea dureroasă a unei sentinţe :

— S-a întîmplat că ne puteam lăsa acasă şi pistoalele hipnotice. Dacă tritonienii nu reacţionau la undele soporifice, fauna de pe Thule nu le suportă. Pacientul nostru a trecut, din somn, direct în moarte.

Fără ca un singur muşchi să i se clintească pe faţa arămie, Al-aut a formulat cu precizie întrebarea care ne stătea tuturor pe buze :

— Eşti sigur că nici oamenii n-ar putea suporta efectul undelor ?

Clubul cărţii digitale 2024

Am remarcat cu o amară satisfacţie că Al-aut folosise cuvîntul *oameni* pentru a desemna fiinţele raţionale pe care Kes le numise animale superioare, dar n-am relevat, fireşte, faptul. Cu sufletul la gură, aşteptam răspunsul lui Kes.

— Nu, nu sînt sigur, a spus biologul, deşi aş avea toate motivele s-o cred... Oricum, vom afla cîte ceva folosind accidentul pentru a diseca prima victimă pe care prezenţa noastră a făcut-o pe Thule...

— O victimă involuntară, i-a atras atenţia I-lana, pe cînd Kes ridica din umeri.

Involuntară... Într-adevăr, puţin îi păsa animalului de intenţiile călăului. Cu un fel de spaimă neputincioasă mi-am dat seama că soarta bietei vietăţi, a cărui înfăţişare mi se păruse destul de neplăcută, căpăta proporţiile unei prevestiri de rău augur. Acum o priveam cu milă, cu un dezagreabil simţămînt de vinovăţie.

— Cînd vom afla rezultatele disecţiei ? a întrebat liniştit Al-aut.

— Deseară...

Dar era doar un fel de a vorbi, ziua nu mai era acum decît o nesfîrşită seară, întretăiată de trei scurte nopţi. Egală şi indiferentă, lumina argintie juca pe pielea rece a animalului răpus.

3. PĂDUREA DE STICLĂ

Lăsîndu-i pe Plara şi Kes să afle tainele structurii bietului animal care avusese nenorocul să ne iasă în cale, am plecat cu I-lana şi Al-aut, afundîndu-ne în codrul de sticlă. Cînd se întunecă, ne aprinserăm lanternele, care sporeau feeria pădurii. Dar neliniştea gîndurilor noastre răspundea neliniştitorului peisaj pe

care-l străbăteam tăcuţi, urmărind cu privirea globurile luminoase ale coroanelor portocalii zbuciumîndu-se neauzit la trecerea noastră. Dacă n-ar fi fost nesăţioasa lor frămîntare, am fi putut crede că străbatem vrăjitele dimensiuni ale basmului „Frumoasei din pădurea adormită"... Ca o armată de degete uriaşe, trunchiurile, părînd turnate dintr-o sticlă translucidă, prelungeau în văzduh învelişul stîncos al satelitului, acoperit aici de o pulbere colorată, căreia nu-i pricepeam originea. Speciile necunoscute se deosebeau prin înfăţişarea, fie netedă, fie zgrunţuroasă, a trunchiurilor drepte, piezişe sau răsucite, îndeobşte mai scunde decît ale copacilor de pe Pămînt. Mersul nostru prin pădurea sticloasă era de aceea anevoios. Trebuia să înaintăm aplecaţi, ferindu-ne de atingerea aerienelor meduze portocalii, şi nici un zgomot, nici unul dintre familiarele foşnete de pe Pămînt, nici un ţîrîit de gîză, nici un ciripit nu tulbura tăcerea în care gîndurile noastre rătăceau şi piereau, apăsate de sumbre presimţiri.

Am străbătut aşa un drum destul de lung, fără să fim opriţi de desişuri, de vreme ce copacii creşteau la intervale neregulate, niciodată înghesuiţi ca în pădurile noastre. Din loc în loc am întîlnit trunchiuri căzute. Coloana lor sticloasă îşi pierduse înfăţişarea translucidă şi era acum transparentă, fără să vădească însă vreun alt semn de descompunere. N-am văzut nicăieri trunchiuri fărîmate, a căror sticlă măcinată să amintească de putregaiul lemnelor noastre. Din fostele lor coroane portocalii, însă, rămăsese doar un fel de coajă zbîrcită, care se pulveriza la cea mai uşoară atingere, arătîndu-ne originea pulberei colorate în care tălpile noastre se afundau ca-n covorul de frunze căzute din pădurile Pămîntului.

Depăşind trunchiurile ciudat de contorsionate ale unor copaci bătrîni, am pătruns apoi într-un luminiş. Era o întindere pietroasă, de formă circulară, pe care privirile noastre au cercetat-o în fugă, atrase îndată de singurul şi neobişnuitul copac crescut în inima ei. Trunchiul strălucitor căpătase patina verde-aurie pe care o văzusem pe nenumărate vase de sticlă străvechi,

dezgropate după milenii de uitare în ascunzători subterane, şi era atît de gros, încît zece oameni nu l-ar fi putut cuprinde cu braţele. Coloana de sticlă a acestui Matusalem al pădurii, sclipitoare ca un neasemuit şi uriaş giuvaer, se pierdea într-un balon portocaliu a cărui sferă se înscria perfect în circumferinţa luminişului. Înţelegeam acum că trunchiurile ciudat de contorsionate, pe care le văzusem la marginea lui, crescuseră aşa numai pentru că se străduiau să pună o cît mai mare depărtare între ele şi impunătorul patriarh, înveşmîntat în strălucitoare odăjdii.

— Da, odăjdii... spuse visător Al-aut, citindu-mi gîndul. Dar piatra ? Ce zici de piatră ?

Abia atunci am văzut că sub vastul glob portocaliu, străbătut la apropierea noastră de sălbatice convulsii, se afla un paralelipiped de piatră. Blocul opalin, lat de vreo jumătate metru, era de trei ori mai lung şi avea pe margini, din loc în loc, nişte găuri care-i străbăteau pieziş unghiurile.

— Nu, Tudla, şopti rugătoare I-lana, de parcă de hotărîrea mea ar fi atîrnat precizarea semnificaţiei ciudatului obiect. Doar nu crezi... ?

Am dat din cap, cu tristeţe. Deasupra noastră imensul balon portocaliu se zbuciuma tot mai înverşunat.

— Trebuia să ne aşteptăm la una ca asta, am spus. Strălucirea trunchiului mi-a evocat vechile odăjdii încă înainte de a bănui adevărul... Da, I-lana, după toate probabilităţile, blocul de piatră e doar masa pe care sînt legate jertfele aduse idolului viu din faţa noastră !

Ca pentru a-mi întări cuvintele, imensul glob portocaliu se zbătu frenetic şi marginea lui inferioară se năpusti cu lăcomie, adulmecînd parcă şi lunecînd apoi de cîteva ori peste suprafaţa blocului opalin. Am avut viziunea unui monstruos şi dezgustător hăpăit. Sclipirile verzi-aurii de pe trunchi vibrară electric, dar se potoliră de îndată ce monstrul îşi dădu seama că nu i se adusese nici o jertfă. Materia portocalie a coroanei fu agitată de spasmuri furioase şi auzeam şuierul pricinuit de vertiginoasele ei pendulări prin văzduh. Apoi, surprinzător de repede, balonul carnivor îşi reluă obişnuita pulsare ritmică. Mi s-a părut că, dezamăgit

şi nevoind să-şi mărturisească nici sieşi că se lăsase înşelat, idolul viu ne ignoră...

Mi-era necaz că nu luasem cu mine detectoarele, înfiorîndu-mă numai la evocarea imaginilor cumplite pe care ecranul malarat ne-ar fi îngăduit să le vedem în poiana sinistră, scăldată în egala lumină cenuşie.

— O să ne mai întoarcem, spuse Al-aut. Aici avem, din păcate, destule de învăţat...

Am tăcut toţi trei, privind copacul care se hrănea de cine ştie cît amar de vreme cu sîngele unor victime, poate omeneşti. Apoi, ţinîndu-ne departe de agresiva lui coroană, i-am dat ocol. Aşa am văzut ciudata construcţie pe care grosimea trunchiului ne împiedicase s-o zărim din capul locului.

De cealaltă parte a lui — şi chiar în dreptul mesei sacrificiilor — se înălţa o piramidă în trepte, ca miniatura unui zigurat. Era alcătuită din blocuri opaline, grosolan tăiate şi lustruite, iar în spaţiile dintre ele crescuseră sinistre smocuri de iarbă neagră. Piramida părea să depăşească trei metri în înălţime, dar am avut îndată convingerea că partea vizibilă constituia doar prelungirea unei construcţii săpată în stîncă. Piramida nu se sfîrşea într-un vîrf ascuţit ; o semisferă opalină, cioplită dintr-un singur bloc de piatră, o încununa, iar pe masa ei boantă se rezema nesăţioasa căciulă oscilantă a imensei ciuperci veninoase cu care semăna copacul. O intrare întunecată şi neapărată de vreo poartă se căsca în trunchiul piramidei, către pădure ; faptul că nu se făcuse o poartă arăta că superstiţiile o apărau mai sigur decît orice stavilă materială.

Apropiindu-mă şi aprinzînd lanterna, care scoase din beznă un şir de trepte pierzîndu-se într-un fel de beci, ştiam peste ce voi da. Organizarea materiei vii ascultă de legi unice pentru a evolua de la forme monocelulare la om, iar omenirea se dezvoltă după aceleaşi legi — în sistemul nostru, măcar — şi, în ciuda unor deosebiri neesenţiale, parcurge aceleaşi etape.

Am coborît treptele. I-lana şi Al-aut mă urmau tăcuţi. Aşa cum mă aşteptam, ne-am pomenit într-o încăpere scobită în stîncă şi reprezentînd baza piramidei. Ca nişte oglinzi înceţoşate, pereţii netezi răsfrîn-

geau şuvoiul luminos al lanternei. Un fel de şarpe de piatră, în care am recunoscut una dintre puternicele rădăcini ale copacului, se arcuia într-un colţ al criptei. Iar în jurul rădăcinii — ca o nouă, dar veşnică, ofrandă — erau rînduite cu grijă într-o altă piramidă, înscrisă în marea piramidă de piatră, nenumăratele ţeste ale victimelor jertfite monstruosului idol viu din luminişul pădurii...

Am privit tăcuţi sinistra piramidă, în vreme ce lumina lanternei juca peste movila de capete. Imense, întunecate, găurile în care străluciseră tulburătorii ochi de dimensiuni neobişnuite păreau nişte guri pe veci deschise pentru ţipătul mut al suferinţei.

— Să ieşim, spuse în şoaptă I-lana.

Am luat un craniu şi am urcat din nou, toţi trei, către lumină. Ne-am întors faţa de la cumplitul copac şi Al-aut a şoptit printre dinţi :

— Dacă l-am reteza ?

— Vom face şi asta, i-am răspuns. Dar e bine să ştim întîi ce rol joacă... şi cine i-l scrie.

— De ce-i nevoie de toate astea ? a întrebat I-lana. De ce e naşterea civilizaţiei însoţită de o asemenea inutilă risipă de energie ? De ce-i e începutul mînjit întotdeauna cu sînge ?

Era tăcere în pădurea de sticlă şi doar globurile portocalii se zbuciumau. Am ridicat din umeri.

— Din pricina spaimei, I-lana. Mai poţi oare înţelege teroarea pricinuită de gîndul că Tigrul şi Eufratul au să se reverse năprasnic, acoperind grindurile şi potopind omenirea (ca în legenda tocmai de aceea născută pe malurile lor), sau, dimpotrivă, spaima că Nilul nu se va revărsa şi, nefertilizînd ogoarele, va condamna omenirea la foame ?... În ambele cazuri le-ai aduce fluviilor o jertfă, în nădejdea că un singur om va putea răscumpăra întreaga omenire, îmblînzind zeii fluviilor. Voinţa zeilor, vezi tu, era de neînţeles pentru că tot ce nu putea fi înţeles era divinizat şi n-ai fi putut pricepe de ce trăsnetul îl loveşte pe X, fără a se atinge de Y, care stătea alături, de ce un război a fost cîştigat de năvălitori, sau de ce zeci de oameni sînt seceraţi de pe urma unei molime, adică „din se-

nin". În clipele de primejdie fenicienii își zvîrleau de bună voie copiii în pîntecul încins al lui Moloh; jertfind ce iubeau mai mult, nădăjduiau să păstreze restul. Pînă și creștinismul pretindea că, prin jertfa lui, Isus mîntuise omenirea... Ideile au evoluat, s-au complicat, dar spaima a rămas, chiar dacă într-o epocă tîrzie copiii nu mai erau carbonizați în pîntecul de fier al lui Moloh, ci primiți în brațe de preoții ascunși sub statuia zeului și crescuți de ei în taină, chiar dacă sacrificiile omenești au ajuns să fie înlocuite prin simulacre, prin jertfe de animale și, mai apoi, prin flori...

I-lana a oftat. Mi-am spus cît de ciudat putea părea faptul că o venusiană, aflată pe Thule, deplîngea hecatombele inutile care măcinaseră puterile pămîntenilor, cu milenii și milenii în urmă... Dar pe Venus lucrurile nu se petrecuseră la fel?

— Și toți, toți au crezut că trebuie să sufere pentru a se mîntui? a mai întrebat ea, ca și cum ar fi nădăjduit că, undeva măcar, într-un loc al universului, va descoperi o pîlpîire de speranță, dovedind că negura în care oamenii trăiseră nu fusese, pretutindeni, la fel de apăsătoare.

Mi-a părut rău că trebuie să-i răpesc și ultima iluzie.

— Dacii zvîrleau un om viu în suliți, în vreme ce aztecii își străpungeau victimele cu săgețile, pentru a se îmbrăca apoi cu pieile celor uciși. Din păcate, exemple pot fi găsite pe toate meridianele și paralelele tuturor planetelor... Ceea ce e și mai înspăimîntător e faptul că victimele erau alese, la început, dintre membrii cei mai demni ai tribului, pentru că omenirea nu putea fi răscumpărată decît prin sacrificarea unui om a cărui absență era dureros resimțită, de către un om a cărui moarte însemna, într-adevăr, o jertfă pentru fiecare dintre cei rămași în viață: zeii nu se lăsau înșelați și nu scăpau din mîini o mulțime de oameni, decît dacă li se dăruia echivalentul mulțimii sub forma concentrată a unui exemplar deosebit. Dar, mai ales, e cumplit faptul că victimele se jertfeau de bună voie, încredințate că așa le furnizează semenilor suprema dovadă a eroismului și dragostei lor... Abia mai tîrziu au înțeles preoții și conducătorii că pot alege victimele din

rîndurile celor cu care aveau ceva de împărţit. Apoi sclavii au luat locul oamenilor liberi pe sîngeroasele mase ale sacrificiilor. Au trebuit să piară rădăcinile spaimei — ignoranţa, foamea, nedreptatea şi asuprirea socială, războiul — pentru ca multimilenarul edificiu al religiei să se năruie în sufletul ultimului om, lăsînd în urmă doar o imensă mirare pentru puterea pe care au putut-o exercita fantasticele simboluri adăpostite între pereţii templelor...

— Şi acum, aici, ce spaimă-i împinge pe thuleeni să-i aducă jertfe copacului din poiană ? a mai întrebat I-lana.

— Ştiu şi eu ? Poate numai cea pricinuită de portocaliile globuri carnivore — şi atunci, din pricina mărimii, copacul e luat drept zeul pădurii, în stare să abată, prin jertfa periodică a unuia dintre ei, primejdia care-i pîndeşte pe toţi, ori de cîte ori sînt nevoiţi să străbată pădurea — dar poate şi o spaimă complexă, simbolizată de idolul viu, căruia i se atribuie puteri depăşind sfera pădurii...

Al-aut ne asculta tăcut şi, ca de obicei, nu ştiam ce gîndeşte. Dacă aş fi putut bănui tot ce avea să urmeze, nu multă vreme după ziua cînd am cunoscut pădurea de sticlă, aş fi dorit din toată inima să fi fost eu cel în stare să-i citească gîndurile ; dar, aşa cum ştiţi, imperceptibila deosebire dintre sistemul nostru nervos şi cel al venusienilor le îngăduie numai lor să înţeleagă şi să comunice fără ajutorul cuvintelor. Faţă de Al-aut eram întotdeauna mai dezarmat decît un copil, tot ce puteam face reducîndu-se la un defensiv act de voinţă, coborîrea barierei mentale care-l împiedica să-mi citească gîndurile, atunci cînd aflarea lor mi se părea inoportună. De cele mai multe ori însă, uitam să mă folosesc pînă şi de acest mijloc, care-mi asigura libertatea de gîndire... Sînt încredinţat, pe de altă parte, că Al-aut îl întrebuinţa atît de des, încît nici I-lana nu ştia decît arareori ce urmărea.

Aşa, vorbind despre străvechi credinţe pe care le ştiam de mult inventariate şi clasificate în invizibilul muzeu al gîndirii, dar care aici, pe lumea de piatră, erau vii şi încă nocive, ne-am strecurat pe sub laco-

mele meduze aeriene ale pădurii. Un animal de felul celui pe care Kes şi Plara tocmai îl disecau a sărit la o vreme printre coloanele transulcide ale copacilor, fără a îndrăzni să se apropie. Ne-a mirat absenţa altor vietăţi — fără a mai vorbi de oameni, despre care aveam dovada că se adunau în sinistra poiană, pe care o lăsasem în urmă — dar am pus-o pe seama spaimei inspirată de globurile portocalii. În ciuda curiozităţii, care ne îndemna să aflăm în cît mai scurt timp tot ce se putea afla în legătură cu fauna thuleeană, ne-am bucurat că nu eram nevoiţi să ne folosim de pistoalele hipnotice : nedeosebind încă animalele de pradă de cele inofensive, am fi fost poate siliţi să ucidem fără rost.

Copacii se răreau acum, făcînd loc unor tufişuri pe care străluceau nenumărate flori de mărimea unor bujori, cu petale atît de transparente, încît zăream prin ele culoarea purpurie a frunzelor, lungi şi ascuţite ca nişte săbii. Apoi s-au ivit smocuri de iarbă neagră şi, curînd, am fost nevoiţi să ne sprijinim unii de alţii pentru a păşi peste neîntreruptul covor al pumnalelor întunecate. Dar cum înaintea noastră începuse a străluci, densă, carapacea trandafirie a unui lac, am mers peste iarba tăioasă, în ciuda greutăţii cu care imitam vechile performanţe ale fakirilor indieni, şi ne-am lungit în cele din urmă pe piatra malului, dornici să cunoaştem lacul şi eventualii lui locuitori.

În fund, departe, se zărea celălalt mal, stîncos şi abrupt. Între noi şi rîpa gălbuie, lacul încremenise fără tresăriri, fără un clipocit, ca o imensă cratiţă cu şerbet. La picioarele noastre materia trandafirie se oprise parcă odată pentru totdeauna, aţipind pe panta pietroasă, ce nu cunoştea mîngîierea undei. Îmi venea greu să cred că masa lustruită pe care o aveam sub ochi e moale, într-atît de egal o îmbrăca palida lumină a Soarelui cu o lucioasă platoşă de email.

— Hamlet pe Thule... spuse fără veste I-lana, cu un zîmbet a cărui melancolie n-ar fi înşelat nici un elev de vîrsta benzilor elementare.

Am privit-o mirat, dar am văzut apoi că mai ţineam în palmă craniul luat din piramida descoperită în pădure. Uitasem de el în vremea mersului, atent doar la

discuţia cu I-lana şi la accidentele drumului. Acum, că aveam un răgaz, ne-am aplecat cu toţii asupra testei verzui, grea de parcă fusese cioplită în piatră.

— E mai mică decît una omenească, a spus Al-aut.

— Găurile ochilor ocupă jumătatea feţei, a spus I-lana.

— Maxilarul e mobil, am spus şi eu, oftînd uşurat.

Amîndoi şi-au întors privirile către mine.

— Te-ai temut, într-adevăr, că... ?

Întrebase I-lana. Am dat din cap, recunoscînd cu atît mai uşor, cu cît aveam în sfîrşit dovada că gingaşele buze ale celor de pe a zecea lume erau doar ceea ce păreau.

— După ventuza cîinelui-lipitoare...

— Nu, n-avem de-a face cu nişte vampiri, a spus Al-aut. Ciudat e doar faptul că, deşi mobilitatea maxilarului le îngăduie să moduleze sunete, să articuleze cuvinte, nu i-am auzit niciodată vorbind...

— Nici o vietate nu pare să emită sunete pe Thule, am amintit. Dacă se poate vorbi despre o lume a tăcerii, lumea asta e cea în care ne aflăm de cîteva ore.

Ne venea greu să socotim trecerea timpului după rapidele răsărituri şi apusuri ale Soarelui. Fără să ne fi înţeles, vorbeam mai departe de zile şi nopţi inexistente.

— Aţi băgat de seamă că thuleenii nu au dinţi ? ne-a atras atenţia I-lana.

În locul dinţilor, două oase — continue şi curbate ca două arcuri — dădeau într-adevăr craniului o înfăţişare ciudată. M-am înfiorat, amintindu-mi că încercasem acelaşi simţămînt văzînd pentru întîia oară botul plin de dinţi *omeneşti* ai unui delfin. N-am înţeles îndată legătura de idei, dar mi-am dat seama apoi că erau ciudăţenii de aceeaşi natură : un cap de „peşte“ cu dinţi de om, un cap de om cu placă de os în loc de dinţi...

— Mă întreb dacă oasele lor sînt alcătuite din calciu, a mai spus I-lana.

— Credeţi că globul portocaliu e în stare să le străpungă ? am întrebat, arătînd calota găurită ca o strecurătoare.

— Nu. Ai uitat de şuviţele colorate, a spus I-lana.

— Să fie thuleenii atît de vulnerabili ? Şuviţele nu sînt apărate în nici un fel şi reprezintă, totuşi, prelungiri ale creierului...

— Sînt retractile, a amintit I-lana.

— Mă-ntreb ce rost au, a spus Al-aut.

— După mulajul creierului o să ne putem da mai bine seama din care centri pornesc. Deşi centrii lor nervoşi ar putea fi altfel dispuşi decît ai noştri...

Vorbeam în şoaptă, într-atît de apăsătoare resimţeam nefireasca tăcere ce ne înconjurase din clipa coborîrii pe satelitul îngheţat. Totul era necunoscut. Soarele mărunt şi palid, luminînd cenuşiu o lume de vis, cu peisaje simplificate asemenea celor pe care le zugrăvesc copiii, fără a se sinchisi de distribuirea culorilor şi unde o iarbă neagră poate creşte pe malul unui lac trandafiriu, nemişcat la picioarele a trei mogîldeţe, dintre care una ţine un craniu verde în mînă...

— Atenţie ! a strigat atunci Al-aut, sărind în picioare.

L-am imitat chiar în clipa în care nişte tentacule trandafirii răsărite din mîzga lacului izbeau malul stîncos pe care şezusem. Ne-am tras îndărăt şi am privit braţele groase cît piciorul meu, încolăcindu-se şi unduind furioase. Erau nouă şi la capătul fiecăreia clipea un fel de ochi, care era o ventuză. Fulgerător, aşa cum se iviseră, braţele pieriră în adîncul lacului, fără să putem vedea trupul uriaşei caracatiţe, care ne dovedea că şi nevinovatul şerbet trandafiriu ascundea invizibile drame.

Al-aut a apucat o piatră şi a zvîrlit-o în materia compactă a lacului. S-a afundat încet, ca-ntr-o cocă. Am socotit că era timpul să ne întoarcem. Soarele nu părea să se fi clintit deasupra capetelor noastre, dar ceasornicele măsurînd un timp pămîntesc, ireal aici, pe cea de a zecea lume, ne arătau că „ziua" se apropia de sfîrşit.

Tăcuţi, am pornit îndărăt, străbătînd întinderea acoperită de pumnalele negre ale ierbii ; ne-am afundat apoi în pădurea de sticlă, ocolind luminişul sinistru şi ferindu-ne de atingerea globurilor carnivore, însufleţite de spasmuri lacome la trecerea noastră. Şi-n vreme ce păşeam cu luare-aminte în lumina cenuşie, care împrumuta o uşoară tentă colorată de la portocaliile coroane

ale copacilor şi de la pulberea globurilor moarte, mă gîndeam la nepotrivirea dintre lumea închipuită de mine cîndva, în încăperea Marelui Consiliu, şi cea pe care mă aflam acum. Mi-a trecut prin minte bănuiala că Al-aut nu simte deosebirea, că *nu* are de simţit vreo deosebire. Cunoscuse lumea de piatră şi se îndrăgostise tocmai de ceea ce avea straniu, necruţător şi... ei da, inuman.

Acum gîndeam aşa. Eu. Care-l jignisem pe Kes pentru că nu le acorda thuleenilor calitatea umană... Mă simţeam minţit, înşelat de două ori, întîi de realitatea necorespunzînd imaginii pe care mi-o alcătuisem, apoi de către Al-aut, care o cunoştea şi mă lăsase să plec nepregătit într-o lume diferită de lumea închipuirii mele. Îmi spuneam cu dispreţ că sînt un visător incurabil. Întotdeauna împodobeam oamenii şi relaţiile dintre ei, deformam peisajele şi întîmplările, care le slujeau drept cadru. Şi pretindeam că aş fi un om de ştiinţă ! Datele furnizate de ecranele malarat însemnau pentru mine doar pretexte, puncte de plecare pentru construcţii ipotetic riguroase şi care se puteau dovedi arbitrare, falsificate de blestemata mea imaginaţie. Fireşte, unii apreciau poezia reconstituirilor pe care le întocmeam şi nu lipseau nici cercetătorii gata să afirme că preferă farmecul intuiţiilor mele, uscăciunii pedante a unor colegi scrupuloşi. Interpretările mele îndrăzneţe le deschideau ferestre către o nouă înţelegere a evenimentelor, spuneau, dar îmi dădeam seama acum că faimoasele interpretări cu care mă mîndream se bucurau de apreciere numai în măsura în care nu puteam fi dezminţit, datorită imperfecţiunii aparatului născocit de Sat-obil, care detecta undele sonore ale trecutului — cuvintele — dovedindu-se incapabil să-i analizeze undele subtile — gîndurile. „Cunoaştem trecutul mai bine decît cei pentru care constituia prezentul...“ Tot ce-mi trecuse prin minte atunci cînd priveam din capul scărilor de martelit forfota sutelor de oameni coborînd spre cheiul îmbrăcat cu imensele plăci de aur ale lui Dip Talan, sau urcînd către galbena Piaţă a Soarelui, se întorcea din nou împotriva mea. Pentru întîia oară, acum, aici, mă vedeam pus faţă-n faţă cu realitatea căreia îi îm-

prumutasem pe Pămînt o imaginară şi absurdă poezie. Iar rezultatul ?

— Te înşeli, am auzit atunci glasul liniştit al lui Al-aut.

Din nou uitasem să cobor subtila barieră mentală, în stare să-mi apere gîndurile de o indezirabilă lectură ! M-am înroşit, simţindu-mă gol sub indescifrabila căutătură palidă a tăcutului venusian.

— Bine, bine, am mormăit. Lasă...

— Am ajuns, ne-a vestit I-lana (bănuiesc că i se făcuse milă de încurcătura mea) şi am zărit într-adevăr, printre cei din urmă copaci ai pădurii, silueta familiară a omnimovului.

Peste o clipă, Kes examina craniul adus de mine şi Plara şoptea, exclama, dădea din mîini, învîrtindu-se în jurul maestrului ca un satelit gălăgios şi sîcîitor. Biologul a pus liniştit craniul deoparte şi ne-a rugat să-i povestim ce văzusem în pădurea de sticlă. Asculta atent, îndreptîndu-şi din cînd în cînd privirile către craniul verzui, care părea să-l atragă ca un magnet. Plara, în schimb, intervenea şi ne completa povestirea, de parcă ea şi nu noi am fi văzut idolul din poiană, piramida capetelor sau lacul trandafiriu. Ascultîndu-i sporovăiala, pentru întîia oară de cînd coborîsem pe cea de a zecea lume, am văzut-o pe I-lana zîmbind.

— Da, a rostit în cele din urmă Kes, ca o concluzie la tot ce ascultase. O să avem de furcă, aşa-i ?

Constatarea nu părea să-l indispună. Dimpotrivă, am socotit că rostise cuvintele cu o vădită satisfacţie.

— Şi disecţia cîinelui-lipitoare ? a întrebat Al-aut.

Plara a deschis gura dînd să răspundă, dar a închis-o tot atît de repede privind vinovată către Kes. Biologul şedea cu capul plecat şi-şi freca gînditor palmele înmănuşate.

— Disecţia, dragii mei... cum să vă spun ?... a dat şi n-a dat rezultatele aşteptate. Structura animalului e relativ simplă, deşi reprezintă o interesantă sinteză a unui vertebrat cu un nevertebrat. Aşa cum am presupus şi cum cercetările laboratoarelor celor nouă lumi ne-au comunicat, după ce le-am transmis formulele elementare, ţesuturile animalului sînt alcătuite

în esenţă din siliconi. Denumirea de cîine-lipitoare nu mi se pare adecvată... Avem de-a face cu o hirudinee (care se hrăneşte cu ajutorul ventuzei bucale), cu o moluscă (ce se deplasează prin salturi — folosind piciorul musculos pe care l-aţi luat drept coadă — şi al cărei sistem circulator lacunar conţine un sînge uleios de culoare albastră), dar şi cu un fel de şarpe (de vreme ce dimensiunile animalului, adaptat la viaţă terestră... vreau să spun thuleeană, l-au silit să-şi alcătuiască o coloană vertebrală şi nişte coaste mobile). Presupun că se mişcă prin salturi, atunci cînd se grăbeşte, dar se poate şi tîrî, ajutîndu-se eventual de cele două rudimentare membre superioare, pe care le-aţi văzut. Toate astea, deşi ciudate, sînt mai mult sau mai puţin limpezi. Ceea ce nu înţelegem încă, a adăugat Kes, aruncînd o scurtă privire către Plara şi asociind-o astfel la nedumerirea lui, e rostul unui cristal de rubin situat la baza creierului şi de ce undele hipnotice au avut un efect atît de brutal, necrozînd sistemul nervos al subiectului...

— Oasele sînt tot verzui ? a întrebat I-lana.

— Da, deşi nu conţin fosfor.

Mărturisesc că nu eram prea interesat de anatomia şarpelui-caracatiţă-lipitoare. Îl ascultam numai cu o ureche pe Kes şi abia aşteptam clipa cînd aş fi putut ieşi din cabina omnimovului, fără să-l jignesc pe bătrînul savant, faţă de care mă mai simţeam vinovat. Aşa cum pe el îl pasiona structura corciturii pe care o disecase, ardeam de nerăbdare să pun în funcţiune detectorul de imagini ale trecutului şi să văd istoria celor ce ridicaseră sinistra piramidă, din poiana martoră atîtor sălbatice rituri. Stăteam deci ca pe ace şi, cînd I-lana, cînd Al-aut mă priveau stăruitor, dîndu-mi a înţelege că mă roagă să nu-mi pierd răbddarea. Într-adevăr, de bine de rău nu mi-am pierdut-o, adică am izbutit să mă prefac interesat pînă şi de organele de reproducere ale hibridei vietăţi masacrate de Kes (nu ştiu pînă azi despre ce era, exact, vorba), dar am sărit în picioare de îndată ce biologul nostru şi-a încheiat expunerea.

— Şi acum, am exclamat, vă invit să priviţi şi — poate — să ascultaţi !

Cît ai bate din palme, am scos din cabină detectoarele şi le-am aşezat pe opalina piatră thuleeană. Cînd am intrat din nou în omnimov, I-lana şi Al-aut, Plara şi Kes se şi instalaseră în faţa ecranului malarat.

— ...un alt soi de disecţie, tocmai spunea Kes, de vreme ce acum vom vedea o felie de istorie...

Am zîmbit şi am stabilit contactul. Ecranul s-a luminat. Cu ambele mîini am apucat butoanele, sucindu-le încet. M-am simţit de îndată încălzit şi cred că — mai puternic decît nerăbdarea, decît teama de o nouă dezamăgire — demonul curiozităţii era cel ce-mi grăbea bătăile inimii. Nu ştiu ce mă aşteptam să văd prin alba ferăstruică a ecranului, dar — cu siguranţă — nu eram de fel pregătit pentru ceea ce a urmat. Pentru ceea ce *nu* a urmat, mai bine zis, de vreme ce nici o imagine nu s-a ivit pe ecran şi tempofonul a rămas mut.

— Ciudat, nu ? a întrebat Plara, cu satisfacţia prost mascată de solicitudine, cu care ar fi întîmpinat eşecul unui prestidigitator lăudăros.

Era ciudat, fireşte. Ar fi trebuit să admit că niciodată în curgerea vremii nimic nu se petrecuse în perimetrul căruia îi sondam istoria. Enervat, am sucit mult butonul pe care scria *Spaţiu,* lărgind aria cercetării. Am manevrat multă vreme butonul spaţiului, apoi şi pe cel al timpului, dar nici una dintre tainele celei de a zecea lumi nu s-a lăsat surprinsă şi Plara începuse să chicotească fără ruşine. Încă nu-mi ierta, pare-se, jignirea adusă lui Kes.

— Să se fi defectat ceva ? l-am întrebat pe Al-aut, încercînd să-mi păstrez sîngele rece.

— Să vedem.

Am cercetat amîndoi aparatul. Totul părea normal. Am fost nevoiţi să admitem că ceva, o putere necunoscută, împiedica funcţionarea lui în condiţiile de pe Thule.

— Ce-ar putea fi ? a întrebat Plara.

Îi pierise veselia. Părea acum tot atît de preocupată ca şi noi, ceilalţi, şi nu mi-am putut opri un zîmbet

răutăcios, în ciuda noii dezamăgiri pe care o încercam. Ne uitam cu toţii la ecranul inutil, de la care aşteptasem revelaţia unor întîmplări în stare să ne uşureze înţelegerea felului de viaţă al făpturilor gînditoare de pe Thule şi căutam zadarnic pricina neaşteptatei piedici de care ne lovisem. Să fi fost atmosfera rarefiată incapabilă să reţină ecourile vizuale, pricină pentru care detectoarele nu funcţionau nici pe Marte ?

O exclamaţie înnăbuşită a I-lanei ne-a făcut să tresărim : becul roşu indicînd că aparatele de recepţie funcţionau, gata să primească din cele nouă lumi orice comunicare, se stinsese.

Fără o vorbă, Al-aut se aplecă peste instrumentele de transmisie. După uşoara crispare a feţei lui am înţeles că erau izolaţi, rupţi de cele nouă lumi, ca şi cum o invizibilă foarfecă ar fi retezat tot atît de invizibilul fir ce ne lega de oameni.

Tăcuţi, ne-am privit o clipă, care mi s-a părut fără sfîrşit.

— Da, a rostit din nou Kes. O să avem de furcă, aşa-i ?

Glasul îi răsuna tinereşte ; vibra în el aţîţarea omului de ştiinţă bucuros că are de rezolvat o necunoscută şi încrederea calmă, certitudinea că şi această taină va trebui să cedeze, biruită de energia cercetătorului. Era o vibraţie pe care o recunoşteam, nobilul apel la raţiune. Ca un ogar pierdut de haită şi înviorat la auzul sunetului familiar al cornului de vînătoare, mi-am încordat puterile. Realitatea se deosebea simţitor de vis, greutăţi neprevăzute se adăugau celor la care mă aşteptasem. Ei şi ? Eram unul dintre trimişii omenirii şi misiunea pe care ne-o încredinţase trebuia împlinită. În omnimov nu ne ameninţa nici o primejdie. Eram obosiţi, surescitaţi şi trebuia să ne regăsim, în primul rînd, liniştea. Noaptea e un bun sfătuitor, doar cu condiţia s-o petreci dormind.

Aşa am şi făcut. Iar cînd — după ce coborîsem perdelele pentru a crea întunericul deplin pe care Soarele, urmînd să lumineze cenuşiu peisajul în mijlocul căruia omnimovul nostru constituia un suprinzător accident, refuza să ni-l dăruiască — fata azurie de pe

marele ecran de oţel şi-a întors către mine tulburătoarele priviri violete, m-am afundat în adîncurile lor cu simţămîntul unei fericiri atît de deplin renăscute, încît am uitat tot ce ar fi putut-o altera.

4. EA !

Fata albastră mă luase de mînă, ducînd la buze un deget albastru. Am pornit cu ea către o clădire ciudată, un fel de pagodă opalină, străjuită de coloanele a doi copaci de sticlă, peste care palpitau imense globuri portocalii. Fata de azur luneca în dreapta mea, în vreme ce mă sileam să păşesc cît mai lin, ruşinat de greoaia stîngăcie a mersului meu, dizgraţios faţă de inefabila ei plutire. Călcam peste lespezile purpurii ale unui drum arcuit ca un pod şi nu puteam deosebi nimic dincolo de marginile lui, unde începeau ţinuturi de întuneric răscolite de vagi licăriri verzui. Acum îmi dădeam seama că fata azurie se teme. Luneca tot mai repede pe lespezile purpurii şi-şi îndrepta către mine ochii violeţi, în care citeam un neînţeles îndemn. Pînă la pagoda opalină nu mai aveam mult de mers. Dar, deşi începusem să alerg pentru a nu rămîne în urma celei ce luneca parcă fără efort, depărtarea dintre noi şi clădirea în care, simţeam, trebuia să ne ascundem, rămînea aceeaşi. În bezna, prin care drumul purpuriu părea un fascicul de lumină sîngerie, licăririle verzui ţîşneau mereu mai des. Şi începeam să aud larma înfundată a unor explozii. Fata azurie luneca vertiginos. Cu răsuflarea întretăiată, abia mă mai puteam ţine de ea. Goneam deznădăjduit, şi fulgerele verzui izbucneau tot mai sălbatec, însoţite de uruitul exploziilor. Calmă în vaga-i strălucire opalină, pagoda rămînea aproape şi inaccesibilă. Pentru a-mi îngădui să alerg mai lesne, fata albastră şi-a desprins prea

tîrziu mîna dintr-a mea. Un pumn neîndurător mă izbea ritmic în coşul pieptului. Gemînd, am căzut pe lespezile purpurii. Fata azurie s-a întors, a încercat să mă ridice. Exploziile răsunau neînchipuit de puternic şi fulgerele verzi alcătuiau un neîntrerupt tremur luminos. Deasupra mea, imenşii ochi violeţi păreau două lune îndoliate. Fata s-a zbuciumat neputincios, frîngîndu-şi mîinile într-o tăcere înfricoşătoare, a şovăit sub spadele frînte ale fulgerelor, apoi, acoperindu-şi faţa cu braţele, a ţîşnit de lîngă mine. Prăbuşit pe arcul de pod al drumului, am văzut-o străbătînd într-o clipă depărtarea şi pătrunzînd în adăpostul pagodei opaline. Bubuitul năprasnic al exploziilor şi bisturiile fulgerelor m-au durut mai puţin decît faptul că fusesem părăsit. M-am zvîrcolit, încercînd să mă ridic în larma peste care creştea o orbitoare strălucire... şi m-am deşteptat pe culcuşul îngust pe care adormisem.

Gîfîind buimac, am ascultat din nou exploziile şi am văzut perdeaua străpunsă de focurile lor verzi. Am dat perdeaua deoparte. Dincolo de pereţii omnimovului se lăsase un întuneric crîncen, din care fulgerele muşcau cu o inepuizabilă, cu o înverşunată fantezie. Mingi de foc săltau prin văzduh ca zvîrlite de scamatori nevăzuţi şi se rostogoleau pe piatra opalină. Şerpi muşcîndu-şi cozile aidoma celor dintr-o simbolică iconografie esoterică se învîrteau asemeni roţilor incandescente ale unui car fabulos. Febrile, comete verzi goneau nebuneşte, pentru a se izbi de trunchiurile sticloase ale copacilor, pe care-i prefăceau într-o feerică materie lichidă. Totul bubuia, în vreme ce omnimovul clănţănea în îngrijorătoare convulsii.

Fantastica putere oarbă a descărcărilor electrice era atît de primară, de haotică, încît a trebuit să-mi spun de cîteva ori că paratrăsnetul nostru o poate înfrînge, pentru a-mi stăpîni panica şi a privi cu relativ calm uluitorul spectacol. Căci lumea de piatră dădea, într-adevăr, în cinstea noastră o spectaculoasă serbare cu focuri de artificii şi, dacă n-ar fi fost amintirea amară a visului de adineauri... Dar visul mă urmărea. Resimţeam durerea părăsirii şi exploziile mingilor de

foc, atît de asemănătoare cu cele înflorite deasupra mea, în vis, prelungeau o sfîşietoare durere de care zadarnic încercam să-mi bat joc.

Îmi aminteam de vechile romane ale autorilor de utopii ştiinţifice, închipuind în vremea noastră — de care-i despărţeau atîtea — nişte bronzuri însufleţite, o ideală colectivitate de semizei, şi căutam inuţil să mă înveselesc închipuindu-mi reacţia unui astfel de autor în faţa puerilelor amărăciuni ale unui erou al viitorului, obsedat de imaginea unui vis. Poate că de vină era firea mea (despre toate lucrările pe care le înregistrasem se spunea cu regularitate că ştiu să pună în valoare poezia trecutului) sau poate că autorii ficţiunilor anticipative greşeau, închipuindu-şi lumea viitorului populată în exclusivitate de ingineri, deşi destui ingineri sînt în stare să admire răsăritul Pămîntului pe Lună fără să se simtă îndemnaţi să calculeze unghiul de incidenţă alcătuit de raza Pămîntului cu suprafaţa Lunii. Credinţa naivă după care poezia izvorăşte din neştiinţă (argumentul miturilor, al legendelor popoarelor primitive) a fost spulberată de mult. Nu, poezia nu e nici cunoaştere mitică (adică ignoranţă), nici cunoaştere ştiinţifică (deducţie), după cum nu e afectată de ignoranţă sau de ştiinţă. Nu pot aprecia în scară ierarhică *Iliada* lui Homer sau *Poemul Cosmic* al lui Agan, pot doar iubi poezia, intuind — prin Homer şi Agan — lumea pe care au cunoscut-o. Faptul că nu cred în semnificaţia viselor nu mă împiedică să resimt amărăciunea visului de adineauri. Tragica lui poezie mă tulbură şi zadarnic încerc...

O perdea de flăcări verzi s-a ridicat înaintea ferestrei. Focul nu mai venea din văzduh. Ca un gaz incandescent, ţîşnea de astă dată din însăşi piatra opalină a satelitului, iar lumina spectrală a peretelui de flăcări era opacă, de parcă un oblon material, dens, ar fi crescut în faţa ferestrei prin care priveam, interpunîndu-şi masa verde între mine şi lumea de piatră. Focul de artificii continua, mingile aprinse, cercurile de văpaie, cometele şi spadele frînte urmînd să salte, să gonească, să împungă, bubuind într-o larmă cu atît mai asurzitoare cu cît Thule nu ne întîmpinase pînă

atunci decît cu moarta ei tăcere. Îmi dădeam seama că vacarmul apocaliptic mă neliniştea mai puţin decît pîrîitul electric al ciudatului perete de lumină opacă. Mi se părea doar, sau peretele înainta într-adevăr, apropiindu-se de omnimovul nostru ? O zguduitură neaşteptată aproape m-a zvîrlit din patul îngust. Intrasem în contact cu perdeaua flăcărilor verzi ?

Omnimovul ţîşnise drept în sus. M-am repezit, am deschis uşiţa cabinei şi l-am văzut pe Al-aut manipulînd pîrghiile de comandă.

— Ne ridicăm deasupra furtunii ?

Privirile palide ale venusianului s-au înălţat pentru o clipă. Al-aut n-a apucat însă să-mi răspundă. Omnimovul s-a cutremurat ca o fiinţă lovită şi s-a plecat brusc. Am simţit că podeaua îmi fuge de sub picioare. Mi-am pierdut echilibrul, am lunecat şi, izbind peretele cu fruntea, n-am mai ştiut nimic.

Cînd mi-am venit în fire eram întins pe patul din cabina mea şi lumina cenuşie pătrundea pe fereastră. Exploziile nu se mai auzeau. Am crezut că visasem din nou, că abia acum mă deşteptam, într-adevăr, şi am dat să mă ridic. O durere ascuţită m-a săgetat în dreptul frunţii. Două mîini mi s-au lăsat pe umeri, împingîndu-mă blînd, dar hotărît.

— Stai liniştit, a spus I-lana.

— Ah, va să zică...

— Da, n-ai visat. Am fost izbiţi de una dintre mingile de foc, dar curentul s-a scurs fără să ne facă alt rău decît că te-ai lovit la frunte, atunci cînd omnimovul s-a aplecat. Bea asta !

Am băut un deget de lichid incolor, sărat şi acru. Mi-am simţit îndată mintea limpede şi I-lana nu s-a mai împotrivit cînd am dat să mă ridic. Îmi pierdusem cunoştinţa pentru puţină vreme, căci omnimovul mai plutea nemişcat peste norii întunecaţi din care izbucneau lucirile verzui ale fulgerelor. Bubuiturile se auzeau înfundat, venind de departe, ca tunetul în nopţile de vară, şi mi s-a putut părea că exploziile conteniseră doar pentru că larma nu mai era asurzitoare.

Cînd am intrat însoţit de I-lana în încăperea în care toţi ceilalţi erau adunaţi, l-am auzit pe Kes rostind liniştit :

— De acord !

— Cu ce ? am întrebat.

M-au înconjurat îndată, bucuroşi.

— Al-aut zice să ne îndreptăm către Saptor, spuse repede Plara, de parcă s-ar fi temut că altcineva are să-mi împărtăşească înaintea ei propunerea venusianului.

— Regiunea în care ne aflăm pare nelocuită, a spus Al-aut. Am vrut să ne oprim aici pentru a sosi neobservaţi pe Thule, pentru a lua contact cu tot ce nu cunoşteam, pregătindu-ne în vederea întîlnirii cu oamenii lumii de piatră. Din păcate, detectorul de imagini nu funcţionează şi legăturile cu cele nouă lumi ne sînt tăiate...

— Dar putem lăsa nava aici ? am întrebat.

— E în siguranţă. Nici furtuna care bîntuie sub noi, nici focul verde nu-i pot face vreun rău. Ne-am înţeles să nu ne înfăţişăm thuleenilor drept zei coborîţi din cer. Omnimovul poate trece neobservat, în vreme ce ţîşniturile de foc din coada navei ar fi fără doar şi poate reperate pe cerul întunecat al Saptorului.

— Bine, am spus, de acord, şi m-am întors către perete pentru a nu le înfăţişa tulburarea pe care mi-o simţeam zugrăvită pe chip.

De astă dată deci, azi, peste cîteva ceasuri, aveam să privesc poate în adîncurile ochilor violeţi. Era ciudat că reeditam peste milenii povestea cavalerului trubadur atras de mirajul unui orient fabulos şi pornit într-o lungă călătorie (ce le părea contemporanilor lui aproape tot atît de fantastică, fără îndoială, ca şi călătoria noastră interplanetară) pentru a întîlni „prinţesa îndepărtată“ a visurilor lui şi a se stinge fericit sub privirile ei... O, n-aveam de gînd să pier pe ciudata lume de piatră ! Dar atracţia tainică a frumuseţii neobişnuite, mirajul depărtării au rămas, pare-se, în noi şi-şi exercită puterea şi-n veacul nostru, al raţiunii eliberate, ferindu-ne de o ucigătoare uscă-

ciune. Tocmai putinţa înflăcărării pentru ceea ce nu se află la îndemînă e semnul distinctiv al omului, din preistorie şi pînă în zilele noastre...

Pilotat de către Al-aut, omnimovul se îndrepta cu repeziciune către misteriosul platou sudic, Saptorul. Am mai plutit o vreme peste pătura întunecată a norilor, în măruntaiele cărora se ciocneau electrice hoarde, scăpărînd şi bubuind înfundat, apoi lumea de piatră s-a ivit din nou, scăldată în egala ei lumină cenuşie. Treceam peste o mare trandafirie, netulburată de valuri. Am văzut, pe rînd, munţi untoşi, acoperiţi cu păduri sticloase, şesuri năpădite de ierburi negre, din nou păduri, rîuri şi lacuri. Apoi am început să ne dăm seama că văzduhul se întunecă. Amurgul cobora pe măsură ce răsărea discul cenuşiu al Ultimei, ca un uriaş reflector abia stins. Stele necunoscute se iviră pe boltă şi am privit fascinat ridicarea a doi aştri sîngerii, misterioşi şi posomorîţi. Se-ntunecase de-a binelea, dar Al-aut cunoştea un loc din această regiune a Saptorului, unde socotea că puteam coborî ; omnimovul îşi urma drumul prin penumbra aşa-zisei „zile" a părţii întunecate a lumii de piatră. Stinsesem luminile nu atît pentru a nu fi zărite de pe Thule (am fi putut lăsa perdelele), cît pentru a a ne obişnui ochii cu întunericul în care aveam să trăim de aci înainte. Încercînd să desluşim cîte ceva la palida lumină cenuşie a Ultimei, priveam pe ferestre schimbînd cînd şi cînd cîte un cuvînt. Ştiam că misiunea ce ne fusese încredinţată avea să înceapă abia acum şi cercetam cu legitimă emoţie bezna.

Încet, încet — şi pe măsură ce sondam cu privirile lumea lunecînd departe, sub trupul omnimovului — vedeam că întunericul nu era de nepătruns. Ultima şi straniile constelaţii dăruiau o lumină vagă, asemănătoare penumbrei pe care credincioşii o puteau găsi pe vremuri într-o catedrală neluminată decît de palidele raze ale înserării, filtrate prin sticlele colorate ale vitraliilor. Era puţin, dar mai mult decît nădăjduisem, căci Al-aut cunoscuse Saptorul într-o sinistră noapte totală, iar povestirile lui drămuite cu zgîrcenie nu prea erau liniştitoare.

— Şi cinegrafiile? am întrebat, izbit deodată de nepotrivirea dintre bezna despre care ne vorbise şi lumina în care peisajele şi făpturile thuleene se mişcau pe uriaşul ecran de oţel din încăperea Marelui Consiliu.

Al-aut a zîmbit — i-am ghicit zîmbetul din intonaţia cuvintelor — şi a răspuns liniştit:

— Izbucnise tocmai o furtună. Fulgerul aparatului se pierdea printre fulgerele scăpărînd în văzduh...

Vechiul meu prieten era întreg în răspunsul liniştit, care subînţelegea că nu pomenise despre furtuna ce-i îngăduise luarea cinegrafiilor pentru că nimeni nu i-o ceruse, dar care mărturisea acum ceea ce ar fi putut constitui o armă pentru Kes în începutul de ceartă pricinuit de mine cu o zi înainte. Dîndu-şi seama de starea în care mă aflam, socotise nepotrivit să-l sprijine atunci pe Kes şi furniza informaţia care lămurea taina ochilor mari ai thuleenilor abia în clipa cînd era sigur că nu mă va mai scoate din sărite.

— Aşadar, ochii thuleenilor sînt totuşi ochii unor făpturi ce trăiesc în întuneric! a strigat triumfătoare Plara.

Am izbucnit cu toţii în hohote de rîs şi am auzit bucuros rîsul sănătos al biologului împletindu-se cu larma veselă a glasurilor noastre. O dată mai mult dovedea cît era de înţelept, spre deosebire de Plara, care nu pricepea de ce rîdeam.

— Uricioşilor! a strigat, şi aş fi putut jura că zvîcnise din umerii ei, mici şi rotunzi ca două mere negre.

— Priviţi! a şoptit I-lana.

Sub noi, pe un boţ de deal înconjurat din trei părţi de carapacea imobilă a unui lac, se ghiceau, mai degrabă decît se vedeau, nişte paralelipipede aşezate în cercuri concentrice. Le-am privit cu o neliniştită strîngere de inimă şi mi-am spus că nu aveam nici pe departe calmul omului de ştiinţă apropiindu-se de obiectul cercetării. *Ei* erau acolo, prinşi în misterioase îndeletniciri, sau dormind — dacă obişnuiau să doarmă — gînduri necunoscute le porunceau imprevizibile reacţii, pe care le aşteptam tulburat şi, în loc să-mi adun gîndurile risipite, în loc să-mi regăgăsesc luciditatea, mă lăsam fericit în voia exal-

tării vechiului trubadur înaintea căruia se înălțau aievea vrăjitele cupole și minarete întrezărite pînă atunci numai în vis. *Ei* erau acolo, de astă dată erau, fără îndoială, acolo, în așezarea peste care trecusem.

— Ce cînți ? a întrebat Plara, și am tresărit, rostind într-o doară :

— Cine cîntă ?

Au rîs cu toții. Fără să vrea, mercuriana s-a simțit răzbunată. Era rîndul meu să ridic înciudat din umeri, deoarece nu-mi dădusem seama că îngînasem vechiul cîntec venusian de dragoste, pe care I-lana ni-l cîntase cîndva.

Al-aut puse capăt veseliei, poate prea gălăgioase, în care ghiceam un al doilea plan, de neliniștită încordare, vestind că aparatele arătau apropierea locului ales pentru coborîre. Ne-am pregătit în tăcere și cred că am fost cu toții surprinși cînd glasul lui fără inflexiuni a rostit simplu :

— Gata.

— Am ajuns ? a strigat Plara.

Contactul cu Thule fusese atît de lin, încît nu simțisem nici o zguduitură în clipa cînd omnimovul atinsese piatra. Al-aut a deschis ușa concavă și, înainte de a coborî, am aruncat o privire peste petecul de lume pe care ne oprisem. Era un luminiș, asemănător celui în care descoperisem idolul viu din partea luminată a lumii de piatră, dar omnimovul nostru luase acum locul cumplitului copac. După cum ne dădusem seama încă de pe cînd cercetam din văzduh regiunea Saptorului, întunericul nu era de nepătruns nici pentru ochii noștri (deși, firește, mai degrabă ghiceam contururile copacilor și ale amenințătoarelor lor pălării, pentru că le cunoșteam, fără să fim în stare să recunoaștem culorile), dar presupuneam că ochii largi ai thuleenilor le îngăduiau să se descurce lesne acolo unde am fi fost siliți să înaităm șovăind. Discul Ultimei și cei doi aștri sîngerii împrăștiau o lumină destul de sinistră, iar tăcerea era tot atît de deplină ca aceea de care ne izbisem în partea nelocuită a satelitului.

Am coborît unul după altul. Părăseam al doilea adăpost făurit în lumea noastră, de astă dată, însă, pentru

a porni în necunoscut. Al-aut a închis ușa omnimovului, declanșînd dispozitivul de siguranță. În noaptea tăcută începea prima „zi" a expediției.

— N-are rost să ne strecurăm printre trunchiurile copacilor, a spus Al-aut. Nu sîntem încă de ajuns de obișnuiți cu întunericul și putem da peste fiare sau peste alte primejdii...

Apoi, fără vorbă, a apăsat mica pîrghie prinsă la șold, acolo unde oamenii purtau pe vremuri o sabie, și aripile i-au crescut pe umeri. Bătînd zdravăn aerul, l-au ridicat peste globurile portocalii, care se zbuciumau nesățios. I-am urmat pilda. Curînd, ca-n vechile legende ale pămîntenilor, cinci îngeri zburau peste pădurea de sticlă, încercînd să deslușească din înălțimi locul unei așezări. M-am gîndit că așa vor fi zburat peste întinderile Pămîntului și membrii străvechei expediții marțiene, care a însemnat cel dintîi eșec în cronica încercărilor de comunicare între oameniri diferite. Ca și noi, vor fi privit din văzduh păduri și ape necunoscute și-și vor fi arătat unii altora un deal de formă ciudată, sau o depresiune ale cărei margini le aminteau desenul unei litere cunoscută din copilărie și nespunîndu-le nimic celor ce trăiau în preajma ei. Ca și noi, își vor fi potrivit aripile în tremur mărunt, pentru a rămîne un timp nemișcați, ca agățați de boltă, îngăduindu-și să privească îndelung mersul unei vietăți cu înfățișare atît de neobișnuită, încît li se părea, la prima vedere, o iluzie. Asemeni unor foci greoaie, astfel de vietăți treceau acum în ceață acolo, sub noi, tîrîndu-se peste un cîmp larg. Din mijlocul trupurilor le țîșneau, ca tot atîția șerpi mobili și neliniștiți, niște gîturi lungi, purtînd capete mici ca niște capete de păsări, și am întîrziat cu toții privind turma înaintînd într-o masă compactă, pe deasupra căreia șerpii gîturilor se zbuciumau ca pletele unei Gorgone. Cred că ne obișnuiam tot mai mult cu întunericul, distingînd amănuntele ajutați de faptul că relieful și vietățile de pe Thule erau deopotrivă netede, ca acoperite de un lucios strat de material plastic ; ca atare, sclipeau vag sub cenușiul ochi ciclopic al Ultimei.

Învăţaţi de mici să urmăm în văzduh instinctiva înţelepciune a păsărilor, zburam ca şi ele, în unghi, Al-aut deschizîndu-ne drumul. Dar am zărit în acelaşi timp aşezarea colibelor dispuse în trei cercuri concentrice. Dacă satul pe care-l văzusem din omnimov se afla pe un bot de deal împrejmuit din trei părţi de ceea ce numeam — în lipsa unui cuvînt mai bun — apa unui lac, aşezarea aceasta se cuibărise în bucla unui fluviu. De sus, desluşeam panglica lată a „apei" trandafirii, şerpuind leneş pentru a se pierde în beznă.

Urmîndu-l pe Al-aut am început a coborî în zbor planat, rotindu-ne pe deasupra aşezării, în nădejdea că vom desluşi vreo mişcare. Dar totul părea atît de încremenit, încît am socotit că locuitorii dorm. Necunoscînd felul cum îşi împărţeau, pentru a măsura timpul, bezna întretăiată de scurte zile de ajuns de asemănătoare pentru noi cu noaptea, ni se părea totuşi firesc să presupunem că închină o parte somnului, fără de care nici un organism viu nu poate rezista. Dacă nu greşeam, deci, sosisem în noaptea nopţii perpetue a thuleenilor.

Am coborît aproape în acelaşi timp la marginea aşezării şi chiar în bucla fluviului, între una dintre colibe şi malul abrupt (dacă cineva stătea de strajă ar fi trebuit să vegheze pe latura deschisă, de unde se puteau ivi eventuale primejdii şi nu către fluviul care apăra colibele mai bine decît un pîlc de străjeri). Am tras fiecare de pîrghiile de la şold şi aripile ni s-au turtit pe umeri ca burdufurile unor vechi armonici, pentru a intra apoi în grosimea costumelor de protecţie. Ultima poleia apa trandafirie, încremenită departe, jos, sub parapetul rîpei, şi cei doi aştri sîngerii dăruiau reflexe de incendiu peretelui de piatră opalină al colibei. Dacă n-aş fi ştiut că-i a unei alte lumi, aş fi zis că liniştea era a unei alte ere...

Am ocolit coliba, lungă şi joasă, cu acoperiş plat. O poartă de piatră, acum închisă, era tăiată în peretele ce dădea către inima aşezării şi n-am putut privi fără emoţie sculpturile cu care era împodobită. Poate că ne impresionau şi prin misterul distribuit de întuneric în jurul capetelor mult reliefate, ce priveau cu marii lor ochi de

piatră în toate laturile, ca şi cînd ne-ar fi pîndit sosirea. Din suprafaţa netedă a peretelui, neîntreruptă de nici o fereastră, capetele sculptate pe uşa de piatră se desprindeau cu un efect halucinant. Acum mi se părea că nişte captivi în cuşca opalină a colibei imploră ajutor.

Cu un simţămînt amestecat, de admiraţie stînjenită, ne-am despărţit de poarta sculptată şi-am înaintat către prima colibă din cercul al doilea. Într-unul dintre pereţi se căsca o fereastră rotundă. Ne-am apropiat, dar bezna dinăuntru era atît de adîncă, încît n-am putut deosebi nici podeaua încăperii. Fereastra era apărată de un fel de geam, pe care l-am bănuit şlefuit din trunchiul sticlos al unui copac. Poate că era chiar o felie de trunchi, ceea ce-i explica forma circulară şi liniile dispuse concentric.

— Aşezarea nu-i cumva părăsită ? mi-a şoptit I-lana, păşind lîngă mine în vreme ce dădeam ocol colibei.

Dar n-am apucat să-i răspund. Am încremenit şi cred că bătăile inimii mi s-au oprit pentru o clipă. La doi paşi înaintea mea, ivită nu mai ştiu cum, din coliba lîngă care ne aflam sau din spatele ei, *ea,* fata cu imenşi ochi violeţi, prinţesa îndepărtată a visurilor din ultima vreme, către care toată fiinţa mi-era atît de dureros şi nestăvilit avîntată, *ea,* EA mă privea liniştit, fără umbră de teamă sau mirare, ca şi cum ar fi socotit firesc că străbătusem cale de ani-lumină spaţiile pentru a răspunde chemării mute pe care mi-o adresase demult, pe un mare ecran de oţel, despre care nu putuse niciodată auzi.

5. ŞUVIŢELE MULTICOLORE

Nu ştiu cîtă vreme aş fi rămas aşa, lipsit de grai, prea mişcat şi uluit de incredibila coincidenţă ce aduna, dincolo de imensitatea golurilor cosmice şi de depărtarea lumilor, două făpturi în care gîndul scăpăra invizibile scîntei. Dar I-lana şi Plara se şi îndreptau către ea, cu

braţele întinse. Le-a aşteptat calmă, dreaptă şi nemişcată. Doar ciudata podoabă violetă ce-i umbrea fruntea unduia mărunt, străbătută de un freamăt neauzit.

— Oameni, a rostit involuntar glasul cîntător al I-lanei şi am înţeles cu toţii prea tîrziu că săvîrşise o greşeală.

Fata azurie s-a aruncat fără veste îndărăt. Şuviţele violete s-au retras ca nişte corniţe de melc, în vreme ce trăsăturile (pe care regăsisem mişcat candoarea întrezărită în cinegrafia lui Al-aut) i se contractau, vădind o spaimă de neînţeles.

— De ce ?... Stai !... a mai strigat I-lana, deşi ştia bine că, în atmosfera rarefiată, sunetele nu puteau străbate prin cască pentru a ajunge la auzul thuleenei.

Dar era ea, oare, înzestrată cu simţul auzului ? Lungile şuviţe violete ce-i încadrau capul, ajungînd ca nişte plete pînă la umeri, acopereau urechile, dacă le avea.

Un nou salt îndărăt a fost răspunsul la exclamaţia îndurerată a I-lanei. Nu glasul nostru, înnăbuşit de cască, o înspăimînta pe albastra fată care ne văzuse ivindu-ne fără spaimă şi fără mirare, ci altceva. Ce ? Zadarnic ne întindeam braţele către ea, cu palmele ridicate în gestul care în toate lumile cunoscute a însemnat şi înseamnă gînduri paşnice. Cu buzele lipite, încordată, fata ne pîndea acum cu imenşii ei ochi şi, ca o sălbăticiune, părea gata să piară la primul nostru semn care i-ar fi îndreptăţit temerile. Una cîte una şuviţele violete de pe creştet se iveau, unduind cu teamă. Nu puteam şti ce o neliniştise, dar socoteam că, devreme ce nu fugise, totul nu era încă pierdut. Ne străduiam febril să aflăm mijlocul de a-i spulbera îndoielile şi, fireşte, mie în deosebi îmi revenea sarcina de a restabili încrederea, ca unul ce fusesc trimis pe Thule pentru că era socotit în stare să înţeleagă felul de a gîndi al unor oameni de care ne despărţeau zeci de milenii ; dar tocmai eu eram cel mai puţin stăpîn pe mine. Îndurerat, priveam oglinzile violete ale ochilor, nevorosimil de mari, tot ce puteam presupune fiind că, fără să pricep de ce, nu trebuia să vorbim. Poate că fata ne auzea, în ciuda căştilor, şi o interdicţie rituală impunea păstrarea tăcerii pe locul unde ne aflam ? Ca-n transă, am pus un genunchi pe piatră. Un om îngenuncheat nu poate fi primejdios.

Dar am văzut cu groază că şuviţele violete de pe capul fetei tresar şi se rotesc neliniştite, pentru a se retrage apoi, în vreme ce coloana azurie a trupului ei luneca încetişor îndărăt. În clipa aceea, ca la un semnal, ne-am pomenit înconjuraţi de nenumărate femei, care se apropiaseră neauzit. Şi în împrejurarea grea, de care avea să atîrne, poate, soarta întregii noastre expediţii şi a fiecăruia dintre noi, n-am înregistrat în primul rînd ameninţarea cercului albastru al femeilor, ce ţineau toate în mîini cuţite de piatră, lungi şi uşor curbate, sau un fel de măciuci scurte, părînd şlefuite din cristal. Ceea ce m-a izbit a fost ciudatul simţămînt de uşurare cu care am înţeles că fata pe care o înspăimîntasem nu era *ea*. Pe această a zecea lume toate femeile ne păreau la prima vedere identice, toate aveau aceleaşi trăsături gingaşe — chiar atunci, în ciuda crispării feţelor albastre — toate semănau în ochii noştri, aşa cum albii semănau pe vremuri pentru galbeni, sau negrii pentru albi. Ceea ce deosebea întrucîtva făpturile de pe ciudatul satelit de piatră era doar culoarea ochilor, căci nu toţi erau violeţi, deşi deopotrivă de mari. O simplă întîmplare făcuse ca thuleeana, care ne ieşise cea dintîi în cale, să aibă ochii fetei văzută pe ecranul de oţel din încăperea Marelui Consiliu. Acum eram priviţi cu nelinişte, cu mînie, de ochi verzi, albaştri, cenuşii, de ochi căprui sau galbeni, de ochi violeţi sau portocalii... Uşurarea pe care o încercam ţinea de spulberarea durerii pricinuită la gîndul că *eu* aş fi putut-o îndepărta, de bucuria că nu fusese *ea*, de speranţa absurdă că *ea* m-ar fi recunoscut, că pe *ea* n-aş fi înspăimîntat-o. Dar simţămîntul atît de nepotrivit cu împrejurarea în care ne aflam a fost aproape de îndată alungat de convingerea că şi de astă dată realitatea se dovedea mai puternică decît visele nesăbuite, pe care le recunoşteam ca atare, nădăjduind cu o prostească îndărătnicie că voi fi dezminţit. Fireşte, nu crezusem niciodată că fata cu ochi violeţi mă chemase şi că aveam s-o întîlnesc, dar aş fi vrut să mă fi chemat şi aş fi dorit s-o întîlnesc. Pasul de la realitate la dorinţă mi se părea infim. Iar de la prima întîlnire pierdusem orice posibilitate de a regăsi ochii violeţi, care-mi păreau pentru totdeauna pierduţi printre zeci de ochi identici. Amă-

răciunea visului căzut doar de cîteva ore în trecut mă cuprindea iarăşi, retrăia intens, ca o durere...

Cercul femeilor făcea acum loc cîte unui bătrîn, ai cărui ochi incerţi ne priveau din faţa brăzdată şi spînă, umbrită de şuviţe decolorate. Am băgat de seamă cu mirare că şuviţele retractile, fremătînd deasupra frunţilor ciudatelor făpturi, aveau întotdeauna culoarea ochilor lor şi că, într-o tăcere de neînţeles, singure aceste şuviţe multicolore tresăreau, unduind în aceeaşi direcţie.

Încercările noastre de a risipi neînţelegerea ce pricinuise adunarea tuturor femeilor din aşezare — presupuneam că bărbaţii erau plecaţi — s-au izbit de o neîncredere înverşunată. Făcusem, fără voie, o greşeală. Dar, nesiguri, am hotărît să aşteptăm o iniţiativă a thuleenelor, în speranţa că astfel vom putea înţelege ce le înspăimîntase. Într-adevăr, n-am avut prea mult de aşteptat.

Fiind mai înalt decît toate femeile azurii, am putut vedea cum delicatele şi misterioasele şuviţe ce le ţineau loc de plete se plecau acum treptat toate spre stînga, asemeni unor spice pe măsură ce le ajunge adierea vîntului. Chiar în faţa noastră cercul femeilor s-a desfăcut apoi şi ne-am pomenit înaintea unei bătrîne, gravă şi demnă ca un idol.

Am bănuit din prima clipă că era o conducătoare şi m-am plecat de aceea sub discurile negre ale privirilor ei. Erau cei dintîi ochi negri pe care-i vedeam pe Thule şi am socotit — pe bună dreptate, după cum aveam să aflu mai tîrziu — că tocmai această culoare a ochilor, neobişnuită pe cea de a zecea lume, era considerată drept semnul predestinat al menirii ei. Bătrîna se sprijinea de braţul unei fete, pe faţa căreia strălucea aceeaşi pereche de ochi negri. Amîndouă aveau o înfăţişare severă, sporită de faptul că, spre deosebire de celelalte femei înfăşurate în straie albe, purtau cîte un veşmînt negru.

Lunecînd neauzit, bătrîna însoţită de ajutoarea ei s-a oprit în dreptul meu, care mă aflam mai în faţă. Nemişcată, m-a privit lung, iar apropierea imenşilor ochi negri m-a tulburat ca şi cînd m-aş fi simţit pe buza unei prăpăstii ; dar nu mi-am plecat privirile. A ridicat apoi un braţ ce unduia, ca şi cum ar fi fost lipsit de articulaţii şi, cu vîrfurile degetelor (numai trei) a pipăit sticla incasa-

bilă a ferăstruicii croită în casca costumului meu de protecţie. Pentru noi, totul se petrecea într-o tăcere deplină. Nici cele două făpturi cernite şi nici femeile şi bătrînii ce ne înconjurau nu rostiseră o vorbă, nu scoseseră o exclamaţie, nu-şi descleştaseră măcar buzele azurii. Atunci, spre marea mea mirare — şi tot fără a scoate vreun sunet — bătrîna şi-a deschis şi închis de cîteva ori gura cu albastre buze scofîlcite. Apoi mi-a atins uşor pieptul. Am înţeles că mă îndemna s-o imit şi am deschis şi închis şi eu gura, în vreme ce degetele ei pipăiau din nou sticla ferăstruicii ce-mi apăra faţa.

Cercetarea o mulţumise, pesemne, deoarece şi-a mişcat din nou mîna, dîndu-ne a înţelege că de astă dată voia s-o urmăm. Cercul femeilor s-a deschis lin şi, după bătrîna sprijinită de tînăra ei ajutoare, am trecut cu toţii printre două şiruri de femei azurii, ce-şi aţinteau asupra noastră farurile colorate ale ochilor. Mi s-a părut că neliniştea le slăbise, dar mîinile urmau să strîngă lungile cuţite şi măciucile, iar feţele le păstrau o gravitate parcă nepotrivită cu blîndeţea naivă a trăsăturilor. Atunci cînd am trecut pe lîngă el, un bătrîn m-a atins pe furiş, retrăgîndu-şi îndată, ca ars, cele trei degete.

Dincolo de tulburarea pricinuită de apropierea ochilor violeţi, mărturisesc, mă simţeam cuprins de o uşoară dezamăgire. Scena pe care o trăiam semăna prea mult cu întîlnirea oricărui vechi explorator de pe Pămînt cu locuitorii sălbatici ai unei insule necunoscute. Decorul straniu, structura neobişnuită a thuleenilor mă pregătiseră pentru fantastice întîmplări, pentru necunoscut, şi mă resemnam cu greu să joc banalul rol al unui „civilizat".

Am ajuns curînd înaintea clădirii ce închipuia inima aşezării şi în jurul căreia erau dispuse, în trei cercuri concentrice, toate celelalte colibe. Spun clădire, deoarece era mai înaltă decît casele pe care le văzusem, iar acoperişul nu-i era plat, ci alcătuit dintr-un fel de piramidă de blocuri, amintind sinistra construcţie cu înfăţişare de zigurat din poiana copacului-idol. Asemenea ei, nici această clădire nu avea poartă. Făcîndu-ne semn s-o urmăm, bătrîna a lunecat peste prag, o dată cu nelipsita ei însoţitoare, în vreme ce femeile şi bătrînii rămîneau afară.

Spre mirarea noastră, singura şi marea încăpere a clădirii nu era atît de întunecată pe cît am fi crezut. Un şir de opaiţe răspîndind o slabă lumină verzuie erau înşirate de-a lungul pereţilor şi licărirea lor ne ajuta să înţelegem rostul acoperişului piramidal al clădirii : pîlpîirile verzui scoteau întrucîtva din beznă un uriaş idol de piatră roşie, în care am recunoscut prototipul gigantic al statuetei adusă de Al-aut pe Pămînt. Fără a-mi crede ochilor, vedeam pentru întîia oară, întreagă, statuia ciudatului zeu ciclopic.

— Al-aut, am şoptit, picioarele !

Trupul uriaşului idol nu era înfăţişat ca o coloană, asemenea trupurilor azurii ale oamenilor din aşezare. Statuia avea picioare, două picioare masive, sfîrşite prin labe pe care degetele nu erau indicate.

— Am văzut, mi-a răspuns laconic venusianul.

Cele două preotese cernite s-au plecat înaintea Marelui Zeu, făcînd cu braţele nişte mişcări pe care nu le-am putut desluşi. Bătrîna s-a întins apoi pe un soi de laviţă aşezată la picioarele statuii, pe cînd ajutoarea ei a luat de lîngă unul dintre pereţi cîteva opaiţe şi s-a întors cu ele, potrivindu-le pe un capăt al laviţei. Am văzut abia atunci că ceea ce luasem drept opaiţe nu erau decît nişte bucăţi de piatră îngrijit şlefuite şi cu o neobişnuită putere de fosforescenţă. Tînăra ajutoare a rămas dreaptă lîngă bătrîna ce părea cufundată în gînduri.

Deodată însă, m-am simţit împins uşor într-o parte. O făptură pe care n-o auzisem intrînd, sau care intrase neluată în seamă pe urmele noastre, a lunecat pe lîngă mine — mi-e cu neputinţă să numesc exact mişcarea unduitoare a trupului ei mlădiindu-se pentru a se aşeza şi totodată a se lungi chiar pe podea, în aşa fel, încît numai capul îi depăşea înălţimea laviţei — şi şi-a făcut loc lîngă bătrîna preoteasă. I-am văzut cu strîngere de inimă culoarea violetă a ochilor şi, deşi nu mai puteam fi încredinţat, am bănuit că era fata pe care, nu ştiam de ce, o înspăimîntasem. Bătrîna şi-a mişcat din nou braţul, poruncindu-mi să mă aşez lîngă laviţa ei, în faţa fetei cu ochi violeţi.

I-am dat ascultare. Preoteasa ne-a privit lung, aţintindu-ne pe rînd cu ochii ei negri ca două imense pupile. Mi

se părea că zeiţa sumeriană de la tell Asmar înviase şi o ciudată linişte m-a scos din timp. Stînd pe loc, parcă pluteam. Simţeam că nu mai sînt un membru al expediţiei omenirii planetare. Fiinţa mi-era anihilată şi gîndurile îndepărtate. Lipsit de voinţă, calm şi indiferent, aş fi stat la nesfîrşit lîngă întunecata preoteasă, alături de albastra făptură cu ochi violeţi, care era şi nu era *ea*. La doi paşi de mine, tăcuţi, tovarăşii mei aşteptau într-o eră din care fusesem extras şi, alături de mine, se aflau la incomensurabile depărtări cosmice. De cînd şedeam acolo, în templul închinat Marelui Zeu ?

— Tudla, a şoptit Al-aut.

Vraja s-a destrămat. Ce face acum preoteasa ? Braţul albastru i se întindea către mine, degetele ei albastre îmi atingeau pieptul. Braţul i s-a îndreptat apoi către fata cu ochi violeţi, degetele albastre i-au atins pieptul. În acelaşi timp bătrîna-şi deschidea şi închidea repede gura, clănţănind din oasele curbate ce-i ţineau loc de dinţi...

Asta era ? Îmi venea să rîd, să izbucnesc în hohote nestăpînite, pentru că aşa ceva nu-mi putea da prin minte, pentru că numai la una ca asta nu mă putusem gîndi : anihilîndu-mi voinţa cu puterea hipnotică a ochilor ei, spre a fi sigură că nu aveam să mint, bătrîna mă întreba de ce voisem s-o mănînc pe albastra thuleeană...

Acoperindu-mi fereastra căştii în dreptul buzelor am scos un strigăt puternic. Nici preotesele, nici fata lungită lîngă mine n-au tresărit. Acum eram sigur că nu aud şi că, deci, nu vorbesc. Deschiderea gurii era legată pentru ele doar de noţiunea hranei şi mişcarea buzelor I-lanei, atunci cînd i se adresase fetei albastre, fusese tălmăcită drept o ameninţare canibalică...

O exclamaţie înnăbuşită mi-a arătat că I-lana îmi citise gîndul şi aflase pricina pentru care thuleeana se ferise înspăimîntată de braţele ei. Deşi nu-mi venea uşor să-mi păstrez cumpătul, am făcut cu gravitate cîteva mişcări menite să le încredinţeze pe cele trei fiinţe ale unei alte lumi că nu aveam de gînd să le mîncăm. Zîmbind, I-lana s-a apropiat şi, apucînd o mînă a fetei cu ochi violeţi, a bătut-o uşurel peste podul palmei, mîngîind-o. Impasibilă, bătrîna preoteasă i-a făcut semn să se depărteze. Apoi, spre marea mea mirare, şi-a în-

dreptat un deget către buzunarul meu de deasupra genunchiului drept.

Am crezut că e intrigată de forma lui, sau de faptul că, fiind plin, apărea ca o umflătură pe suprafaţa netedă a hainelor. M-am apropiat pentru a-i îngădui să-l cerceteze, dar mişcarea degetului albastru spunea limpede că bătrîna dorea să-i dau ceea ce aveam în buzunar. Mi-am trecut arătătorul peste închizătoarea bioelectrică şi am scos fragmentul idolului adus de Al-aut de pe Thule. Preoteasa l-a primit fără mirare în palmele ei micuţe, adunate cupă, şi l-a dus la frunte într-un gest pe care l-am bănuit ritual. Era cu putinţă să-l fi văzut în buzunarul meu, prin ţesătura artificială dublată de oglinzile pentru păstrarea căldurii ? Cu cîteva clipe înainte simţisem puterea ochilor ei negri şi am fost încredinţat că poate într-adevăr vedea *prin* lucruri. Dar m-am întrebat dacă însuşirea aceasta era proprie numai ochilor ei (a căror culoare părea rară pe lumea de piatră) sau caracteriza îndeobşte ochii neobişnuiţi ai thuleenilor. Nu mi-a lăsat răgazul să mă gîndesc la toate astea. Bătrîna s-a ridicat de pe laviţă şi fata cu ochi violeţi a sărit şi ea „în picioare".

Ocolind statuia Marelui Zeu, preoteasa a pierit pentru o clipă îndărătul ei, apoi s-a îndreptat din nou către mine. În palma întinsă îmi dăruia un exemplar redus al Marelui Zeu, de proporţiile celui pe care mi-l luase, dar întreg. Fără să mai vădească urmă de teamă, fata cu ochi violeţi a lunecat către mine şi, apucîndu-mă de braţ, m-a tras uşurel către ieşire.

Am pus idolul în buzunar şi m-am plecat iarăşi sub farurile întunecate ale privirilor bătrînei. Înţelegeam că-i dobîndisem încrederea şi, o dată cu ea, încrederea tuturor celor din aşezare ; mă întrebam numai dacă întîmplarea cu idolul nu avea să ne pricinuiască greutăţi neprevăzute. Mă întrebam sumedenie de lucruri şi, mai ales, cum comunicau fiinţele de pe această a zecea lume. Dar fata albastră de lîngă mine îşi unduia coloana trupului într-o mişcare de chemare atît de asemănătoare celei văzută pe ecranul de oţel şi-şi îndrepta către mine imenşii toporaşi ai ochilor în care atîta încredere luase locul spaimei, încît întrebările mi s-au risipit şi, trecînd

pragul, vechea nălucire m-a cuprins din nou. Oare thuleeana lîngă care păşeam ca-n vis nu era totuşi *ea ?* Ultima apusese şi cei doi aştri zvîrleau reflexe sîngerii peste piatra drumului. Poate că tocmai ieşisem din pagoda opalină în care ne adăpostisem, odată primejdia fulgerelor îndepărtată, şi visul continua într-o versiune ce nu cunoştea despărţirea. Şuviţele violete de pe capul *ei* fremătau lîngă umărul meu. Nu puteam comunica, dar nici nu mergeam alături ca două universuri paralele, menite să nu se întîlnească. Zvelta coloană azurie tăcea. M-aş fi simţit mai aproape de ea, dacă ar fi rostit măruntele nimicuri pe care oamenii şi le împărtăşesc ?

— Oamenii nu-şi împărtăşesc numai nimicuri, a rostit în urma mea glasul uşor răguşit al lui Al-aut, glasul care pentru a doua oară risipea o vrajă.

De astă dată, însă, îmi părea rău că mă regăsesc sub privirile celor doi aştri ca de sfîrşit de eră. Albastra thuleeană s-a oprit înaintea unei colibe, îndemnîndu-ne să intrăm. Era casa de oaspeţi ce ni se pregătise pesemne, pentru că n-a intrat şi ea după noi, ci s-a mulţumit să închidă, de afară, uşa.

La palida lumină a pietrelor fosforescente am desluşit cîteva rînduri de laviţe. Obiecte ciudate, cu forme armonioase, erau agăţate pe pereţii de piatră, între două ferestre rotunde, astupate cu discurile striate pe care le bănuisem a fi secţiuni transversale prin trunchiurile unor copaci.

— Iată-ne şi aici, a spus Kes, aşezîndu-se pe una dintre laviţele de piatră, ale cărei picioare se sprijineau pe patru capete de animale (reale, fantastice ? pentru noi planurile se amestecau...). Peste lespedea lungă şi îngustă a laviţei se afla o fîşie dintr-o ţesătură verde, depăşind cu puţin marginile pietrei.

— Trebuie să aflăm cum comunică între ei thuleenii, a spus I-lana.

— Şuviţele colorate... a început Plara, dar s-a oprit, cu ochii la Kes.

— Da, şuviţele, a încuviinţat biologul. Natura ştie ce face. În atmosfera rarefiată de pe Thule, intensitatea sunetelor scade. Vă daţi seama ce acuitate de percepţie ar fi trebuit să aibă auzul acestor coloane însufleţite ?

— Aşadar, nici ultrasunetele... a spus Al-aut.

— Nimic ce ţine de auz. E un simţ care nu s-a dezvoltat pe satelitul de piatră şi, tocmai de aceea, trebuie să fi fost compensat.

— Dar ochii ? am întrebat. Siliţi să trăiască în semiîntuneric, thuleenii şi-au dezvoltat văzul pînă într-atît, încît au ajuns să vadă nu numai lucrurile, ci şi *prin* lucruri. Amintiţi-vă că preoteasa a zărit idolul pe care-l aveam în buzunar !

— Crezi că ne văd şi acum, prin pereţi ? a şoptit Plara.

Îşi răsucea capul cu o comică îngrijorare.

— Ştim atît de puţin ! a oftat Kes. O jumătate a satelitului e relativ luminată. Poate că tot satelitul a fost luminat cîndva... Animalul pe care l-am disecat avea mai degrabă ochii unei vieţuitoare „de seară", aşa că putem presupune că şi ochii thuleenilor vor fi fost, la început, de dimensiuni pe care le socotim normale. Rotaţia satelitului s-a încetinit, întunericul s-a statornicit pe una dintre emisfere şi, încă nu ştim de ce, thuleenii au preferat să locuiască în zona întunecată. Treptat, ochii li s-au adaptat la noile condiţii... Atmosfera a putut fi însă rarefiată încă din clipa ivirii vieţii pe Thule. Nici o vietate nu pare să audă aici şi nici, prin urmare, să emită sunete.

— Particularităţile siliciului... a început din nou Plara, dar Al-aut a întrerupt-o, scoţînd un strigăt înnăbuşit.

— Ce s-a întîmplat ? a tresărit Kes.

— Nimic. Aşteptaţi-mă. Mă-ntorc îndată.

Şi-n tăcerea noastră mirată l-am văzut ieşind pe uşă. I-lana l-a urmărit o clipă cu privirea, aşa că m-am întrebat dacă ştia ce are de gînd. Părea liniştită.

— Ce spuneai ? s-a întors apoi către Plara.

— Nimic, i-a răspuns, parcă bosumflată, mercuriana. Spuneam că nu trebuie să uităm particularităţile siliciului...

Dar şi-a dat seama că nimeni n-o ascultă şi nu şi-a sfîrşit vorbele, sau, poate, nici nu voia să spună mai mult. Mă întrebam unde plecase Al-aut şi cred că pe toţi ne rodea gîndul că unul dintre noi se afla pentru întîia oară singur pe satelitul de piatră. Bănuiesc că I-lana mi-a

citit îngrijorarea şi a vrut să ne abată de la gîndul ăsta (poate că ştia, de altfel, unde şi pentru ce plecase Al-aut).

— Pe cele nouă lumi, a spus, s-au scris nenumărate poezii de dragoste, care cîntă buzele iubitului, ale iubitei. Şoapta care ia naştere pe buzele îndrăgostiţilor, surîsul Giocondei, taina degetului dus la buze, sărutul... A existat o magie a verbului : „La început a fost cuvîntul..." Tudla ştie mult mai bine toate astea, dar şi pe mine mă stinghereşte existenţa unei omeniri, pentru care gura... e doar orificiul bucal...

Nu îndrăzneam să-mi urmez gîndurile pînă la capăt, dar ştiam că I-lana avea dreptate. Neînnobilate de cuvînt, inexpresive în ciuda purităţii desenului, gingaşele buze albastre nu ştiau decît să simtă hrana, să acopere oasele curbate ale dinţilor.

— Poate că thuleenii au transferat poezia buzelor asupra şuviţelor colorate, cărora nu le cunoaştem menirea ?

Glasul mi-a răsunat nesigur şi parcă rugător.

— Fără îndoială, a spus repede, prea repede, I-lana. Am auzit că în vechea poezie japoneză pomenirea unei culori făcea automat să vibreze în cititor o tonalitate afectivă neresimţită de europeni. Coreenii erau mult mai sensibili la orăcăitul broaştelor, decît la cîntecul privighetorii...

— Fiecare găseşte poezia unde vrea, a rostit parcă din vîrful buzelor Plara.

Poate că eram sensibilizat şi bănuiam intenţii şi acolo unde n-aveau ce căuta. Mi s-a părut că desluşesc o notă ciudată în glasul ei şi, mirat, am privit-o altfel decît de obicei, cred, pentru că mi-a aruncat supărată :

— Ce te uiţi la mine ?

Apoi mi-a întors spatele. Nu pricepeam ce vrea, dar I-lana o înţelesese. S-a dus către micuţa mercuriană şi amîndouă au prins a şuşoti ca nişte şcolăriţe. Dînd din umeri, m-am apropiat de Kes.

— Ai văzut asta ? m-a întrebat biologul, ridicînd una dintre pietrele fosforescente şi apropiind-o de peretele lîngă care se afla laviţa.

La recea văpaie verzuie a pietrei am văzut o firidă micuţă, în care stătea o statuetă a Marelui Zeu.

— Nu-i ciudat că idolii lor au un singur ochi, cînd tocmai ochii neobişnuit de mari îi caracterizează pe thuleeni ?

— Şi schematismul întregii reprezentări poate părea ciudat, i-am răspuns. Aminteşte-ţi de capetele omeneşti desăvîrşit sculptate pe uşa celei dintîi colibe pe care am văzut-o, priveşte capetele animalelor care sprijină picioarele laviţei. Schematismul idolilor nu provine din lipsă de îndemînare sau de înţelegere. E voit, căci în mod deliberat idolii trebuie să nu semene cu oamenii de rînd. De pildă, să aibă picioare şi un singur ochi... Dacă ar semăna, ar înfăţişa simpli oameni, şi nimeni n-ar crede că sînt înzestraţi cu puteri neobişnuite.

— Numai că a-i arăta cu un singur ochi imens, în loc de doi, e un procedeu obişnuit, ţinînd de natura imaginaţiei, care poate adăuga, omite sau stabili noi raporturi între elementele lumii reale, fără a fi în stare să născocească în adevăratul înţeles al cuvîntului. Vezi centaurii, sirenele, himerele, sfincşii...

— Înţeleg, am spus. Vrei să spui că picioarele...

Uşa s-a deschis în clipa aceea şi Al-aut a intrat triumfător.

— Fără întrebări, a spus. Repede, veniţi cu mine !

Ne-am privit miraţi şi doar pe buzele I-lanei a înflorit un zîmbet bucuros. Aveam prea multă încredere în conducătorul expediţiei pentru a mai sta pe gînduri : unul cîte unul am ieşit în urma lui şi ne-am îndreptat către locul unde coborîsem cu puţin timp înainte, pe malul rîpos al fluviului. N-am întîlnit pe nimeni în drum (era încă noapte, sosisem probabil într-adevăr în noaptea nopţii thuleenilor şi întîlnirea cu cea pe care o înspăimîntasem fusese o simplă întîmplare) aşa că am ajuns curînd pe marginea rîpei. Al-aut a apăsat pîrghia aripilor. L-am imitat şi ne-am ridicat din nou în văzduh, îndepărtîndu-ne de aşezarea colibelor de piatră. Mi-am dat seama îndată că refăceam în direcţie contrarie drumul pe care nu de mult îl străbătusem, aşa că nu m-am mirat cînd am coborît cu toţii în poiana unde ne lăsasem omnimovul. După Al-aut, am pătruns în cabină.

Aparatele de radiorecepţie funcţionau, înregistrînd la răstimpuri neregulate semnale de lungimi diferite. Eram

atît de bucuroşi, încît am desluşit abia după o vreme ciudăţenia sunetelor pe care le auzeam.

— Ce fel de semnal mai e şi ăsta ? am întrebat.

— Tocmai, ce fel de semnal ? mi-a răspuns Al-aut.

L-am privit cu îndoială. Dacă voia să ne aducă la cunoştinţă că aparatele începuseră să funcţioneze, dar se dereglaseră, surpriza nu era prea plăcută. De altfel, semnalele se mai auziră pentru scurtă vreme, într-un ritm tot mai lent, apoi încetară.

— Ei bine ? a întrebat şi Kes.

Privirile cenuşii ale lui Al-aut treceau de la unul la altul.

— Ei bine, au adormit...

— Aparatele ? a rîs copilăreşte Plara.

Dar Al-aut nici n-a luat-o în seamă. Kes a rostit, şovăind :

— Vrei să spui că ai noştri, care transmiteau, au adormit ?

O nerăbdare pe care o cunoşteam prea bine a început să tremure în cuvintele lui Al-aut. Ne pregătise o surpriză şi se bucurase de mirarea noastră, fie, dar lipsa de intuiţie de care dădeam dovadă îl scotea acum din sărite.

— Ştiţi că legătura noastră cu Pămîntul se face pe unde scurte. Cînd am venit aici singur, a spus, am schimbat lungimile de undă pînă am prins semnalele. Atunci erau frecvente. Între timp s-au rărit, apoi au încetat. Pentru că au adormit. Nu aparatele, şi nici ai noştri. Thuleenii !

Un fel de vîrtej ameţitor mi-a prins gîndurile, care au început a se roti nestăpînit.

— Vrei să spui... ?

Aproape strigasem. Al-aut şi-a pocnit palmele.

— Kes, aminteşte-ţi ce te-a mirat la disecţia animalului care n-a suportat efectul undelor hipnotice ! Şi aminteşte-ţi observaţia Plarei, referitoare la proprietăţile siliciului !

Din pricina concentrării, faţa biologului îşi pierdu parcă expresia ; pentru o clipă trăsăturile îi fură lipsite de viaţă. Apoi, brusc, un aflux de sînge îi coloră obrajii.

— Rubinul ! Cristalul de rubin de la baza creierului... Cum de nu mi-a dat prin minte ?

— Uite că nici eu nu m-am gîndit, a mormăit Al-aut. Mă uitam la ei ca la doi nebuni.

— Încetaţi odată ! am izbucnit înciudat. Ce tot bodogăniţi acolo ?

Plara îşi frămînta mîinile, prea mîndră să pună vreo întrebare. Observaţia ei îi îngăduise lui Al-aut să afle ceva, nu ştia ce, dar voia să înţeleagă singură. Şi, totodată, ardea de curiozitate.

— Da, da, spunea Kes. Fireşte, în lipsa unor organe auditive... şi ţinînd seama de proprietăţile siliciului...

— Dar vorbiţi odată ! a strigat Plara, călcîndu-şi peste mîndrie şi dînd frîu liber neastîmpărului pe care zadarnic se silise să-l strunească.

— Mă mir că nu înţelegi, a rostit binevoitor Kes. Un cristal de cuarţ, de ametist, de rubin, aflat într-un cîmp electric, emite unde radiofonice...

Nepriceperea mea în chestiuni tehnice m-a făcut să încetez a mai asculta. Ce însemnătate aveau amănuntele şi explicaţiile ? Structura fiinţelor de pe Thule se supusese legii evoluţiei. Ca şi oamenii celor nouă lumi, coloanele albastre adoptaseră poziţia verticală (ceea ce le îngăduise dezvoltarea creierului) şi, în procesul muncii, gîndirea li se dezvoltase o dată cu posibilităţile de comunicare. Noi am început a vorbi perfecţionînd exclamaţiile guturale ale pitecantropului, dar ei — neînzestraţi cu simţul auzului şi neavînd, probabil, nici coarde vocale — au comunicat cu ajutorul undelor radiofonice. Şuviţele colorate, care le înlocuiau părul, transformau pesemne automat undele în gînduri, simţăminte, vise... Venusienii puteau citi gîndurile. „Graiul“ thuleenilor nu era încă şi mai subtil ?

— Cine ştie ce alte însuşiri uimitoare mai caracterizează fiinţele acestei lumi de piatră ? tocmai spunea Kes. Creierul şi ochiul albinei funcţionează cu lumină polarizată şi îngăduie albinei să se orienteze după poziţia Soarelui în cursul zilei, chiar atunci cînd Soarele nu se vede. Puricele de mare îşi dă seama de curgerea timpului după unghiul axei trupului său faţă de poziţia Soarelui. Păsările se orientează în zbor după poziţia Soarelui şi a stelelor, iar focile sînt în stare să descopere colţul minuscul al insulei arctice sau antarctice în care au văzut lumina zilei, chiar după călătorii de mii de kilometri pe

mare. Nu mai vorbesc despre fantasticele călătorii ale anguilei !... Am plătit un tribut greu devenind oameni. Ridicîndu-ne în două picioare am pierdut stabilitatea pe care ne-o asigurau cele patru labe şi ne-am descoperit părţile vulnerabile, inima, stomacul, intestinele. Ca o compensaţie, a trebuit să ne dezvoltăm inteligenţa pentru a ne feri de primejdiile la care eram expuşi. Mîinile ni s-au lungit şi întărit cu ajutorul uneltelor şi armelor. Ce cîştigam pe planul inteligenţei şi a perfecţionării tehnice, pierdeam pe planul instictual şi prin tocirea simţurilor. Dar thuleenii, mai apropiaţi decît noi de origini şi altfel alcătuiţi, au păstrat poate însuşiri nebănuite...

Ca întotdeauna, Kes spunea lucruri interesante, dar prea vorbea în el profesorul. Tot ce mă preocupa era dacă vom putea înţelege vreodată semnalele thuleenilor şi, mai ales, dacă puteam ajunge să comunicăm cu ei. După cum era firesc, nu mă gîndeam singur la asta.

— Va trebui să înregistrăm cît mai multe „emisiuni" pentru a le transmite apoi pe Pămînt, a spus Al-aut. Acolo vor fi trecute prin stereocosmovizor, aşa cum au fost trecute cu două milenii în urmă prin televizor primele semnale captate din spaţiile cosmice. Undele radiofonice transformate în semne vor fi citite şi trebuie să sperăm că maşinile electronice de calcul vor descifra limbajul thuleenilor, după metoda perfecţionată, între timp, care a îngăduit de mult descifrarea limbii şi scrierii maya, a celei din Insula Paştelui, a hieroglifelor şi liniarului A din Creta, al etruscii şi tuturor celorlalte limbi şi scrieri care au constituit atîta vreme enigme de nedezlegat pentru cercetători...

— Pentru asta ar trebui să putem comunica cu Pămîntul, am amintit, cu un prozaism ce mi se potrivea destul de puţin.

Drept răspuns, Al-aut s-a aplecat asupra aparatelor care dublau aparatura navei părăsită pe platoul opalin. Spre bucuria noastră, aparatajul funcţiona. Pe ecranul stereocosmovizorului s-a ivit faţa familiară a unui robot şi îndată am auzit hîrîitul egal al glasului, inexpresiv în ciuda elanului de care îi era încărcat mesajul :

— Allo Thule ! Allo Thule ! Gîndurile omenirii vă însoţesc. Un roi de meteoriţi din centura lui Aber a în-

trerupt temporar legătura. Apl a plecat pe Venus pentru Conferinţa Anuală a Poeţilor. Atenţiune, dau legătura cu Venus!

Din omnimovul înconjurat de tăcerea copacilor de sticlă, peste care portocaliile globuri pulsau neauzit, am văzut răsărind în alba fereastră a ecranului marea sală a Ateneului din Xu-tii. Feţele celor mai de seamă poeţi ai veacului au trecut pe rînd pe dinaintea noastră şi ochii ni s-au împăienjenit cînd întreaga sală s-a ridicat ca un singur om, salutîndu-ne. Am simţit un fel de ameţeală la gîndul uriaşelor depărtări pe care aproape că le puteam pipăi, ai anilor-lumină ce ne despărţeau de poeţii care în cinstea noastră îşi ridicaseră palmele împreunate deasupra capetelor, ca nişte ogive vii, ai secolelor lumină ce despărţeau aşezarea bătrînei preotese de vastul amfiteatru venusian. Prin noi, cei cinci trimişi ai omenirii planetare, se stabilea legătura dintre trecut şi prezent. Eram o conjuncţie, o trăsătură de unire, cureaua de transmisie a neamului omenesc.

— Am fost îngrijoraţi, spunea Apl, şi pe faţa lui am citit mult mai mult decît simpla îngrijorare.

Al-aut i-a comunicat tot ce putusem afla pînă atunci şi a adus la cunoştinţa omenirii felul neobişnuit în care thuleenii „vorbeau", vestind că aveam să transmitem înregistrările undelor radiofonice pe care le emiteau. Pentru medicul nostru, I-lana, ca şi pentru cei doi biologi ai expediţiei, Apl a citit repede o seamă de instrucţiuni în vederea combaterii bolilor specifice organismelor alcătuite din siliconi (formula lui Kes îngăduise studierea unor agenţi patogeni).

La sfîrşitul convorbirii, Agan, autorul *Poemului Cosmic*, ne-a citit versurile pe care expediţia noastră i le inspirase. Prea tulburat pentru a le reţine, am privit feţele celor patru tovarăşi, care ascultau imobili. Plara se uita la mine, zîmbind cu un fel de duioşie vinovată, care, nu ştiu de ce, m-a mişcat. I-am zîmbit şi eu. Dar cred că n-am să înţeleg niciodată ce se petrece dincolo de fruntea de abanos a mercurianei. S-a schimbat la faţă şi s-a întors deodată către peretele omnimovului, de parcă n-ar fi fost în stare să-mi îndure privirea...

1. PEŞTERA FOSFORESCENTĂ

În prima „dimineaţă“, atunci cînd am ieşit din coliba în care ne-am întors după ce Al-aut ne împărtăşise misterul limbajului făpturilor de pe Thule, am văzut că bărbaţii se înapoiaseră în aşezare şi lunecau, parcă fără treabă, printre colibe. Mai înalţi şi mai viguroşi decît femeile, nu se deosebeau de ele prea mult. Obrajii albaştri le erau lipsiţi de păr şi îmbrăcămintea tuturor celor din aşezare consta din aceeaşi ţesătură albă, cu franjuri, care le acoperea trupurile cam pînă pe unde ar fi trebuit să li se vadă genunchii. Bărbaţii purtau la cingătoare topoare şi cuţite.

Ieşirea noastră din colibă i-a făcut să se adune într-un cerc larg, în centrul căruia ne aflam şi care se deplasa o dată cu noi. Eram priviţi stăruitor, poate curios, în nici un caz răuvoitor. Îşi plecau unii către ceilalţi frunţile, în vreme ce unduirea şuviţelor colorate de pe capetele lor ne arăta că thuleenii schimbau impresii, „vorbeau“ despre noi. Un bărbat s-a desprins apoi din cerc şi a înaintat, încolăcindu-şi braţele în chip ciudat pe piept, de parcă ar fi ţinut să ne dovedească uluitoarea flexibilitate a membrelor lui lipsite de articulaţii. Mi-am amintit fără să vreau de arhaicele statuete de lut înfăţişînd dansatoare din China, ale căror braţe curbate cu o inimitabilă graţie par tot atît de elastice şi nu lasă să se bănuiască prezenţa oaselor, cu îmbinările umărului, ale cotului şi ale încheieturii. Bărbatul ne privea cu ochii lui galbeni ca doi sori şi şuviţele aurii de pe frunte îi fremătau lin.

— Pare să fie un semn paşnic, am spus. Cu braţele aşa înnodate nu poţi ataca...

Ne-am încrucişat şi noi braţele pe piept. Mi s-a părut că trăsăturile albastre ale thuleeanului se destind şi am intuit în imperceptibila lor relaxare echivalentul zîmbetului, pe care oamenii lumii de piatră nu-l cunosc. O mulţime de ochi uriaşi ne priveau de pe feţele frumoase, dar încremenite, ale celorlalţi, atunci cînd bărbatul cu ochi de floarea-soarelui ne-a îndemnat prin semne să venim cu el. Cum nu părea să ne ameninţe nici o primejdie, i-am dat ascultare. Urmaţi de locuitori, din clipă în clipă mai numeroşi, am străbătut astfel aşezarea într-o tăcere apăsătoare şi sub imensul ochi ciclopic al planetei cenuşii, veghind pe bolta întunecată.

Îndreptîndu-ne către partea aşezării pe care n-o cunoşteam, diametral opusă fluviului, mă întrebam dacă dimensiunile ochilor — ocupînd aproape jumătate din feţele thuleenilor — şi discul nemăsurat al Ultimei, copleşind cu prezenţa lui cea de a zecea lume, nu dăduseră naştere unor simboluri specifice, unor mituri incorporate straniei existenţe a celor ce ne însoţeau şi care se aflau, fără îndoială, în stadiul gîndirii mitice. Ce credeau despre noi cei ce ne întîmpinau fără a vădi spaimă sau mirare, în ce sector al gîndirii lor, atît de străină, de depărtată de gîndirea noastră, găsiseră o explicaţie pentru sosirea solilor omenirii printre ei ?

Tulburat de asemenea întrebări abia luasem în seamă faptul că depăşisem cea din urmă colibă, aşa că m-am trezit fără veste înaintea ciudatei fortificaţii ce apăra aşezarea pe singura ei latură vulnerabilă : o barieră ţepoasă, o întăritură părînd un adevărat zid de sîrmă ghimpată.

— Un arici gigantic ! a şoptit Plara (atunci mi-am dat seama că păşise alături de mine tot timpul) şi, într-adevăr, zidul părea un arici fără ghem, dar un arici înalt de cel puţin cinci metri şi lung de vreo cinci sute, închizînd cu trupul lui bucla fluviului în care fusese ridicată aşezarea şi coborînd şi de-a lungul rîpelor ce o străjuiau. Şi mai curios era faptul că pe culmea zidului creştea un rînd de copaci de sticlă, ale căror globuri portocalii palpitau ca nişte steaguri.

— De ce nu s-au mulţumit cu un zid obişnuit ? m-a întrebat Plara.

Nu-i puteam răspunde şi, înainte de a presupune măcar din ce material fusese alcătuită stavila, am văzut că cel ce ne conducea s-a îndreptat fără şovăială către un punct situat cam la mijlocul zidului. Împreună cu alţi trei bărbaţi a meşterit ceva, după care toţi patru au tras cu putere, deschizînd o poartă atît de desăvîrşit mascată, încît nu-i ghicisem locul. Doi copaci crescuţi chiar pe latura de sus a porţii s-au urnit o dată cu masiva bucată dislocată din zid şi am trecut de-a lungul a trei metri printre doi pereţi ghimpoşi, reprezentînd grosimea zidului.

— Da, pacea nu prea pare să domnească pe Thule, a spus Kes.

— Poate că se feresc de fiare, i-a răspuns I-lana, dar am clătinat neîncrezător din cap.

Fără îndoială că zidul împiedica şi fiarele să pătrundă în aşezare, dar construcţia era prea impunătoare pentru a nu mă duce cu gîndul la nevoia apărării de atacuri mai distrugătoare decît ale oricărei sălbăticiuni. Tăcut, Al-aut privea cercetător.

Poarta s-a închis în urma noastră (oare numai pentru că nu trebuia să rămînă niciodată deschisă ?) şi am urmat să păşim peste piatra netedă, pînă am ajuns în dreptul unui perete atît de abrupt, încît am socotit în prima clipă că era tot un zid. Dar nu se vedeau blocurile din care fusese alcătuit. Tufe de iarbă neagră creşteau ici şi colo în adînciturile stîncii, iar undeva, cu mult deasupra capetelor noastre, un copăcel cu trunchiul de sticlă îşi ridica ghemotocul portocaliu, ca un semnal, lîngă o gură întunecată.

Ne întrebam ce avea să urmeze, cînd călăuza noastră s-a apropiat liniştită şi, sub ochii noştri, a început să lunece, urcînd peretele stîncos. Atît de uluitoare era priveliştea trupului uşor arcuit în sus, dar descriind un unghi drept cu piatra şi ridicîndu-se orizontal, ca o bară împinsă de jos de o mînă nevăzută, încît pentru o clipă mi s-a tăiat răsuflarea. Şi am înţeles pentru ce locuitorii aşezării în care nimerisem nu se puteau încrede în pavăza unui simplu zid...

Alţi bărbaţi şi cîteva femei începuseră să se ridice tot atît de lin pe stînca verticală, cînd m-am simţit atins uşurel. Un bărbat, ai cărui ochi verzi luceau neliniştitor pe faţa albastră, brăzdată de o sinuoasă cicatrice albă, mă îndemna să urc... Ne-am fi putut deschide aripile, dar Al-aut a socotit că nu era potrivit şi, gîndindu-mă că va trebui să scăpăm poate, cîndva, dintr-o împrejurare grea, i-am dat dreptate. Ridicînd un picior şi lăsîndu-mi talpa să lunece pe peretele stîncos, am încercat să arăt că nu pot urca. Bărbatul cu ochi verzi a înţeles îndată, dar a părut atît de mirat, încît a rămas nemişcat. Apoi a început să dea din mîini, în vreme ce şuviţele verzi de pe creştet i se mişcau dezordonat. Într-o clipă, agitaţia lui s-a propagat şi am văzut, în jurul feţelor răvăşite ale thuleenilor, zbuciumul violent al tuturor şuviţelor colorate, mărturisind zarva stîrnită de vestea că nu eram în stare să urcăm stînca. Pînă şi cei ce se aflau la felurite înălţimi pe peretele vertical se opriseră, ca nişte ţăruşi înfipţi în piatră, şi-şi întorseseră feţele către noi.

— Ce vor ? a întrebat îngrijorată Plara.

— Nu ştiu, i-am răspuns. Dar e probabil că socot drept o infirmitate faptul că nu putem urca şi mă tem că am coborît în ochii lor cu cel puţin distanţa la care ar fi trebuit să ajungem, suind o dată cu ei...

Cel mai înverşunat părea bărbatul ai cărui ochi de un verde gălbui mi se păruseră neliniştitori. Pe măsură ce-l priveam descopeream în înfăţişarea lui ceva fantomatic, impresia neplăcută rezultînd din îmbinarea culorii otrăvite a ochilor şi şuviţelor sale, cu albastrul pielii. Pentru întîia oară — şi numai din pricina lui — culoarea albastră a thuleenilor trezea în mine asociaţii bizare.

O fată cu ochi violeţi s-a desprins atunci din ceata frămîntată a trupurilor azurii şi s-a oprit în faţa celui ce stîrnise zarva. Şuviţele violete îi tresăreau sacadat şi îşi întindea cu atîta hotărîre braţul către noi, fulgerîndu-l apoi cu focurile violete ale privirilor ei pe cel ce se străduia vădit să ne ponegrească, încît am avut certitudinea că nu poate fi decît *ea*. Discul uriaş al Ultimei se afla acum chiar deasupra capetelor noastre, aco-

perind cerul. Fata cu ochi violeţi şi-a azvîrlit capul pe spate şi a ridicat braţele către copleşitoarea prezenţă a planetei moarte. Tulburaţi, ceilalţi îşi înălţară privirile şi, pentru o clipă, încremeniră cu toţii, aşteptînd. Ochi-Verzi se ghemuise, aţintindu-şi şi el privirile asupra imensului disc, pe care se desluşeau pete şi fîşii întunecate. O clipă lungă, nesfîrşită, s-a consumat lent, într-o înfricoşată aşteptare resimţită material, ca o prezenţă fizică. Nu ştiam ce se întîmplă, dar înţelegeam că soarta noastră se hotărăşte în clipa aceea, la poalele stîncii, şi nu-mi puteam lua ochii de la trupul albastru al fetei, suplă coloană avîntată către tăcerea planetei. Solemnă, triumfătoare, fata şi-a coborît apoi braţele. Ochi-Verzi s-a tras încetişor îndărăt, ascunzîndu-se pe după trupurile albastre ale celorlalţi, în vreme ce trăsăturile bărbaţilor şi femeilor din jurul nostru îşi regăseau gingăşia.

Totul se sfîrşise. Dreaptă, vibrînd toată, fata cu ochi violeţi se afla înaintea mea, ţintuindu-mă cu paftalele catifelate ale privirilor. Inima mi se zbătea dureros şi, cînd mi-am întins braţele către *ea*, am simţit o fericire sfîşietoare, de parcă i-aş fi înfăţişat inima în palmele desfăcute. Cu ochii în ochii mei şi-a lăsat mîinile în mîinile mele, apoi s-a desprins şi a lunecat îndărăt, cu braţele întinse. Am schiţat un gest vrînd s-o urmez, dar m-am simţit înşfăcat de mîini şi de picioare. Aveam să sfîrşesc sub privirile violete, asemeni trubadurului risipit în pulberi ?

Pînă să mă dezmeticesc, am văzut că doi bărbaţi mă apucaseră şi începuseră să urce cu mine peretele stîncos. Al-aut şi ceilalţi erau şi ei purtaţi pe suprafaţa verticală a pietrei, într-o ascensiune lentă, dar uniformă şi lină, de parcă un uriaş magnet ar fi atras trupurile azurii, ce atingeau piatra doar cu baza suplelor coloane lunecînd cu o evidentă lipsă de efort. Felul neliniştitor în care eram transportat nu-mi îngăduia să mă bucur de faptul că tocmai *ea* sărise în ajutorul nostru şi mărturisise că o făcuse pentru mine. Tulburat, măsuram din ochi prăpastia care creştea ameninţător şi încercam să alung gîndul umilitor că fata albastră mă privea şi că trebuia să-i apar lamentabil acum, purtat ca un

schilod. Pentru o fracţiune de secundă mi s-a părut că întîlnesc lucirea otrăvită a ochilor verzi. Frunzele roşii ale unei tufe au hîrşîit, frecîndu-se de ţesătura costumului meu de protecţie şi cei doi bărbaţi care mă purtau au revenit deodată la poziţia verticală. Am simţit piatra sub picioare şi m-am pomenit în gura unei peşteri. Ca nişte mari şi elastice jucării albastre, trupurile thuleenilor descriau un arc de cerc la buza peşterii, îşi regăseau poziţia verticală şi lunecau către adîncurile în care pîlpîiau focuri verzui.

— Mişcă-te, mi-a spus înţepată Plara, trecînd pe lîngă mine.

Mi-am propus să am cu ea o explicaţie, deoarece nu voiam să las să se prelungească tensiunea caraghioasă dintre noi. Nu înţelegeam ce voia, nu puteam crede că nu-mi iertase ieşirea împotriva lui Kes şi nu vedeam ce altă pricină de nemulţumire ar putea avea. Ridicînd din umeri, am lăsat pentru mai tîrziu lămurirea toanelor ciudatei mercuriene şi am înaintat o dată cu cei ce pătrundeau în peşteră.

Intrarea fusese lărgită şi înălţată. Trecînd printre pereţi de piatră şlefuită, am făcut cîţiva paşi într-un culoar întunecat, la capătul căruia pîlpîia lumina verzuie a fosforului. Lîngă umărul meu, pe perete, am auzit rîşcînd trupul unei vietăţi nevăzute. Lumina creştea şi, cînd am ajuns la capătul culoarului, nu mi-am putut înnăbuşi un strigăt.

Pătrunsesem într-o încăpere uriaşă, căreia nu-i deosebeam laturile pentru că pereţii-i erau tăiaţi din verdea piatră fosforescentă a opaiţelor întîlnite în colibele thuleenilor. Asemenea pereţilor, podeaua şi bolta peşterii tremurau într-o boare verzuie, ca şi cum ar fi fost alcătuiţi dintr-o apă în fundul căreia ar fi palpitat nenumărate scîntei elecrice. Mi se părea că intrasem în vraja unui basm. Ciudatele făpturi albastre, care se aşezau de-a lungul pereţilor pe mai multe rînduri de scaune cioplite în piatră opalină, sporeau puterea fantastică a priveliştii. În mijlocul sălii, uriaşă, trona o imagine fosforescentă a Marelui Zeu, la picioarele căreia se afla un lung bloc de piatră...

Pînă să putem privi ceea ce ne înconjura, oamenii celei de a zecea lumi avuseseră răgazul să-şi ocupe locurile, aşa că grupul nostru rămăsese singur în picioare. Atunci, în tăcerea deplină, am văzut şuviţele colorate ale celor din jur unduind şi legănîndu-se toate odată într-un ritm lent, ca şi cum un dirijor nevăzut le-ar fi poruncit mişcările. Peste o clipă, sprijinită de tînăra ei ajutoare, bătrîna care încuviinţase primirea noastră în aşezare se ivi în încăpere, lunecînd printr-o intrare pe care n-o luasem în seamă. Veşmintele cernite ale celor două preotese contrastau cu albul tuturor celorlalte, iar acum, cînd pentru întîia dată le vedeam în lumină, constatam că ţesătura le strălucea ca o platoşă.

Amîndouă s-au oprit înaintea zeului, făcînd cu braţele aceleaşi mişcări pe care le văzusem nedesluşit în templul din aşezare, apoi se întoarseră către noi. Ajutoarea ne porunci prin semne să ne apropiem. Cei aşezaţi de-a lungul pereţilor îşi legănau acum trupurile albastre, ca şi cum ar fi urmărit ritmul unei melodii. Şi, în vreme ce bătrîna rămase dreaptă în faţa zeului, parcă indiferentă la ceea ce se petrecea, ajutoarea o apucă de mînă pe I-lana, care se afla mai aproape, şi trecu cu ea pe dinaintea şirurilor celor aşezaţi de-a lungul pereţilor fosforescenţi. Dădu astfel ocol încăperii şi se întoarse cu I-lana în dreptul statuii, pentru a o înfăţişa apoi celorlalţi pe Plara. Toţi cinci am fost astfel arătaţi femeilor şi bărbaţilor care se legănau pe scaunele lor, urmărindu-ne cu discurile colorate ale ochilor, atît de mari, că păreau nişte măşti. Cînd mi-a venit rîndul, am simţit întîi ascuţişul otrăvit al ochilor verzi, apoi mîngîierea privirilor violete. Şi o bucurie nestăpînită m-a cuprins cînd mi-am dat seama că, dintre toate privirile violete care mă urmăreau, puteam deosebi acum nuanţa catifelată a ochilor *ei*, îi puteam recunoaşte chipul albastru în mijlocul feţelor albastre care mă înconjurau.

Printr-o scurtă mişcare a braţului ei uscat, bătrîna preoteasă ne-a făcut în cele din urmă semn să ne aşezăm chiar pe jos, în jurul statuii. Pe scaunele lor opaline thuleenii se legănau din ce în ce mai tare, apoi se opriră brusc şi-şi întinseră cu toţii braţele către mijlocul încă-

perii, acolo unde trona Marele Zeu şi unde ne aflam şi noi. În aceeaşi clipă *ea* se ridică şi, ţîşnind într-un salt uluitor care o făcu să treacă peste capul bărbatului aşezat în faţa ei, ajunse lîngă uriaşa statuie. Braţele celor rămaşi pe scaune se contractau şi se întindeau acum într-un ritm sacadat, iar mişcarea lor se repercuta în trupul albastru, a cărui coloană unduitoare tresărea într-un straniu dans.

Trecut peste piept, braţul drept al fetei cu ochi violeţi îngăduia mîinii să-i cuprindă umărul stîng, în vreme ce mîna stîngă, adusă pe la spate, îi cuprindea umărul drept. Nu şi-a mişcat braţele în toată vremea cît a dansat, mlădiindu-şi trupul cu o graţie nepămîntească. Se răsucea şi se rotea pe loc, se apleca atingînd podeaua cu şuviţele violete şi-şi unduia trupul frînt pentru a se ridica şi a zvîcni în salturi, cu capul dat pe spate, ca şi cum s-ar fi zbătut în zadarnice încercări de a se desprinde şi de a pluti sub bolta fosforescentă. Punea atîta artă în mimarea năzuinţei de eliberare, de zbor, încît i-am înţeles cu toţii intenţia, deşi ne despărţeau milenii, deşi gîndurile ni s-ar fi exprimat altfel dacă am fi putut comunica prin cuvinte. Odată mai mult, dincolo de deosebirile de eră sau univers, arta izbutea să transmită direct şi convingător esenţa umanităţii, profundele ei aspiraţii.

Braţele bărbaţilor şi femeilor din încăpere zvîcneau din ce în ce mai repede şi mişcările dansului se precipitau într-o deznădăjduită luptă cu inerţia. Zbaterea fetei cu ochi violeţi era mai elocventă decît o demonstraţie bazată pe riguroase silogisme şi mi se părea că aud strigătele şi gemetele pe care neînchipuit de crîncenul efort îl smulgea gingaşei făpturi tinzînd să spargă şi să depăşească rigidele hotare ale condiţiei umane. Încă puţin, încă o poartă, o ultimă stavilă şi gîndul descătuşat ar fi ţîşnit ca o pasăre liberă, avîntată în imensitatea spaţiilor !

Cucerit de simbolica dansului, aproape uitasem cine şi unde dansează. În marea încăpere fosforescentă trona chipul Marelui Zeu şi oamenii aşezaţi de-a lungul pereţilor se aflau încă sub jugul necesităţii neînţelese. Atunci cînd mişcărilor ei le-ar mai fi lipsit puţin pînă la marele

salt, elanul fetei cu ochi violeţi s-a frînt. Ca ameţită, dansatoarea a lunecat împletícit pînă-n dreptul statuii, care a dominat-o cu uriaşa şi neînduplecata ei prezenţă. Braţele strîns lipite de trupul albastru s-au desprins zvîcnind într-o jalnică rugă, au urmărit tremurătoare conturul rigid al idolului şi, cu faţa în jos, fata cu ochi violeţi s-a prăbuşit la picioarele lui, alături de locul unde fusesem aşezat.

Umerii-i tresăreau. Fără să ştiu ce fac, m-am apropiat şi am ajutat-o să se ridice. M-a privit încă tulburată, parcă fără să mă recunoască, apoi pleoapele albastre s-au lăsat grele peste imenşii ei ochi şi o linişte împăcată i s-a aşternut pe faţă. Mîna albastră i-a trecut uşor peste sticla căştii mele şi, în vreme ce dansatoarea luneca încet către locul ei, am blestemat legea de fier care nu-mi îngăduia să părăsesc costumul de protecţie. Printr-o ciudată asociaţie de idei mi-am amintit fulgerător de un vechi basm din arhiva de folclor a omenirii, pe care-l ascultasem în treacăt atunci cînd căutam legendele în care supravieţuiau unele amintiri ale mentalităţii primitive. Nefiind legat de cercetările mele nu întîrziasem asupra lui şi nu mi-l mai amintisem de atunci. Aflat în folclorul multor popoare de pe Pămînt, basmul povestea avatarurile unei fete care se măritase cu un flăcău blestemat să ia chip de animal şi care nu putea ieşi decît noaptea din pielea dobitocului în care fusese condamnat să trăiască. În lumea de piatră nu puteam ieşi niciodată din pielea arficială pe care eram nevoit s-o port, în lumea mea *ea* ar fi trebuit să se ascundă sub o piele de împrumut... Tulburat, m-am aşezat din nou la picioarele Marelui Zeu.

Prima parte a ceremoniei luase sfîrşit. Bătrîna preoteasă ne înfăţişă apoi pe rînd uriaşului idol, în vreme ce bărbaţii şi femeile se ridicaseră şi se prinseseră de braţe, urmînd să se legene. Ştiam ce avea să urmeze, aşa că m-am apropiat de Al-aut.

— Am înţeles, spuse el. Dar nu putem primi.

Fireşte, îmi citise gîndul. Eram de altfel încredinţat că, văzînd blocul de piatră din faţa statuii, nu numai el şi I-lana, dar chiar Plara şi Kes îşi dăduseră seama

de cele ce se petreceau la picioarele Marelui Zeu fosforescent.

— Dacă primim, adăugă el, intrăm pe un făgaş primejdios. N-am venit ca să ne punem la nivelul lor, ci ca să-i ridicăm.

Am încuviinţat, cu toate că îmi dădeam mai limpede decît el seama de gravitatea examenului pe care-l aveam de trecut. Alături de noi, preoteasa aştepta în faţa statuii. Umbră cernită, ajutoarea a lunecat pe podeaua fosforescentă, pierind prin intrarea pe care venise, pentru a se reîntoarce în scurtă vreme ţinînd în mîinile ridicate una dintre păsările verzi pe care le văzusem „călcînd" aerul cu paletele. Ciudata zburătoare stătea liniştită în mîinile albastre care o duceau către statuia Marelui Zeu şi m-am întrebat de aceea dacă, asemenea vechilor preotese ale Afroditei, crescînd porumbiţe, aceste preotese cu imenşi ochi negri nu îmblînziseră cumva păsările de care aveau nevoie pentru sîngeroasele lor jertfe.

Tînăra ajutoare s-a oprit în faţa statuii, a înfăţişat zeului pasărea care-şi întorcea liniştită capul împodobit cu o lungă egretă verde (pe care am bănuit-o de natura şuviţelor colorate de pe creştetele thuleenilor) şi a aşezat-o apoi pe blocul de piatră opalină. Mă aşteptam să fim poftiţi să săvîrşim sinistrul ritual, dar bătrîna preoteasă a scos dintr-o adîncitură a pietrei un cuţit lung, cioplit şi şlefuit dintr-o piatră albastră, părînd o monstruoasă prelungire a albastrei ei mîini cu trei degete. Plara şi I-lana şi-au întors privirile cînd, dintr-o singură mişcare scurtă şi precisă, a împlîntat cuţitul în pieptul păsării. Tînăra ajutoare a adunat într-o cupă sîngele albastru şi l-a vărsat peste picioarele idolului, în vreme ce bărbatul cu ochi verzi şi faţa brăzdată de alba cicatrice în forma literei S se repezea şi lua trupul păsării ucise. De-a lungul pereţilor, ceilalţi urmau să se legene cu privirile aţintite asupra Marelui Zeu, iar printre ei, în al doilea rînd, fata cu ochi violeţi se apleca şi ea de la stînga la dreapta, cu ochii pe jumătate închişi. Am simţit-o dintr-o dată departe de mine, inaccesibilă între hotarele înguste ale unei ere barbare şi, fără să vreau, m-am întors către tovarăşii mei. Al-aut îşi strîngea cu încăpăţînare buzele şi faţa-i era de ne-

pătruns. Kes privea în jur cu o curiozitate atentă, I-lana părea tristă, iar Plara furioasă. Atunci m-am simţit singur în încăperea fosforescentă, străin de idolul şi întunecatele lui preotese, de oamenii albaştri al căror extaz primitiv destrăma plăpînda legătură abia înfiripată între mine şi fata cu ochi violeţi, depărtat de semenii vremii mele. Mi se părea că mă aflu undeva, deasupra, că-i înţeleg pe toţi şi că ei nu mă înţeleg, deşi o sănătoasă neîncredere mă punea în gardă împotriva primejdiilor prea marei înţelegeri, care sfîrşeşte prin a paraliza voinţa, împiedicînd luarea unei hotărîri. Tragedia lui Hamlet constă în cuprinderea binelui şi răului în sfera aceleiaşi înţelegeri...

Tînăra preoteasă se depărta din nou, îndreptîndu-se către încăperea din care adusese pasărea ce fusese jertfită. Peste o clipă am văzut-o cu toţii înapoindu-se: ţinea în mînă capătul unei frînghii sfîrşită printr-un laţ, iar laţul era trecut pe după gîtul unui bărbat cu braţele legate la spate şi pe care Ochi-Verzi îl împungea cu o suliţă, silindu-l să înainteze.

— Nu vreau să văd ! a strigat lîngă mine Plara, dar, înainte de a-i putea spune ceva, glasul rece al lui Al-aut a răsunat ca un pocnet de bici :

— Taci !

— Vino lîngă mine, i-a spus Kes. N-o să îngăduim...

I-lana se apropiase de Al-aut şi-şi pusese mîna pe umărul lui, strîngîndu-l într-un fel de tremur nestăpînit. Încercam să-mi păstrez calmul pentru a găsi o soluţie, pentru a împiedica monstruozitatea pe care cernitele preotese voiau s-o săvîrşească. Gîndurile mi se zbăteau, multe, amestecate, nu izbuteam să le urmăresc pînă la capăt şi-n vreme ce, înfrigurat, îl căutam printre ele pe cel în stare să oprească ireparabilul, nu-mi puteam lua ochii de la victima pe care suliţa nici nu trebuia s-o stăpînească, de vreme ce luneca resemnată către blocul opalin însemnat cu sinistre pete albastre.

O simplă fîşie neagră îi acoperea mijlocul. Uluitoare era pielea bărbatului, aproape tot atît de albă ca a mea. Ochii-i erau mai mici decît ai thuleenilor albaştri, deşi mult mai mari decît ochii noştri. Scund, bărbatul părea mai grosolan alcătuit, ca sculptura stîngace a unui ince-

pător. Departe de a avea gingăşia oamenilor albaştri, trăsăturile-i păstrau pînă şi în clipa aceea, cînd erau înnobilate de o amară resemnare, ceva din animalica bestialitate a unei fiinţe primitive. În locul şuviţelor colorate, împodobind fruntea thuleenilor albaştri, un fel de protuberanţe, dizgraţioase ca nişte cucuie, îi acopereau creştetul. Luneca încet, cu privirile aţintite asupra Marelui Zeu, iar Ochi-Verzi se agita inutil în urma lui, mişcîndu-şi suliţa şi strîmbîndu-se, în vreme ce thuleenii se legănau cu ochii pe jumătate închişi.

Fără a schiţa vreo împotrivire, victima ajunse astfel în dreptul nostru. Omul ne privi mirat, dar Ochi-Verzi nu-i îngădui să zăbovească şi-l împinse către blocul opalin. Biata fiinţă avu o involuntară tresărire. Bătrîna preoteasă îşi aţinti atunci negrele faruri ale ochilor asupra lui şi, docil, omul se lăsă întins pe spate pe piatra sacrificiilor. Liniştită şi gravă, ajutoarea îl legă cu o funie neagră, după care apucă din nou cupa menită să adune sîngele.

M-am uitat la Al-aut. Fără să-şi dea seama, îşi trecea palma peste sticla căştii, cu gestul cunoscut care-i traducea tulburarea.

— Să facem ceva, izbucni I-lana. Trebuie să facem ceva !

Plara îi răspunse printr-un hohot de plîns. Nehotărît, Kes înaintă cu un pas, dar bătrîna preoteasă mă privi şi-mi făcu semn să mă apropii. Ţinea în mînă cuţitul albastru şi mi-l întindea, hărăzindu-mi cinstea de a-l înfige în inima victimei.

— Tudla ! a strigat Al-aut, şi am înţeles că se temea să nu cad din nou pradă puterii întunecate a cumplitelor discuri negre.

Ca un somnambul am apucat cuţitul, spunîndu-mi că, atîta vreme cît îl păstrez, omul legat pe piatra jertfelor nu va fi ucis. Apoi, ţinînd cuţitul în pumn, am căutat privirile violete pe care le simţeam aţintite asupră-mi. Fata se legăna împreună cu ceilalţi, nările îi fremătau şi am văzut-o umezindu-şi cu vîrful limbii gingaşele buze azurii.

— Nu ! am strigat. Destul !

Cu gesturi febrile, am tăiat legăturile care-l paralizau pe omul întins pe piatră. Pentru o fracţiune de secundă i-am întîlnit privirile şi-n fulgerul acelei fracţiuni am desluşit în ele groază, mirare, neîncredere. Sau poate că mi s-a părut, doar. Bărbatul a sărit de pe piatra sacrificiilor.

Legănarea trupurilor albastre s-a întrerupt şi Ochi-Verzi şi-a aruncat suliţa, care mi-a trecut pe lîngă ureche. Ca o fiară încolţită, victima eliberată ţîşnea prin încăpere zbuciumîndu-se în mişcări dezordonate şi încercînd să se ferească de bărbaţii şi femeile ce începuseră să se apropie, strîngînd implacabil cercul în jurul lui. Suliţa lui Ochi-Verzi se izbise de un perete şi căzuse îndărătul thuleenilor, care lunecau mereu către noi. În mîinile bărbaţilor se iviseră cuţite. Ne strînsesem în faţa idolului, îngrădind cu trupurile noastre un spaţiu restrîns, în care le închisesem pe cele două preotese, calme şi imobile. Ochi-Verzi se năpusti, sărind în spinarea făpturii grosolane hotărîtă să-şi apere viaţa şi amîndoi se rostogoliră pe podeaua fosforescentă.

Am văzut în mîna Plarei pistolul hipnotic şi i-am apucat braţul, străduindu-mă să-i smulg arma.

— Lasă-mă, gîfîia mercuriana. Te urăsc...

— Fără prostii, a spus Al-aut, sărindu-mi în ajutor.

I-am luat pistolul, deşi mă întrebam dacă nu va trebui să-l folosim curînd. Kes nu era încredinţat că organismul superior al thuleenilor avea să reacţioneze brutal, aşa cum reacţionase organismul inferior al cîinelui-lipitoare. Sau luam asupra noastră riscul, sau... Ne obişnuisem şi cu gîndul că, poate, nu ne vom mai întoarce.

Mi-am rotit ochii prin încăpere şi, lucid deodată, am înregistrat liniştea. Nu ştiam ce avea să se întîmple peste cîteva clipe, dar m-a impresionat tăcerea în care cei doi bărbaţi se zvîrcoleau pe jos, tăcerea în care thuleenii înaintau ca nişte automate. Vedeam bine că feţele le erau răvăşite, că şuviţele colorate se zbuciumau în jurul frunţilor încruntate, dar nu puteam lua în serios ceea ce se petrecea între fabuloşii pereţi fosforescenţi, aşa cum nu puteam lua în serios întîmplările înregistrate pe o veche peliculă mută. În clipa aceea

am întîlnit privirea violetă a ochilor *ei* şi am văzut cu strîngere de inimă că, singură, rămăsese pe loc şi se uita la mine cu o atît de deznădăjduită silinţă de a înţelege, încît i-am zîmbit, făcînd un gest liniştitor.

O mînă mi s-a pus pe umăr. M-am întors şi am privit în ochii fără fund ai bătrînei preotese. Îşi ţinea mîna pe umărul meu, iar cu cealaltă îmi arăta peretele. Mirat, m-am uitat într-acolo, fără să văd nimic deosebit. Atunci, hotărîtă, m-a dat în lături cu o neaşteptată putere şi, pînă să mă dezmeticesc, a ajuns lîngă cei ce se mai luptau pe podea. Nu le-a aruncat însă nici o privire, ci şi-a mişcat violent şuviţele negre, urmînd să arate cu braţul către peretele pe care nu văzusem nimic.

Mişcările i-au fost urmate de-o neaşteptată schimbare. De unde lunecau către noi, bărbaţii ieşeau acum din rînd şi se repezeau spre culoarul prin care pătrunsesem în peştera fosforescentă.

Înţelegeam că privirile ochilor negri ai bătrînei străbătuseră peretele de piatră şi desluşiseră acolo, afară, ceva mai însemnat decît sacrilegiul pe care-l săvîrşisem, mai ameninţător, poate, o primejdie căreia trebuia să i se facă faţă de îndată.

Înfăţişarea marii încăperi se schimbase. Trupurile albastre ale femeilor lunecau dezordonat, semănînd panica, se opreau înaintea statuii fosforescente, pentru a se depărta brusc şi a reveni, înălţîndu-şi rugătoare braţele.

— Să ieşim, a spus Plara. Nu vreau să rămînem aici !

Ne-am sfătuit în grabă, sub privirile întunecate ale preotesei, care treceau neliniştite de la noi la peretele inexistent pentru neagra lor putere. Mi s-a părut că bătrîna aşteaptă să întreprindem ceva, apoi, văzînd că zăbovim, s-a întors către Marele Zeu, înaintea căruia a început să-şi mişte braţele. Tînăra ei ajutoare i s-a alăturat, imitîndu-i gesturile ca umbra unei umbre.

— Trebuie să ştim ce se petrece, a spus Al-aut şi, fără a mai întîrzia, m-am repezit către ieşire, o dată cu thuleenii care lunecau grăbit pe lîngă mine.

Fata cu ochi violeţi m-a ajuns din urmă. Acum străbăteam împreună culoarul şi, ca în visul meu, mişcarea alternativă a picioarelor mi s-a părut dizgraţioasă faţă de aeriana ei lunecare. Îmi închipuiam că ştia ce se petrece şi m-am surprins întrebînd-o :

— Ţi-e frică ?

Nu m-a auzit şi nu s-a oprit. Ajunsesem la capătul culoarului, unde ne-a întîmpinat bezna. Planeta cenuşie apusese şi întunericul învăluise lumea de piatră, dar, fără să şovăie, bărbaţii coborau peretele stîncos. Fata desluşea ce se întîmpla la poalele rîpei, pentru că m-a apucat de braţ, ghemuindu-se în mine. Mă credea puternic şi căuta lîngă mine ocrotire, iar eu mă temeam să nu alunec, prăvălindu-mă de la înălţimea pragului pe care stăteam. Fără să vreau, m-am tras îndărăt. Am simţit-o tresărind şi-n slaba lumină verzuie ce străbătea culoarul i-am văzut imenşii ochi violeţi aţintindu-mă cu o mirare, pe care am bănuit-o vecină cu neîncrederea. Muşcîndu-mi buzele, am făcut un pas înainte. M-am prins de bine de rău de muchia peretelui, apăsînd o mînă pe piatra culoarului şi cealaltă pe latura exterioară a stîncii, apoi m-am aplecat peste golul întunecat. Undeva, în stînga, zarea era însemnată de o dungă argintie. Uriaşul disc cenuşiu al Ultimei se pregătea să răsară.

Lumina zgîrcită a crescut în cîteva clipe de ajuns pentru a-mi îngădui să desluşesc jos, în faţa peretelui, două cete care se înfruntau. Am recunoscut trupurile albe, scunde şi dizgraţioase asemenea celui pe care-l văzusem legat de piatra jertfelor şi am înţeles pricina tulburării bătrînei preotese : semenii victimei veniseră să-şi răzbune tovarăşul, sau, poate, să-l scape. Surprinşi de către cei pe care nădăjduiau să-i surprindă, atacatori şi atacaţi se grupaseră acum şi, aflaţi faţă în faţă, îşi zvîrleau pesemne unii altora batjocuri şi insulte, inevitabil preludiu al ciocnirii iminente.

Poate că dacă *ea* nu s-ar fi aflat lîngă mine şi dacă nu i-aş fi surprins cu o clipă înainte privirea, n-aş fi acţionat. M-aş fi întors în încăperea fosforescentă (unde nu înţelegeam de ce zăboveau ceilalţi), ne-am fi consultat şi am fi procedat mai chibzuit. Dar fata căreia-i

simţeam prin semiîntuneric trupul îmi transmitea o tulbure exaltare, o ciudată stare de tensiune. Fără să mă gîndesc prea mult, am pipăit peretele exterior şi am desprins o bucată de piatră, pe care am zvîrlit-o în spaţiul dintre cele două cete. Aşa cum mă aşteptam, thuleenii şi-au ridicat privirile şi m-au văzut. Mi-am mişcat de cîteva ori braţul, făcîndu-le semn celor în aşezarea cărora poposisem că vreau să se depărteze. Unul dintre ei m-a ameninţat cu cuţitul şi am fost sigur că era Ochi-Verzi, care nu mă nimerise cu suliţa. Mă întrebam cum să-i conving să-mi dea ascultare, cînd fata de lîngă mine mi-a sărit în ajutor. Depăşind muchia pragului, trupul i s-a plecat pînă a ajuns în prelungirea podelei de piatră pe care stăteam. Nu ştiam ce spune, dar urmăream fascinat graţia cu care gesticula, menţinîndu-se deasupra prăpastiei în strania poziţie orizontală ce-i dădea înfăţişarea unei fiinţe gata să-şi ia zborul. Apoi am văzut-o revenind lîngă mine şi dăruindu-mi aşteptarea neliniştită de care violetele discuri ale ochilor ei erau pline.

Am privit în jos. Tovarăşii nu i se mai zăreau, se pitiseră poate pe după cotul uriaşei stînci în care era săpată peştera. Atunci mi-am desprins din toc pistolul hipnotic. Am ridicat piedica şi, îndreptînd ţeava către atacatorii descumpăniţi de neaşteptata retragere a celor ce le ieşiseră în întîmpinare, am apăsat pe trăgaci.

Nerăbdătoare, fata mă trăgea de braţ, nepricepînd de ce stăteam pe loc, de ce nu interveneam în vreunul din felurile pe care şi le putea închipui. Cei de jos se mişcau însă tot mai lent, ca în vechile imagini filmate cu încetinitorul, se clătinau şi, rînd pe rînd, cîte unul sau mai mulţi în acelaşi timp, se lungeau, scăpînd din mîini ghioagele şi celelalte arme grosolane cu care năvăliseră. După o clipă, claie peste grămadă, toată ceata Pieilor-Albe zăcea la poalele peretelui de piatră.

Fata cu ochi violeţi se zbuciuma acum lîngă mine. Ca scoasă din minţi, sălta pe pragul peşterii şi se apleca asupra prăpastiei, în unghiuri ameţitoare, rotindu-şi braţele şi chemîndu-şi, pesemne, tovarăşii. Cînd aceştia se iviră, se întoarse brusc către mine şi mi se

prăbuşi la picioare, pentru a se ridica apoi într-o lentă mişcare spiralată prin care se încolăci în jurul trupului meu. Faţa îi ajunse astfel în dreptul feţii mele şi, prin sticla căştii, neverosimilii ei ochi mă mîngîiară cu violeta lor lumină. Nu mă puteam mişca. Mă cuprinsese o sălbatică dorinţă de a-i strînge în braţe trupul albastru, dar ea se desprinse, se aplecă din nou asupra prăpastiei şi din nou se zbuciumă în salturile care-i traduceau nestăpînita bucurie. Ca şi cum ar fi depăşit o culme şi s-ar fi prăbuşit, neputîndu-se menţine la nivelul unui fragil apogeu, exaltarea mă părăsi fără veste. Mă întrebam dacă procedasem cum trebuia, dacă cei adormiţi aveau să se mai trezească şi eram tot mai neliniştit de absenţa prelungită a tovarăşilor pe care-i lăsasem lîngă statuia Marelui Zeu.

Hotărît deodată, m-am răsucit, năpustindu-mă în adîncul culoarului şi am pătruns în încăperea fosforescentă, unde cele două preotese străjuiau, ca doi stîlpi întunecaţi, uriaşul chip al idolului. Trupurile albastre ale femeilor lunecau pe podea într-un haotic dans al neliniştii.

— Unde-i Plara ? a strigat Kes, repezindu-se către mine.

I-lana şi Al-aut n-aveau nevoie să-mi audă cuvintele.

— Nu-i aici ? am exclamat.

Aşa am aflat că mercuriana dispăruse.

2. TAINA MARELUI ZEU

— Eram încredinţată că a plecat după tine, a şoptit I-lana, dar am privit-o atît de mirat, încît şi-a întors încurcată privirile şi s-a grăbit să adauge : Doar ştii că nu voia să mai rămînă aici ! Era o asemenea învălmăşeală... Cînd n-am mai văzut-o, am fost sigură că pornise după tine...

Aş fi putut jura că nu la asta se gîndise. Dar n-aveam timp pentru descifrarea intenţiilor, aşa că m-am mulţumit să-l întreb pe Al-aut :

— Aţi cercetat peste tot ? Încăperea din care sînt aduse victimele ? Cealaltă ieşire ?

Nemişcat, venusianul părea că nu vede şi nu aude. Socotea inutil să-mi răspundă şi îl cunoşteam destul pentru a şti că liniştea feţei lui ascundea gînduri ajunse atît de departe, încît îi venea greu să le întoarcă la întrebările mele.

— Nu e nicăieri, mi-a răspuns, în locul lui, Kes.

Nesigur de el, nesigur în mişcări, biologul părea că îmbătrînise brusc.

— Aţi întrebat-o pe preoteasă ?

— Da, nu înţelege. Sau se preface...

M-am îndreptat către bătrîna care mă privea calm, aşteptînd în faţa idolului. Cînd m-am apropiat, s-a plecat şi şuviţele i-au unduit ca un cernit panaş. Apoi mi-a întins braţele şi şi-a lipit fruntea de casca mea. I-am simţit negrul fluid al privirilor străbătîndu-mă ca o descărcare electrică şi m-am dat îndărăt, strigînd fără să vreau :

— Prizonierul ! Cel pe care l-am scăpat de piatra sacrificiilor !

Demnă şi gravă, bătrîna preoteasă mă privea.

— Presupun că a evadat, mi-a răspuns Kes. Ar fi fost stupid să nu se folosească de învălmăşeală...

Într-adevăr, nici el, nici Ochi-Verzi, aflat probabil afară, printre ai lui, nu se zăreau. Tulburat, o priveam pe bătrîna înfăşurată în neagra ţesătură cu reflexe metalice şi mă întrebam dacă ea îmi sugerase să mă gîndesc la victima cu piele albă. Amintirea făpturii pe care o ferisem de cuţitul albastru al jertfei se deşteptase în mine la zguduirea electrică pricinuită de ochii ei. Fusese o coincidenţă, sau doar o altă surpriză pe care neobişnuita structură a thuleenilor ne-o rezerva ? Mi-am amintit dezamăgirea primei întîlniri cu oamenii albaştri, cînd totul mi se păruse aidoma vechilor relatări ale exploratorilor de pe Pămînt, şi am ridicat din umeri. Din păcate, n-aveam răgazul să lămuresc nimic.

— Arătaţi-mi cealaltă ieşire, am spus hotărît. Veniţi cu mine !

Al-aut m-a privit o clipă, apoi a încuviinţat şi, urmăriţi de negrele priviri ale bătrînei, am străbătut încăperea. Din mijlocul semenelor ei, fata cu ochi violeţi s-a desprins şi mi-a tăiat drumul. Se întorsese cu mine în sala fosforescentă (sau mă urmase apoi, nu ştiu), dar aştepta acum un semn, o chemare. Nu i-am răspuns şi m-am depărtat, căci Plara era în primejdie.

Am pătruns într-o încăpere săpată în obişnuita piatră opalină de pe Thule, unde cîteva „opaiţe" luminau boxele de piatră cu porţi zăbrelite, alcătuite din trunchiuri subţiri, în care aşteptau victimele destinate Marelui Zeu. Boxele erau goale.

În faţa noastră se căsca o ieşire îngustă, dînd într-un culoar slab luminat de aceleaşi „opaiţe", prinse din loc în loc pe bolta de piatră. Am păşit în penumbra tunelului ce cobora lin, făcînd nenumărate ocoluri şi a cărui podea fusese netezită. Mergeam repede în urma I-lanei, întrebîndu-mă unde avea să ne scoată drumul săpat în stîncă de „apa" densă a lumii de piatră. Sau poate treceam printr-o peşteră prin care se scursese lava, într-o vreme cînd vulcanii mai zvîrleau materia incandescentă din inima lumii, acum îngheţată ?

Încercam să nu mă gîndesc la Plara, la primejdiile pe care le înfrunta, şi-i vedeam într-una faţa neagră, îmi aminteam cu un fel de vinovăţie stînjenită că în ultima vreme o supărasem mereu, că voisem să lămuresc neînţelegerea stăruind între noi şi nu apucasem. Mi se părea ciudat şi felul în care mă despărţisem de fata cu ochi violeţi. Mă gîndeam la asta cu o vinovăţie de altă natură decît cea pricinuită de amintirea Plarei, dar nu prea eram mîndru de mine. Iar imaginea trupurilor albe, pe care pistolul hipnotic le culcase la poalele peretelui de piatră — şi despre care încă nu le vorbisem tovarăşilor mei — mă urmărea, sporindu-mi apăsătorul sentiment de vinovăţie. Nemulţumit de mine, neliniştit şi nerăbdător, mergeam ca un automat prin tunelul întortochiat ca gîndurile, ce nu-mi dădeau pace.

Am mai urmat un cot al drumului şi ne-am pomenit deodată între pereţii templului Marelui Zeu din aşeza-

rea thuleenilor. Surprinşi, am aruncat o privire prin arcada porţii şi am văzut, în slaba lumină cenuşie a amurgului, uliţa pustie pe care o cunoşteam. Stelele străluceau. Încă puţin şi scurta noapte a lumii de piatră avea să se reverse peste întunericul „zilei" de pe Thule.

— Să mai aşteptăm cîteva clipe, am spus.

— Ce-ai de gînd ? a întrebat Kes, care, spre deosebire de cei doi venusieni, nu ştia cum voiam să dau de Plara.

I-am amintit că aparatele noastre funcţionau şi a înţeles. Mi se strîngea inima cînd îi priveam chipul, pe care toate brazdele se adînciseră. În răstimpul a două ore, de cînd Plara dispăruse, îmbătrînise şi cred că numai un efort de voinţă îi galvaniza trupul uscat. De cîteva ori l-am surprins clătinîndu-se. Mi se părea că-l năpădise apatica aşteptare a celor foarte bolnavi, sau foarte bătrîni, resemnaţi la a nu mai avea iniţiative şi fericiţi să se supună unor sugestii dinafară, pe care altădată le-ar fi respins. Transformarea era atît de neaşteptată, încît mă simţeam stînjenit şi evitam să-l privesc, de parcă aş fi surprins o taină pe care se străduise să ne-o ascundă.

— Cred că putem porni, a spus Al-aut.

Ultima pierise dincole de orizont şi cei doi aştri sîngerii sclipeau posomorîţi. Am ieşit din templu şi ne-am apăsat cu toţii pîrghiile de la şold, comandînd deschiderea aripilor. Pe cer, laturile unghiului nostru de zbor nu mai erau egale, căci Plara nu plutea alături de noi. Un vînt slab ne sufla din faţă şi mi se părea că adierea înteţea focurile roşii ale stelelor. Neliniştiţi, zburam prin întuneric şi tăcere.

În poiană, omnimovul ne aştepta şi ţăcănitul aparatelor ne-a întîmpinat de cum am pătruns în cabină. La anume intervale, docile, transmiteau omenirii înregistrările care ne dădeau speranţa că, mai devreme sau mai tîrziu, vom putea înţelege limbajul oamenilor albaştri.

Am pus de îndată în funcţiune detectorul malarat şi, manevrîndu-i butoanele, am avut bucuria de a vedea că imagini tulburi se succed pe ecran, ca nişte fantasme incapabile să se materializeze. Altă dată le-aş fi pre-

cizat contururile, m-aş fi cufundat în caleidoscopul imaginilor, încercînd să pătrund tainele lumii de piatră, dar acum trebuia să mă limitez la explorarea spaţiului restrîns al peşterii fosforescente. Apreciind distanţa pe care o cunoşteam, am prins în obiectiv mai întîi imaginea aşezării, apoi, tatonînd în jur, am văzut ivindu-se pe ecran peretele de piatră. O mişcare imperceptibilă a butonului spaţial ne-a adus în faţa ochilor încăperea dominată de statuia Marelui Zeu. Încăperea era goală. Dar, pe măsură ce răsuceam butonul timpului, marea sală se umplea şi se golea de lume. Mulţimi de trupuri albastre intrau şi ieşeau într-o succesiune eludînd timpii morţi, într-un sincopat flux şi reflux al generaţiilor. Cei ce lunecau pe ecranul malarat muriseră de mult, asemenea victimelor înjunghiate la picioarele Marelui Zeu, pe piatra jerfelor rînd pe rînd eliberată sau împovărată de albe trupuri nemişcate. Între ritmicele pendulări ale mulţimii, discul cenuşiu al Ultimei răsărise şi apusese de mii şi mii de ori. Condensată, Istoria se rezuma la schema absurdă a mişcării.

— Stai ! a strigat Al-aut.

Mi-am retras degetele de pe buton. Cinci mogîldeţe se iviseră în dreptul statuii fosforescente şi pentru întîia oară ne-am putut privi, aşa cum arătam pe lumea de piatră. Cu sentimentul de vinovăţie pe care-l mai încercasem, am desluşit lîngă mine silueta Plarei ; cea mai firească mişcare pe care o făcea părea acum încărcată de valenţe tragice. L-am furat cu coada ochiului pe Kes şi-am văzut cu milă gestul sacadat cu care-şi frîngea mîinile. I-lana s-a depărtat pentru o clipă. Cînd a revenit, i-a dat o pilulă. A înghiţit-o fără să ştie ce face şi fără să-şi dezlipească privirile de pe minuscula imagine a Plarei.

Pe ecran, bătrîna preoteasă tocmai înjunghiase pasărea verzuie. Am mişcat imperceptibil butonul timpului şi am surprins clipa în care tăiasem legăturile celui pregătit pentru jertfă. L-am văzut pe Ochi-Verzi zvîrlindu-şi suliţa care nu mă nimerise, am văzut salturile deznădăjduite ale victimei eliberate, încercînd să se ferească de bărbaţii şi femeile care se apropiau ameninţător, strîngînd în juru-i cercul trupurilor albastre.

L-am văzut pe Ochi-Verzi sărindu-i în spinare, pe amîndoi rostogolindu-se pe podeaua fosforescentă, m-am văzut smulgînd din mîna Plarei pistolul hipnotic (faptul că tocmai eu o dezarmasem, lăsînd-o în voia a tot ce avea să se petreacă, mi-a precizat dureros stăruitorul sentiment de vinovăţie), am văzut gestul preotesei arătînd către unul dintre pereţi şi învălmăşeala care i-a urmat. Ne-am văzut pe noi cinci sfătuindu-ne o clipă la picioarele idolului şi m-am văzut apoi ieşind din cadru.

Dar filmul urma să se desfăşoare pe dinaintea ochilor noştri şi, printre coloanele albastre ale trupurilor amestecîndu-se în neorînduială, cei doi urmau să se lupte pe podea. Ochi-Verzi izbuti să se desprindă şi, folosind răgazul, îl apucă pe celălalt de gît şi-i izbi de cîteva ori ţeasta de piatra pe care pînă atunci se rostogoliseră. Şovăi o clipă, privindu-şi adversarul înţepenit, apoi se ridică şi se năpusti către ieşire (am presupus că nu mă înşelasem şi că bărbatul care mă ameninţase cu cuţitul, atunci cînd le cerusem oamenilor albaştri să se îndepărteze, era, într-adevăr, omul acesta cu ochi de un verde neplăcut şi cu o cicatrice albicioasă pe obraz). Ceea ce vedeam acum pe ecran era o forfotă neliniştită. Tot mai puţini bărbaţi rămîneau în încăpere, dar femeile se agitau nebuneşte, lunecînd de colo-colo ca nişte valuri sub impulsul unor curenţi contrarii. Haotica lor mişcare se spărgea de singurul punct fix din încăpere, statuia Marelui Zeu, în apropierea căreia — şi schimbîndu-şi cînd şi cînd locul, pentru a evita neaşteptata năvală a femeilor — se aflau cele patru mogîldeţe. În faţa idolului, preotesele îşi mişcau braţele după ininteligibile prescripţii rituale.

Un nou flux al trupurilor albastre a dezvelit pentru o clipă locul unde, adineauri încă, zăcuse omul alb răpus de Ochi-Verzi. Locul era gol. Iureşul femeilor avea acum ceva din impetuoasa roire a unor albine şi, cînd şuvoiul trupurilor se năpusti din nou asupra lor, cei patru nu se putură feri la timp. O uriaşă pană vie se înfipse între Plara şi ceilalţi trei, tîrînd-o apoi pe fragila mercuriană şi zvîrlind-o tocmai în cealaltă

parte a sălii, lîngă intrarea ce dădea în încăperea adăpostind boxele destinate victimelor. Două braţe albe ţîşniră din încăperea boxelor şi antena de pe casca Plarei se frînse de perete în clipa cînd mercuriana se pomeni trasă dincolo.

— De asta n-am auzit nimic, a şoptit Kes.

O uşoară mişcare a butonului spaţial ne-a îngăduit să vedem ce se petrecuse mai departe. Cel pe care-l scăpasem de albastrul cuţit al preotesei o apucase pe Plara, imobilizîndu-i braţele şi, ţinînd-o ca pe un snop, o ridica lunecînd repede pe podeaua de piatră şi afundîndu-se în tunelul cunoscut. O furie neputincioasă m-a cuprins văzînd-o pe Plara în braţele fiinţei primitive, care îşi tîra prada fără a se sinchisi de zadarnicele ei încercări de împotrivire. Trupul alb emana încăpăţînata forţă obtuză a unui robot. Eu eliberasem forţa asta primară şi eu o lipsisem pe Plara de posibilitatea de a se apăra. Îmi simţeam obrajii dogorind şi, fără să-mi dau seama, un neastîmpăr furibund punea tot mai mult stăpînire pe mine.

Imaginile erau de un realism atît de tulburător, încît mă reţineam cu greu să nu ţîşnesc din liniştitul nostru omnimov pentru a pătrunde în tunelul pe care abia îl părăsisem şi a mă năpusti asupra fiinţei grosolane, care răspundea printr-o ticăloşie la faptul că-i scăpasem viaţa. Îmi repetam cu tot dinadinsul că ceea ce vedeam pe ecran se petrecuse odată pentru totdeauna, că imaginile făceau să retrăiască un timp iremediabil trecut, şi nu mă puteam împiedica să-mi amintesc de teama pe care o încercasem cîndva, aceea că făpturile de pe cea de a zecea lume puteau fi situate pe nişte coordonate atît de diferite de coordonatele noastre morale, încît să nu facă deosebirea dintre bine şi rău. De ce imbold asculta bruta care o răpise pe Plara ? Ce se petrecea îndărătul frunţii ei simieşti ?

I-am urmărit drumul prin tunelul ce avea s-o ducă pînă în templul din aşezare. Nu dădea semne de oboseală şi nu părea să şovăie. Strînşi în jurul ecranului urmăream neputincioşi felul în care Plara se depărta de noi, tîrîtă către un destin pe care ne temeam să-l

ghicim. Iar zgomotul monoton al aparatelor sublinia tăcuta trecere a timpului ireversibil.

Ieşind din clădirea cu acoperişul în formă de zigurat, omul alb nu s-a îndreptat către peretele ghimpos care apăra aşezarea, ci către rîpa fluviului. A străbătut cu o iuţeală nefirească uliţele pustii şi, ajuns la marginea rîpei, a coborît orizontal malul cam pînă pe la jumătate, lunecînd apoi în aceeaşi neverosimilă poziţie, paralel cu panglica trandafirie a „apei", pînă a ajuns la prelungirea stavilei ghimpoase ce închidea aşezarea. Febril, a început să caute o posibilitate de scăpare şi norocul i-a arătat trunchiul transparent al unui copac de sticlă, prăbuşit la cîţiva paşi de peretele ghimpos. Atunci, ţinînd cu o mînă trupul inert al Plarei, care-şi pierduse pesemne cunoştinţa, a ridicat cu o neînchipuită uşurinţă trunchiul şi l-a sprijinit de perete. A lunecat apoi ca o maimuţă pe trunchiul ce nu atingea coama zidului şi, ajuns la capătul lui, şi-a contractat şi destins trupul într-un salt uluitor. L-am surprins peste o clipă gonind dincolo de marginile aşezării şi am observat cu nelinişte că pata albă a trupului i se distingea tot mai greu pe ecran. Întunericul se lăsa peste lumea de piatră.

— Dacă nu apucăm să vedem unde se duce...

Glasul lui Kes tremura şi ne simţeam cu toţii neputincioşi. Întunericul sporea, devenea dens. Pata albă era acum atît de slabă, încît mă întrebam dacă o vedeam într-adevăr. Curînd, îndoiala s-a transformat în certitudine. Ecranul devenise o implacabilă fereastră întunecată.

Ni se părea că Plara fusese răpită pentru a doua oară şi ne priveam consternaţi.

— Pînă şi brutele astea trebuie să locuiască undeva ! a izbucnit Al-aut.

— Numai preoteasa ne poate ajuta, i-am răspuns. Ştia cine a răpit-o pe Plara, nu se poate să nu ştie şi unde a fost dusă...

Întoarcerea în aşezarea thuleenilor albaştri a fost încă şi mai tristă decît drumul către poiana omnimovului. Aştri sîngerii mi se păreau nişte făclii funebre, aprinse în bătaie de joc de mîna indiferentă a unei

făpturi pentru care Plara şi noi toţi, cu neliniştile şi deznădejdea noastră, nu însemnam nimic. Pentru întîia oară de cînd coborîsem pe cea de a zecea lume am simţit că eram intruşi, nişte străini neînţeleşi într-o realitate pentru noi incomprehensibilă. Pătrunsesem într-o lume ostilă, cu legi proprii, care ne ignora legile. Mîngîierea ochilor violeţi m-a încălzit o clipă, dar mi-am amintit că fata care pusese stăpînire pe gîndurile mele se împărtăşise din extazul semenilor ei în peştera fosforescentă. Strania prietenie pe care mi-o arăta bătrîna cu ochii zeiţei sumeriene mă îngrijora. Omenirea planetară era departe, acolo unde Soarele galben strălucea. Din vina mea Plara nu se afla printre noi. Mi-am adus aminte cît de frumoasă era în seara cînd se împodobise cu galbenele straie mercuriene, în care părea o fabuloasă orhidee. Faptul că floarea putea fi strivită de o brută cu piele albă părea un coşmar, un episod neverosimil al neverosimilei noastre aventuri. Şi deodată înţelegeam, simţeam cu fiecare fibră că Plara era în primejdie, o primejdie reală, apropiată, că fiecare clipă pierdută grăbea declanşarea unui resort pe care nu-l controlam şi care ieşea din sfera înţelegerii noastre.

Sinistră, dar binefăcătoare, Ultima se pregătea să răsară cînd am coborît în marginea aşezării, pe locul unde poposisem pentru întîia oară. Ne-am strîns aripile şi ne-am îndreptat către templu. Marginea discului cenuşiu se ivise pe cer, ca uriaşa spinare a unui monstru.

Am crezut că templul era pustiu. Indiferentă, statuia roşie a Marelui Zeu domina penumbra în care jucau pîlpîirile palide ale opaiţelor. Am înaintat totuşi, pentru a simţi îndată, concretă, neagra privire care mă urmărea dintr-un colţ al încăperii. Am apucat una dintre pietrele fosforescente şi m-am îndreptat către bătrîna aşezată pe o laviţă. I-lana, Kes şi Al-aut se opriseră lîngă uriaşul idol, al cărui creştet se pierdea în golul piramidal al clădirii.

Bătrîna ne-a privit pe rînd şi şi-a îndreptat apoi către mine privirile, grele de o mirare pe care am înţeles-o prea bine ; nu izbutisem s-o salvăm pe Plara. Eşecul nostru depăşea posibilităţile de înţelegere ale

celei ce ne socotea atotputernici. Ca să-i explic că pierdusem urma omului alb, m-am aplecat şi am tras cu degetul o linie imaginară pe podeaua de piatră, pînă la un punct în jurul căruia am început să-mi plimb nesigur palma. Am avut certitudinea că bătrîna înţelesese şi din nou m-a mirat repeziciunea cu care thuleenii ne pricepeau, fără să fim niciodată nevoiţi să repetăm semnele cu ajutorul cărora încercam să comunicăm.

Pleoapele albastre ale bătrînei se lăsară peste privirile ei neliniştitoare şi enigmatica fiinţă păru a se gîndi o clipă. Apoi deschise ochii şi, în acelaşi timp, se ridică, făcîndu-mi semn s-o urmez. Dar se răzgîndi şi-şi sprijini braţul de umărul meu, împingîndu-mă. Am ieşit aşa din clădirea templului, cu I-lana, Kes şi Al-aut pe urmele noastre, şi am străbătut aşezarea sub cenuşia apăsare a discului uriaş al Ultimei. Bărbaţii şi femeile ne priveau trecînd. Ne îndreptam către latura aşezării închisă de peretele ţepos şi peste o clipă mi-am muşcat buzele văzînd mulţimea trupurilor albe întinse unul lîngă altul la picioarele zidului.

— Am fost nevoit să declanşez pistolul hipnotic, i-am şoptit lui Kes. Vrei să vezi dacă...

Butucănoase, cu gîturi scurte şi groase, cu braţe lungi şi trupuri îndesate, fiinţele întinse pe spate ne arătau chipuri cărora nici relaxarea nu le înfrumuseţa trăsăturile. Pentru întîia oară albul acestor feţe mi s-a asociat în minte cu lipsa de culoare a faunei din peşteri şi pivniţe umede. Făpturile albe erau atît de respingătoare, de evident subumane, încît, mărturisesc, nu numai că n-am simţit remuşcări la gîndul că poate nu se vor mai ridica niciodată, dar am încercat un simţămînt de uşurare, dacă nu chiar unul de satisfacţie. O asemenea rîmă cu chip de om o răpise pe Plara şi ştiam acum că repulsia pe care mi-o inspirau provenea din asemănarea lor cu cîinele-lipitoare disecat de Kes.

Printr-o largă mişcare a mîinii ei albastre bătrîna îmi arătă trupurile nemişcate ale celor ce atacaseră peştera fosforescentă. Gestul semnifica mai mult decît se putea deduce din el la prima vedere. De vreme ce

culcasem la pămînt duşmanii, trupurile lor îmi reveneau.

Kes se apropiase şi cerceta acum Pieile-Albe pe care thuleenii le căraseră la adăpostul stavilei ghimpoase. Îi urmăream mişcările, pe cînd trecea încet de la un trup la altul şi, o dată cu mine, I-lana şi Al-aut, bătrîna preoteasă şi nenumăraţi oameni albaştri îşi aţintiseră privirile asupra lui. O mînă mi s-a lăsat pe umăr şi, cînd m-am întors, am întîlnit şocul violet al ochilor care mă fascinaseră pe uriaşul ecran de oţel din încăperea Marelui Consiliu. Mi-am pus palma peste mîna fetei şi am privit din nou către Kes. Biologul ne făcea semne liniştitoare.

— Sînt numai adormiţi, a spus. E de presupus că organismul fiinţelor superioare suportă efectul undelor...

Cred că vestea nu m-a lăsat rece doar în măsura în care înţelegeam că ţineam de capătul unui fir care ne putea duce la Plara.

— Dar ce facem cu ei? a întrebat îndată Al-aut.

Ne-am sfătuit repede. Nu puteam ucide cu sînge rece toate acele fiinţe (deşi eram încredinţat acum că nu pot fi decît răufăcătoare şi bănuiam că sacrificarea lor pe altarul Marelui Zeu constituia un fel de legitimă apărare a oamenilor albaştri), după cum nu ne puteam hotărî să le punem în libertate. Nesigur, m-am întors către calma preoteasă. I-am arătat trupurile întinse pe piatra opalină, apoi mi-am plecat capul peste palmele împreunate. Aşa cum mă aşteptam, a înţeles imediat că atacatorii nu fuseseră ucişi, ci adormiţi. Şuviţele cernite i-au unduit scurt. Rostise probabil o poruncă, de vreme ce bărbaţii albaştri se repeziră şi ridicară trupurile albe, ducîndu-le către inima aşezării. În urma lor, sprijinită de umărul meu, aşa cum venise, bătrîna porni încet şi nu ne rămase decît să însoţim alaiul, care se îndreptă către una dintre colibele mari, înălţate pe rîpa fluviului. Unul cîte unul, trupurile albe fură vîrîte între pereţii de piatră, apoi doi bărbaţi închiseră poarta, proptind-o cu trunchiul subţire al unui copac, aşezat în două scoabe mari, fixate de cele două laturi ale porţii.

Era o soluţie provizorie, dar ne-am mulţumit cu ea şi am ascultat de îndemnul bătrînei (care mă împingea din nou către templul Marelui Zeu) deoarece numai prin ea puteam nădăjdui să aflăm unde locuia respingătoarea făptură care o răpise pe Plara. Am intrat, aşadar, în clădirea al cărei acoperiş părea un zigurat în miniatură şi, conduşi de preoteasa cu ochi negri, ne-am oprit în spatele marii statui. Ca şi cum ar fi luat o hotărîre, dar ar fi şovăit încă, bătrîna ne-a privit pe rînd, lung. Braţele îi atîrnau nemişcate şi, toată, părea mai mult decît oricînd o întunecată coloană. Privirile i-au lunecat apoi asupra idolului. Pleoapele albastre i-au coborît, grele. Pentru o fracţiune de secundă, faţa i-a devenit o mască mortuară ; apoi, fără veste, şi-a dat capul pe spate.

Tînăra ei ajutoare s-a ivit, răspunzînd pesemne unei chemări pe care n-o puteam auzi, a zăbovit o clipă lîngă ea şi s-a îndreptat apoi către arcada porţii, în mijlocul căreia s-a instalat, cu spatele către noi, ca o santinelă. Misterioasa preoteasă lua măsuri să nu fim stînjeniţi şi aşteptam încordaţi cele ce aveau să urmeze. Ne gîndeam cu strîngere de inimă la Plara, ştiind că fiecare minut ne era măsurat. În penumbra templului, dominată de uriaşa statuie, pietrele fosforescente licăreau tainic.

Gravă, bătrîna a lunecat lin, apropiindu-se de masa idolului. Şi-a întins braţele şi a apăsat în două locuri trupul de piatră al Marelui Zeu. Atunci, spre mirarea noastră, o parte a statuii s-a răsucit pe o invizibilă ţîţînă şi în trupul idolului s-a căscat o poartă. Bătrîna şi-a vîrît mîinile în deschizătură şi a scos din ascunzătoare un obiect de formă ciudată, semănînd cu o elice ale cărei palete, puternic răsucite, porneau dintr-un disc de mărimea unui cap de om, pe care era sculptat un singur ochi, cu pleoapa lăsată. Discul părea alcătuit dintr-un metal roşu, necunoscut, iar braţele elicei, cu siguranţă tot metalice, erau transparente ca nişte torsade de cristal.

Printr-o singură mişcare, bătrîna şi-a răsucit trupul şi, cu un gest solemn, mi-a întins straniul obiect, întocmai cum feudalii le ofereau pe vremuri spada celor

pe care-i numeau cavaleri. Palmele ei micuţe susţineau discul roşu, aşa că am apucat de capetele elicei.

Erau mult mai uşoare decît mi-aş fi închipuit, dar le-am simţit doar pentru o clipă greutatea, căci mîna bătrînei s-a întins şi degetul ei a ridicat pleoapa ce acoperea ochiul sculptat pe disc. Am fost cît pe ce să scap elicele şi m-am clătinat, pentru a nu le da drumul : ochiul se dovedea a fi viu şi mă privea cu o lumină aurie.

Braţele transparente se colorară treptat, din direcţia discului, într-o palidă nuanţă trandafirie, ca şi cum o substanţă neştiută s-ar fi răspîndit în volutele torsadelor. Partea superioară a plăcii a prins a se roti cu o viteză uluitoare în jurul ochiului care se lărgea treptat, pînă acoperi întreaga suprafaţă a discului. În clipa aceea un flux de imagini a năpădit lumina aurie a ochiului, devenit parcă lentila unei stranii lunete. Vedeam întinderi roşcate pe care se ridicau din loc în loc nişte construcţii metalice, roşii ca discul pe care îl ţineam în mîini. Păreau nişte ciudaţi copaci, a căror simetrică arhitectură trăda gîndirea celor ce-i înălţaseră. Jerbe de fulgere ţîşneau din braţele metalice.

Pleoapa roşie a ochiului se lăsă peste imaginea dominată de culoarea roşie şi, cînd se ridică din nou, de la sine, o nouă imagine se născuse în lumina aurie. De astă dată vedeam o cetate, un oraş privit din înălţimi şi care ne înfăţişa mulţimea acoperişurilor şi teraselor, pe care distingeam formele unor trupuri omeneşti. Pe pereţii roşii ai impunătoarelor construcţii sclipeau ornamente geometrice, albe şi negre. Bizare vehicule strălucitoare circulau jos, pe străzile largi şi felurit colorate, aşa încît alcătuiau un imens mozaic, în care masa edificiilor înscria forme legate unele de altele pentru a reprezenta o gigantică fiinţă culcată pe spate şi ai cărei ochi erau indicaţi prin două lacuri albastre.

— Extraordinar ! a strigat Kes şi, dacă I-lana şi Al-aut trebuiră să-i citească gîndul pentru a-i înţelege exact sensul exclamaţiei, eu i-am împărtăşit din capul locului stupoarea.

O singură metropolă a celor nouă lumi arătase așa, în vremea apogeului ei, acum multe milenii!

Emoționați, cu sufletul la gură, priveam imaginea grandioasă a străvechei capitale marțiene, Falga, pe care n-o cunoșteam decît din descrierile aflate în ruinele marii biblioteci de pe colina lui Gar și din încercările de reconstituire ale arheologilor ei. Falga epocii noastre se ridica la patru kilometri de vechea capitală, pe care o vedeam acum așa cum o văzuseră cei nevoiți s-o părăsească în vremuri imemoriale.

Dar pleoapa roșie se lăsă din nou peste ochiul dăltuit în neobișnuitul metal al discului și, cînd se ridică pentru a treia oară, un om se arătă pe neteda suprafață verde a unui podium. Înfățișarea lui era cea pe care o cunoșteam din străvechile sculpturi descoperite pe Marte și din imaginile pe care ecranele malarat ni le arătaseră de atîtea ori, cînd reînviam mileniul depărtat în care expediția marțiană sosise pe Pămînt (după cum știți, detectoarele nu pot funcționa pe Marte, singura planetă a cărei atmosferă nu are proprietatea de a reține ecourile vizuale). Marțianul se îndreptă către un fundal întunecat și, apăsînd pe un buton, făcu să se aprindă luminile galaxiei noastre. Degetul lui arătă apoi către marginea Căii Robilor și, printr-un procedeu ingenios, sistemul nostru planetar ocupă deodată întreaga suprafață a fundalului, ca și cum un extraordinar telescop l-ar fi apropiat de ochii noștri. În jurul Soarelui galben se roteau cele zece planete și nu fără emoție am regăsit printre ele globul albastru al Pămîntului. În jurul Ultimei se învîrtea minuscula Lună cenușie a lumii de piatră, pe care ne aflam. Degetul marțianului s-a îndreptat către Planeta Roșie și, din nou, prin același procedeu de adineauri, am văzut lumea lui Marte apropiindu-se de noi. De astă dată ni se perindau însă pe dinaintea ochilor tablourile dezolante ale unei agonii. Nesfîrșite întinderi roșcate, sterpe, imense depresiuni nisipoase în care recunoșteam fundurile mărilor evaporate, văi presărate cu bolovani roșii, neteziți de ape dispărute, dune, nesfîrșite lanțuri de nisipuri roșii, pe care vîntul le împingea într-un asalt pustiitor și care năvăleau asupra marii capitale, acoperind străzile mul-

ticolore şi adunîndu-se în dreptul somptuoşilor pereţi acoperiţi cu ornamente. O imagine luată de sus ne îngădui să vedem că lacurile albastre, care închipuiau ochii giganticei Falga, secaseră.

În faţa fundalului întunecat, marţianul se ivi din nou, pe verdele podium. De astă dată două ajutoare îi îmbrăcau costumul de protecţie şi am văzut cu surprindere că uniforma lui de cosmonaut se deosebea de cea, semănînd cu propriile noastre uniforme, pe care fusesem obişnuit s-o regăsesc pe ecranele malarat. Mai bine zis, casca i se deosebea de casca noastră. Un disc strălucitor, ca un rotund ochi ciclopic, îi acoperea fruntea. O îngustă şuviţă transparentă plasată în dreptul ochilor îi îngăduia să privească, dar restul căştii, opac, nu se deosebea întru nimic de materialul hainei. Capul străvechiului cosmonaut devenea astfel identic cu cel al Marelui Zeu thuleean...

Peste lumina aurie, în care văzusem rezumatul tragicei istorii a Planetei Roşii, pleoapa metalică se lăsă din nou, pentru a nu se mai ridica. Obiectul pe care-l ţineam în mîini îşi destăinuise mesajul multimilenar. Discul roşu se roti cu repeziciune în sens invers în jurol ochiului, acum închis, care se micşoră treptat. Braţele elicei îşi pierdură nuanţa trandafirie. Liniştită, gravă, preoteasa întinse mîinile şi primi neobişnuitul mesager, pe care-l aşeză în tainicul lui adăpost. Nemişcată, tînăra ei ajutoare nu părăsise arcada în care străjuia şi nu se întorsese nici o clipă către noi.

Odată depăşită graniţa mirării, mi se părea firesc să aflu că marţienii vizitaseră odinioară lumea de piatră a micului satelit al Ultimei, aşa cum vizitaseră Pămîntul şi puteam presupune acum celelalte planete. Ciudat era doar faptul că pe cea de a zecea lume găsiseră cui să încredinţeze minunatul aparat pe care-l ţinusem în mîini ; şi poate şi mai ciudată era împrejurarea că, pe Thule, aparatul străbătuse nevătămat mileniile şi le supravieţuise, în vreme ce pămîntenii nu ni-l păstraseră (părea evident că cei veniţi de pe planeta ameninţată lăsaseră instrumente identice pe toate lumile vizitate, pentru a-şi semnala trecerea şi a comunica, fie şi unor viitoare fiinţe raţionale, în stare să-i înţeleagă, trage-

dia Planetei Roşii). Era cu putinţă ca oamenii albaştri de pe Thule să fi evoluat atît de încet, sau să fi involuat? Oricum, aveam în sfîrşit explicaţia înfăţişării Marelui Zeu şi înţelegeam de ce fusesem întîmpinaţi fără mirare şi fără spaimă de către fata cu ochi violeţi (las la o parte, fireşte, caraghioasa neînţelegere care o speriase apoi), de ce inspirasem încredere bătrînei deţinătoare a tainei marţiene.

În penumbra templului schimbam în şoaptă cuvinte puţine. Despre cîte văzusem aveam să stăm de vorbă pe îndelete mai tîrziu. Nu puteam uita că Plara se află în primejdie şi gîndurile ni se învîrteau în jurul firavei mercuriene, în ciuda revelaţiilor bătrînei, care ne privea cu imenşii ei ochi negri. Mă frămîntam tocmai, întrebîndu-mă cum s-o fac să înţeleagă că doream să aflăm locul unde se adunau respingătoarele fiinţe cu pielea albă, cînd preoteasa se aplecă şi scoase un nou obiect din ascunzătoarea croită în trupul de piatră al marelui idol.

Era un cub transparent, deşi masiv, mult mai transparent decît putea fi un cub de cristal. Am presupus că era alcătuit din straniul metal în care fuseseră turnate şi elicele aparatului care ne îngăduise să vedem imaginea aproape legendarei Falga. Doar latura inferioară a cubului vădea un opac strat argintiu, cu o grosime de un deget. Din nou, cu aceeaşi solemnitate, bătrîna îmi întinse cubul. După ce l-am primit în palmele deschise, şi-a îndreptat degetul către mine, pentru a arăta îndată, pe rînd, către I-lana, Kes şi Al-aut. Apoi degetul albastru a indicat, în continuare, locul gol pe care ar fi trebuit să-l ocupe, lîngă noi, Plara. Ca şi pînă acum, bătrîna dovedea că ne înţelege. Ne-am gîndit cu toţii, în aceeaşi clipă, la cea care fusese răpită din mijlocul nostru şi, atunci, în interiorul cubului, deasupra stratului argintiu, a fluturat ceva. Am văzute nişte contururi nelămurite, asemănătoare celor ce apar pe ecran la punerea în funcţiune a detectorului malarat, apoi imaginea minusculă a Plarei s-a precizat. Legată de mîini şi de picioare, tovarăşa noastră zăcea într-o peşteră — asperităţile pereţilor

stîncoşi se desluşeau perfect, în ciuda dimensiunii reduse a imaginii — iar lîngă ea veghea una dintre neplăcutele făpturi cu pielea albă. În pofida faptului că Plara se afla într-o peşteră, vizibilitatea era destul de bună, ceea ce m-a făcut să bănuiesc că peştera, puţin adîncă, trebuia căutată pe emisfera luminată a satelitului. Imaginea s-a păstrat pentru cîteva clipe, apoi a pălit şi, brusc, cubul a devenit din nou transparent. Bătrîna mi l-a luat din mîini şi l-a aşezat cu grijă în ascunzătoare. A împins blocul de piatră şi uşa s-a închis peste milenarele mărturii ale trecerii solilor marţieni prin lumea pe care ne aflam.

Nu înţelegeam cum ne puteau fi proiectate gîndurile în cubul transparent, dar nu aveam răgazul de a elucida noua cucerire a civilizaţiei marţiene, cu care ne întîlnisem. Trebuia să acţionăm, repede, cît nu era prea tîrziu. Neliniştit, mi-am întins braţele către întunecata coloană, pe care doar discurile misterioase ale ochilor o însufleţeau.

Bătrîna şi-a chemat ajutoarea, rămasă în toată vremea de strajă şi care nu cunoştea, poate, secretul idolului ; i-a poruncit ceva şi tînăra a lunecat repede către ieşire, pierind pe uliţă. Eram din nou condamnaţi să aşteptăm, condamnaţi la inactivitate.

— Plara, şoptea Kes. Plara...

— Nădăjduiesc că primejdia nu e iminentă, a spus I-lana. E evident că bătrîna vrea să ne ajute. Şi e liniştită.

Îmi făcusem aceeaşi socoteală şi i-am dat, de aceea, dreptate. Dar Al-aut era posomorît. Înţelegeam că aşteptarea îl chinuia mai tare decît pe noi toţi, pentru că era obişnuit să acţioneze şi pentru că se simţea în primul rînd răspunzător de soarta fiecărui membru al expediţiei. Imobilă, bătrîna aştepta în ceea ce constituia deocamdată, pentru noi, o insondabilă tăcere.

N-a trecut mult şi ajutoarea ei s-a înapoiat. Dar nu venea singură. O însoţea bărbatul cu ochi aurii, ca două flori ale soarelui, care ne călăuzise către peştera fosforescentă.

3. PLARA

Dovezile de încredere pe care oamenii albaştri — şi îndeosebi bătrîna lor conducătoare — ni le aduseseră erau prea numeroase pentru a ne îngădui să mai stăm pe gînduri. În ciuda calmului preotesei, pe de altă parte, era bine să nu pierdem vremea. Sfătuindu-ne, aşadar, am hotărît să-i destăinuim lui Ochi-de-Aur că puteam zbura, mai mult, de vreme ce trebuia să ne călăuzească, ne-am hotărît să-i încredinţăm partea superioară a unuia dintre costumele de rezervă, pe care le aveam în omnimov. Al-aut i l-a adus şi i-a arătat cum să-l îmbrace.

Cînd a apăsat pîrghia şi a văzut că-i cresc aripi, Ochi-de-Aur s-a zbătut, dar era prea tîrziu: aripile îl săltaseră în văzduh. O suferinţă nebănuită i-a contractat faţa albastră şi am înţeles că puterea de gravitaţie se exercită probabil cu violenţă şi în chip specific asupra thuleenilor. Neobişnuit de puternica lor legătură cu piatra satelitului, aderenţa bazei albastrelor coloane ale trupurilor lor la această piatră, explică felul ciudat în care pot urca pe un perete vertical. Desprinderea de familiara piatră opalină e însoţită de aceea la ei de o senzaţie fizică de sfîşiere, ca şi cum şi-ar simţi trupul sfîrtecat, rupt de nişte invizibile rădăcini.

Pe cît de violentă, pe atît de scurtă s-a dovedit a fi dureroasa senzaţie. Odată aflat în văzduh, Ochi-de-Aur n-a mai vădit decît mirare, o copilărească încîntare care-l făcea să-şi mişte fără astîmpăr şuviţele aurii, de parcă ar fi exclamat într-una. Dificultatea desprinderii lui de piatra celei de a zecea lumi ne-a făcut să sărim peste exerciţiile la care am fi dorit să-l supunem pe cel ce primea botezul înălţimilor. Ochi-de-Aur deprinse de altfel neobişnuit de repede tehnica simplă a manevrării pîrghiei de comandă. Încă o dată remarcam cît de înzestraţi erau thuleenii, cît de repede se acomodau situaţiilor neaşteptate.

Grave ca de obicei, nevădind pic de mirare, cele două preotese asistaseră în mijlocul unei cete de thuleeni la ridicarea noastră în văzduh. Printre trupurile cuprinse de un vesel neastîmpăr şi înfăşurate în straie albe, coloanele întunecate ale preoteselor păreau stîlpii fermi ai colectivităţii. Am băgat de seamă cu satisfacţie că oamenii albaştri de faţă la zborul nostru, şi chiar Ochi-de-Aur, manifestau mirare, bucurie, admiraţie, dar în nici un moment — şi nici pentru o clipă — spaimă. Un vechi scriitor de pe Pămînt formulase cîndva părerea că spaima e un sentiment nobil, mărturisind gradul de dezvoltare a imaginaţiei. După scriitorul pomenit, numai debilii mintali n-ar cunoaşte spaima, creierul lor îndobitocit nefiind în stare să imagineze, să construiască posibilităţi variate dintre care, cel puţin unele, înspăimîntătoare. Spre deosebire de cel ce-şi justifica astfel propriile spaime, ştim de mult că oamenii liberi nu cunosc simţămîntul acesta umilitor. Încredinţat de inteligenţa surprinzătoare a thuleenilor, deduceam că se simt liberi. Poate că îndepărtata trecere prin lumea lor a marţienilor, cu care — cel puţin pentru asemănări de ordin fizic — ne asimilau, îi obişnuise cu gîndul că nu aveau a se teme nici măcar de necunoscut? Necunoscutul nu li se arătase duşmănos.

Triunghiul nostru de zbor se avînta din nou pe cerul întunecat al celei de a zecea lumi, de astă dată, însă, Ochi-de-Aur ne arăta drumul. Şi nu ştiu cum ne-am fi descurcat fără el, presupunînd că am fi aflat încotro să ne îndreptăm, de vreme ce ochiul mort al Ultimei luneca repede dincolo de linia orizontului şi bezna prindea a se înstăpîni. Cele două puncte de foc ardeau posac în mijlocul feeriei constelaţiilor. Sub noi, întunericul primordial. Călăuza noastră îşi întorcea uneori capul şi mi se părea că poartă o mască de aur, pe care lumina stelelor o făcea să scapere.

Am zburat mult, prin linişte, prin beznă. Gîndurile-mi zburau mai repede decît trupul, pătrundeau în peştera păzită de viermele cu înfăţişare omenească şi roiau în jurul Plarei, mirîndu-se de puterea de atracţie pe care firava mercuriană o exercita asupra lor. Îmi dădeam seama abia acum că nu era vorba doar

de grija faţă de tovarăşa care se hotărîse să înfrunte alături de noi greutăţile şi primejdiile expediţiei. Măruntele noastre neînţelegeri îmi apăreau într-o nouă lumină, ca şi cum aş fi avut nevoie de o scurtă absenţă pentru a preţui aşa cum se cuvenea prezenţa pînă atunci neluată în seamă a Plarei. Ochii violeţi ai fetei pe care o visasem atîta vreme cît se afla departe, inaccesibilă în misterul abia întrezărit al lumii ei, îşi pierdeau, îşi pierduseră puterea magnetică. Oare numai pentru că nu puteam uita extazul care-i năpădise în peştera fosforescentă ?

Fără să vreau, imaginea Plarei se împletea cu imagini pe care ea nu apucase să le vadă, cu tot ce aflasem cu puţin înainte în templu. Aparatele de o stranie perfecţiune ale marţienilor, funcţionînd ireproşabil după multimilenara lor coborîre pe Thule, nu mă tulburau numai prin tot ce sugerează desăvîrşirea tehnică. Era limpede că oamenii de pe Planeta Roşie stăpîniseră puteri pe care omenirea planetară încă nu le descoperise. Nu puteam uita cubul de metal transparent şi mă întrebam dacă bătrîna ne arătase toate tainele idolului cioplit după chipul şi asemănarea marţienilor, sau numai pe cele care, explicîndu-ne origina lor, ne puteau fi de folos imediat. Şi ce rost avea idolul Marelui Zeu, cînd marţienii — ca şi noi — refuzaseră mai mult ca sigur să se lase adoraţi ? Cea mai bună dovadă o constituia faptul că membrii expediţiei noastre nu fuseseră luaţi drept zei tocmai pentru că thuleenii recunoscuseră în noi semenii marţienilor, a căror amintire se perpetuase probabil pe cale „orală“, prin legende (deocamdată nu descoperisem şi, datorită neobişnuitului fel de a comunica al oamenilor albaştri, nici nu credeam că vom descoperi vreodată o scriere thuleeană). Cum era cu putinţă ca viaţa de pe cea de a zecea lume să fi evoluat atît de încet, încît thuleenii să mai simtă nevoia unei credinţe naive, sau să accepte în continuare un Mare Zeu legat de rituri primitive ? Să fi fost de vină numai legile evoluţiei vieţii în formele ei neobişnuite, unice în tot sistemul nostru, de pe singulara Lună a celei din urmă planete ? Să ne fi aflat în faţa unui fenomen de involuţie şi ceea ce luasem

drept o specie tînără să nu fi fost decît forma degenerată a unei specii străvechi ? De fiecare dată cînd socoteam că înţelesesem cîte ceva din această lume diametral opusă lumilor noastre eram nevoit să constat că mă înşelam. Fără descifrarea „limbajului“ thuleean era aproape cu neputinţă să sperăm că vom ajunge cîndva să înţelegem tot ce ne înconjura.

Zburam de multă vreme prin întunericul pe care doar cele două flori ale soarelui, cu care privea Ochi-de-Aur, îl puteau străpunge, cînd am început să vedem că cerul se luminează treptat. Intram în emisfera „limpede“ a lumii de piatră. Curînd, staterul de aur al Soarelui se ivi dureros de departe şi stelele păliră, fără a pieri de pe cer. Sub noi, încremenită, o mare trandafirie îşi întindea scutul de o netezime inimaginabilă, ca o gigantică lespede îndelung şlefuită de vînt. Deşi nu făceam nici un efort pentru a ne menţine în văzduh, poziţia nefirească ne obosise. Mă gîndeam cu strîngere de inimă la Kes, căruia îi propusesem să ne aştepte în aşezarea thuleenilor albaştri şi care refuzase, indignat. Cu o milă plină de duioşie îi vedeam acum capul lăsat pe piept şi i-aş fi împrumutat cu dragă inimă ultimul meu strop de putere. Am simţit nevoia să-l îmbărbătez, eu, pe cel care mi se păruse întotdeauna plin de încredere şi de optimism.

— Curaj, Kes, nu mai avem mult !

Cu un chinuitor efort şi-a ridicat bărbia şi mi-a zîmbit şters. Nu mai avea puterea să vorbească. I-lana, care zbura cu puţin deasupra lui, mi-a aruncat o privire neliniştită.

— Să coborîm, a spus Al-aut, arătîndu-ne malul peste stîncile căruia pluteam.

I-a făcut semn lui Ochi-de-Aur. A priceput îndată, dar, spre mirarea noastră, ne-a dat a înţelege că nu puteam, sau nu trebuia să coborîm acolo. Malul părea absolut pustiu, doar nişte tufişuri cu frunze roşii întrerupeau neregulata succesiune a stîncilor untoase.

— E cu putinţă să vadă ceva care ne scapă ? a întrebat I-lana.

Nu ştiam ce să-i răspund şi, pentru a mă încredinţa că Ochi-de-Aur nu voia într-adevăr să coborîm acolo,

am început să mă apropii de mal. Călăuza noastră s-a repezit şi m-a tras cu putere de braţ. Faţa albastră i se contractase.

— Mai poţi zbura, Kes ?

Biologul a dat din cap şi ne-am urmat drumul. Malul se vedea destul de bine în lumină şi, oricît ne-am străduit, ne-a fost cu neputinţă să descoperim pricina pentru care Ochi-de-Aur se împotrivise să poposim pe una dintre stîncile lui opaline.

Am trecut apoi peste o pădure părînd o imensă saltea portocalie şi, abia cînd ne-am aflat deasupra unui mamelon de piatră, golaş şi neted ca un genunchi, Ochi-de-Aur ne-a arătat prin semne că puteam coborî. Ne-am oprit chiar pe mica platformă ce încununa mamelonul. Kes s-a lungit pe piatră şi I-lana s-a ocupat de el.

Întorcînd spatele pădurii peste care zburasem, Ochi-de-Aur şi-a întins braţul, fără a coborî, deoarece se temea de şocul din clipa cînd ar fi trebuit să se înalţe din nou în văzduh. De acolo, de sus, ne-a atras atenţia asupra unui perete de piatră, literalmente ciuruit de găuri care se căscau, la intervale neregulate, în stînca gălbuie. Am înţeles că erau intrările peşterilor adăpostind Pieile-Albe şi inima mi s-a strîns la gîndul că Plara se afla acolo, în puterea oarbă a hoardei. Am dat să mă ridic în văzduh, dar călăuza pe care bătrîna preoteasă ne-o dăduse mi-a făcut semn să aştept. Apoi s-a îndreptat către găurile pe care ni le arătase şi a privit, pe rînd, în adîncurile lor, pentru ca, zburînd curînd peste creasta stîncii, să dispară în depărtare, acolo unde lumina slabă nu ne mai îngăduia s-o urmărim. N-aveam altceva de făcut decît să-i aşteptăm întoarcerea (Iar să aşteptăm ! a mîrîit Al-aut). Kes îşi venise în fire.

— Îmi pare rău că vă încurc, a şoptit. Numai s-o văd pe Plara teafără, apoi...

Tăcuţi, ne-am privit şi ne-am plecat ochii. Nici unul dintre noi n-ar fi crezut că bătrînul va dori să adoarmă atît de repede, atunci cînd tainele lumii de piatră ni se păreau mai complicate decît oricînd. Răpirea Plarei îi dăduse o lovitură pe care n-o putea îndura. Nici-

odată n-am fi cutezat să oprim un om care-şi exprima dorinţa de a săvîrşi marea trecere, dar ne aflam în împrejurări deosebite.

— Avem nevoie de tine, a spus încet Al-aut, găsind singurele cuvinte în stare să afle ecou în Kes.

— O veţi avea pe Plara, a răspuns totuşi bătrînul. Cel puţin, nădăjduiesc... Glasul i s-a frînt, dar şi-a recăpătat puterea : Fireşte, altminteri...

Şi vocea i-a tremurat din nou.

— Plara nu va putea face totul singură, a rostit I-lana, neutru.

— Au evoluat sau involuat oamenii albaştri ? am pus atunci întrebarea şi, aşa cum mă aşteptam, Kes a redevenit biologul expediţiei.

— N-avem încă datele necesare, a spus deodată, cu vechea lui căldură, dar nu cred că se poate vorbi despre o involuţie. Prefer să socotesc că evoluţia vieţii bazate pe siliciu are nevoie de un răgaz mult mai mare decît cea bazată pe carbon, deşi iuţeala cu care thuleenii ne înţeleg poate constitui un argument împotriva mea, ilustrînd tocmai repeziciunea proceselor lor intelectuale, rapiditatea percepţiilor şi, eventual, a întregii lor evoluţii. Dacă se va dovedi că aşa stau lucrurile, va trebui să căutăm urmele fiinţelor care au întîmpinat expediţia marţiană, au păstrat obiectele şi poate cunoştinţele pe care aceştia le-au adus pe Thule, pentru a le transmite apoi oamenilor albaştri de azi.

Oricît de curios ar părea, nu mă gîndisem la o asemenea ipoteză.

— Oare Pieile-Albe... ? am exclamat. Tot ceea ce pare primitiv la ele ar putea constitui stigmate ale degenerescenţei ?

— Văd că ţii să descoperi cu totdinadinsul un fenomen de involuţie ! a rîs Kes. Poate... sau poate că au trăit pe Thule nişte oameni care au dispărut...

— Nu prea cred în dispariţii, am spus, ridicînd din umeri. De altfel detectoarele malarat...

— De ce, dă-mi voie... a început Kes, dar Al-aut i-a tăiat vorba :

— Se întoarce Ochi-de-Aur !

Am urmărit cu plăcere zborul neobişnuitei păsări care străbătea văzduhul lumii de piatră, nădăjduind că „ridicarea la cer“ a lui Ochi-de-Aur avea să constituie preludiul apropierii oamenilor albaştri de restul omenirii planetare şi nu materia primă a unor legende de felul celor legate de numele sumerianului Etana sau grecului Icar. Sigur pe mişcările lui, puternic şi graţios, Ochi-de-Aur s-a rotit pe deasupra capetelor noastre. Dar am văzut îndată că e tulburat. Cu o nelinişte ce ni s-a transmis fulgerător, ne-a făcut semn că trebuia să ne urmăm zborul. Fără să ne mai consultăm, am înţeles cu toţii că Plara nu se afla prin apropiere şi că primejdia era iminentă. Cu acelaşi gest am apăsat cu toţii pîrghiile şi, în aceeaşi clipă, ne-am desprins tălpile de piatra opalină a mamelonului.

Am zburat peste peretele străpuns de găurile peşterilor şi, deşi m-am străduit să privesc în fundul lor întunecat, n-am putut desluşi ceea ce doar ochii albastrului nostru prieten izbuteau să vadă. Am trecut peste magma trandafirie a unui rîu, apoi peste globurile agitate ale unei păduri. Ochi-de-Aur zbura acum mai încet, cercetînd parcă imensa saltea portocalie, alcătuită din îmbinarea coroanelor. Deodată a arătat cu braţul în jos şi a coborît repede. Dar am ajuns înaintea lui în luminişul pe care-l alese şi am bănuit puterea cu care piatra gălbuie îl atrăgea. Coloana albastră a trupului i s-a contractat, de parcă o sălbatică apăsare i-ar fi comprimat capul, gîtul şi umerii. Buimăcit şi, poate, răscolit de o insuportabilă durere, Ochi-de-Aur s-a prăvălit la picioarele mele. M-am repezit către el, dar se şi ridica unduindu-şi trupul cu graţia neliniştitoare a unui şarpe. Încă zăpăcit, şi-a rotit cele două flori ale soarelui, bătînd nedumerit din grelele-i pleoape albastre, apoi şi-a desfăcut braţele, ridicîndu-şi palmele într-un atît de familiar gest de autoironică apreciere, încît mi s-a părut că-l aud zicînd: „Ei, asta a fost!“. L-am simţit aproape de noi prin mecanismul intim al reacţiilor şi m-am bucurat în asemenea măsură că-l vedeam teafăr, încît nu m-am putut stăpîni şi l-am îmbrăţişat, strîngîndu-l la piept. M-a înţeles, sînt sigur, de vreme

ce a găsit un alt gest familiar pentru a-mi răspunde: m-a bătut de cîteva ori pe umăr cu mica lui palmă, sfîrşită în trei degete. Nu altfel s-ar fi comportat un om al oricăreia dintre cele nouă lumi, dacă nu punem la socoteală zîmbetul. Căci faţa lui Ochi-de-Aur a rămas imobilă în tot timpul afectuoasei lui demonstraţii şi buzele albastre, nesensibilizate de obişnuinţa vorbirii, nu s-au deschis pentru umana strălucire a zîmbetului.

Aşadar, ne aflam toţi cinci în poiana pe care o alesese. Auriile şuviţe care-i împodobeau fruntea se mişcau asemenea cililor vibratili ai unui uriaş şi sclipitor crin de mare, detectînd sunete pe care nu le puteam auzi. Hotărît deodată, călăuza noastră ne-a făcut semn s-o urmăm şi a pătruns în pădurea trunchiurilor cristaline.

Ferindu-ne de agresivele globuri luminoase, păşeam unul în urma celuilalt, întrebîndu-ne unde intenţiona să ne ducă Ochi-de-Aur. Mi se părea neprobabil ca sălaşul căutat al Pieilor-Albe să se afle printre trunchiurile ale căror globuri carnivore trebuiau să le inspire groază. Sau cunoşteau un mijloc de neutralizare a copacilor de sticlă şi se socoteau, dimpotrivă, apăraţi de sinistrele globuri portocalii?

Asemenea carenei unui vas, coloana albastră a trupului lui Ochi-de-Aur despica pulberea colorată aşternută pe jos şi două şuvoaie portocalii unduiau în dreapta şi în stînga ei, unindu-se iar, după ce trecuse. Picioarele noastre o răscoleau doar, aşa cum ar fi stîrnit odinioară praful pe vechile drumuri de pămînt ale Terrei.

Am mers timp de o jumătate de oră — jumătatea unei ore fictive, măsurată de ceasul obişnuit cu o altă scurgere a timpului — şi deodată, cu străfulgerarea unei iluminări, am avut revelaţia locului către care Ochi-de-Aur ne călăuzea. Broboane de sudoare mi s-au ivit pe frunte.

— Tudla! a strigat I-lana.

Răsuflam greu. Fără o vorbă, Al-aut l-a împins de cîteva ori pe Ochi-de-Aur, îndemnîndu-l să se grăbească. Dar nu mai era nevoie. Cu o panică rapace, necontrolabilă, care creştea în mine ca o sălbăticiune,

punînd stăpînire dinăuntru pe trupul, pe inima mea, cuprinzîndu-mi creierul cu impalpabile gheare tremurătoare, am văzut trunchiurile copacilor contorsionaţi ca pentru a scăpa de o groază ce ne era comună şi, dincolo de ei, sinistrul luminiş dominat de colosul în odăjdii verzi-aurii, peste care se zbuciuma giganticul glob carnivor.

Poiana era plină de respingătoarele Piei-Albe, dar vederea trupului firav al Plarei pe cumplita piatră a jertfelor m-a făcut să mă năpustesc orbeşte înainte, izbind cu zguduitoarea redescoperire a unui sentiment dispărut de veacuri : ura. Trupurile albe rezistau, mîini cu trei degete încercau să mă oprească, să mă prindă, dar n-aveam ochi decît pentru Plara, pentru tovarăşa mea, pentru fiinţa fragilă legată de piatra unei ere barbare, gata s-o răpească pentru totdeauna, s-o cufunde în întunericul cu care omenirea se luptase din clipa naşterii ei, pe care izbutise să-l înfrîngă, să-l izgonească, şi care-şi găsise adăpost printre rîmele albe, insultînd cu parodia înfăţişării lor nobilul chip omenesc. Ura organică, structurală, covîrşea fiara panicii şi-mi multiplica puterile. Încercam primitiva satisfacţie dată de pumnul care-şi atinge ţinta, întîmpină rezistenţa elastică a unui corp silit să cedeze. Gîfîiam, cucerind centimetru cu centimetru. Nu vedeam ce face Al-aut — pe Kes şi I-lana nu-i puteam pune la socoteală — dar ştiam că se luptă cot la cot cu mine. Un trup alb s-a ridicat ca de la sine în dreapta şi-a zburat, proiectat violent în masa celorlalte. Am desluşit pentru o fracţiune de secundă masca aurie a omului albastru care-şi depăşea rolul de călăuză pentru a ni se alătura şi a-şi pune viaţa în primejdie, apoi m-am prăbuşit, tras cu putere de picioare. Şi am urlat ca o fiară, pentru că în clipa aceea masa oscilantă a imensului glob portocaliu s-a prăbuşit peste piatra de care Plara era legată.

Totul se sfîrşise. Reflexele verzi-aurii de pe trunchiul sticlos vibrară şi globul se împurpură, ridicîndu-se greoi. Piatra era goală. Un tremur nestăpînit m-a cuprins şi lacrimile mi-au împăienjenit vederea. Braţele care mă ţineau s-au depărtat. Zdrobit, m-am ridicat în picioare. Fiinţele cu piele albă se prosternaseră, cu frun-

ţile lipite de piatra luminişului. Mai departe de mine, nemişcat, Al-aut părea turnat în bronz. Ochi-de-Aur îşi întorsese faţa. Atunci l-am văzut pe Kes năpustindu-se, ocolind trupurile prosternate şi trecînd peste ele pentru a se apropia de dezgustătorul copac :

— Atenţie ! a strigat şi, în clipa aceea, cu o bucurie neîncrezătoare, o bucurie la fel de sălbatică, de totală, ca ura pe care o redescoperisem adineauri, în clipa aceea am văzut cum globul portocaliu se despică şi trupul Plarei cade pe piatra luminişului.

Fără să înţeleg, năpădit de o fericire ce se cerea descărcată prin chiot, am străbătut din cîteva salturi distanţa şi m-am pomenit o dată cu Kes şi Al-aut lîngă trupul nemişcat al Plarei. O nouă spaimă mi-a îngheţat sîngele în vine la gîndul că viaţa părăsise, poate, trupul inert pe care-l ridicam. La prima cercetare, costumul de protecţie părea întreg.

— Repede ! Aripile ! a strigat Kes.

Fără să ştiu ce fac, mecanic, am apăsat pîrghia şi m-am înălţat, strîngînd în braţe fiinţa care concentra acum, pentru mine, toate temerile şi tot viitorul.

Jos, în poiană, rîmele albe rămăseseră nemişcate, incapabile să reacţioneze după „minunea" la care asistaseră. Fără a le mai acorda vreo privire, am zburat pe deasupra pădurii, urmat de toţi ceilalţi. Nu înţelegeam nici eu ce se petrecuse şi, ciudat, nu simţeam nevoia să înţeleg. Fericirea de care eram plin, purtînd în braţe trupul uşor al Plarei, era atît de cuprinzătoare, încît nu mai lăsa loc nici unui gînd. Alungasem orice teamă şi eram încredinţat, *ştiam* că Plara trăieşte. Credinţa asta îmi ajungea. Nu mai aveam nevoie de nimic şi aş fi dorit ca zborul să nu se sfîrşească, să plutesc o veşnicie aşa, purtînd prin văzduh fata cu ochii închişi căreia îi simţeam capul în dreptul inimii. Mi se părea că răsuflă uşor. Niciodată, chiar în visele în care îmi apăreau imenşii ochi violeţi, nu fusesem cuprins de sfîşietoarea duioşie pe care o încercam privind buzele întredeschise ale Plarei...

Am ajuns curînd la mamelonul de piatră, pe care poposisem pentru a-i îngădui lui Kes să se odihnească. De astă dată coboram să-i dăm Plarei primele aju-

toare. I-lana o cercetă, pe cît îi îngăduia inevitabilul costum de protecţie.

— Trăieşte, a spus bucuroasă, confirmînd ceea ce dragostea mea ghicise.

Două lacrimi curgeau pe obrajii brăzdaţi ai lui Kes.

— S-o ducem în omnimov, a rostit încetişor.

Se întunecase de-a binelea. Stelele scăpărau mai puternic. Rotindu-se pe deasupra noastră, trupul lui Ochi-de-Aur le acoperea cînd şi cînd. Al-aut a vrut s-o poarte de astă dată pe Plara, dar nu m-am învoit şi m-am înălţat din nou, ţinînd-o în braţe. Ne-am înapoiat în aşezarea oamenilor albaştri, unde ne-am despărţit de cel care ne îngăduise să înţelegem preţul adevăratei prietenii a thuleenilor. Acum, la despărţire, ca în toată vremea cît fusesem împreună, se purtă firesc. Eram convins că n-avea să povestească măcar felul în care luptase alături de noi.

În omnimov, în timp ce I-lana se ocupa de Plara, am putut vorbi în sfîrşit despre „minunea" la care asistasem. Pe drum avusesem răgazul să-mi analizez comportarea şi înţelegeam cît fusese de nechibzuită. Mă lăsasem tîrît de întunecatul simţămînt de ură pe care-l descoperisem şi mă năpustisem asupra Pieilor-Albe, aşa cum strămoşii noştri se năpusteau asupra duşmanilor, în cursul aberantelor manifestări colective pe care le numeau războaie. Judecata îmi fusese în asemenea măsură întunecată, încît nu-mi dăduse prin minte să folosesc pistolul hipnotic. Dar Al-aut, Kes şi chiar I-lana de ce nu făcuseră uz de arma pe care o aveau la îndemînă ?

Mi-am exprimat nedumerirea cu glas tare.

— Una dintre lepădăturile albe mi-a smuls din mînă pistolul în clipa în care îl scosesem din teacă, a răspuns în silă Al-aut.

— Noroc că s-a întîmplat aşa ! a rostit Kes. Eraţi amîndoi atît de încrîncenaţi, încît nu m-aţi auzit, probabil. V-am strigat de două ori să nu folosiţi pistoalele şi nici eu, nici I-lana, care se afla lîngă mine şi m-a înţeles, n-am pus mîna pe ele.

L-am privit cu mirare.

— Vrei să spui că ai bănuit...?

— Da. Undele soporifice puteau complica totul, deoarece puteau influenţa copacul. Înţelegeţi ? Globul portocaliu putea să *adoarmă,* să-şi întrerupă procesele vitale şi Plara ar fi fost iremediabil pierdută. În mod normal însă, gigantica plantă carnivoră nu-i putea face vreun rău. Datorită structurii noastre sîntem practic invulnerabili, inasimilabili de către oricare organism al celei de a zecea lumi. Fenomenul e identic cu cel ce se petrece dacă înghiţim o piatră. Organismul nostru n-are ce face cu ea, nu o poate asimila şi, ca atare, o expulzează !

— Extraordinar ! am strigat. Dar de ce spui că Plara ar fi fost iremediabil pierdută, dacă bestia portocalie adormea ? De vreme ce alcătuirea noastră e, în orice caz, invulnerabilă...

— Nu ştim ce proprietăţi are globul portocaliu, dar n-avem dreptul să excludem eventuale valenţe electrice, sau de altă natură. Organismul nostru e inasimilabil, dar nu indestructibil. Expus mai mult timp puterii necunoscute a globului carnivor...

Eram uimit de liniştea cu care vorbea acum. De vreme ce Plara se afla din nou printre noi, putea lua calm în consideraţie toate posibilităţile.

— Copacul ăsta blestemat trebuie nimicit, a spus Al-aut. E limpede că ţestele din piramida pe care am vizitat-o sînt ale unor oameni albaştri.

Am atras atenţia că tocmai din pricina asta thuleenii îi sacrifică, la rîndul lor, pe cei care-i vînează pentru a hrăni copacul.

— Mă întreb ce putem face pentru a împiedica jertfele ? a mai întrebat Kes. Distrugerea unui idol n-a afectat niciodată dezvoltarea unei religii...

— Adevărat, i-am răspuns, dar aici avem de-a face cu o forţă vie, care nu mai poate fi înlocuită. Nimicirea ei de către o forţă evident superioară poate constitui, într-un asemenea caz, o soluţie, spaima mai puternică îndemnîndu-l pe omul primitiv să părăsească ocrotirea unui idol ineficace...

— Întocmai, a spus Al-aut, dar n-am dat atenţie hotărîrii nestrămutate care i se întipărise pe faţă, pentru că tocmai atunci a intrat I-lana.

Ne-a zîmbit liniştitor.

— Doarme. A trecut printr-o comoţie, care nu va lăsa urme.

Îmi venea s-o îmbrăţişez.

4. O IDEE

A trecut o noapte şi o zi, o noapte şi o zi de-a noastră — şase zile şi şase nopţi thuleene — şi Ultima a răsărit din nou peste aşezarea în care am fost primiţi cu braţele deschise. Doar Ochi-Verzi mă privea pieziş, atunci cînd mă întîlnea, şi nu ştiam în seama cărui fapt să pun antipatia vădită pe care mi-o arăta. În coliba de piatră în care erau închise, Pieile-Albe urmau să doarmă. Plara, în schimb, îşi revenise. Trăise clipa cea mai îngrozitoare în luminoasa substanţă portocalie a globului carnivor, cînd i se păruse că o putere ce nu concepea împotrivire punea stăpînire pe raţiunea ei.

Nu era ceva asemănător unei descărcări electrice, ci altceva, o forţă pe care o intuise vie, înzestrată cu voinţă, senzaţia că se află în puterea *cuiva* (poate că aşa se simte musca în pînza păianjenului sau şoarecele sub privirea hipnotică a şarpelui) şi teama că tensiunea insuportabilă va atinge o limită pe care mintea nu e în stare s-o îndure, teama că va înnebuni. Nu voia să creadă că totul nu durase decît o fracţiune de secundă. Avea impresia că forţa inimaginabilă a globului portocaliu se exercitase asupra ei un timp îndelungat şi că fusese nevoită să-şi încordeze ultimele puteri pentru a-i face faţă.

— Un asalt perfid, cu neputinţă de detectat. În ciuda luminozităţii, agresiunea beznei... Da, atacul unei forţe întunecate, pornită dintr-o zonă extraumană, dincolo de tot ce putem imagina...

M-am uitat la Kes. Prevăzuse că, deşi inasimilabil, organismul nostru putea fi distrus.

— La originea vieţii stau procese complicate, pe care le-am pătruns în bună măsură, a spus biologul. Dar credem doar că ştim la care etapă — şi în ce proporţie — apare percepţia, ce amintiri ale forţelor care se exercită asupra ei transmite forma cea mai rudimentară de viaţă, la hotarul dintre inorganizat şi organizat. Globul portocaliu... aş diseca unul dintre globurile astea... şi i-aş înregistra undele. Un fel de encefalogramă, deşi sînt convins că natura puterii lui mi-ar scăpa... Aparatele noastre sînt concepute pentru alte structuri...

În cele din urmă am pornit cu Plara pe uliţa slab luminată de cenuşia faţă a Ultimei. Ne-am aşezat pe un bolovan şi am privit, de la înălţimea rîpei, panglica leneşă a fluviului trandafiriu. Tăceam amîndoi. Ni se părea că avem a ne spune atîtea şi nu ştiam cum să începem. Sprîncenele Plarei se ridicau peste ochii plini de bucuria calmă a marilor certitudini şi buzele i se destinseseră într-un zîmbet. Am vrut să-i cer iertare pentru toate neghiobiile, pentru ciudata scrinteală care mă cuprinsese încă înainte de a porni către Thule, am vrut să-i spun cum mi-am dat seama cît o iubesc.

— Nu-i nevoie, taci, a şoptit. Ştiam că mai devreme sau mai tîrziu ai să înţelegi, nu, ai să-ţi aduci aminte... Credeai că ne-am cunoscut doar cu trei luni înainte de plecare ? Dintotdeauna am fost alături. Am copilărit împreună pe albastrele coline de lîngă Madutan, la noi, pe Mercur, ne-am fugărit prin viile fără capăt şi ne-am împodobit cu ciorchinii înmiresmaţi, din boabele cărora musteşte sucul albastru...

Amintirile înviau, ca nişte cinegrafii uitate pe după cilindri multicolori ai unei bandoteci.

— Nu rîde, a spus repede Plara, deşi nu-mi venea să rîd. Dacă mă uit îndărăt, mă văd întotdeauna alături de silueta stîngace a unui băieţaş care priveşte mirat lumea, de silueta unui adolescent cu gîtul subţire şi mîini disproporţionat de lungi, de silueta unui tînăr călcînd nesigur, ca şi cum ar sonda cu tălpile vesti-

giile civilizaţiilor dispărute. Vrei să reconstitui culoarea trotuarului rulant şi a pereţilor pe lîngă care am lunecat în seara cînd pentru întîia oară ne-am oprit sub bolta întunecată unde, unde...

Am îmbrăţişat-o. Nu ne puteam săruta din pricina căştilor şi ne mulţumeam să ne strîngem unul în celălalt, cu veşnica năzuinţă a îndrăgostiţilor de a se contopi într-un singur trup cu două inimi.

— Gelozia e un păcat vechi, a şoptit. Visătorii de pe vremuri au prezis că va pieri, dar nu mi-e teamă să mărturisesc că am fost geloasă...

Am revăzut gingaşa faţă azurie împodobită cu violetele ferestre ale ochilor... Ştiam acum că fascinaţia nu înseamnă iubire şi am încercat să-i explic şi Plarei natura obsesiei care mă stăpînise. A încuviinţat, cu puţină tristeţe. Deasupra noastră, discul Ultimei luneca repede pe cerul întunecat.

A doua zi urma să punem în sfîrşit în funcţiune detectoarele pentru a încerca să aflăm unele dintre tainele lumii de piatră. Dar ne era scris să amînăm mereu elucidarea lor. Cînd am deschis uşa colibei în care dormisem am văzut că tînăra ajutoare a preotesei ne aştepta. Cu gravitatea care n-o părăsea niciodată, ne-a făcut semn s-o urmăm şi a trebuit să ne supunem. Pornind în urma ei m-am întrebat dacă oamenii albaştrii au simţul umorului, dacă au descoperit farmecul glumei. Ştiam că nu rîd, aşa cum nu zîmbesc. Aveau posibilitatea de a glumi? Eram înclinat să neg.

Bătrîna noastră prietenă ne-a întîmpinat la intrarea templului, încrucişîndu-şi braţele. Presupuneam că nu era doar un gest paşnic, ci forma de salut a thuleenilor, aşa că am imitat-o şi ne-am încrucişat şi noi braţele. Plara a încercat să-i mulţumească pentru ajutorul pe care ni-l dăduse ca s-o salvăm şi, neştiind cum să procedeze, s-a plecat înaintea preotesei. Mîna ei albastră i-a mîngîiat uşor casca, arătîndu-ne că ciudata făptură cernită îi înţelesese intenţia. Eram sigur că Ochi-de-Aur povestise „minunea" la care asistase şi m-a mirat încă o dată liniştea cu care bătrîna primea o veste neaşteptată. Dacă noi ne miram, nimic nu părea s-o

mire. Aveam să înţeleg îndată că, într-adevăr, întîmpinase fără mirare „minunea“ datorită căreia Plara nu căzuse victimă globului carnivor.

Sprijinindu-se de umărul Plarei, a lunecat repede către o poartă pe care n-o mai văzusem (semiîntunericul o ascundea cu desăvîrşire) şi cu toţii am urmat-o prin tunelul ce cobora repede, chiar de dincolo de poartă. Am coborît astfel pînă am dat într-un alt tunel, orizontal, care se sfîrşea brusc. Aveam înainte un perete, în mijlocul căruia am văzut sculptat un motiv geometric luminos pe care l-am recunoscut îndată. Acolo, în faţa noastră, pe un bloc din fosforescenta piatră în care erau cioplite „opaiţele“ thuleene şi care fusese încastrat printre blocurile peretelui, ardea semnul *toz*, atît de frecvent pe lespezile funerare sub care vechii marţieni îşi dorm somnul de veci.

Bătrîna a apăsat în două locuri, aşa cum procedase şi cînd ne dezvăluise ascunzătoarea din trupul Marelui Zeu, iar peretele s-a clintit, a venit către noi şi a lunecat spre stînga, descoperindu-ne o nişă învelită cu plăci fosforescente. Omul, pe care l-am văzut în lumina spectrală, înainta cu un pas către noi.

Priveliştea era atît de zguduitoare, încît ne-am dat fără voie îndărăt, ca pentru a-l lăsa să treacă. Dar omul nu făcea al doilea pas. Pe braţul stîng, îndoit din cot, îşi ţinea casca de cosmonaut şi ochii albaştri, larg deschişi, ne priveau stăruitor din faţa măslinie, împodobită cu o scurtă barbă întunecată.

„Inasimilabil, dar nu indestructibil...“ Părea cu neputinţă să accepţi drept adevărat faptul că omul care se afla în faţa noastră, asemenea faimosului *Ka* al egiptenilor, zugrăvit pe pereţii criptelor mortuare din valea Nilului, stătea acolo de peste zece mii de ani. Nu fusese îmbălsămat şi trupul i se conservase numai pentru că lumea de piatră nu-l putea asimila, după cum globul portocaliu n-o putuse mistui pe Plara. Bătrîna preoteasă ştia asta şi iată de ce n-o mirase „minunea“ din luminişul Pieilor-Albe.

Omul de pe Planeta Roşie murise de mai bine de zece mii de ani şi tovarăşii lui îl lăsaseră pentru totdeauna pe lumea de piatră. Faţa măslinie era a unui

bărbat în plină putere. De ce murise ? Apropiindu-mă, am văzut îndată că uniforma roşie îi era sfîşiată într-o parte. Pe acolo pătrunseseră duşmanii nevăzuţi care-l răpuseseră, hidrogenul şi gerul.

Cele două preotese se plecaseră adînc în faţa chipului senin, luminat de strălucirea ochilor albaştri, iar braţele lor făceau gesturile rituale cu care implorau statuile Marelui Zeu. Mi-am întins şi eu mîna, dar pentru a apuca cilindrul pe care marţianul îl ţinea în pumnul drept. Era un cilindru alcătuit din necunoscutul metal transparent al paletelor pornite din discul roşu, care ne îngăduise să privim imaginea cetăţii dispărută din amintirea tuturor muritorilor. Am încercat să-i deşurubez capacul, dar unul dintre capetele cilindrului s-a desprins în clipa în care am avut obiectul în mînă. Aşa cum văzusem prin transparenţa metalului, cilindrul cuprindea un sul de ceea ce numim convenţional „pergament", căci nimeni n-a izbutit să afle din ce şi-au alcătuit marţienii admirabilul material pe care scriau. Ca şi „pergamentele" marii biblioteci descoperite în ruinele Falgăi, sulul perfect conservat era verde. Litere galbene îmi jucau pe dinaintea ochilor.

Deşi nu mai citisem texte marţiene din anii benzilor universitare, căci mă specializasem în arheologia terestră, nu uitasem cu totul marţiana. Kes îşi amintea şi el cîte ceva, limba moartă a Planetei Roşii studiindu-se pe Marte în anii benzilor superioare, aşa cum rusa sau franceza se învaţă pe Pămînt. Amîndoi ne-am ajutat, deci, pentru a citi cele cîteva rînduri care sunau astfel:

*„În anul 7502 al neasemuitei Falga, eu, Roh, am scos marele strigăt. Zborul mi-a fost retezat la 19 cercuri şi am rămas pe luna planetei Zece. Prietenii mi-au săpat casa timpului. Mai departe !"**

---

* Celor ce nu cunosc limba marţiană le amintesc că, pentru vechii locuitori ai Planetei Roşii, „a scoate marele strigăt" însemna a muri ; anul marţian se numea „cerc" (Roh avea deci aproape 38 de ani pămînteşti cînd a murit, anul pe Marte însumînd aproape 687 zile de-ale noastre) ; „casa timpului", fireşte, e mormîntul ; în sfîrşit, expresia „mai departe" încheie toate inscripţiile funerare, amintind că viaţa îşi urmează cursul. (n.a.)

Ne-am ridicat privirile către Roh. Cu capul sus, drept, marţianul părea că adormise în picioare, că buzele strînse abia lăsaseră să-i scape îndemnul : „Mai departe !“

— Dormi în pace, Roh ! a spus Plara şi cu toţii i-am simţit cuvintele sunînd ca un legămînt.

Preoteasa a închis cripta. Poarta grea pe care ardea semnul *toz* a acoperit trupul. Tăcuţi, ne-am înapoiat prin tunel şi biologul nostru a rostit cîteva cuvinte din care am auzit doar :

— La soroc... tot aici...

— Bine, Kes, i-a răspuns Al-aut.

Odată ajunşi în templu, ne-am luat rămas bun de la cele două preotese şi am păşit peste prag. În clipa aceea l-am văzut pe prietenul nostru Ochi-de-Aur, lunecînd ca un bolid către noi. Dădea din mîini şi şuviţele aurii i se zbuciumau atît de năprasnic, încît am înţeles că trebuia să se fi petrecut ceva deosebit. Capete curioase ieşeau din colibele pe lîngă care trecea.

Oprindu-se lîngă noi, făcu semne desperate, îndemnîndu-ne să venim cu el. Ştiam că, fără să i-o fi cerut, Ochi-de-Aur se socotea dator — ca unul ce luase parte la salvarea Plarei şi luptase împotriva Pieilor-Albe — să viziteze în fiecare dimineaţă coliba în care respingătoarele făpturi îşi dormeau somnul artificial. Să se fi întîmplat ceva cu prizonierii ? Să se fi deşteptat şi să fi izbutit să evadeze ?

— Ar fi cea mai bună soluţie, mi-a spus Al-aut, şi i-am dat dreptate.

Nu ştiam ce să facem cu ei, pentru că oamenii albaştri nu s-ar fi învoit, probabil, să-i pună în libertate. Nu ştiam cum să le explicăm că nu aveau a se mai teme de duşmanii care trebuiau să-i ocolească, de vreme ce încercaseră pe propria lor piele efectul „magic“ al puterii noastre şi asistaseră la „minunea“ din poiana copacului-idol...

L-am urmat pe Ochi-de-Aur, aşadar, destul de liniştiţi. Mai mult, zbuciumul lui ni se părea comic : se temea de eventuala noastră supărare, ca urmare a unui fapt care ne bucura !

Poarta colibei în care fuseseră închişi prizonierii adormiţi era dată de perete, ceea ce ne-a confirmat bănuiala că evadaseră. Dar I-lana, care s-a apropiat cea dintîi de prag, a scos un strigăt şi s-a tras îndărăt. Am văzut îndată şi eu pata albastră. Pieile-Albe nu evadaseră, fuseseră ucise cu sînge rece, în somn. Trupurile chircite zăceau într-o băltoacă albastră, arătînd fiecare o adîncă tăietură sub bărbie.

Înfiorati şi indignaţi ne-am întors privirile. N-aveam pricini să ţinem partea fiinţelor amorale şi răufăcătoare ucise, dar asasinatul laş, măcelul deliberat, ne repugna prin josnica lui ticăloşie. Atraşi de „strigătele" lui Ochi-de-Aur, thuleenii se îmbulzeau acum în jurul colibei şi mi s-a părut că gesturile le vădeau nemulţumirea. Am încercat să întreb prin semne cine săvîrşise crima, dar nimeni nu ştia să răspundă. Nu ştia, sau nu voia ?

Urmărind feţele posomorîte ale celor din jur am înţeles deodată că nici unul nu minţea, că nici unul nu ştia într-adevăr cine-şi mînjise mîinile cu sîngele unor victime neputincioase, răpuse în timp ce dormeau. Nici unul nu minţea, pentru că thuleenii nu *puteau* minţi. Spre deosebire de noi, care sîntem în stare să gîndim *una* şi să spunem *alta*, procesul gîndirii făcea să vibreze rubinul aflat la baza creierului lor şi delicatele şuviţe colorate transformau automat, pentru ceilalţi, vibraţiile în idei şi sentimente. Dualitatea gîndire-vorbire nu exista, nu exista deci nici posibilitatea înşelării aproapelui. Societatea thuleenilor albaştri nu cunoştea înşelători şi înşelaţi.

Eram atît de uluit de descoperirea făcută, încît am uitat pentru o clipă de nefericitele victime din coliba de piatră. Dacă aveam dreptate, asasinul nu se putea ascunde. Le-am comunicat celorlalţi propunerea şi cu toţii au fost de acord.

— Raiul pe Thule ! a rîs Plara.

— Raiul ăsta se plăteşte scump, i-a amintit I-lana.

— Raiul ăsta se numeşte stagnare, a precizat Kes.

— Dar religia ? a întrebat I-lana. Ce înşelătorie mai tipică a apărut vreodată şi cum se potriveşte existenţa religiei cu imposibilitatea de a minţi ?

— Nu cunoaştem încă resorturile religiei thuleene, i-am amintit. Împrejurarea că Marele Zeu reproduce chipul marţienilor, mormîntul lui Roh, faptul că noi n-am fost luaţi drept zei, deşi în costumele noastre semănăm cu marţienii, acum idolatrizaţi, iată tot atîtea necunoscute... Apoi, la origini, religia nici n-a fost o înşelătorie, ci un mod naiv de a explica lumea. A devenit înşelătorie mult mai tîrziu, cînd s-a pus în slujba unei clase privilegiate...

— Ne întoarcem de unde am plecat, a constatat Plara.

Între timp, thuleenii se adunaseră tot mai numeroşi. Dacă teoria mea era întemeiată, asasinul nu avea să se arate, de vreme ce simpla lui prezenţă trebuia să-l dea de gol. Mi-am rotit privirile. Fata cu ochi violeţi, de pildă, nu se afla printre ceilalţi. Aşadar, lipseau probabil şi alţii.

— Nu văd cum i-am putea aduna pe toţi, a spus Al-aut.

Nu prea ştiam nici eu cum se cuvenea să procedăm, dar îmi dădeam seama că numai bătrîna preoteasă ne putea ajuta să aflăm vinovatul. De fapt, era pesemne şi sarcina ei.

Ne-am îndreptat aşadar către templu, urmaţi de Ochi-de-Aur şi de toţi thuleenii. Bătrîna aştepta în prag. Datorită felului de a comunica al oamenilor albaştri, eram încredinţat că aflase ce se petrecuse. Şuviţele negre i s-au mişcat de cîteva ori. Bărbaţii şi femeile s-au risipit treptat şi preoteasa ne-a arătat discul cenuşiu al Ultimei, care cobora repede către orizont. Apoi şi-a mişcat de două ori braţul. Ne convoca la al doilea apus. Nu fusese nevoie să-i cerem adunarea obştii, o făcea din proprie iniţiativă.

Fireşte, aveam la dispoziţie un mijloc neîndoielnic pentru a afla adevărul şi, cum ţineam să ştim dacă presupunerile noastre sînt îndreptăţite, ne-am luat zborul către omnimov. De cînd Ochi-de-Aur făcuse împreună cu noi o călătorie prin văzduh nu ne mai feream de a fi văzuţi zburînd, aşa că ne-am ridicat chiar din faţa templului, urmăriţi de privirile multicolore ale celor ce nu se risipiseră încă.

Îmi aminteam cum purtasem trupul inert al Plarei și mă bucuram s-o văd acum alături de noi. Stelele străluceau. Mă simțeam în formă, calm și plin de curiozitatea lucidă care-mi lipsise. Abia acum, eliberat de fantasmagorii, redeveneam trimisul omenirii planetare, omul de știință dornic să-și îndeplinească misiunea. M-am surprins îngînînd refrenul unui cîntec pe care cineva îl adusese de pe Triton înaintea plecării noastre și am auzit îndată glasul Plarei, alăturîndu-mi-se. Apoi, fără să vreau, mi-am amintit de ființele ucise. Pentru întîia dată mi-am spus că eu le adormisem, că eram răspunzător de moartea lor. Cîntecul mi s-a stins pe buze.

— Ce s-a întîmplat ? m-a întrebat Plara.

I-am spus. O vreme a zburat lîngă mine, tăcută, apoi a oftat :

— Mi-e groază de ele ! Nici nu vreau să-mi amintesc... Dar trebuie să recunosc că, atunci, în peșteră, te-ai pripit !

Știam. Trebuia să-mi răscumpăr vina și nu vedeam cum. Orice aș fi făcut, mulți muriseră. Fără voie, eram părtaș la crimă. Mi-am amintit că plecasem hotărîți să ne dăm viața mai degrabă decît să aducem suferințe pe cea de a zecea lume. Chiar dacă era vorba despre ființe subumane, îmi călcasem legămîntul. Al-aut n-ar fi făcut rău unei făpturi și mai primitive, dacă ar fi bănuit-o înzestrată cu o scînteie de rațiune... Zadarnic încercam să-mi găsesc scuze, invocînd faptul că oamenii albaștri fuseseră atacați și că încăierarea s-ar fi sfîrșit, poate, cu și mai multe victime, dintre care destule în rîndurile celor pe care începeam să-i stimăm. Știam că procedasem pripit, sub efectul ciudatei tensiuni provocată de apropierea fetei cu ochi violeți. De fapt, fusese o lamentabilă, o tragică fanfaronadă. Mai puteam face ceva ? În mod paradoxal, pentru cei cărora le-o răpisem pe Plara...

Deodată am strigat :

— Așteptați-mă la omnimov ! și, descriind o curbă, am zburat îndărăt, către așezarea pe care abia o părăsisem.

Mă gîndeam cu spaimă că puteam ajunge prea tîrziu şi blestemam uşurinţa de care încă o dată dădusem dovadă. Zburam prea încet pentru nerăbdarea care mă făcea să nici nu mai privesc focurile îndepărtate ale stelelor şi resfrîngerea lor în luciul trandafiriu al fluviului, prea încet pentru graba cu care Eriniile se năpustiseră asupră-mi. Întunericul pe care-l străbăteam îngreuna aprecierea corectă a distanţelor. M-am surprins întrebîndu-mă dacă nu depăşisem aşezarea şi, îndată apoi, am desluşit contururile vagi ale colibelor, pe care luneca lumina stelelor.

Am coborît în bucla fluviului şi m-am repezit către coliba de piatră. Nimeni nu se mai afla în preajmă şi mi s-a părut că toate erau aşa cum le lăsasem, uşa dată de perete şi, pe prag, dîra de sînge albastru închegat. Am aprins farul lanternei. A trebuit să-mi iau inima în dinţi pentru a păşi peste pragul, dincolo de care vedeam o faţă hidoasă, schimonosită de ultimul spasm. Oare nici una dintre fiinţele acelea robuste nu scăpase de cuţitul repezit prin beznă? Trupurile albe erau contorsionate şi raza lanternei îmi arăta guri căscate strîmb şi ochi daţi peste cap. Pe măsură ce treceam de la cadavru la cadavru, speranţa care mă făcuse să mă reîntorc în sinistra încăpere mă părăsea. Înfiorat, ajunsesem în colţul cel mai întunecos al colibei. Doi ochi mă priveau, doi ochi căprii pe o faţă tînără, nepătată de stigmatele bestiale ce pecetluiau chipurile Pieilor-Albe. Graba cu care m-am aplecat asupra celui pitit în cotlonul întunecat l-a făcut să închidă ochii. Trăia! Cu mîini tremurătoare am smuls fîşia de pînză întinsă în jurul trupului cel mai apropiat şi am înfăşurat cu ea tăietura de pe gîtul singurului supravieţuitor. Apoi l-am ridicat şi l-am luat în braţe.

Trupul alb era greu ca o coloană şi rănitul încerca să-mi scape din mîini. Dar pierduse probabil mult sînge şi i-am simţit deodată capul căzîndu-mi pe umăr. M-am temut că-şi dăduse sufletul în braţele mele şi l-am zgîlţîit în neştire. S-a răsucit încet, fără vlagă. Atunci m-am năpustit către ieşire, călcînd peste trupurile ne-

mişcate ale celorlalţi, lunecînd în băltoaca albastră şi izbindu-mă de pereţii de piatră. Ajuns afară, m-am înălţat în văzduh, purtînd trupul alb, aşa cum purtasem trupul negru al Plarei. Dacă ar fi avut prilejul, fiinţa pe care încercam s-o salvez ar fi ucis-o pe Plara...

Zborul a durat mult, aripile avînd de înfrînt o greutate sporită. Nu-mi mai simţeam braţele şi mi se părea că din clipă în clipă am să scap trupul dur şi greu ca o statuie de piatră. Îmi simţeam tîmplele apăsate de două gheare şi nu mai puteam răsufla. Cruzi şi neîndurători, cei doi aştri sîngerii se bucurau. O durere vicleană, mereu mai sigură de puterea ei, îmi sfîşia pieptul. „Încă puţin, îmi spuneam, mai am puţin...", dar fiecare bătaie de aripă mi se părea chinuitoare, de parcă aş fi mişcat aripile cu muşchii şi oasele mele. Cînd m-am prăbuşit lîngă omnimov, prin ferestrele căruia se revărsau valuri de lumină, m-am simţit împăcat cu mine. Am strigat, şi prietenii s-au năpustit afară, ajutîndu-mă să transport rănitul, pe care I-lana l-a luat în grijă, după ce mi-a dat un întăritor.

— Nu putem lăsa Pieile-Albe în voia soartei, am spus peste cîteva clipe, cînd Plara, Kes şi Al-aut se strînseseră în jurul meu. E cu putinţă să ne ocupăm numai de oamenii albaştri ?

— Ai dreptate, a rostit repede Plara. Mi-e teamă de ele, mi-e... dar ai dreptate !

— Sînt nişte fiinţe cu totul primitive, a amintit gînditor Kes.

Şi deodată mi-am dat seama că o idee se născuse în mine, fără să ştiu, poate chiar în clipa în care întîlnisem privirile căprii, în coliba ticsită de cadavre. Crescuse apoi, se precizase în timpul zborului, deşi nu ştiam ce vrea să spună, şi vorbele-mi veneau pe buze de parcă cineva mi le-ar fi suflat. Mă miram singur de ceea ce rosteam şi, în acelaşi timp, eram încredinţat că am dreptate.

— Aţi observat faţa celui pe care I-lana îl îngrijeşte acum ? E o faţă senină, da, o faţă frumoasă. N-are nici unul dintre caracterele bestiale care sluţesc adulţii cu

piele albă. De ce ? Pentru că e un adolescent... Kes şi Plara, ştiţi mai bine decît mine ce se întîmplă cu cimpanzeii, la fel de inteligenţi, poate mai inteligenţi şi mai prietenoşi decît copiii noştri — atunci cînd sînt pui — şi care se înrăiesc, se sălbăticesc pe măsură ce se dezvoltă. Datorită unui proces pe care nu mi-l amintesc, cutia craniană li se osifică prea devreme, înainte de a îngădui creierului să atingă volumul maxim. Sălbăticia şi toanele cimpanzeului matur, incapabil să mai asimileze cunoştinţe şi uitîndu-le chiar pe cele asimilate, provin din presiunea pe care oasele temporale şi frontale le exercită asupra creierului adult, prea dezvoltat faţă de cutia lui craniană...

— De ce nu scrii poezii ? m-a întrerupt Kes, zîmbind, dar Plara mi-a luat apărarea, îndrăznind să se ridice împotriva lui.

— Tulda are dreptate ! Ceea ce spune despre cimpanzei e purul adevăr şi nu văd de ce trebuie ironizat. Din păcate, avem la dispoziţie prea multe cadavre ale Pieilor-Albe... Dacă nu vrea Kes, am să deschid eu una dintre cutiile craniene ale celor din colibă. Cînd mă gîndesc că administrarea unor substanţe potrivite ar putea întîrzia osificarea ţestei, îngăduind umanizarea celor care... acolo, în poiană...

— Linişteşte-te, a spus Kes. Experienţa poate şi trebuie să fie făcută. Dar mărturisesc că, în ce priveşte poezia...

— Aşadar, te-nvoieşti ?

Plara nu-şi încăpea în piele. Se repezise la bătrînul ei maestru şi-l îmbrăţişa, apoi se întoarse către mine :

— Ai să-ţi răscumperi greşeala, Tudla ! Răul pe care l-ai făcut, fără să vrei, va fi de mii de ori răscumpărat !

Avea dreptate Plara. Eriniile se depărtaseră, nu mă mai chinuiau cu bicele lor. Ideea se născuse din remuşcările care-mi otrăviseră toate clipele, în ultima vreme.

— Rana e superficială, a spus I-lana, alăturîndu-ni-se. Dar aţi băgat de seamă ce cap frumos are tînărul ăsta ?

5. PREA TÎRZIU...

Plara şi Kes, însoţiţi de Al-aut, au plecat îndată să-mi verifice ipoteza. Rămas singur cu I-lana, am pus în funcţiune detectoarele. Umbre neclare s-au ivit curînd pe ecran şi am căutat să prind imaginea colibei. Nu-mi era greu s-o identific, deoarece ştiam că se afla chiar lîngă coliba mare, a cărei poartă sculptată ne atrăsese atenţia în clipa primei noastre coborîri în aşezare. Cînd am prins-o în obiectiv, am sucit butonul timpului. N-am vrut să pierd vremea, încercînd să deslusesc toate imaginile tulburi care se îngrămădeau pe ecran. Am văzut în cele din urmă thuleenii cărînd trupurile albe şi zăvorînd în urma lor poarta, ne-am văzut pentru o fracţiune de secundă alături de bătrîna preoteasă, apoi imaginea porţii, singură, a ocupat ecranul. Pentru noi începea o aşteptare plictisitoare. Cînd şi cînd, trupul unui om albastru trecea pe dinaintea porţii şi tresăream, aşteptîndu-ne să-l vedem pătrunzînd în colibă. Dar, indiferentă, coloana luneca mai departe.

Am început să sucesc butonul timpului, procedînd prin sondaje. Mă gîndeam că asasinul alesese poate una dintre scurtele „nopţi" thuleene pentru a-şi duce isprava la capăt. După una dintre nenumăratele întoarceri ale butonului, poarta s-a ivit, deschisă. Mă îndepărtasem de clipa căutată. Am sucit uşor butonul îndărăt, poarta era acum închisă. Am pătruns dincolo de ea şi am surprins umbra care se ridica şi se apleca printre trupurile întinse. Dar întunericul din colibă era prea dens pentru ochii noştri şi am revenit în poziţia iniţială, fixînd poarta pe toată înălţimea ecranului.

Era ca într-un vechi roman cu criminali şi detectivi, unul dintre acele romane pe care nimeni nu le mai citeşte, nu pentru că ar fi neapărat de factură îndoielnică, dar pentru că nu le mai înţelegem. Pe cea de a zecea lume însă, după ce redescoperisem ura, aşteptam cu sufletul la gură să vedem apărînd pe ecran chipul unui asasin. Tăişul cuţitului său se apropia poate în

chiar clipa aceea de gîtul tînărului care dormea acum dincolo de peretele subţire, în faţa căruia aşezasem ecranul...

— Ah ! a strigat I-lana.

Poarta se deschidea încet. Ultima apusese demult, dar strălucirea stelelor era de ajuns de puternică pentru a ne îngădui să desluşim, la lumina lor, ochii verzi şi cicatricea de pe chipul celui ce părăsea coliba.

El, aşadar. Iată cum arată faţa unui asasin ! Vedeam cu mirare că nici una dintre trăsături nu i se schimbase, că era identic cu el însuşi... Atît de puţin să însemne săvîrşirea crimei ? Vremea noastră ignora de veacuri omuciderea şi mi se părea că o asemenea faptă monstruoasă trebuia să altereze pentru totdeauna chipul celui ce singur se osîndise la executarea ei. Dar Ochi-Verzi păşea liniştit pe uliţă şi liniştit intră într-o colibă, ca şi cum s-ar fi întors dintr-o plimbare. Credea poate că făcuse doar ceea ce se cuvenea, curmînd viaţa tradiţionalilor duşmani ai neamului său ?

Plara, Kes şi Al-aut se înapoiară cu doi saci şi trecură îndată în laborator, unde biologii se puseră pe treabă, în vreme ce venusianul revenea, aşezîndu-se lîngă I-lana. Nu manifestă uimire aflînd cine răpusese fiinţele adormite. Aveam impresia că se gîndeşte la ceva, dar eram sigur că nu-i îngăduia nici I-lanei să pătrundă în gîndurile lui.

— Sînt curios dacă preoteasa îl va identifica pe Ochi-Verzi, am spus într-un tîrziu, mai mult ca să împrăştii stînjeneala pricinuită de tăcerea lui.

— Nu numai ea, mi-a răspuns I-lana. După teoria ta, toţi ar trebui să-şi dea seama că el e ucigaşul.

Ochii cenuşii ai lui Al-aut priveau dincolo de noi.

— Dacă am fi avut timp, am fi putut, în sfîrşit, pune în funcţiune detectoarele, am spus.

— Păcat că n-avem niciodată timp, a rostit în şoaptă I-lana, ca şi cum s-ar fi temut că vorbele noastre l-ar fi putut supăra pe Al-aut.

Dar eram încredinţat că nici nu ne aude.

— De ce credeţi că thuleenii au avut nevoie de o statuie a Marelui Zeu ? a răsunat deodată vocea lui puţin răguşită.

— I-am spus Marele Zeu prin asimilare cu statuile de felul ăsta de pe Pămînt, am început, cu oarecare şovăială. Dar nu mai sînt sigur că simbolul lui semnifică acelaşi lucru aici, unde o Mare Zeiţă pare a lipsi...

— Ce înţeles i se atribuia pe Pămînt ?

— De auxiliar al începutului şi sfîrşitului, al vieţii şi morţii.

— Al vieţii şi morţii, a repetat Al-aut.

Nu ştiam unde voia să ajungă. Simţeam că se concentrează cu un fel de îndîrjire, că urmăreşte un gînd nebulos, care dispare şi se iveşte pentru a-i scăpa din nou.

— La ce te gîndeşti ? am întrebat.

M-a privit mirat, ca de foarte departe, dar nu mi-a răspuns. Plara şi Kes au ieşit atunci din laborator.

— Amîndouă craniile prezintă simptome de osificare timpurie în regiunea calotei, a rostit Kes. Bravo, Tudla !

— Înţelegi ? s-a repezit Plara. În regiunea calotei, adică tocmai acolo unde apar protuberanţele dizgraţioase, în locul şuviţelor colorate ale oamenilor albaştri. Şuviţele n-au vreme să se dezvolte, datorită osificării, iar absenţa lor poate explica imposibilitatea formării unor concepte morale, anihilarea gîndirii şi... aşa mai departe !

— Nu-i bine că nu scriu poezii, Kes ? am întrebat, fără răutate. Dacă aş face versuri nu mi-ar mai rămîne vreme pentru intuiţii extraliterare...

Biologul a început să rîdă. Nu mai semăna nici pe departe cu bătrînul la capătul puterilor, pe care-l văzusem după răpirea Plarei. Mă simţeam atît de fericit, întrezărind mijlocul de a ajuta Pieilor-Albe să se depărteze de specia cîinilor-lipitori, ridicîndu-se pe treapta umanităţii conştiente, încît am luat-o în braţe pe Plara şi am rotit-o prin cabină. Rîdeam amîndoi sub privirile bucuroase ale I-lanei şi ale lui Kes, în vreme ce Al-aut zîmbea, fără ca ochii să înceteze a-i urmări, dincolo de noi, gîndul pe care nu apuca să-l oprească-n loc.

— Şi ştiţi acum din ce le sînt alcătuite oasele ? am întrebat. Ştiţi ce trebuie să le daţi pentru a întîrzia osificarea ?

— Intuiţiile vin repede, mi-a răspuns Kes. Cercetarea, însă, are nevoie de timp.

— Cît timp ?

Mă gîndeam la tînărul care dormea dincolo. Oare nu puteau începe cu el ?

— Trebuie influenţată ereditatea, m-a lămurit Plara. Aşa, ca procesul de întîrziere a osificării să poată fi transmis descendenţilor... Asta nu se face bătînd din palme !

Cam dezamăgit, n-am mai scos o vorbă.

— E timpul să plecăm, ne-a amintit I-lana, trecînd dincolo să-şi viziteze pacientul.

Ne-a comunicat apoi că rănitul avea să mai doarmă destul pentru a nu ne pune probleme. Neputîndu-i face o transfuzie, vindecarea trebuia să dureze mai mult. Pentru ori ce eventualitate, am scos tot ce se afla în cabina unde dormea şi i-am blocat ieşirea, apoi ne-am îndreptat către aşezarea oamenilor albaştri.

De o parte şi de alta a porţii deschise a colibei, din care trupurile inerte ale fiinţelor cu pielea albă nu fuseseră ridicate, se aflau acum nişte laviţe, pe care luaseră loc şapte bătrîne şi şapte bătrîni, alături de preoteasă. Eram aşteptaţi. Ni s-a arătat că trebuia să trecem în spatele bătrînilor şi, îndată, unul cîte unul, toţi cei din aşezare au început să se perinde prin faţa noastră. Presupun că treceau după o rînduială bine stabilită, pentru că întîi au venit bătrînii şi bătrînele copleşite de beteşuguri, cu ochi şi şuviţe decolorate. Mi-era milă să privesc cum îşi sprijineau coloana frîntă a trupurilor în nişte toiege pe care le zvîrleau înainte, trăgîndu-se apoi anevoie pînă se apropiau de ele şi din nou repezindu-le, să le pipăie drumul. Priveau într-una piatra opalină, ca şi cum nu le-ar mai fi rămas puteri să-şi ridice privirile.

După jalnicul alai al bătrînilor au apărut femeile şi bărbaţii în putere. De astă dată focurile colorate ale ochilor ne priveau şi nu mă săturam admirînd graţia robustă a trupurilor, lunecînd cu o fermă dezinvol-

tură. Muşchii alungiţi vibrau sub pielea albastră şi sînii femeilor umflau pînza albă. Mamele îşi purtau copiii în braţe. Puternic, sigur de el, Ochi-de-Aur şi-a fluturat mîna în chip de salut. Simpla defilare a acestor coloane azurii constituia un spectacol. Devenea artă...

— N-am văzut de mult ceva atît de frumos ! a şoptit I-lana.

Am tresărit fără voie atunci cînd tineretul aşezării a prins a trece pe dinaintea noastră, căci fata cu ochi violeţi luneca în fruntea lui. În ochii mari mi s-a părut că citesc o mustrare, într-adevăr, aşa mi s-a părut. Ca nişte cariatide însufleţite, fetele s-au perindat, suple, făcînd apoi loc flăcăilor. Bănuiesc că după ei ar fi trebuit să vedem adolescenţi, dar bătrînii aşezaţi în faţa noastră au sărit de pe laviţele de piatră în clipa cînd Ochi-Verzi s-a ivit în dreptul colibei. Peste frunţile brăzdate, şuviţele decolorate se zbuciumau furtunos. Aşadar, avusesem dreptate : cea de a zecea lume nu îngăduia disimularea.

Numai bătrîna preoteasă rămăsese nemişcată, cu negrele proiectoare ale ochilor aţintite asupra celui ce nu se ferea să se apropie.

— Ce păcat că nu putem auzi şi înţelege ! a spus Plara.

Într-adevăr, şuviţele otrăvite de pe creştetul lui Ochi-Verzi se zbuciumau atît de sălbatic, încît am presupus că asasinul răcnea. Departe de a se feri, de a cere îndurare, se mîndrea cu fapta săvîrşită şi încerca s-o justifice.

Bărbaţii şi femeile din aşezare se strînseseră în jurul lui. Era un fel de adunare generală a obştei, desfăşurată pentru noi într-o tăcere deplină, deşi mişcările tuturor ne dovedeau cît de răscolite erau patimile. Ceea ce ni se părea o ciudată pantomimă, însemna viaţă şi moarte pentru oamenii azurii.

Atunci, calmă şi demnă ca de obicei, bătrîna se ridică şi ea. Coloană întunecată, impuse tăcere prin simpla mişcare pe care o făcuse, ridicîndu-se (nu pot reda prin cuvinte felul acut în care am resimţit tăcerea adîncită în mijlocul tăcerii totale, de care eram înconjuraţi). Şuviţele ei cernite (pentru întîia oară îmi dă-

deam seama că şuviţele bătrînei rămăseseră negre, în ciuda vîrstei), şuviţele cernite vibrară. Toţi ascultau nemişcaţi. Dar, cînd bătrîna sfîrşi, şuviţele multicolore se răsuciră pătimaş, încuviinţînd sau împotrivindu-se, nu puteam şti. Rapid ca şi cum ar fi patinat pe o invizibilă gheaţă, Ochi-Verzi lunecă, oprindu-se în faţa mea şi, îndreptînd către mine trei degete albastre, izbucni într-un adevărat rechizitoriu. Îi priveam buzele nemişcate şi şuviţele verzi, cu care dădea să mă împungă de parcă ar fi avut pe cap un arici cu ţepi mobili, îi priveam ochii acum îngustaţi, ochii de culoarea bălţilor stătute, care mă neliniştiseră de cum îl văzusem, îi priveam cicatricea zvîcnind pe obrazul siniliu şi cele trei degete pe care le mişca independent, neputînd crede că acelaşi Ochi-Verzi încercase să mă străpungă cu suliţa în peştera fosforescentă şi că avea pe conştiinţă Pieile-Albe din coliba în faţa căreia ne aflam.

În cele din urmă se opri. Şuviţele verzi i se muiară, se aplecară într-o parte. Ochi-Verzi aştepta. Bătrîna preoteasă îi privi pe rînd pe bătrînii lîngă care stătea şi îşi ridică încet braţul. Dar în clipa aceea, spre marea mea mirare, fata cu ochi violeţi împinse în lături două femei şi se repezi printre ele, avîntîndu-se către mine. La doi paşi se opri, întinzîndu-şi braţele. Coloana albastră a trupului i se frînse. Şuviţele violete tremurau şi ochii mari mă priveau cu o deznădejde pe care nu mi-o explicam. Exista vreo relaţie între fiinţa mişcătoare din faţa mea şi bruta care-şi surprindea victimele în somn, fălindu-se cu crimele ei ?

Apoi sîngele mi s-a suit în obraji şi am înţeles ura pe care Ochi-Verzi mi-o arătase din prima clipă. Era gelos ! O iubea pe fata cu ochi violeţi... Pînă şi uciderea fiinţelor cu piele albă nu mai era rezultatul indirect, ci urmarea *directă* a nesăbuinţei mele. Tulburat, am căutat sprijin la Al-aut.

— Prea tîrziu, a şoptit.

Într-adevăr, preoteasa hotăra acum şi nu-i puteam explica nimic, n-aveam cum să-i mărturisesc că eu, eu eram vinovatul principal. Ochi-Verzi se lăsase tîrît de patimă. Îl făcusem să sufere, aşa cum o chinuisem şi pe

Plara... O, cohorta îndîrjită a Eriniilor se întorcea tocmai cînd socoteam că împăcasem străvechile răzbunătoare !

M-am repezit către bătrîna în straie cernite, izbindu-mă cu pumnul în piept. Arătam către Ochi-Verzi şi făceam semne de negaţie, o rugam să-l ierte. Nu era vinovat Ochi-Verzi, ci eu, eu ! Dar bătrîna, care mă înţelesese întotdeauna, părea că de astă dată nu înţelege. De ce, de ce nu voia să înţeleagă ?

Liniştită, şi-a adunat mîinile la piept şi le-a zvîrlit apoi, cu o mişcare scurtă. Bătrînii de lîngă ea au făcut la fel. Grav, Ochi-de-Aur le-a imitat cel dintîi gestul, în vreme ce fata cu ochi violeţi se repezea către acuzat, înlănţuindu-l cu braţele. Rînd pe rînd, bărbaţii şi femeile azurii îşi duceau mîinile la piept şi le smuceau scurt, ca şi cum ar fi smuls ceva din inimile lor. Pe Ochi-Verzi îl smulgeau !

Nu îndrăzneam s-o privesc pe Plara. Mi se părea că thuleenii îşi rostiseră osînda pentru că altfel nu se putea, pentru că cel ce stătea acum în mijlocul lor se făcuse vinovat, dar cu toţii ştiau că purtam vina morală a crimei şi mă dispreţuiau, aşa cum mă dispreţuiam. „Prea tîrziu", spusese Al-aut. Dar bine, n-o iubeam pe fata cu ochi violeţi, n-o iubisem niciodată, fusese... Nu era uşor să-mi mărturisesc nici mie ce fusese strania atracţie pe care imenşii ei ochi o exercitaseră asupra mea din prima clipă. Un miraj, o iluzie, simbolul purităţii...? Distrusesem simbolul, mînjisem iluzia.

— Vino, a spus Plara.

M-a luat de mînă. Am ieşit din mijlocul oamenilor albaştri şi ne-am îndreptat către rîpa unde stătusem de curînd de vorbă.

— Exagerezi, ca întotdeauna, au fost primele ei cuvinte. Nu te-ai gîndit la nimic rău, ştiu, dar... în general, nu te-ai prea gîndit !

— Nu, am recunoscut, nu m-am gîndit.

— Deşi nu eşti egoist, te-ai purtat ca şi cum numai tu ai fi pe lume.

— Ce crezi că o să se întîmple cu Ochi-Verzi ?

— E un ticălos. Exagerezi cînd te socoţi vinovat de crimele lui. Una e să te acuzi de uşurinţă şi alta să

asumi faptele unui asasin. Nimeni nu-l silea să ucidă atîtea ființe neputincioase. De ce nu te-a ucis pe tine ?

— A încercat.

— Și și-a spus apoi că mai ușor ucizi niște făpturi adormite, care nu se pot împotrivi și nici nu știu ce li se întîmplă !

Femeile au darul de a găsi cuvintele care absolvă. Poate că le găsesc în dragoste. Poate că dragostea lor e de altă natură decît dragostea noastră.

— Dacă preoteasa ar fi vrut să mă înțeleagă ! am exclamat.

— Erai atît de tulburat că n-ai înțeles tu nimic, mi-a răspuns îndată Plara. Nu-ți dai seama că n-avea nevoie să te înțeleagă, de vreme ce toți au pătruns ura lui Ochi-Verzi... și pricinile pe care le avea să te urască...?

A rostit ultimele cuvinte mai încet. Așa era ! Cum de nu mă gîndisem ? Orice ar fi spus Ochi-Verzi, rechizitoriul lui era îmbibat de ură și, din moment ce nu putea ascunde nimic... Oamenii albaștri știau, așadar, tot ce încercasem să le spun. Poate că nu-l crezuseră ? Pentru ei eram niște ființe atît de deosebite...

Am mai vorbit încă multă vreme, sub privirile stelelor. Plara nu încerca să mă facă să cred că nu purtam nici o vină în tot ce se petrecuse, firește, dar se silea să despartă ceea ce numea exagerări, de ușurința de care dădusem dovadă. Apropierea dintre noi nu se cimenta prin îngăduință, ci prin luciditate.

Al-aut, Kes și I-lana ni s-au alăturat apoi. Ne-au povestit că Ochi-Verzi fusese purtat prin întreaga așezare, după care poarta croită în stavila ghimpoasă se deschisese și se închisese pentru cea din urmă oară peste el. Expulzat din așezarea natală, Ochi-Verzi putea încerca să se alăture unei alte colectivități a oamenilor albaștri (mi-am amintit de satul instalat pe un bot de deal, pe care-l văzusem din omnimov) sau putea alege traiul de unul singur, la marginea societății, în veșnică luptă cu ai lui și cu neamul Pieilor-Albe, cu natura și sălbăticiunile ei. Aș fi vrut să întreb ceva, dar m-am temut că Plara îmi va interpreta greșit intențiile și am tăcut.

— A plecat singur ? a întrebat atunci ea, în locul meu.

I-am aruncat o privire recunoscătoare.

— Nu, a spus încetişor I-lana. Fata cu ochi violeţi îl însoţea...

Atît de ciudată e alcătuirea noastră, încît vaga amărăciune cu care i-am primit cuvintele a făcut îndată loc unui simţămînt de bucurie. Aşa e bine, mi-am spus. Ochi-Verzi suferise din pricina mea, dar simbolul purităţii, al frumuseţii, îl însoţea. Poate că magia ochilor violeţi îi va vindeca rănile şi-l va readuce cîndva, purificat, în mijlocul semenilor lui.

— E bine aşa, am rostit cu glas tare. E foarte bine... şi mă simţeam bucuros şi puţin trist.

O pagină din viaţa mea fusese întoarsă pentru totdeauna. Se aflau însemnate pe ea clipe de ciudată nălucire, cînd mă credeam ajuns la izvoarele vieţii, la inaccesibilul pol al poeziei, şi clipe de care aveam să-mi amintesc cu obrajii împurpuraţi de ruşine. Am închis ochii şi am revăzut marile ferestre violete, deschise peste ceea ce nu izbutisem să definesc...

— Tudla, a şoptit, lîngă mine, Plara.

I-am zîmbit şi m-am întors printre ai mei. Luminată de razele slabe ale Ultimei, faţa neagră a Plarei concentra parcă întreaga dragoste neliniştită a lumilor. Am rostit, tot în şoaptă :

— Să mergem, nu ? Aici totul s-a sfîrşit...

— Abia aştept să reluăm experienţele ! a strigat ea, însufleţită deodată. Kes, nu crezi că am putea încerca...

Nu i-am mai auzit ultimele cuvinte. A trecut lîngă bătrînul biolog, care o asculta clătinînd din cap.

— Haideţi ! a spus Al-aut, deschizîndu-şi cel dintîi aripile.

Şi ne-am îndreptat către omnimov. Am realizat deodată faptul că, ori de cîte ori mă avîntam în văzduhul celei de a zecea lumi, treceam printr-o stare diferită. Cunoscusem, pe rînd, tulburarea primului zbor, cu aşteptarea ei plină de curiozitate, mă împărtăşisem din exaltare, nelinişte şi teamă. Acum eram împăcat. Calm. Ştiam că mai avem destule probleme de elucidat şi încercam să mă concentrez asupra lor. Straniul peisaj

deasupra căruia zburam îmi devenise familiar şi nu mai era în stare să-mi abată gîndurile. Umbrele noastre uriaşe lunecau peste nesfîrşita lespede de piatră gălbuie, speriind cîte-o vietate ce ţîşnea în salturi.

„Viitoarea expediţie pe Thule va trebui să cuprindă geologi şi specialişti în ştiinţele naturii. Apoi tehnicieni, cît mai mulţi şi mai feluriţi, pentru a suplini înapoierea ştiinţifică a oamenilor albaştri. În fond, civilizaţia lor era de tipul vechilor civilizaţii tradiţionale din India sau China, înainte de introducerea tehnicii industriale. Din comunismul primitiv, thuleenii vor putea trece la comunismul ştiinţific al omenirii planetare. Dacă am putea rezolva problema înregistrării limbajului... E curios că marţienii n-au făcut nimic în sensul ăsta. Nu, nu-i curios. Scrierea lor era impracticabilă pentru fiinţe care nu vorbesc. Să nu fi cunoscut benzile magnetice ? Probabil că nu le-au cunoscut. Ciudat ! Faptul nu concordă cu nivelul civilizaţiei lor, care ne-a depăşit în unele privinţe. Cubul de metal transparent, de pildă... Şi-au îndreptat probabil eforturile în alte direcţii. Sau au descoperit nişte procedee şi mai perfecţionate, dar prea complicate pentru a putea fi transmise thuleenilor. Oricum, în ruinele Falgăi nu s-a descoperit nimic de tipul benzilor magnetice. Textele marii biblioteci de pe colina lui Gar erau scrise pe „pergament", ca şi mesajul lui Roh.

„Înregistrarea limbajului, deci. Şcoli. După cîte generaţii îşi vor putea trimite oamenii albaştri alesul la masa lumilor ? Nici nu ştim cît trăiesc. În aşezare sînt o mulţime de bătrîni. Şi bolnavi n-am văzut. Poate că..."

Ajunsesem deasupra luminişului în care ne lăsasem omnimovul. Am coborît cu toţii şi Plara cu Kes s-au închis îndată în laborator, în vreme ce I-lana se instala la căpătîiul tinerei Piei-Albe. Am rămas singur cu Al-aut. Demult nu ne mai aflasem împreună doar noi doi şi ne-am privit cu zîmbetul puţin stînjenit al unor vechi prieteni, care se regăsesc cu un fel de mirare. Al-aut a întrerupt cel dintîi tăcerea.

— Ei, îţi pare rău ?

I-am înţeles întrebarea şi am dat din cap.

— Dimpotrivă. Dacă Plara ar vrea, aş veni şi cu a doua expediţie.

Înţelegeam acum foamea de imagini care i se zugrăvise cîndva pe chip, în încăperea Marelui Consiliu, atunci cînd privea măririle cinegrafiilor pe care le adusese de pe ceea ce cu toţii mai numeam „lumea de rezervă". Încercam să-mi dau seama ce ne lega de Luna asta a Ultimei şi nu izbuteam să formulez ce simţeam.

— Încearcă să-ţi închipui că n-ai să mai vii aici niciodată, a spus Al-aut.

— Nu e numai răspunderea pentru o treabă începută...

— Nu, nu e numai asta.

— Nici dragostea pentru oamenii albaştri...

— Nu numai dragostea.

— Nici bizara poezie a peisajului...

— Peisaje bizare găseşti pe toate lumile.

— Atunci nu ştiu. Toate la un loc şi altele... ştiu eu ?

Al-aut a zîmbit.

— Nici eu nu ştiu. I-lana zice că, dacă aş avea de ales între ea şi Thule, n-aş alege-o pe ea !

Am rîs amîndoi. De cînd nu-l mai văzusem rîzînd ? Am înţeles deodată că toată veselia lui era regizată pentru mine, că voia să mă facă să uit prostiile pe care le săvîrşisem. N-am apucat să-i spun că nu aveam nevoie de consolări. Mi-a citit gîndul şi s-a grăbit să schimbe vorba.

— Ia spune, care statuie ţi se pare mai veche ? Cea din templu, sau cea din peştera fosforescentă ?

Ştiam că se gîndea într-una la chipul Marelui Zeu.

— Cea din peşteră e parcă mai grosolană, i-am răspuns.

— Care e mai veche ?

— Greu de spus. În mod normal, fireşte, cea mai primitivă e mai veche. Dar nu pot uita că mormîntul lui Roh se află sub statuia din templu şi mi se pare logic să presupun că întîiul idol a fost ridicat în amintirea celui pe care îl înfăţişează.

Al-aut şi-a bătut palmele şi a sărit în picioare.

— Omule, dar atunci... !

Într-o stăfulgerare, am înţeles la ce se gîndea. Am simţit furnicături în tot trupul şi m-a cuprins şi pe mine un fel de neastîmpăr.

— Stai, am strigat. Stai ! E drept că factura idolului e mai evoluată, dar, pe cîte ştiu, nimeni n-a descoperit vreodată pe Marte asemenea statui...

— N-are a face ! Acuma ştiu. Sînt sigur, auzi, sigur... Nu puteam înţelege. Dar, bineînţeles, dacă... Înseamnă că trebuie să căutăm. Tudla, poate că descoperim, în sfîrşit... Pentru că, nu-i aşa, îţi dai seama ce noroc am avut ? Puteam să ne oprim într-o altă aşezare, în ori care. Sînt multe... Dar am nimerit chiar pe locul unde au poposit ei, acolo unde l-au îngropat pe unul dintre ai lor !

Vorbea eliptic şi, cu toate că înţelesesem ce spera, nu pricepeam de ce pune atîta preţ pe eventuala confirmare a speranţei lui. Ce aştepta să descopere ? Acum nu mai juca teatru pentru mine, era agitat cum demult nu-l văzusem şi rostise mai multe cuvinte decît toate cele din ultimul timp, la un loc.

— Bine, am spus. Să vedem.

Şi am pus mîna pe detectoare.

6. ECOUL MILENIILOR

Am făcut întîi o mică socoteală. Expediţia marţiană sosise pe cea de a zecea lume în anul 7502 de la întemeierea Falgăi. Darea de seamă descoperită sub ruinele marei terase de la Baalbek preciza că marţienii sosiseră pe Pămînt în anul 7462 al Falgăi, corespunzînd anului 12031 î.E.S. *, aşadar tovarăşii lui Roh cunoscuseră

* Înaintea Erei Socialiste. Anii se numără de la — şi înaintea — Marii Revoluţii din Octombrie. (1917 e.n., după vechiul calcul.) (n.a.)

Luna planetei Zece în 11991 î.E.S. Adăugînd cele aproape 20 de veacuri scurse de la izbucnirea Marei Revoluţii şi pînă în zilele noastre, am ajuns la un respectabil număr de milenii. Ştiam că la depărtarea în timp pe care o căutam imaginile îşi pierdeau din acuitate, dar nădăjduiam să putem totuşi distinge esenţialul.

Am mişcat deci butonul spaţial pînă am prins în obiectiv templul din aşezare, apoi am răsucit butonul timpului. Ne aflam într-un an thuleean corespunzînd anului 11992 î.E.S. şi, după cum ne aşteptam, templul încă nu fusese ridicat. Pe ceţoasa cîmpie de piatră se deosebeau doar tufele întunecate ale ierbii. Un animal greoi a străbătut apoi lăţimea ecranului, una dintre neverosimilele dihănii cu trup de focă, pe care le zărisem din omnimov atunci cînd pentru întîia oară ne îndreptam către aşezarea oamenilor albaştri, venind din emisfera luminată a celei de a zecea lumi. Ca nişte şerpi, gîturile subţiri i se mişcau neliniştite şi, în vreme ce o parte dintre capetele de pasăre priveau înainte, în direcţia către care animalul fugea, alte capete erau întoarse îndărăt, de unde presupuneam că se ivise primejdia care pusese pe fugă inofensivul balaur. Peste cîteva clipe coloana azurie a unui thuleean a lunecat cu repeziciune în urmărirea focii speriate, cu aer de gorgonă.

Imaginile erau întrucîtva îngălbenite, ceţoase ca nişte vechi fotografii, dar puteam deosebi pînă şi amănunţele. Omul albastru pe care-l văzusem străbătînd în negura vremurilor spaţiul pe care-l sondam, de pildă, mi s-a părut aproape identic cu prietenii din aşezarea cunoscută de noi. Am avut chiar o strîngere de inimă cînd i-am zărit ochii verzi, atît de asemănători cu ochii proscrisului ce rătăcea acum pe undeva, în jurul nostru, poate, vînînd aceeaşi focă... Doar şuviţele verzi de pe creştetul vînătorului ivit pe ecran mi s-au părut mai scurte şi mai rigide decît cele care-i împodobeau pe thuleenii vremii noastre.

— Asta au cunoscut deci marţienii, la sosirea lor pe Thule, am spus. Să-i vedem acum şi pe ei...

Am trecut la anul 11991. Nu ştiam în ce lună adormise Roh, aşa că am procedat prin sondaje. Smocurile de iarbă neagră de pe cîmpia de piatră deveniseră tu-

fişuri, cărora un vînt puternic le zgîlţîia florile albe. Nenumăraţi oameni albaştri se iviră apoi, privind cu toţii spre stînga. De astă dată vedeam bine că feţele azurii le erau ceva mai butucănoase, şuviţele multicolore mai scurte şi mai puţin mobile. Parcă şi dimensiunile ochilor li se apropiau mai degrabă de cele ale Pieilor-Albe, neavînd încă lărgimea impresionantă, pe care o cunoşteam. Trupurile albastre erau încinse doar cu petice de piele.

Masa thuleenilor se despărţea acum, lăsînd între coloanele azurii o trecere îngustă. Şi pe ecran se iviră deodată, la capătul ei, petele roşii ale uniformelor marţiene.

— Ai declanşat şi butonul sunetului ? a răsunat lîngă mine glasul lui Al-aut, parcă mai răguşit decît de obicei, datorită emoţiei.

Am dat din cap. Îl declanşasem, nădăjduind şi eu că vom putea auzi cuvintele rostite cu milenii în urmă de oamenii Planetei Roşii, pe care o numeau Tazkal.

Imaginile marţienilor ne erau familiare încă din anii benzilor superioare, cînd le văzusem cu toţii pe ecranele malarat. Dar, dacă uniforma le rămăsese aceeaşi, căştile se modificaseră în cei patruzeci de ani care depărţeau momentul sosirii expediţiei lor pe Pămînt, de cel al opririi pe Thule. Locul antenei fusese luat de discul strălucitor pe care toţi îl purtau pe frunte, asemenea oglinzii rotunde a otorinolaringologilor. Doar ochii li se vedeau prin îngusta şuviţă transparentă a căştii, restul feţei fiind acoperită de materialul roşu şi opac al costumului de protecţie.

Printre cei doi pereţi albaştri, alcătuiţi de coloanele thuleenilor, patru marţieni înaintau acum încet, ducînd pe umeri un fel de brancardă aurie, pe care se afla trupul unui al cincilea membru al expediţiei. Cînd tovarăşii lui coborîră brancarda, am văzut că faţa lui Roh era descoperită şi că ochii albaştri îi priveau zadarnic cerul, de pe care ochiul ciclopic al Ultimei îi întorcea privirea moartă.

Coloanele albastre ale thuleenilor se aplecară peste brancarda aurie. Unul dintre marţieni scoase din buzunar o cutie transparentă. Datorită impreciziei imaginii

nu puteam vedea decît că în cutie se afla ceva, fără să putem desluşi ce anume. Marţianul a apăsat pe o mică pîrghie şi, peste cîteva clipe, o ciudată maşină s-a ivit, lunecînd pe nişte şenile roşii. Am înţeles că obiectul transparent era un aparat de telecomandă. Într-adevăr, sucind imperceptibil mica pîrghie, marţianul indica maşinii, care se dovedi a fi un excavator-foreză, unde să sape.

Am asistat astfel la forarea tunelului şi a criptei în care trupul lui Roh urma să odihnească. În urma maşinii creştea repede un morman de piatră măcinată. Atenţi, dar fără a vădi altceva decît atenţie, oamenii azurii priveau. Am băgat de seamă abia atunci că lîngă membrii expediţiei, imobilă şi gravă, se afla o bătrînă cu ochi negri...

— Pad, dă-mi legătura cu Um, a rostit deodată unul dintre cei patru trimişi ai Planetei Roşii, nu puteam şti care, şi Al-aut a tresărit ca şi mine auzind sunetele cîntate ale marţienei, a cărei sonoritate aminteşte de stăvechea sumeriană şi de vechea chineză.

M-am încordat pentru a nu pierde vreun sunet şi, mai ales, pentru a nu lăsa să-mi scape înţelesul cuvintelor. Ca o sîcîitoare muzică de scenă, auzeam într-una uruitul monoton al forezei.

— Ce-a spus ? m-a întrebat Al-aut, apucîndu-mă de braţ.

— Să vedem, cere o legătură...

Cel ce răspundea la numele de Pad, un bărbat mai degrabă mărunt, dar spătos, şi-a dus mîna la discul strălucitor şi l-a învîrtit de trei ori. Am văzut cu mirare că discul îşi schimba culoarea la fiece învîrtitură şi că era acum de un galben orbitor.

— Răspunde, Um ! Răspunde, Um ! a răsunat glasul grav al celui ce pusese discul în mişcare. Te cheamă Luna lui Zece ! Te cheamă Luna lui Zece !

Marţianul care dirija excavatorul şi-a rotit şi el discul strălucitor de pe frunte, dîndu-i culoarea galbenă. Apoi a urmat să se ocupe de excavator. Însoţit de hîrîieli, un glas înfundat a răsunat deodată :

— Răspunde, Luna lui Zece ! Răspunde, Luna lui Zece !... Aşteaptă Um ! Aşteaptă Um !

Cel ce se ocupa de excavator i-a dat lui Pad cutia transparentă.

— Totul a fost în van, Um, a rostit apoi, iar tristeţea lui, de multe ori milenară, vibra în căştile noastre cu o sfîşietoare prospeţime. Roh a scos marele strigăt. A ars... (un cuvînt ininteligibil)... pînă la capăt. Ultima nelinişte i-a fost pentru Falga. I-am săpat casa timpului. Înalţă-i numele pe Tazkal, printre numele înalte, Um ! În inimile noastre e întuneric...

Se făcu tăcere. Un declic, apoi glasul înfundat rosti cu o neaşteptată putere :

— Ascultă, Xas ! Ascultă, Xas !... Numele lui Roh va zbura peste întregul Tazkal şi veşnic va fi înalt. Asemenea nume nu coboară... Păcat doar că n-a putut afla că Falga va trăi ! Auzi, Xas ?... Expediţia lui Yug a găsit o lume. O lume pe Zigha 3 ! Tazkal se mută pe Zigha. Falga va trăi, Xas. Va întineri. Grăbiţi întoarcerea. Grăbiţi întoarcerea... Atît !

— O, Roh...

Şoapta lui Xas era un indicibil amestec de durere, de amară părere de rău, de bucurie năvalnică. Roh murise tocmai înainte de a afla că strădaniile atîtor oameni de ştiinţă, care — cu veacuri în urmă, încă, pe cînd abia începuseră să se ivească semnele certe ale tragicului amurg ce ameninţa Planeta Roşie — se zbătuseră să salveze lumea de pe Tazkal, strădaniile atîtor expediţii trimise pe toate planetele şi sateliţii în căutarea unui refugiu posibil fuseseră încununate de succes.

N-aveam nevoie să-i traduc lui Al-aut cuvintele marţienilor, le citea în mine pe măsură ce sensul lor mi se preciza în minte. Am schimbat o privire şi am înţeles că şi el simţise neobişnuita intensitate a dragostei pe care oamenii Planetei Roşii o nutreau pentru neasemuita lor capitală. Îmi iubeam patria pămîntească şi ştiam cît de legat era Al-aut de Venus, dar nici unul dintre noi nu simţea sfîşietoarea deznădejde, dragostea tragică, vecină cu idolatria, pe care marţienii o arătau splendidei Falga. Dragostea le era chinuitor sporită de inexorabila primejdie planînd asupra cetăţii, care-şi trăia ultimii ani, ultimele luni, poate. Savanţii calculaseră de bună seamă ziua exactă în care nimeni n-avea

să mai trăiască pe străzile multicolore, în casele împodobite, ziua în care lacurile albastre ale ochilor uriașei Falga urmau să secе pentru totdeauna. Generații întregi trăiseră cu aceeași durere în suflet, frământîndu-se să-i găsească leacul. Pe măsură ce ziua fatală se apropia, creștea dragostea pentru tot ce-i înconjura, pentru tot ce strămoșii făptuiseră, pentru toate minunile adunate între pereții acoperiți de severa geometrie a ornamentelor. Mi se părea că-i neliniștea mai puțin faptul că urmau să piară cu toții, cît gîndul că Falga va fi acoperită de nisipuri, că zidurile aveau să crape și să se prăvălească peste străzile multicolore. Moartea sublimei cetăți era coșmarul tuturor și cred că oricare dintre ei și-ar fi dat bucuros viața, știind că jertfa lui îndepărta blestemul. Dar Roh murise fără să afle că Falga se pregătea să trăiască pe Zigha 3 o nouă tinerețe.

Nu știam care era planeta sau satelitul numit de marțieni Zigha 3, deși numele revenea frecvent în însemnările descoperite în ruinele marii biblioteci de pe colina lui Gar. Singura certitudine pe care o aveam se rezuma la constatarea că Zigha 3 nu făcea parte din sistemul Soarelui nostru galben, că nici una dintre lumile omenirii planetare nu fusese aleasă de numeroasele expediții plecate de pe Planeta Roșie. Într-o bună zi marțienii se îmbarcaseră pe astronavele din vreme pregătite și dispăruseră pentru totdeauna, în adîncurile spațiului cosmic, instalîndu-se pe misterioasa Zigha 3. Scena tragică pe care detectoarele noastre izbutiseră s-o extragă din multimilenarul depozit de imagini al timpului avea să ne lămurească ultima taină a mult încercatului Tazkal?

Uruitul excavatorului se auzea slab, ciudata mașină lucra acum undeva, în adîncurile pietrei opaline a celei de a zecea lumi. În jurul brancardei aurii pe care odihnea trupul lui Roh, copleșiți de vestea neașteptată, cei patru marțieni tăceau. Și oamenii albaștri își ațintеau asupra lor ochii neobișnuiți și lipsiți de înțelegere, ca niște mari păpuși privind, dintr-o vitrină, zbuciumul străzii...

— Zigha 3, spuse în cele din urmă Xas. O, Roh...

— Voia să demonteze şi să transporte... (un cuvînt necunoscut), şopti Pad. Îţi aminteşti ?

— Gîndul că n-a apucat să afle, că n-o să ştie niciodată !... Falga îşi va deschide din nou ochii albaştri şi alte stele se vor oglindi în ei, dar Roh n-are să vadă şi n-are să ştie. Tocmai el !...

Un nou glas răsună atunci în difuzor, glasul unei femei care se lupta să-şi stăpînească plînsul :

— Nu-i adevărat ! Nu vreau să cred !

Xas se apropie de al treilea membru al expediţiei (acum, auzindu-i glasul, mi-am dat seama deodată că semăna cu Plara) şi-şi trecu braţul peste umerii înguşti.

— S-ar întrista, ştiind că plîngi, Daa...

Femeia şi-a ridicat fruntea şi discul strălucitor de pe cască a fulgerat scurt.

— Roh trăieşte în mine, a strigat. Auzi ? Şi va trăi pentru coloanele albastre, a adăugat, arătînd către thuleenii nemişcaţi.

— Linişteşte-te, Daa...

Femeia se aplecă asupra brancardei. Mîna-i trecu uşor peste faţa măslinie a lui Roh şi şoapta i se auzi abia, purtîndu-i pînă la noi străvechea durere :

— E tot ce mai pot face pentru tine, iubitule...

Se îndreptă către mormanul de piatră măcinată de către excavatorul care-şi isprăvise treaba şi, scoţînd din buzunar un fel de pompă, stropi movila gălbuie. Am văzut cu mirare că mormanul de pulbere îşi schimbă culoarea, zbîrcindu-se uşor, ca şi cum o pieliţă s-ar fi alcătuit peste praful de piatră. Sub ochii noştri movila gălbuie se transformase într-una roşie.

— Dă-mi... (un nou cuvînt necunoscut), ceru Daa, adresîndu-se celui de al patrulea marţian, care tăcuse tot timpul.

Acesta s-a întors cu spatele, şi abia atunci mi-am dat seama că purta un fel de raniţă, din care femeia scoase o cutie neagră. O ţeavă turtită pornea din cutia pe care străluceau butoane colorate.

Daa a luat cutia şi s-a apropiat din nou de conul roşu. L-a privit lung, măsurîndu-l din ochi, apoi a apăsat pe unul dintre butoane. N-am văzut nimic ţîşnind din ţeava turtită, dar o parte a movilei roşii s-a des-

prins, ca şi cînd ar fi fost retezată. Praful de piatră se închegase într-o materie dură. Cu mişcări repezi, aplecînd cutia după cum voia să taie piatra roşie, Daa a cioplit blocul ce căpăta treptat înfăţişare omenească. Pe piatra gălbuie a celei de a zecea lumi se înălţă curînd trupul uriaş al unui marţian, cu cască şi costum de protecţie. Aveam în faţă statuia roşie a Marelui Zeu, aşa cum o văzusem în templul din aşezarea în care poposisem...

— Roh va trăi pentru coloanele albastre, spuse din nou Daa.

— Mai mult decît atît, va privi veşnic către Zigha 3, adăugă solemn Xas.

Apoi, parcă fără efort, se înălţă în văzduh. Se ridica drept în sus, plutind uşor, de parcă ar fi fost un balon.

— Antigravitaţie, a şoptit Al-aut.

Trupul masiv rămase suspendat la trei metri de piatra satelitului. Mîinile lui Xas pipăiră discul, rotund ca un imens ochi ciclopic, pe care Daa îl sculptase pe casca statuii. Toţi ceilalţi i-au înţeles gîndul, deoarece au început să se agite. Bărbatul care purta raniţa ieşi din cadru, în vreme ce Pad apucă extraordinarul aparat de sudură şi croi o deschidere în spatele statuii. Numai Daa rămase lîngă trupul lui Roh, privind faţa încremenită şi ochii albaştri, care nu clipeau. De cealaltă parte a brancardei, dreaptă, veghea bătrîna thuleeană cu ochi negri. Cît despre oamenii albaştri, asistaseră la metamorfozarea pulberei într-un morman de culoare roşie, dar fugiseră înspăimîntaţi în clipa cînd piatra roşie începu să se însufleţească, luînd înfăţişarea uneia dintre straniile făpturi roşii ivite în mijlocul lor.

Un canal îngust lega acum — prin trupul statuii — discul sculptat, de deschiderea practicată de Pad. Xas coborî, luă din mîinile lui cutia neagră şi, înălţîndu-se iar, ca şi cum ar fi fost lipsit de greutate, tăie şi desprinse discul de piatră. Al patrulea membru al expediţiei se întoarse atunci. N-am putut vedea ce-i dădea lui Pad, care vîrî în deschizătura pe care o croise în trunchiul statuii nişte obiecte colorate, dar îi întinse lui Xas un disc strălucitor, de felul celor pe care cu toţii le purtau

pe frunte. Xas îl fixă în locul unde se aflase discul de piatră şi, rotindu-l de mai multe ori, îi dădu culoarea roşie a chipului cioplit.

— Vino să vezi, Daa, o îndemnă apoi pe femeia plecată peste faţa lui Roh.

Uşoară, Daa se ridică în văzduh, oprindu-se lîngă el. Privi discul şi spuse doar :

— Aşa e bine.

...În clipa aceea I-lana a deschis uşa, vestind :

— Se trezeşte !

N-am înţeles îndată despre ce era vorba. Mă aflam, cu milenii în urmă, în tovărăşia expediţiei care ne precedase pe cea de a zecea lume şi m-am întors cu greu în era noastră.

— Opreşte detectoarele, a spus Al-aut.

O simplă răsucire a butoanelor, şi imaginea uriaşei statui, în dreptul frunţii căreia pluteau Daa şi Xas, a pălit pe ecranul malarat, ca şi cum s-ar fi năpustit îndărăt, în trecutul din care vremelnic o chemasem.

— Se trezeşte, a repetat I-lana.

— Du-te lîngă el, a spus Al-aut. Venim îndată.

Şi am deschis uşa laboratorului, unde Plara şi Kes priveau o substanţă albă, fierbînd într-o retortă.

— Rănitul nostru îşi vine în fire, i-a vestit Al-aut. Biologii schimbară între ei o privire.

— Nu ştiu dacă avem dreptul, începu Kes.

— Dar nu-i nici o primejdie ! se răzvrăti Plara.

— Nu, mai mult ca sigur, nici o primejdie. Şi totuşi...

— Cui să-i cerem consimţămîntul ? E o împrejurare neobişnuită şi conştiinţa noastră singură trebuia să hotărască, a strigat Plara.

Înţelegeam că nu făceau decît să reia datele unei discuţii la care nu luasem parte. Draga mea Plara se zbuciuma, nu putea sta locului şi ochii-i străluceau. Mi s-a părut atît de frumoasă, încît pentru o clipă i-am urmărit numai mişcările, m-am lăsat în voia energiei care făcea să-i vibreze trupul fragil. Cînd m-am putut desprinde din vrajă, am auzit-o din nou :

— Ce vrem noi ? Să-i ajutăm, să-i împingem pe o treaptă superioară...

— Ce vrem noi e limpede, răspundea Kes. Dar cine ne dă dreptul să dispunem de ei ca de niște cobai ?... Nu-i vorba de ameliorarea unei rase de găini ! Avem de-a face cu niște hominizi, poate cu niște ființe aflate la nivelul lui Homo primigenius. Înaltă construcții, au rituri, credințe...

— Și e un rău în faptul că vrem să-i scăpăm de tarele bestiale care-i trag îndărăt, către animalele din rîndurile cărora provin ? Recunoști că experiența poate fi ineficace, dar în nici un caz primejdioasă...

— Cred că problema trebuie pusă și altfel, am intervenit atunci. „Umanizarea" Pieilor-Albe e singura lor șansă de supraviețuire, Kes. Altminteri, mai devreme sau mai tîrziu, oamenii albaștri îi vor nimici pînă la unul, îi vor vîna și-i vor stîrpi ca pe niște fiare... Tu singur ai pomenit de Homo primigenius !

Plara mi-a aruncat o privire triumfătoare și biologul și-a clătinat capul, neted ca un ou.

— Ce spui, Al-aut ? a întrebat apoi. Ești totuși conducătorul expediției...

Ochii cenușii s-au îndreptat către retorta în care fierberea substanței albe încetase. Liniștit, glasul puțin răgușit a rostit, fără urmă de șovăială :

— Îmi asum răspunderea.

Kes l-a privit lung.

— Fie, a spus apoi. Deocamdată, nici vorbă de eventualitatea transmiterii unei ereditați modificate. E o primă experiență de rezultatul căreia atîrnă totul. Poate că sînt doar prea bătrîn și mi-am pierdut îndrăzneala, dar am senzația că intru în pielea doctorului Morreau...

— Kes ! a strigat Plara.

— Bine, bine... Nu mai spun nimic. Dacă sînteți cu toții de părere...

— Ați găsit, așadar, substanța ? am întrebat, mai mult ca să schimb vorba.

— Nu intru în amănunte, mi-a răspuns Kes. Tot n-ai înțelege... Analiza oaselor ne-a îngăduit să izolăm o substanță care joacă, într-un fel, rolul unui catalizator : grăbește osificarea. I-am găsit inhibatorul. E praful alb din retortă. Acum, să vedem... I-lana ar trebui să execute cîteva trepanări, să deschidă protuberanțele de pe

creştetul pacientului şi să aplice substanţa noastră albă. Deocamdată, deci, tratament local, combinat cu absorbirea unor stimulatori ai sistemului nervos. Dacă şuviţele se vor putea dezvolta...

— Grăbiţi-vă, a spus Al-aut. I-lana aşteptă. Cum îl adormiţi ?

— Presupun că tot cu ajutorul undelor hipnotice...

Plara a luat retorta şi i-am condus pe amîndoi în cabina în care tînărul adus de mine deschisese ochii. I-am întîlnit privirea şi mi s-a părut că mă recunoaşte. Dar era, probabil, o iluzie. În costumele noastre semănam prea mult pentru ca cel pe care-l scăpasem de la moarte să mă poată recunoaşte.

— Plec cu Tudla, a spus Al-aut, în chip de rămas bun şi amîndoi am ieşit din cabină, lăsînd pacientul în seama celorlalţi.

Bănuiam ce are de gînd Al-aut şi nu m-am mirat de aceea cînd mi-a propus să-l urmez în aşezarea oamenilor albaştri. Avusese dreptate, statuia Marelui Zeu ascundea cel puţin încă o taină. Ştiam acum că Daa o cioplise, cu ajutorul unui aparat funcţionînd, poate, cu ultrasunete. Statuia ridicată în amintirea lui Roh devenise apoi un idol, fusese multiplicată, reproducerile neizbutind să atingă desăvîrşirea originalului. Dar Roh trăia printre coloanele albastre, aşa cum Daa dorise.

— Mai mult decît atît, va privi veşnic către Zigha 3, a spus Al-aut, repetînd cuvintele lui Xas.

L-am privit surprins.

— Cum, chiar crezi... ?

— Sper.

O, acum îi înţelegeam tulburarea ! Faţa îi era încremenită ca de obicei şi nimic nu vădea că nădăjduia să pătrundă ultima taină a Planetei Roşii, enigma pentru dezlegarea căreia se cheltuiseră în curgerea veacurilor inventivitatea şi energia a generaţii de cercetători : descoperirea punctului din spaţiu în care bătrîna civilizaţie marţiană se transplantase. Dar îl cunoşteam prea bine pentru a nu şti că toate facultăţile îi erau acum îndreptate către speranţa asta, către posibilitatea identificării aproape legendarei Zigha 3.

Din nou zburam către aşezarea bătrînei preotese, urmaşa îndepărtată a celei ce asistase la ridicarea idolului adăpostit mai tîrziu în templul pe care-l cunoşteam. Ce tradiţii moştenise de la înaintaşele ei şi cît adevăr se păstra în de atîtea ori milenarele amintiri, acoperite de vălul inevitabilelor legende ?

Sub noi, pe cîmpia de piatră, două puncte se mişcau. Am coborît, încercînd să le desluşim, şi am recunoscut cu strîngere de inimă două coloane albastre. Una era împodobită cu şuviţe verzi, cealaltă avea şuviţe violete. Umbrele mari ale aripilor noastre au acoperit pentru o clipă trupurile celor doi surghiuniţi, ca un simbol al năpastei abătute din văzduh asupra lor. Amîndoi şi-au ridicat privirile şi am întîlnit durerea violetă şi ura verde.

— Trebuie să facem ceva pentru ei, am spus. Înţelege, Al-aut ! Te rog...

Ceva a sclipit în mîna lui Ochi-Verzi, ridicată către noi într-o îndîrjită şi zadarnică promisiune de răfuială. Am bănuit că era cuţitul cu care mă mai ameninţase odată, cuţitul cu care ucisese Pieile-Albe.

Pe cîmpia gălbuie, umbrele noastre se zbăteau departe de perechea rămasă în urmă. Al-aut nu răspunsese. Ce-mi putea răspunde ?

7. POARTA GALACTICĂ

Templul părea pustiu. În semiîntunericul pe care flăcările reci ale „opaiţelor“ nu izbuteau să-l alunge, singur, uriaşul chip de piatră al lui Roh ne-a întîmpinat. Fusese cioplit sub ochii mei, adineauri, acum aproape 14000 de ani. Aici stătuse Daa, lîngă brancarda aurie. Xas nu mai plutea în dreptul discului de pe fruntea de piatră, însă discul era acolo, roşu şi strălucitor. Patrusprezece milenii trecuseră peste el, încercaseră să-l întunece, să-i teşească marginile ; dar timpul nu-l putuse

atinge. Mi se părea că însăşi impalpabila lui materie se condensase în ciudata piatră roşie a marei statui.

Mai expeditiv decît mine, Al-aut îşi şi desfăcuse aripile, care-i băteau acum mărunt aerul, menţinîndu-l la nivelul căştii de piatră. Peste o clipă însă, a revenit lîngă mine, spunînd dezamăgit :

— Du-te şi vezi !

M-am înălţat şi am privit în strălucirea discului. Am întîlnit nişte ochi albaştri, larg deschişi pe o faţă măslinie, înconjurată de o scurtă barbă neagră. Fără să vadă, Roh se uita la mine prin discul roşu.

— Nu înţeleg, spunea Al-aut. Undeva-i o greşeală...

— Noi am greşit, i-am răspuns. *Ei* nu greşesc.

Dar urmam să privesc chipul lui Roh, care „trăia printre coloanele albastre".

— Al-aut, am strigat, e limpede ! Ţi-am spus că *ei* nu greşesc. „Roh va privi veşnic către Zigha 3"... Roh !

Am coborît repede, dar Al-aut se şi îndrepta către poarta dincolo de care începea tunelul ducînd spre criptă. Curînd ne aflam în faţa celeilalte porţi, în piatra căreia fusese încastrat blocul fosforescent pecetluit cu semnul. *toz*. Zadarnic am privit însă în sus, peretele de piatră era neted, aşa cum îl lăsase excavatorul mînuit de Xas.

Am apăsat atunci în cele două locuri pe care bătrîna preoteasă le apăsase de faţă cu noi şi poarta s-a deschis, iar Roh s-a ivit, păşind fără să se mişte, ca o gazdă care întîmpină oaspeţi. Din nou ne-am ridicat privirile, cercetînd peretele. O gaură îngustă se vedea doar în pragul de sus al porţii, altminteri piatra şlefuită părea neatinsă. Dar, cînd mi-am apropiat ochiul de gaura în care doar degetul meu mic ar fi putut pătrunde, n-am văzut nimic. Imobil, Roh ne privea cu ochii lui albaştri.

— Nu se poate, am spus. *Ei* nu greşeau...

— Dar aparatele lor se defectau, ca ale noastre...

— Uiţi discul roşu, cu elice ? Cubul de metal transparent ?... Discul statuii ne-a arătat chiar adineauri faţa lui Roh. Nu, aparatele lor funcţionează perfect, sau poate clima de aici le conservă. Oricum...

— Stai ! a strigat Al-aut. A făcut un pas şi a intrat în criptă, apoi s-a întors cu tot trupul către mine, aşe-

zîndu-se în faţa lui Roh şi poruncindu-mi: Închide poarta.

Am împins uşor blocurile legate între ele, pînă am auzit ţăcănitul mecanismului. Poarta se închisese. M-am simţit deodată apăsat de un simţămînt neplăcut, nu pentru că rămăsesem singur în galeria întunecată, dar pentru că închisesem poarta criptei peste Al-aut. Enervat, am deschis-o repede.

Am înţeles că, de astă dată, aflasem taina. Al-aut stătea nemişcat. Mi-a făcut semn să-i iau locul şi a ieşit din criptă, dînd la iveală trupul lui Roh, pe care-l acoperise cu trupul lui.

Poarta grea a venit către mine şi abia atunci mi-am dat seama că semnul *toz* fusese sculptat şi pe latura ei interioară. Cînd mecanismul de închidere a ţăcănit, vechiul semn s-a aflat la nivelul ochilor mei. Şi deodată, cu o uluitoare limpezime, am văzut.

Sub un cer necunoscut, luminat de fantastica strălucire a doi sori, sclipea o clădire uriaşă, înconjurată de altele, mai mici. Pereţii le erau împodobiţi cu ornamentele geometrice ale apusei Falga, dar nu-mi puteam lua ochii de la clădirea cea mare, căreia i se dăduse înfăţişarea unui gigant. Două picioare zdravene susţineau trunchiul, din care pornea gîtul vînjos şi capul, pe care străluceau ochii albaştri. Braţele gigantului erau ridicate şi îndoite din coate, pentru ca mîinile să i se poată uni după ceafă. Toată uriaşa construcţie, alcătuită prin suprapunerea a nenumărate etaje colorate, avea mii de ferestre scînteind în toate culorile.

Abia apucasem să îmbrăţişez priveliştea că Al-aut a deschis poarta şi, fără o vorbă, mi-a luat locul. De aci înainte ne-am schimbat într-una, privind cu rîndul, dar am să însemn fără întreruperi cele ce am văzut, adăugînd relatările lui Al-aut la tot ce mi-a fost dat să desluşesc cu propriii mei ochi.

Peste uriaşa clădire, în care am recunoscut imaginea verticală a faimoasei Falga, străluceau, aşadar, doi sori. De pe largile terase ale braţelor ei îşi luau zborul sute de discuri transparente, albe, albastre, trandafirii, care se deplasau prin văzduh, fremătînd

şi contractîndu-se ca nişte aeriene meduze. De două ori mi s-a părut că asemenea meduze îşi schimbau forma, alungindu-se şi şerpuind printre celelalte, dar Al-aut n-a observat aşa ceva şi poate că m-am înşelat. Ceea ce am văzut însă amîndoi a fost faptul că uriaşa clădire s-a mişcat. Poate că nu era totuşi o clădire? Picioarele ei, străpunse de mulţimea ferestrelor multicolore, s-au urnit şi gigantul a ieşit din cîmpul nostru vizual, păşind peste construcţiile mai mici care-l înconjurau. Pe locul unde îl văzusem cu o clipă înainte rămaseră două gropi identice şi cu margini netede, ca ştanţate.

Văzduhul a început să palpite apoi, de parcă ar fi fost viu. Forme de o stranie înfăţişare omenească îl străbăteau, se iveau şi piereau, poate tocmai mişcarea lor făcînd să ni se pară că văzduhul fremăta. Erau colorate, dar n-am desluşit decît nuanţe palide, asemenea celor pe care le aveau şi meduzele aeriene. Nici unul dintre noi nu şi-a dat seama din prima clipă că toate obiectele, fiinţele, pînă şi peisajul, ne apăreau plate, ca şi cînd le-am fi privit cu un singur ochi. Nu ştiam dacă era vina aparatului, dacă lumea pe care o vedeam avea o dimensiune în minus, sau una în plus (în toate trei cazurile imaginile trebuiau să ne pară la fel de lipsite de relief), înţelegeam însă că viaţa evoluase mult pe Zigha 3, atît de mult, încît se depărtase de tot ceea ce cunoşteam. Poate că materia se manifesta acolo în forme noi, nebănuite în sistemul nostru, şi nu m-am putut împiedica să-mi amintesc de gîndurile ceţoase care mă bîntuiseră în vremea zborului, pe cînd ne îndreptam către lumea satelitului îngheţat al Ultimei.

Oare nălucile extragalactice, cărora le intuisem prezenţa nevăzută, nu erau surorile impalpabilelor arătări ce făceau să freamete văzduhul luminat de razele acestor doi sori? Marţienii, care colonizaseră misterioasa planetă, stăpîneau taine pe care nu le cunoaştem încă. Nu văzusem deocamdată nimic putînd să ne amintească înfăţişarea celor ce fuseseră nevoiţi să părăsească Planeta Roşie. Oare statuia lui Roh, înălţată din dragostea şi durerea unei femei, nu-şi schim-

base menirea de-a lungul veacurilor, al mileniilor, şi nu devenise oare singurul punct de legătură dintre fiinţele aparent imponderabile de pe Zigha 3 şi oamenii celor nouă lumi, poarta prin care se puteau strecura în realitatea sistemului nostru? Aici, pe Thule, statuia lui Roh se transformase într-un idol. Ce însemna ea pe Zigha 3, unde cu siguranţă nu fusese uitată, de vreme ce, după cîte se părea, straniile aparate pe care marţienii le lăsaseră pe toate planetele şi sateliţii Soarelui nostru galben fuseseră pretutindeni nimicite şi se păstraseră numai pe cea de a zecea lume? Era greu de crezut că locuitorii evoluaţi de pe Zigha 3 se dezinteresau de vechea lor patrie, sau că o uitaseră. Aşa cum avuseseră mijloacele s-o părăsească, ar fi putut cu atît mai lesne s-o cerceteze în vremea noastră, cu cît timpul trebuia să le îngăduie descoperirea unor şi mai perfecţionate tehnici de zbor. Dar, cu mult încă înaintea constituirii omenirii planetare, nici o vizită a foştilor locuitori ai Planetei Roşii nu fusese semnalată pe vreuna dintre lumile noastre. De ce? Nu cumva tocmai pentru că nu mai puteau pătrunde în sistemul nostru, datorită adaptării structurii lor la noile condiţii ale planetei ce-i găzduise? Marea statuie de piatră roşie rămînea atunci singurul punct de contact cu noi, singura poartă care nu le fusese definitiv închisă. De pe Thule se vedea Zigha 3. Poate că şi de pe Zigha 3 se vedea Thule. Se vedea, doar?

Vechea teorie a scriitorului după care unele rituri magice ar fi avut în copilăria omenirii rolul de a deschide solilor extragalactici o poartă de acces în lumea noastră — teorie în sprijinul căreia nu putuse aduce nici o dovadă, mulţumindu-se doar cu sugerarea unei tradiţii moştenită de la expediţia marţială — devenea verosimilă. Poate că oamenii de pe Tazkal cunoaşteau încă din vremuri imemoriale posibilitatea stabilirii unor asemenea legături şi tocmai acest fapt le uşurase transformarea, trecerea în noua realitate de pe Zigha 3, de unde se arătau dornici să intervină în lumile noastre. Dacă aşa era, dacă ipotezele pe care ni le sugerau descoperirile de pe cea de a zecea lume se confirmau,

omenirea planetară se afla în faţa uneia dintre cele mai însemnate întîlniri din istoria neamului omenesc. Ceea ce altă dată risca să devină speculaţie mistică, şarlatanie pusă în slujba obscurantismului, putea şi trebuia să fie acum cercetat de către marile institute ale celor nouă lumi. Oare bătrîna preoteasă cu ochi negri mai deţinea vreo particulă de lumină în stare să risipească ultimele incertitudini? Şi în care punct al galaxiei noastre se rotea prin spaţiu ciudata Zigha 3?

— Nu ştiu, a spus Al-aut, cînd am închis în cele din urmă poarta criptei şi am prins a sui prin galeria ce răspundea în templu. Cele mai apropiate stele duble sînt 61 din constelaţia Lebedei şi 70 din Ophiuchus, iar stelele duble ale Lebedei se află la 22,2 ani-lumină, socotind doar drumul dus-întors...

— Zigha 3 ar putea fi şi mai depărtată de noi?

— Bineînţeles, a încuviinţat Al-aut. Iar ceea ce am văzut nu reprezintă decît imagini dispărute cu ani-lumină în urmă, ţinînd seama de răgazul necesar pentru ajungerea lor pe Thule. Poate că viaţa s-a schimbat între timp cu totul pe Zigha 3, sau poate că a încetat de mult...

— Xas ştia totuşi foarte bine unde se află planeta pe care marţienii urmau s-o colonizeze. Roh priveşte de milenii către Zigha 3!

— De-am putea afla şi noi ce ştia Xas...

Al-aut rostise cuvintele, împingînd poarta ce dădea în templu. Îndată ne-am pomenit în faţa bătrînei cernite, care ne-a privit, ca de obicei, fără mirare. Ne văzuse pesemne prin grosimea pietrei şi ştia că ne aflam în cripta lui Roh. Am arătat cu braţul în sus, încercînd să-i sugerez ideea depărtării, apoi am făcut mişcările cuiva care ar trage către el, din înălţimi, o frînghie nevăzută. Socoteam că ar putea astfel înţelege dorinţa noastră de a şti dacă poate chema ceea ce se afla acolo, departe, unde Roh privea fără să vadă.

S-a uitat la mine lung, de parcă mi-ar fi cercetat gîndurile la negrele faruri ale ochilor ei. Apoi s-a îndreptat către uriaşa statuie şi i-a cuprins genunchii cu braţele. Îi urmăream tulburat mişcările pentru că

eram încredinţat că mă înţelesese. Aşteptam ceva, nu ştiam ce, dar simţeam că vom primi un răspuns. Nici un reprezentant al celor nouă lumi nu trăise vreodată o atît de neliniştită aşteptare, de sfîrşitul căreia atîrna, poate, cunoaşterea unor realităţi încă nebănuite de către omenirea planetară. În penumbra templului pîlpîirile reci ale fosforului tremurau. Mi se părea că o veşnicie trecuse de cînd bătrîna îmbrăţişase genunchii de piatră. Iată, acum se ridica şi începea să-şi mişte braţele, aşa cum o mai văzusem mişcîndu-le, aici şi în peştera fosforescentă. Atunci, de fiecare dată, nu se petrecuse nimic. Ştia de bună seamă şi ea că nu gesturile, oricît de solemne, ne puteau aduce răspunsul aşteptat. Ce rost avea, aşadar, ritualul pueril care ne făcea să pierdem vremea? Ca o veche vrăjitoare din Macbeth, bătrîna rostea poate şi cuvinte tainice, cărora nici nu le mai cunoştea înţelesul...

Am priceput deodată că repeta un ritual învăţat de mult, pe cînd era tînără ca ajutoarea ei de acum şi ucenicea pe lîngă o altă bătrînă, care moştenise tainele de la lanţul preoteselor acoperind cei 14000 de ani ce o despărţeau de bătrîna cu ochii negri, privind calmă înmormîntarea lui Roh. Nu ştia care dintre mişcările ei deschidea poarta către necunoscut şi nici nu-şi dădea seama, poate, că una singură dintre ele era o cheie, introdusă printre gesturi gratuite, nu, printre gesturi menite s-o ascundă. Aşa cum fusese învăţată, le reproducea pe toate, cu aceeaşi seriozitate... Dar mi-am amintit că tovarăşii lui Roh nu puteau nici ei bănui felul în care viaţa avea să evolueze pe Zigha 3. Ca atare, nu putuseră lăsa nici un fel de cheie străvechei înaintaşe a bătrînei, ce-şi legăna acum braţele în faţa statuii devenită idol. Lucrurile, prin urmare, se petrecuseră altfel.

Un ritual, riguros ca toate ritualurile, se închegase de-a lungul veacurilor în jurul marii statui de piatră. Dacă izbutiseră să-şi păstreze o poartă de acces în sistemul Soarelui nostru galben, făpturile ciudate de pe Zigha 3 o făcuseră fără ca cernitele preotese să-şi dea seama. Cu alte cuvinte, izbutiseră să transforme într-o cheie unul dintre gesturile rituale şi se folo-

seau de el, datorită imuabilei succesiuni a mişcărilor, devenită „sacră". Asemenea cocoşului dintr-o veche fabulă dramatizată, care credea că prin cîntul lui făcea să răsară Soarele, bătrîna preoteasă era încredinţată că puterea vrăjilor ei cheamă necunoscutul. Acest necunoscut, însă, ştiuse să folosească un gest inofensiv pentru a face din el o cheie, în stare să deschidă o poartă. Numai în templul din această aşezare a oamenilor albaştri, fără îndoială. Zadarnic îndeplineau cu gravitate celelalte preotese de pe Thule ritualul înaintea idolilor imitînd statuia lui Roh, zadarnic se străduia chiar bătrîna noastră prietenă în faţa marii statui din peştera fosforescentă. Gestul-cheie era valabil numai în preajma statuii cioplită de Daa, în care marţienii introduseseră uluitoarele lor aparate. Cunoscîndu-le modul de funcţionare şi aflînd gestul n-am fi putut deschide în toate lumile noastre ciudatele porţi prin care Zigha 3 era în stare să pătrundă în realitatea dimensiunilor noastre ?

Urmăream cu emoţie mişcările bătrînei, într-o aşteptare a cărei tensiune mă istovea. Îmi simţeam genunchii tremurînd. Lîngă mine, cu trupul puţin aplecat înainte, Al-aut privea îndîrjit, încordat aşa cum îl văzusem în încăperea Marelui Consiliu, cînd imaginile aduse de el de pe satelitul îngheţat se perindau pe uriaşul ecran de oţel. Prin arcada porţii năvălea întunericul. Ultima apusese.

Atunci, în palida lumină spectrală a pietrelor fosforescente, coloana întunecată a preotesei a prins a luneca repede în jurul statuii. Nu ştiu ce proprietăţi avea piatra roşie, în mod artificial creată de Daa, dar vîrtejul provocat de rotirea bătrînei în jurul ei o făcea să scapere. Scîntei roşii ţîşneau din colosul, al cărui creştet se pierdea sub acoperiş. Întîi rare, pornind în răstimpuri din picioarele statuii, de pe porţiunile pe lîngă care bătrîna se rotea, scînteile se înmulţiră cu repeziciune, acoperind curînd întreaga suprafaţă a pietrei. Trupul roşu al lui Roh părea acum învăluit într-o stranie blană cu ace de foc. Şi, în clipa cînd bătrîna se prăbuşi istovită, haina de foc se desprinse şi lunecă la picioarele

uriaşului de piatră, unde pîlpîi mărunt. Fără să vreau, m-am tras cu un pas îndărăt.

Din zbaterea pîlpîitoare se ridicase o formă înaltă, cu tulburătoare înfăţişare omenească. Aproape albă, abia trandafirie, forma pe care o vedeam nemişcată era plată, ca o fotografie. Am recunoscut îndată una dintre fiinţele care făceau să palpite văzduhul de pe Zigha 3. Îmi simţeam gura uscată şi gîtul încleştat.

Nu se dezlipea de lîngă statuia roşie şi am presupus că nu poate trece dincolo de cercul magnetic descris de trupul albastru al bătrînei. Ca şi cum ar fi vrut să-mi confirme bănuiala, ciudatul descendent al oamenilor de pe Planeta Roşie a întins către mine, ca un fel de braţe, două benzi de imponderabilă substanţă.

— Stai, a strigat Al-aut. Lasă-mă pe mine !

N-a apucat să-şi sfîrşească vorba, pentru că o dată cu el mă şi apropiasem de năluca trandafirie, şi şuviţele plate ale braţelor ei ne-au cuprins pe amîndoi. Umerii noştri au trecut prin braţele care nu ne-au putut reţine, ca şi cum ar fi fost alcătuite dintr-un gaz. Ne-am apropiat mai mult. Forma care ne depăşea cu un cap ne-a strîns la piept (a făcut gestul de a ne strînge) şi ne-am pomenit spărgîndu-i alcătuirea, pătrunzînd în substanţa ei necunoscută.

Mi s-a părut că plutesc. Eram neînchipuit de uşor şi toate simţirile mi se ascuţiseră. Am auzit sunete ciudate, mirosuri necunoscute mi-au asaltat nările. Cu o limpezime nefirească desluşeam imagini stranii, împletindu-se, amestecîndu-se şi recompunînd altele, neasemănătoare cu nimic văzut vreodată şi care, pentru mine, nu aveau nume. Totul cînta, răspîndea miresme şi alcătuia inefabile caleidoscopuri, colorate în nuanţe pe care niciodată nu le percepusem. Aţîţate frenetic, simţurile primeau un atît de covîrşitor flux de senzaţii, încît neasemuita bucurie începea să facă loc durerii. Beţia de sunete, culori şi miresme se sfîrşi brusc în clipa aceea şi n-am mai fost decît luciditate.

Ca o lamă ascuţită, pătrundeam în natura lucrurilor. Noţiunea de necunoscut încetase să mai existe şi ştiam tot, înţelegeam relaţiile ascunse. Stăpîneam tainele vieţii. Nu trebuia să aflu sau să memorez, totul era în mine,

trecut, prezent şi viitor. În faţa mea se roteau miriade de corpuri strălucitoare. Ştiam cînd se iviseră şi cînd aveau să se stingă. Pe mingea asta verzuie, curgerea mileniilor abia începea şi monştri obtuzi se devorau, sub acoperişurile luxuriante ale pădurilor. Dincolo se înălţau primele trepte şi minţi rătăcind prin beznă se străduiau deznădăjduit să descopere cele dintîi certitudini. Bubuituri asurzitoare vesteau pe globul celălalt deschiderea uriaşelor abatoare ale războaielor. Nave uriaşe de felurite tipuri şi vîrste lunecau pe lîngă mine prin spaţiu şi-n cabinele lor se ştia cîte ceva, se muncea pentru desfiinţarea zonelor întunecate ale necunoscutului. Le puteam străpunge învelişurile, căci eram raţiune pură, gînd descojit, sclipind ca un bisturiu. Fără greutate, parcă, devenisem o traiectorie. Nu puteam interveni, ajuta sau împiedica. Dincolo de bine şi rău, observator...

— Dezmeticeşte-te, a spus Al-aut.

Mă zguduia şi voiam să-i spun să aibă răbdare, să mai aştepte puţin. Dar nu puteam vorbi. Apoi, brusc, m-am simţit îngrozitor de greu, ca şi cum aş fi purtat ere pe umeri. Ne aflam la picioarele marii statui. Forma trandafirie dispăruse şi preoteasa mai zăcea nemişcată pe podeaua de piatră.

— Cît a durat ? am întrebat. Ai simţit şi tu... ?

— Mi-era teamă că nu-ţi mai vii în fire ! Cît a durat ? O secundă. Poate două... Ce să simt ?

L-am privit neîncrezător.

— Vrei să spui că tu... că tu nu... ?

— Ba da, un fel de vîrtej. O ameţeală. M-am împotrivit şi mi-am revenit îndată.

Eram încă prea buimăcit, ca să-i povestesc, prea buimăcit ca să pot măcar gîndi. De ce numai eu ? De ce se împotrivise Al-aut ? Cei de pe Zigha 3 nu ne puteau face vreun rău, nu numai pentru că nu erau materialmente în stare, dar pentru că, acolo unde ajunseseră, răul era de neconceput. Numai vechii autori burghezi de utopii populau necunoscutul cu monştri. La nivelul posibilităţilor de comunicare dintre lumi şi sisteme solare diferite nu mai puteau exista aspiraţii josnice. Al-aut ştia asta la fel de bine ca şi mine. De ce se împotrivise ?

— Pentru că nu accept să mi se anihileze voinţa, a răspuns. Nu-mi spune acum nimic. Şi nu te mai gîndi. Ai să ne povesteşti mai tîrziu, în omnimov...

Păream oare halucinat? În glasul lui Al-aut mi se păruse că desluşesc o vagă îngrijorare...

Preoteasa îşi revenea. Ochii ei mari ne priveau întrebători. Nu ştiam dacă intrase vreodată în atingere cu vreuna dintre impalpabilele fiinţe care descoperiseră mijlocul de a coborî pe Thule, nu ştiam dacă structura îi îngăduia un asemenea contact şi nici dacă izbutea să depăşească efortul care o făcuse să-şi piardă cunoştinţa. Poate că pe vremuri, cînd era încă tînără...

Ne-am îndreptat către ea şi am ajutat-o să se ridice. Am sprijinit-o pînă la laviţa cea mai apropiată. Privirile negre, care nu se îndepărtau de pe feţele noastre, cereau un răspuns. Am desenat cu mîna prin aer o făptură şi am mimat îmbrăţişarea. Pleoapele albastre s-au lăsat, grele, peste ochii negri şi capul preotesei s-a plecat, încuviinţînd. Încrucişîndu-ne braţele pe piept, ne-am luat atunci rămas bun. N-a încercat să ne reţină. Cu ochii închişi, părea că meditează, sau doarme.

Întunericul se lăsase peste cea de a zecea lume. După simţămîntul că fusesem pentru o clipă atotputernic, mă regăseam cel dintotdeauna. Simţurile, acum amorţite, nu uitau nemaiîncercata risipă de senzaţii şi mintea înceţoşată îşi amintea că pătrunsese toate tainele, le cunoscuse începutul şi sfîrşitul. Regretam calma înţelepciune de care mă bucurasem. Ca sclipirile înşelătoare ale stelelor pe scutul „apelor" dense ale satelitului îngheţat, tot ce-mi descoperise supraomeneasca luciditate se ferea, pierea îndată ce încercam să fixez pîlpîirea unui gînd. Mă aflam ca după un vis, în care mi s-ar fi părut că rezolvasem o neobişnuit de complexă problemă istorică. Odată trezit, recunoşteam puerilitatea şi lipsa de logică a ideilor, care mă fascinaseră în vis. De astă dată, însă, nu visasem. Zburînd prin beznă, regăseam amintirea vivifiantei întîlniri cu solul enigmaticei Zigha 3. Şi m-am întrebat dacă strania noastră îmbrăţişare îi îngăduise şi lui să mă cunoască, să cunoască prin mine nivelul civilizaţiei celor nouă lumi. Dar nu ştia totul dinainte?

Am văzut cu mirare că Al-aut, care zbura în faţa mea, se oprise în văzduh.

— Ce s-a întîmplat ?

Mi-a arătat, în lumina proiectorului, luminişul peste care ne aflam. Era cel unde ne lăsasem omnimovul, dar, din cercul trunchiurilor de sticlă, ce-l mărgineau, omnimovul nostru dispăruse.

8. OCHI-VERZI

Neliniştiţi, ne-am rotit o vreme pe deasupra pădurii, plimbînd spadele luminoase ale proiectoarelor printre trunchiurile sticloase, scăpărînd ca nişte coloane de diamant. Orbite de neobişnuita strălucire, animale necunoscute şi păsări verzi ţîşneau speriate pe sub zbuciumatele globuri portocalii. Mă tem că, fără să vrem, am furnizat multora dintre ele o pradă neaşteptată.

Lărgisem roatele pe care le descriam în văzduhul întunecat şi neliniştea ne sporise peste măsură. Nu înţelegeam ce se petrecuse şi nu ştiam unde să ne căutăm tovarăşii, în bezna duşmănoasă. Ce primejdie neaşteptată îi silise să pună omnimovul în mişcare ? Pilotarea lui nu era complicată, o învăţasem cu toţii încă din şcoală, dar nici Plara, nici I-lana şi nici Kes nu-l manevraseră vreodată. Gîndul că se putuseră prăbuşi, că se loviseră de un copac sau de o stîncă, nu ne dădea pace. În luminişul unde Al-aut îl instalase totul era liniştit şi nu văzusem nimic neobişnuit. De ce nu se înapoiaseră aici, dacă fugiseră de o primejdie, pe care nu ne-o puteam închipui ?

O fîşie de lumină a spintecat atunci întunericul, în stînga noastră. În starea în care ne aflam, semnalul ni s-a părut o chemare deznădăjduită şi ne-am repezit în direcţia spadei strălucitoare îndreptată către cer. Peste o clipă descopeream omnimovul dincolo de marginea pă-

durii, pe cîmpia de piatră. Încă din văzduh ne-am scos pistoalele hipnotice din teacă şi le-am tras piedica. Apoi, coborînd în dreptul uşii, ne-am năpustit şi am apăsat în acelaşi timp butonul comandînd mecanismul de deschidere. Cu pistoalele în mîini, am dat buzna în cabină, strigînd amîndoi :

— I-lana !

— Plara !

— Se vede că nimeni nu mă iubeşte, a spus Kes, deschizînd uşa laboratorului.

Văzîndu-ne cu pistoalele în mîini şi-a ridicat braţele, pufnind. Al-aut şi cu mine ne-am simţit caraghioşi şi zbuciumul prin care trecusem s-a prefăcut în mînie.

— Ce înseamnă toate astea ? s-a răstit Al-aut.

N-am vrut să mă las mai prejos şi eram gata să-l împroşc pe Kes cu toate cuvintele grele care-mi stăteau pe limbă, cînd pe uşa întredeschisă a laboratorului său s-a strecurat o faţă albastră, de pe care imensele ferestre ale ochilor violeţi m-au privit cu o dureroasă nelinişte.

...după plecarea noastră I-lana se pregătise să-l opereze pe tînărul, care trebuia să fie cea dintîi Piele-Albă în stare să-şi stăpînească instinctele. Ochii lui căprii au urmărit resemnaţi mişcarea cu care venusiana a îndreptat către el ţeava pistolului hipnotic. A adormit curînd şi I-lana a procedat la trepanare. Operaţia era anevoioasă şi gingaşă, trebuia să perforeze fiecare dintre protuberanţele osificate, ce împiedicaseră dezvoltarea şuviţelor căprii. Plara şi Kes o asistau. Totul decurgea normal. Operaţia se apropia de sfîrşit, cînd simţiră tustrei o zguduitură. Ceva se freca de învelişul metalic al omnimovului. O mişcare greşită a I-lanei, şi operatul n-avea să se mai ridice niciodată de pe masa pe care-l legaseră.

— Probabil că-i un animal, a spus Plara, repezindu-se la fereastră. Aici nu se vede nimic...

Trupul omnimovului a fost încă o dată zguduit. Instrumentele zăngăniră în cutia lor metalică şi un flacon alunecă, spărgîndu-se pe podea.

— Aşteptaţi o clipă, a spus din nou Plara.

De astă dată a ieşit şi, uitîndu-se prin celelalte ferestre, a încercat să vadă ce se petrecea. N-a zărit, însă, nimic. Frecarea se auzea de sus, de pe acoperişul omni-

movului. Fiecare clipă era preţioasă, întreruperea operaţiei echivalînd cu un asasinat. Atunci, hotărîndu-se, s-a apropiat de tabloul de comandă. A privit pîrghiile şi butoanele, silindu-se să-şi amintească mişcările lui Al-aut. O nouă zguduitură i-a împrăştiat ultima şovăială şi a apăsat pe butonul deasupra căruia văzuse imaginea elicei, apoi a stabilit contactul. Omnimovul a început să trepideze, o zguduitură puternică a făcut-o să se apuce de masa fixată în podea şi casa metalică s-a ridicat, vertical, în văzduh.

Ceva a căzut atunci pe dinaintea ferestrei. Înspăimîntată, Plara a readus omnimovul pe piatra luminişului şi a văzut pe fereastră un trup albastru, zvîrcolindu-se lîngă coloanele sticloase ale copacilor. I-a fost de ajuns să distingă suviţele verzi pentru a şti cine atacase omnimovul. A deschis uşa, grăbindu-se să vină în ajutorul celui pe care-l rănise fără voie, dar Ochi-Verzi i-a zvîrlit priviri furioase şi, contorsionîndu-se, a lunecat pe sub globurile portocalii, pierind în adîncul pădurii. O dîră albastră îi însemna drumul.

Amărîtă, Plara s-a întors la I-lana şi Kes. Operaţia trebuia dusă pînă la capăt. Abia cînd totul s-a sfîrşit şi tînărul s-a aflat din nou în patul lui, cei trei s-au putut sfătui.

— Trebuie să-l căutăm pe Ochi-Verzi, a spus Plara. Pierde sînge...

Kes socotea că n-aveau a se îngriji de un asasin, care dovedise odată mai mult că nu ştia decît să ucidă.

— Nu putem judeca aşa cum judecă el, a protestat, însă, I-lana.

Era şi ea de părere că Ochi-Verzi trebuia ajutat.

— Ca să încerce din nou să ne facă cine ştie ce pocinog ! a bombănit Kes.

— Închipuie-ţi că-l vindecăm ! a strigat Plara. Voia să ne ucidă şi noi îi salvăm viaţa. Crezi că va putea trece peste asta ?

— Nu, are să-ţi mulţumească, rămînîndu-ţi îndatorat, a mormăit Kes, dar nu s-a mai împotrivit.

Au hotărît să-l caute din omnimov, nefiind încredinţaţi că e destul de slăbit pentru a nu se repezi asupra lor şi socotind că-l vor transporta, astfel, mai lesne. Nici

unul dintre ei nu ştia dacă ar fi fost în stare să-i care, în braţe, trupul.

Plara a pus din nou omnimovul în mişcare. Au aprins farurile şi au urmărit dîra de sînge albastru, şerpuind printre trunchiurile de sticlă. O desluşeau anevoie, uneori o pierdeau, dar regăseau curînd cîte o băltoacă, în locurile în care Ochi-Verzi se oprise pentru a-şi trage sufletul. Într-un rînd au zărit o sălbăticiune, cît o veveriţă, lipăind urmele albastre. Au trecut şi peste marginile pădurii şi au descoperit trupul lui Ochi-Verzi, nemişcat pe piatra gălbuie şi străjuit de coloana azurie a fetei cu ochi violeţi.

Omnimovul s-a oprit lîngă ei, dar nici unul dintre oamenii albaştri nu s-a clintit. Paletele elicei sfîrtecaseră trupul lui Ochi-Verzi, iar fata părea împietrită de durere. Nu s-a împotrivit cînd I-lana, Plara şi Kes au ridicat trupul celui pentru care îşi părăsise aşezarea, dar nici nu le-a dat o mînă de ajutor. I-a urmat, în vreme ce imenşii ei ochi veghiau. A înţeles însă îndată că fiinţele ciudate, care-l răniseră, voiau acum să-i ajute iubitul (sau fratele, nici unul dintre noi nu-şi dădea bine seama de natura relaţiilor dintre ei). L-a urmat de aceea pe Kes în laboratorul unde o condusese, lăsîndu-le pe I-lana şi Plara să-i lege rănile. Biologul văzuse pe fereastră fîşiile luminoase ale proiectoarelor noastre şi semnalizase cu lanterna, indicîndu-ne locul unde fuseseră nevoiţi să se oprească...

Discurile violete ale ochilor *ei* mă priveau din nou, amintindu-mi că îndurerasem tocmai gingaşa fiinţă căreia aş fi vrut să-i dăruiesc fericirea. Neputincioşi, ne uitam tustrei unul la altul. I-lana a deschis atunci uşa, ne-a îmbrăţişat dintr-o privire şi şi-a desfăcut, amărîtă, braţele :

— S-a sfîrşit...

Ne-am plecat capetele, evitînd întrebarea privirilor violete. Albastra thuleeană şi-a dus o mînă la inimă. Apoi, cu ochii larg deschişi, a lunecat către uşa în pragul căreia stătea I-lana. Venusiana i-a înconjurat umerii cu braţul şi amîndouă au pătruns în cabină. Prin uşa rămasă deschisă am văzut pleoapele albastre, lăsate peste ochii care mă neliniştiseră, de cum le întîlnisem privirile. Mîna

cu trei degete a fetei s-a întins şi a descoperit, pe rînd, luciul mort al celor două paftale verzi. Omul care mă duşmănise se uita acum la mine cu o linişte dispreţuitoare, dîrz şi neîmpăcat.

— Nimeni n-are nici o vină, sau sîntem cu toţii vinovaţi, a spus Plara, apropiindu-se de mine. Ştii, a adăugat în şoaptă, eu l-am...

— Nu, Plara, tot eu, am şoptit, privind liniştea marilor ochi verzi. I-am stîrnit instinctele şi ele l-au dus pînă pe patul îngust al unei maşini zburătoare, de care n-a auzit şi pe care nu şi-ar fi închipuit-o niciodată...

Dreaptă, tăcută, coloana albastră a fetei de pe cea de a zecea lume străjuia la căpătîiul adormitului. Nu-şi manifesta în nici un fel durerea, pînă şi violetele şuviţe i se desfăcuseră moale pe creştet, ca petalele unei mari crizanteme. La intervale lungi, pleoapele clipeau şi mişcarea le era singurul semn că fiinţa atît de greu încercată trăia. Poate că se învinuia de moartea lui Ochi-Verzi, poate retrăia tot ce o legase de trupul inert, înfăşurat în transparentele benzi ale pansamentelor inutile.

Nu ştiu cîtă vreme am fi rămas cu toţii aşa, apăsaţi de tragicul sfîrşit al omului albastru, dacă Al-aut nu s-ar fi îndreptat către tabloul de comandă. Omnimovul s-a înălţat şi am început să plutim peste umflăturile portocalii ale pădurii.

— Povesteşte, Tudla, a spus venusianul.

I-lana a închis uşa peste cei doi thuleeni şi, cu glas scăzut, am început să depăn tot ce văzusem pe strania Zigha 3 şi tot ce trăisem în răstimpul scurtei îmbrăţişări cu impalpabilul sol al lumii ce se străduia să nu piardă legătura cu lumile noastre. Toţi au ascultat în tăcere, fără să pună întrebări şi fără să mă întrerupă. Cînd am sfîrşit, au urmat să tacă, privindu-mă. Pe faţa de obicei mobilă a Plarei se întipărise o expresie concentrată şi îndărătnică. I-lana părea visătoare şi Kes nedumerit. Doar faţa lui Al-aut nu vădea, bineînţeles, nimic din ce-l frămînta.

— Singura poartă... a şoptit în cele din urmă I-lana.

— Asta să fie calea, ţinta raţiunii eliberate? (glasul Plarei răsuna şovăitor, dar expresia îndărătnică nu i se

ştergea de pe faţă). Ne-am înălţat în lumină, am luptat cu natura noastră şi cu cea dinafară, am căzut şi din nou ne-am ridicat timp de milenii, lăsînd în urmă cetăţi şi statui, unelte şi gînduri, am plătit fiecare pas cu sînge pentru a cuceri libertatea, pentru a fi demni, pentru a fi oameni. Şi rezultatul ? Rarefiere, combustie pînă la transformarea într-o informă substanţă nervoasă atotştiutoare, luciditate pură... Iubesc omul ! a izbucnit deodată glasul ei, vibrînd de pasiune. Nu vreau să-l ştiu anihilat, redus la apariţii fantomatice...

— Mă întreb ce activitate poate depune o substanţă sieşi suficientă, care poate nici n-are început şi sfîrşit ? a rostit iar I-lana şi, cu aceeaşi patimă, Plara s-a grăbit s-o încredinţeze :

— Nici una ! De ce semn mai evident aveţi nevoie pentru a vă da seama că arătările de pe Zigha 3 au depăşit omenescul, mai bine zis s-au pus în afara umanităţii ? Altminteri cum ar fi evoluat contemporanii lui Roh în chip atît de ciudat, cînd ştim că arătau aproape ca şi noi ?

Nu-mi trecuse nici o clipă prin minte că cele văzute şi simţite de mine ar fi putut fi interpretate aşa cum Plara se silea să ne convingă. M-am bucurat, de aceea, cînd am auzit cele dintîi cuvinte ale lui Kes.

— Nu te pripi, a intervenit el. Al-aut şi Tudla au văzut un gigant pe care l-au luat drept o clădire şi care, de bună seamă, reprezenta cu totul altceva. E limpede că nu era o fiinţă, de vreme ce ştim cum arată fiinţele de pe îndepărtata planetă ce se roteşte în jurul a doi sori. Gigantul, al cărui trup părea străbătut de mii de ferestre, poate fi o construcţie, o maşină al cărei rost ne scapă. Încă nu ştim mai nimic despre Zigha 3 şi nu trebuie să te grăbeşti să tragi concluzii...

— Singura poartă, a rostit printre dinţi Plara. Cu mîinile mele aş închide-o, pentru ca nimeni, niciodată, să n-o mai poată deschide !

Îmi venea greu să înţeleg pornirea cu care Plara vorbea. Retrăind clipele cînd am putut arunca o privire asupra misterului lumii colonizate de oamenii Planetei Roşii regăseam încîntarea admirativă de care fusesem

cuprins. O asemenea stare de euforie nu putea fi pricinuită de o lume antiumană.

— Sînt sigură că pe Zigha 3 se depune o activitate prodigioasă, am spus. Nu putem şti cum arată într-adevăr fiinţele de acolo şi nu putem trage nici o concluzie din faptul că nouă ne apar ca nişte fantome... Poate că la fel le apărem şi noi. Realitatea planetei colonizată de către marţieni e diferită de tot ce cunoaştem şi, cu siguranţă, alterată de condiţiile în care-i recepţionăm imaginile.

— De ce au ales o lume atît de deosebită de cea a Planetei Roşii ? s-a încăpăţînat Plara.

— Încă nu ne putem da seama, i-am răspuns. Cunoşteau, doar, de acum 12000 de ani adevăruri pe care nu le cunoşteam şi erau în stare să comunice cu lumi ale căror dimensiuni depăşesc dimensiunile lumilor noastre. De ce să nu presupunem că au descoperit în galaxie o planetă cu asemenea dimensiuni, oferind posibilităţi pe care nici nu le putem bănui, şi au ales-o tocmai pentru că ştiau să le utilizeze ?... Tot ce putem constata e că s-au străduit să creeze în dreptul statui lui Roh un cîmp de forţe îngăduind stabilirea unui canal de comunicare, ceea ce dovedeşte că nu le sîntem indiferenţi. Ne-au întins o mînă, neputînd face mai mult, şi mi se pare că sîntem datori să le ieşim în întîmpinare !

— Cred că Tudla are dreptate, a spus atunci Al-aut. Oricum, sarcina noastră e să informăm omenirea şi Marele Consiliu că aici, pe cea de a zecea lume, se află o poartă către... Atenţiune, am ajuns !

A mişcat pîrghiile asupra cărora stătuse tot timpul aplecat şi omnimovul s-a lăsat lin. Am văzut pe fereastră o colibă de piatră şi am înţeles că nu ne mai oprisem în luminişul unde îl adăpostisem la început, ci în bucla fluviului, acolo unde coborîsem pentru întîia dată printre oamenii albaştri. I-lana s-a îndreptat către cabina în care ochii violeţi vegheau lucirea stinsă a celor verzi.

— Cheam-o pe bătrînă, mi-a spus Al-aut.

Am deschis uşa omnimovului şi m-am oprit o clipă în prag, privind mulţimea coloanelor azurii adunate în jurul nostru. L-am văzut în faţă pe Ochi-de-Aur, explicînd celorlalţi rostul uriaşei păsări de metal, pe care,

evident, nu-l cunoştea. Faptul că zburase împreună cu noi îi crea obligaţii... M-a bucurat din nou absenta spaimei la cei adunaţi, ştiind că nu trebuia s-o pun în seama apatiei sau indiferenţei, ci a siguranţei calme. a încrederii.

Mi-am încrucişat braţele pe piept, salutînd mulţimea. iar oamenii azurii şi-au încrucişat braţele, răspunzînd la salut. Ochi-de-Aur părea atît de bucuros că mă vede. încît nu m-am putut reţine şi l-am îmbrăţişat, cu simţămîntul că regăseam un tovarăş. Cînd m-a văzut îndreptîndu-mă către clădirea templului, m-a însoţit în chip firesc. Mi-am dat seama că, în ciuda veştii tragice pe care o aduceam, faptul că păşeam acum pe uliţa aşezării alături de un prieten cu care nu puteam comunica prin cuvinte, dar care mă înţelegea şi pe care-l înţelegeam. constituia dovada că ne îndeplinisem principala misiune cu care fuseserăm trimişi pe Thule, stabilirea contactului între lumi diferite. Oare nu aceeaşi era şi sarcina straniei fiinţe care mă îmbrăţişase lîngă statuia lui Roh ? Pentru ea noi înfăţişam o umanitate rămasă în urmă, închisă în limitele sistemului nostru. Şi nu doreau cumva cei de pe Zigha 3 să ne deschidă calea către o omenire galactică ? Atunci puteam presupune şi existenţa unei umanităţi intergalactice, superioară evoluaţilor descedenţi ai marţienilor... Spirala progresului se desfăşura pe dimensiuni ameţitoare în spaţiul infinit al Universului, cuprinzînd tot mai multe lumi înnobilate de fantastica putere a raţiunii.

Cu asemenea gînduri am pătruns în penumbra templului şi am privit statuia masivă, în care vedeam o neobişnuită rachetă în stare să propulseze omenirea planetară către înălţimi nebănuite. Cernita strajă a punţii de legătură dintre noi şi Zigha 3 m-a prins în negrele faruri ale privirilor ei. Explicaţiile lui Ochi-de-Aur s-au adăugat, probabil, semnelor prin care o rugam să mă însoţească. Gravă, bătrîna s-a sprijinit de umărul meu şi ne-am întors către locul unde ne aştepta omnimovul.

Uşa era închisă, dar cei dinăuntru ne pîndeau, pesemne, pe ferestre, căci Al-aut a ieşit îndată, urmat de fata cu ochi violeţi. Şuviţele colorate ale thuleenilor au unduit mirate, dar Al-aut mi-a făcut un semn şi, intrînd

cu el în omnimov, am scos din cabină coloana neînsufleţită a trupului lui Ochi-Verzi, pe care am aşezat-o la picioarele preotesei. Fata cu ochi violeţi şi-a întins braţele către surghiunitul, întors printre ai săi mai devreme decît crezuse. Şuviţele violete i se clătinară lent, cînd povesti cum îşi aflase Ochi-Verzi sfîrşitul, iar legănarea multicolorelor şuviţe ale celorlalţi îi răspunse, cu unanimă înţelegere. Apoi toate privirile se îndreptară către bătrîna cernită, care făcu un semn.

Doi bărbaţi se repeziră şi se întoarseră curînd cu o brancardă, cioplită din trunchiul transparent al unui copac de sticlă. Am recunoscut forma brancardei aurii, pe care trupul lui Roh fusese aşezat cu milenii în urmă. Nimeni nu-şi mai amintea de brancarda marţienilor, dar modelul ei supravieţuise printre oamenii albaştri...

Alaiul se alcătui îndată. Pe brancarda transparentă, Ochi-Verzi era purtat pe uliţele aşezării. Nici o tresărire nu clintea şuviţele multicolore ale celor ce-l însoţeau şi nici fata cu ochi violeţi nu vădea durere, deşi ochii mari îi pluteau într-o ceaţă sclipitoare. Am însoţit alaiul pînă în faţa templului, în pragul căruia aştepta ajutoarea bătrînei preotese. Am văzut-o lunecînd către brancardă şi aşezînd pe pieptul lui Ochi-Verzi o statuetă a Marelui Zeu, apoi alaiul şi-a urmat drumul, ocolind întreaga aşezare. Cînd s-a oprit, ne aflam înaintea colibei a cărei poartă sculptată ne atrăsese atenţia, în noaptea coborîrii noastre în bucla fluviului.

Capetele sculptate îşi întindeau gîturile către noi şi ochii de piatră priveau cu o fixitate, căreia abia acum îi pătrundeam înţelesul. Trupul neînsufleţit a fost aşezat în colibă. Am văzut că de-a lungul pereţilor se înşiruiau nenumărate cranii, aşezate unele peste altele şi alcătuind nişte sinistre ziduri, dublînd pereţii de piatră. Mai multe gropi săpate în podea erau — unele — acoperite, altele aşteptau trupul ce le era destinat. O lespede mare a ascuns pentru totdeauna ferestrele verzi ale ochilor largdeschişi, păstrîndu-şi pînă şi în mormînt lucirea îndîrjită.

Plara şi I-lana au luat-o între ele pe fata cu ochi violeţi, încercînd s-o mîngîie, dar coloana suplă a trupu-

lui ei s-a ferit şi fata s-a depărtat încet. Oamenii albaştri se risipeau. Totul se sfîrşise. Mă simţeam abătut şi mă gîndeam cu amărăciune la ochii violeţi, pentru care coborîrea mea pe cea de a zecea lume fusese numai prilej de durere. Vechea întrebare a chinuitului Dostoievski s-a ridicat în mine. Ştiam că nu m-aş fi învoit niciodată să asigur fericirea tuturor cu preţul sîngelui unui singur copil nevinovat, chiar dacă aş fi ştiut că împiedic astfel eventuale vărsări de sînge. Poate că luptătorii unei alte vremi s-ar fi învoit, dar epoca noastră nu mai înţelegea nici rostul întrebării, pe care numai o lume sfîşiată de contradicţii şi-o putea pune. Şi totuşi, fără măcar să fi trebuit să răspund la vechea întrebare, declanşasem un şir de reacţii al căror rezultat era trupul acoperit de lespedea grea, de după poarta cu capete sculptate. Ochi-Verzi murise inutil.

— Nu putem prevedea totul, a spus atunci Plara, apropiindu-se şi luîndu-mă de braţ.

Ca o venusiană, citise în mine că mă simţeam vinovat.

— Nu era nevoie de asta, înţelegi ? Dacă ar fi fost nevoie...

— Nici atunci nu te-ai fi simţit mai bine.

— Poate, am spus. Dar aş fi ştiut că altfel nu era cu putinţă. Aşa, însă...

Am vorbit împreună multă vreme. Acum mi se părea şi mie că o cunoscusem dintotdeauna pe fata neagră, care se afla lîngă mine ori de cîte ori drumul meu cotea şi care mă însoţea la şuişuri. Doar îndărătnica neîncredere cu care întîmpina tot ce-i spuneam despre fantastica lume de pe Zigha 3 ne prilejuia discuţii, opoziţia Plarei mergînd pînă la forme puerile, ca refuzul de a privi cu ochii ei prin semnul *toz*, pentru a verifica dacă aprehensiunile îi erau întemeiate.

— O lume fără oameni nu mă interesează, răspundea invariabil, şi n-a fost chip să-i trezesc interesul nici amintindu-i că un om de ştiinţă nu are dreptul să respingă aprioric nimic.

Kes, în schimb, coborîse în cripta lui Roh şi privise îndelung către Zigha 3. Ne povesti apoi că nu văzuse

gigantul pe care-l luasem drept o uriaşă locuinţă şi că, după părerea lui, aerienele meduze pastelate erau un fel de roboţi, poate nişte mari creieri artificiali. Asistase la următoarea scenă : o asemenea meduză albăstrie pulsa ritmic în văzduh, plutind peste una dintre ciudatele fiinţe lipsite de volum ; deşi recunoştea că nimic nu-l îndreptăţea să interpreteze astfel ceea ce văzuse, Kes susţinea că imponderabila fiinţă se folosise de creierul artificial pentru a ivi în văzduh o platformă circulară, din care porneau şase braţe dispuse simetric şi îndreptate către cer ; atît platforma cît şi cele şase braţe păreau alcătuite dintr-o materie gelatinoasă, aproape moale şi totuşi consistentă ; fiecare braţ avea o altă culoare, iar platforma era şi ea impregnată cu o culoare diferită, astfel că ciudata construcţie arbora cele şapte culori ale spectrului solar ; creierul artifical s-a depărtat, plutind cu de la sine putere prin văzduh, culorile celor şase braţe au început să se schimbe între ele, parcă lunecînd de pe un braţ şi trecînd asupra celuilalt într-o mişcare din ce în ce mai vie, ascultînd de un ritm cu cadenţe tot mai rapide ; apoi mişcarea s-a oprit brusc şi între cele şase braţe s-a ivit o formă, pe care Kes nu fusese în stare să ne-o descrie, susţinînd doar că era desăvîrşită ; armonia perfectă a întregului îl izbise (deşi nu distingea decît două dimensiuni şi era încredinţat că forma trebuia să fi avut mai multe), iar coloritul i se păruse de o stranie frumuseţe, pentru exprimarea căreia nu găsea cuvinte şi pe care, spunea, doar muzica ar fi putut-o traduce.

— Ce crezi că era ? I-am întrebat.

Fără să şovăie, Kes mi-a răspuns :

— O operă de artă. Înţelegi ? Fără să ştiu nimic despre fiinţele de pe Zigha 3 am fost fascinat de, să zicem, sculptura pe care am văzut-o. Fără îndoială că o maşină poate avea o frumuseţe specifică, dar forma creată de fiinţa care a utilizat creierul artificial nu era doar o imagine a frumosului. Privind-o, am înţeles frumuseţea, dar şi desăvîrşirea. Mi se părea că ştiu tot şi pot orice...

Chiar dacă interpretarea lui Kes n-ar fi fost cea adevărată, chiar dacă ceea ce văzuse nu era o operă de artă — sau, atunci, cu atît mai mult — aprehensiunile Plarei se dovedeau a nu fi întemeiate. Fiinţele de pe bizara lume, pe care pătrundeam cu ajutorul dispozitivului instalat de Xas şi tovarăşii lui, depuneau o activitate creatoare, lărgeau sfera umanităţii. Cu toate astea Plara îşi menţinea îndărătnicul refuz de a accepta, fie şi sub formă de ipoteză, ceea ce pentru noi devenea evident : Zigha 3 reprezenta o lărgire a cîmpului de activitate al omenirii.

Întorşi în omnimov, în vreme ce I-lana îşi cerceta pacientul, care suportase cu bine operaţia, Al-aut a stabilit legătura cu Apl. Marele Consiliu fusese informat cu regularitate despre desfăşurarea expediţiei noastre şi Al-aut nu-i ascunsese, fireşte, nici greşelile pe care le făcusem. De astă dată, Apl a ascultat cu atenţie tot ce puteam comunica în legătură cu Zigha 3. L-am simţit tulburat, în ciuda liniştii cu care ne-a rugat să încercăm să cinegrafiem aparatele fixate în trupul statuii şi să transmitem prin stereocosmovizor măcar cîteva imagini de pe Zigha 3.

— Apoi, pregătiţi-vă pentru întoarcere, a încheiat. Procesul de umanizare al Pieilor-Albe trebuie studiat temeinic şi, fără aparatul cu ajutorul căruia se va putea comunica direct cu oamenii albaştri, prezenţa voastră pe cea de a zecea lume nu mai e necesară. Aparatul e în curs de construcţie, limbajul thuleenilor a fost descifrat. Considerăm misiunea voastră îndeplinită cu succes, aţi stabilit legătura cu Thule şi omenirea vă mulţumeşte. Numele voastre au fost săpate pe pereţii marii săli, care păstrează amintirea celor ce au binemeritat de la oameni.

Ne-am privit emoţionaţi şi Plara mi-a strîns mîna. În ciuda greşelilor săvîrşite, Marele Consiliu socotea că activitatea mea se dovedise folositoare. Mi-am muşcat buzele pentru a-mi păstra calmul, dar aş fi vrut să strig, s-o îmbrăţişez pe Plara, pe toţi ceilalţi. Ştiam că niciodată, nici chiar la vîrsta lui Kes, n-aveam să uit durerea ochilor violeţi. Amintirea lor avea să mă urmărească

toată viaţa, dar toată viaţa îmi va fi închinată oamenilor albaştri, grăbirii ceasului cînd cel dintîi ales al satelitului îngheţat al Ultimei îşi va ocupa, la masa lumilor, scaunul împodobit cu simbolicul copac de sticlă. Şi poate că pînă atunci privirile violete aveau să ierte, iar bucuria se va aprinde din nou în tulburătoarele lor adîncuri. Pentru clipa aceea, ştiam, eram gata să-mi dau viaţa...

— Ai să te întorci cu mine aici ? am întrebat-o pe Plara.

S-a uitat drept în ochii mei şi-a rostit, în şoaptă, vechile cuvinte :

— Unde vei fi tu, voi fi şi eu...

Meritam, oare, atîta fericire ? Nu ştiam cît de întunecată avea să ne fie, curînd.

9. DESTINUL LUI AL-AUT

Îndeplinisem instrucţiunile lui Apl. Discul roşu cu elice trasparente şi cubul de metal străveziu fuseseră cinegrafiate, asemenea altor două aparate pe care le descoperisem în ascunzătoarea din trupul lui Roh şi care îngăduiau, pesemne, captarea imaginilor de pe Zigha 3. Cu ajutorul camerei de stereocosmoviziune am trimis pe Pămînt primele imagini ale neobişnuitei vieţi de pe planeta celor doi sori. Tînăra Piele-Albă se afla mereu sub efectele undelor hipnotice, pentru a i se grăbi însănătoşirea şi, în locul protuberanţelor operate — ca o fragedă iarbă nouă — vîrfurile unor plăpînde şuviţe castanii începeau să i se ivească pe creştet. Apl avea dreptate, expediţia se putea întoarce.

Ştiam acum că, după răcirea satelitului, oamenii albaştri se concentraseră pe emisfera întunecată a lumii de piatră, deoarece Ultima izbutea să-şi trimită razele

infraroşii, pentru a încălzi — relativ şi potrivit necesităţilor calorice, mult scăzute, ale thuleenilor — numai faţa mereu întoarsă către ea a lunii de piatră; emisfera slab luminată de Soare, dimpotrivă, rămînea mai geroasă. La cauza asta naturală, perfect explicabilă, se adăugaseră ulterior încă două, expediţia marţiană şi prezenţa Pieilor-Albe.

Aşa cum se întîmplase şi pe Pămînt, intervenţia solilor Planetei Roşii nu făcuse decît să consolideze primitiva orînduire de pe Thule. Printr-o ironie a neînţelegerii, statuia lui Roh — omul superior, dezbărat de superstiţii şi însufleţit de elanuri generoase — devenise pe cea de a zecea lume un idol, căruia i se aduceau jertfe. Pînă şi perfecţionatele aparate ale marţienilor contribuiseră la întărirea cultului legat de marea statuie roşie, cioplită de Daa. Fără să ia forme violente, confruntarea celor două civilizaţii se soldase, aşadar, ca de obicei, în defavoarea societăţii primitive, căreia îi furnizase un cadru ideologic rigid, împiedicîndu-i evoluţia. (Fireşte, în cazul oamenilor albaştri stagnarea se explica şi prin structura lor neobişnuită, prin modul lor specific de comunicare, ce nu îngăduise consemnarea experienţei cîştigate. Faptul îi obligase să-şi dezvolte agerimea şi intuiţia — mă gîndesc la repeziciunea cu care ne înţelegeau intenţiile — dar şi să se mulţumească doar cu transmiterea „orală" a cunoştinţelor, ceea ce silea fiecare generaţie să ia practic de la început, pe diverse planuri, încercările de investigaţie. În asemenea condiţii, cunoaşterea ştiinţifică e întotdeauna limitată — oricît de surprinzătoare ar părea unele date pe care o societate primitivă le posedă — şi e lesne de înţeles de ce oamenii albaştri nu descoperiseră mijlocul atît de indicat pentru înregistrarea, păstrarea şi transmiterea cunoştinţelor unor făpturi comunicînd cu ajutorul undelor radio, benzile electromagnetice.)

Statuia lui Roh contribuise la fixarea thuleenilor pe emisfera întunecată, unde fusese înălţată, iar discul rotund de pe fruntea ei fusese, fără doar şi poate, pus în legătură cu uriaşul disc cenuşiu al Ultimei, şi cu discurile multicolore ale ochilor albastrelor coloane însufleţite,

generînd mituri şi legende pe care nu le cunoşteam încă, dar de existenţa cărora nu mă îndoiam. (Scena la care asistasem cînd recunoscusem că nu eram în stare să urcăm peretele abrupt unde se căsca peştera fosforescentă, de pildă, constituia o dovadă în acest sens.)

În sfîrşit, restrîngerea thuleenilor albaştri la hotarele emisferei întunecate se datora în parte şi Pieilor-Albe, cu care se aflau în veşnică duşmănie. Nu ştiam dacă cele două specii, evident înrudite, apăruseră sau nu concomitent, dar era limpede că oamenii albaştri, mai evoluaţi, ocupaseră de la început emisfera cît de cît privilegiată, silind Pieile-Albe să se cantoneze în jumătatea geroasă, unde — asemeni primilor oameni de pe Pămînt — locuiau în peşterile săpate de lavă în piatra satelitului, în vremurile depărtate cînd Thule mai cunoştea o activitate vulcanică.

— La urma-urmelor, faptul că ne-am dus la bun sfîrşit însărcinările se datoreşte poate şi împrejurării că prezenţa noastră pe satelitul Ultimei constituie *a doua* încercare de a intra în legătură cu albastrele coloane însufleţite... a spus Kes, rezumînd ceea ce gîndeam cu toţii.

Bătrînul biolog era de nerecunoscut. Slăbiciunea pe care i-o descoperisem după răpirea Plarei făcuse loc vechii energii a cercetătorului, curiozităţii lui mereu trează. Problemele legate de „umanizarea" Pieilor-Albe îl solicitau în asemenea măsură, încît nu mi s-a părut ciudat să-i aud răspunsul la întrebarea neliniştită, pe care I-lana i-a pus-o :

— Ce facem cu Ganymed ? întrebase venusiana (îl botezase astfel pe tînărul cu piele albă, pe care-l răpisem). V-aţi gîndit la soarta ce-l aşteaptă ? Printre ai lui va fi un străin, iar oamenii albaştri îl vor respinge...

— Îl luăm cu noi, a spus atunci Kes, cu atîta hotărîre încît am înţeles că se gîndise mai de mult la asta. Procesul de dezvoltare al şuviţelor nu s-a încheiat şi nu putem lipsi pacientul de supraveghere. Pe de altă parte, Apl ne-a comunicat că în clipa asta se construieşte aparatul cu ajutorul căruia vom putea înţelege

limbajul thuleenilor. Ei bine, îl vom învăţa pe Ganymed să „vorbească". La înapoierea lui pe Thule va fi propagandistul „umanizării" Pieilor-Albe!

Propunerea neaşteptată a fost cîntărită cu grijă. Dacă izbuteam să asigurăm securitatea lui Ganymed în timpul drumului şi pe Pămînt, ideea lui Kes nu era rea. M-am gîndit o clipă la fata cu ochi violeţi... Împreună cu Plara am fi vegheat, ajutînd-o să înţeleagă lumile noastre şi, odată înapoiată pe Thule, ar fi găsit mult mai lesne decît noi mijloacele pentru a-şi călăuzi semenii pe drumul ascendent, la capătul căruia îi aştepta întreaga omenire planetară. Poate că ar fi fost cea dintîi aleasă să reprezinte luna Ultimei la masa lumilor... Poate că atunci amărăciunea ar fi pierit din violetele paftale ale ochilor ei şi, poate... Dar nu! Emoţiile, încercările, tot ceea ce transplantarea putea avea primejdios, se împotrivea dorinţei pe care abia mi-o mărturisisem. Pacea lumii ei era tot ce-i puteam deocamdată dărui. Poate cîndva, mai tîrziu...

Am încercat pe dată să adaptăm pentru Ganymed unul dintre costumele noastre de protecţie. I-lana, Plara şi Kes au pus în funcţiune tot felul de aparate şi au constatat că doar mici modificări ale costumului i-ar îngădui solului thuleean să înfrunte riscurile călătoriei.

— Să vedeţi voi ce-am să scot din băiatul ăsta! spunea acum Kes.

Se arăta grijuliu ca o mamă. În laboratorul lui, ajutat de Plara, compunea substanţe nutritive, potrivite pentru organismul lui Ganymed. Deşi asistasem de cîteva ori la ospeţele oamenilor albaştri şi ştiam că se hrăneau îndeosebi cu carnea focilor pluricefale (aveau turme, a căror îngrijire, alături de vînătoare, constituia principala îndeletnicire a bărbaţilor) Kes se interesa acum de toate plantele comestibile şi realiza sinteze pe care nu ştiam cum le va aprecia Ganymed, dar în stare să-i asigure existenţa într-o lume, atît de diferită de lumea lui, ca Pămîntul pe care ne pregăteam să-l ducem.

Înaintea plecării, Al-aut voia să le arate oamenilor albaştri de unde venisem şi cine eram. Se înţelesese cu

Apl şi acum îl ajutam să instaleze antena şi un ecran, deasupra porţii templului. Cînd totul a fost gata am rugat-o pe bătrîna noastră prietenă să adune obştea în piaţă, deoarece voiam să ne luăm rămas bun ; ca de obicei, preoteasa a înţeles ce doream de la ea.

Ultima apusese. În faţa templului se strînsese poporul coloanelor albastre. Le priveam cu înduioşare, întrebîndu-mă cîtă vreme avea să treacă pînă să le pot din nou vedea şi pentru o clipă mi s-a părut că întîlnesc tristeţea calmă a marilor discuri violete. Dar nu eram sigur că fusese *ea*. Ochi-de-Aur se afla în primul rînd şi ne-am făcut semne prieteneşti, apoi toate privirile s-au îndreptat către ecranul pe care se ivise galbena Piaţă a Soarelui.

Am revăzut cele zece coloane ale lumilor şi, ca dintr-o altă viaţă, mi-am amintit de ziua în care Al-aut mă adusese în artificiala lume de sub argintia coloană a lui Thule. Imagini luate de noi pe satelitul îngheţat se iviră pe ecran şi am înţeles din mişcarea trupurilor azurii că thuleenii îşi recunoscuseră lumea. Apoi am văzut coloana argintie. Din nou imagini de pe Luna Ultimei şi iarăşi coloana lui Thule, ridicată în Piaţa Soarelui. Pricepuseră oamenii albaştri legătura dintre lumea lor şi coloana argintie ?

Galben şi strălucitor, ca unul dintre ochii lui Ochi-de-Aur, Soarele se ivi apoi înconjurat de cele zece planete şi de sateliţii lor. Printre corpurile cereşti, fiecare lume îşi purta coloana caracteristică şi pe mica Lună a Ultimei se înălţa coloana argintie. Îndată văzurăm din nou Piaţa Soarelui. Nouă coloane ne fură arătate pe rînd şi înaintea fiecăreia stătea în picioare cîte un om al lumii respective. Doar în faţa coloanei lui Thule, a zecea, nu se afla nimeni... Atunci, spre marea mea bucurie, Ochi-de-Aur a sărit de la locul lui şi s-a aşezat în dreptul ecranului, pe care se înălţa coloana argintie.

Înţelesese ! L-am îmbrăţişat şi, demn şi sigur de el, şi-a reluat locul printre ceilalţi, urmînd să privească.

În ritmul ameţitor al montajului se perindau acum pe ecran imagini ale lumilor noastre, păduri şi oceane,

oraşe multicolore străbătute de căi suspendate, cosmodroame zvîrlind în spaţiu modernele săgeţi ale rachetelor şi primind suveicile argintii înapoiate din paşnice călătorii printre stele, imense stadioane în mijlocul cărora erau încununaţi poeţii şi unde se desfăşurau finalele interplanetare de atletism, gigantice uzine automatizate şi mari complexe de distribuire a bunurilor, muzee între pereţii cărora ample cinerame reconstituiau momentele cruciale ale istoriei, laboratoare şi universităţi, creşe, pustiuri fertilizate, rezervaţii nesfîrşite adăpostind fauna şi flora celor nouă lumi, atelierul lui Orloz şi neteda potcoavă a mesei lumilor, în jurul căreia cei nouă aleşi se sfătuiau, (scaunul gol cu emblema copacului de sticlă a apărut pentru o clipă — şi el — pe ecran), apoi, din nou, privelişti muntoase, o deltă etalîndu-şi surplusul de fertilitate sub focurile razelor, cercetători submarini, meşteri migălind obiecte cu forme şi ornamente străvechi, creatori de roboţi organici, o avalanşă de chipuri albe, plumburii, negre, galbene, roşii, măslinii, miriade de oameni surprinşi în exploziile de bucurie ale marilor serbări, sub steagurile roşii, pe care vechiul simbol al secerii şi al ciocanului se împletea cu emblema fiecăruia dintre cele nouă lumi. Iureşul imaginilor a luat sfîrşit. Sub stelele celei de a zecea lumi ne-am privit pentru o clipă, noi, cei cinci, care adusesem omenirea planetară pe Thule. Eram mişcaţi şi senini.

Cînd ne-am întors privirile către ecran, de astă dată nouă fete ale celor nouă lumi dansau în Piaţa Soarelui. Îmi părea rău că oamenii albaştri nu puteau auzi muzica şi ritmul în cadenţele căruia se mişcau, universul sonor dsfăşurîndu-şi somptuoasa armonie a acordurilor, dar eram sigur că toate coloanele azurii din piaţa templului înţelegeau mesajul incomparabilelor baletiste. Mi-am amintit cum dansase fata cu ochi violeţi în faţa idolului din peştera fosforescentă, cum îi înţelesesem dureroasa năzuinţă către eliberarea şi nestăvilitul zbor al gîndirii. Fragilul vehicul al artei unea, odată mai mult, reprezentanţii unor omeniri diferite. Dansului de-atunci

îi răspundea baletul, ce străbătuse ani-lumină pentru a ajunge pe mica lume de piatră şi, în clipa în care cele nouă fete se răsuciră, întinzîndu-şi către noi braţele, toate albastrele braţe ale thuleenilor se înălţară către ele, schiţînd începutul doritei îmbrăţişări, pe care depărtările încă n-o îngăduiau.

Sosise timpul să ne luăm rămas bun. Îmi venea greu să cred că îndată ne vom urca în omnimov şi vom părăsi pentru cine ştie cîtă vreme aşezarea bătrînei preotese, care ne privea cu marile discuri negre ale ochilor. Pe rînd ne-am apropiat de ea şi ne-am plecat, încrucişîndu-ne braţele. Mi-a strîns capul la piept, apoi şi-a lăsat capul pe inima mea şi am simţit din nou descărcarea electrică a negrului fluid pornit din ochii ei. În procesul apropierii lumilor noastre avea să ne rămînă prietenă pînă la capăt ?

Acum venea către noi Ochi-de-Aur. Ne-am strîns în braţe, dar prietenul nostru părea să şovăie. S-a îndreptat spre mulţimea coloanelor albastre, întorcîndu-şi mereu către noi strălucitoarele paftale ale ochilor, apoi, hotărît, a făcut un salt care l-a readus în mijlocul nostru. Şuviţele aurii îi fremătau cînd şi-a îndreptat cele trei degete, întîi către el, apoi către omnimov. Voia să vină cu noi !

Încă nu îndrăzneam să cred că înţelesesem bine şi m-am bucurat, descifrînd în dorinţa lui nu numai prietenia personală, ci mai ales încrederea pe care thuleenii ne-o arătau. Nici unuia nu i-ar fi dat prin minte să-şi părăsească lumea pentru lumea noastră, din care văzuse doar imagini de neînţeles, dacă n-ar fi fost încredinţat că nu are a se teme de nimic. Am privit către bătrîna preoteasă, care n-a schiţat nici un gest de împotrivire. Imenşii ei ochi negri ne urmăreau atenţi.

— Vino şi tu, băiatule ! a exclamat Kes, atît de fericit, încît Al-aut a zîmbit şi el, fără să vrea.

Ne-am uitat pentru ultima oară la oamenii albaştri, le-am făcut semne de bun rămas, apoi uşa omnimovului s-a închis peste noi şi paletele elicei ne-au ridicat în văzduh. Lîngă Ochi-de-Aur priveam pe fereastră căderea în trecut a lumii de piatră, a aşezării şi oameni-

lor ei, de care totul începea să ne despartă. Nemişcate, coloanele albastre din piaţă păreau că se reduc, turtindu-se. Imaginea s-a menţinut pentru o clipă, apoi am început să lunecăm orizontal şi aşezarea natală a lui Ochi-de-Aur a fugit spre stînga. Mi-am lăsat mîna pe umărul prietenului care ţinuse să ne însoţească şi el şi-a îndreptat către mine sorii privirilor. Mîna albastră i s-a pus, uşoară, pe umărul meu.

Aşa, umăr la umăr, am urmat să privim cîmpiile gălbui pe care umbra omnimovului speria turmele focilor cu multe capete, portocaliile saltele înşelătoare ale pădurilor, „apele" trandafirii şi dealurile golaşe ca nişte uriaşi genunchi. Cunoşteam acum priveliştile celei de a zecea lumi, dar le priveam cu lăcomia celui ce nu ştie cînd va mai putea vedea locurile cărora le-a încredinţat gînduri şi care i-au dăruit, în schimb, amintiri. Eram sigur că priveliştile aveau să mă caute în vis şi-mi spuneam că visul începuse, de fapt, că realitatea lumii de piatră se şi îndepărta pentru ani şi ani de zile. Ne îndeplinisem misiunea, fireşte, dar ştiam încă atît de puţin despre lumea pe care o părăseam! Îmi dădeam seama cîte prilejuri rămăseseră insuficient folosite, nu numai în ceea ce privea strania lume de pe Zigha 3, a cărei poartă ni se deschisese tîrziu şi care ne-ar fi îngăduit să pătrundem încă nenumărate mistere, dar chiar privitor la Thule, la oamenii ei albi şi albaştri, la celelalte aşezări despre care nu ştiam nimic, la fauna şi flora celei de a zecea lumi, la atîtea şi atîtea momente ale îndelungatei ei istorii. Pierdusem multă vreme, încurcîndu-ne în presupuneri pe care faptele le infirmaseră şi plecam tocmai cînd începusem să ne descurcăm întrucîtva, cînd puteam în sfîrşit cerceta în direcţii precise, cu şanse de reuşită. Era soarta celor ce deschid căi neumblate, ştiam, dar părerile de rău rămîneau vii şi, în clipa plecării, mă gîndeam la ceea ce va trebui să facem, odată reîntorşi. Faptul că Ganymed şi Ochi-de-Aur ne însoţeau deschidea perspective neaşteptate. Cu ajutorul aparatului despre care ne vorbise Apl puteam vorbi cu Ochi-de-Aur, puteam căpăta de la el nenumărate informaţii (concomitent cu

atîtea altele, pe care avea să le primească el de la noi), mai mult, puteam duce la bun sfîrşit „umanizarea“ lui Ganymed, apropierea lui de posibilităţile oamenilor albaştri, proces în cadrul căruia Ochi-de-Aur urma să constituie un factor de neînlocuit. Regretam, aşadar, că eram nevoiţi să plecăm, dar înţelegeam că la întoarcerea pe Luna de piatră a Ultimei aveam să fim în posesia unor date nepreţuite, îngăduindu-ne să putem lucra mult mai eficient. Încă nu plecasem bine şi abia aşteptam să mă întorc...

Intram acum în emisfera luminată a celei de a zecea lumi şi, după întunericul în care trăisem, ne bucuram pînă şi de lumina relativă care ne înconjura. Ultima nu se mai vedea, în schimb am regăsit palida strălucire a Soarelui, al cărui bănuţ de aur nu se putea compara cu ochii omului albastru de lîngă mine. Am avut impresia că nu trecuse mult şi am zărit platforma circulară pe care turnul argintiu al navei noastre se ridica, zvelt şi strălucitor. Îndată omnimovul s-a oprit în faţa lui.

— Vîrîţi omnimovul în garaj şi transportaţi totul în cabine, a spus Al-aut. Mai am puţină treabă...

L-am privit mirat şi chiar I-lana i-a aruncat o căutătură întrebătoare. Al-aut nu ne-a răspuns. A dispărut pentru o clipă în omnimov şi s-a întors cu un săculeţ. Nu ştiam ce are acolo, dar o presimţire nelămurită m-a făcut să spun, într-o doară:

— Vin şi eu cu tine.

S-a oprit din mers, fără să-şi întoarcă privirile către mine, a chibzuit o fracţiune de secundă, apoi, păşind mai departe, a rostit liniştit:

— Bine!

I-lana l-a apucat de braţ. A privit-o lung, apoi a zîmbit şi îndată şi-a desfăcut aripile, înălţîndu-se în văzduh, aşa că nu mi-a rămas decît să-l imit. Zburam amîndoi în tăcere, dar cum ştiam că din proprie iniţiativă era puţin probabil să înceapă vorba, l-am întrebat ce avea de gînd.

— Ai să vezi, mi-a răspuns.

Tocmai zburam peste rîul trandafiriu, de la marginea pădurii în care se înălţa monstruosul idol al Pieilor-Albe, cînd glasul puţin răguşit a rostit pe un ton egal :

— Am să-ţi dau nişte însemnări (şi Al-aut şi-a scos, într-adevăr, din buzunar, nişte hîrtii pe care le-am luat mecanic). Sînt instrucţiuni pentru zborul de întoarcere.

Neliniştit, am întrebat cu un fel de asprime neaşteptată :

— Ce nevoie am de ele ?

— Fiecare dintre noi a învăţat să conducă o navă, a urmat Al-aut, fără să-mi răspundă, dar oricînd se pot ivi surprize. Însemnările previn eventuale... Da ! Şi, dacă totuşi nu vă descurcaţi, chemaţi primul cosmodrom...

— Încetează ! am strigat. Ce înseamnă comedia asta ?

— Rămîi pe loc !

Am privit în jos şi am văzut că ne aflăm chiar deasupra uriaşului glob portocaliu al copacului de sticlă, din luminişul Pieilor-Albe. Mi-am amintit de cea dintîi întîlnire a noastră cu idolul viu, de dorinţa repetată a lui Al-aut de a reteza copacul. Trebuia să mă gîndesc la asta, îl cunoşteam prea bine pe tăcutul venusian pentru a nu şti că nu rostea niciodată cuvinte de prisos şi nu renunţa la ceea ce îşi pusese odată în minte.

— Aşteaptă ! am strigat. Vin şi eu !

Dar dispăruse pe după globurile a căror zbatere îmi arăta că era încă aproape. Am coborît şi eu, ferindu-mă de atingerea curbelor însufleţite şi l-am văzut lîngă uriaşul trunchi, înveşmîntat în patina odăjdiilor strălucitoare. Stătea cu spatele către mine şi scosese din săculeţ aparatul, pregătindu-se să atace copacul cu ajutorul ultrasunetelor.

O dungă întunecată se ivi îndată pe sclipitorul înveliş al trunchiului, în vreme ce greoaia căciulă portocalie era străbătută de convulsii. Pe măsură ce tăietura se adîncea, se zbuciuma mai sălbatic şi imensul glob, care se năpustea acum în mişcări dezordonate, se lun-

gea, subţiindu-se, pentru a se contracta, răbufnind apoi într-o altă direcţie, de parcă o fiară încolţită, aflată sub portocaliul lui înveliş, ar fi luptat frenetic să se elibereze. Al-aut plimba cu mîini sigure aparatul şi ultrasunetele muşcau neauzit în sticla dură. Mă sileam să nu privesc spasmele globului carnivor, impresionante ca o agonie. O fiară dezgustătoare murea acolo, zbătîndu-se zadarnic, o fiară care înghiţise nenumăraţi oameni albaştri şi care încercase s-o ucidă pe Plara. Mi-era silă, de parcă aş fi asistat la executarea unui criminal înrăit şi iremediabil detaşat de trunchiul omenirii. Vîjîitul giganticului glob oscilant răsuna lamentabil, ca un vaier. Tot mai slabe îi erau zvîcnetele şi învelişul neted începuse să se boţească, strîngîndu-se ca pielea unui obraz îmbătrînit.

Un şanţ îngust şi adînc brăzda acum orizontal trunchiul, la un metru de piatra luminişului. M-am apropiat şi, o dată cu Al-aut, am împins din toate puterile, proptindu-mi umărul în trunchiul ale cărui strălucitoare ape aurii se întunecaseră. Gigantul nu se clintea. Dar la a doua încercare am simţit un uşor balans şi imensul trunchi s-a aplecat încet, trosnind înspăimîntător. Pîrîitul sticlei sfărîmate s-a amestecat curînd cu bubuitul asurzitor, care a însoţit prăbuşirea sîngerosului idol. Piatra luminişului s-a cutremurat sub picioarele noastre. Nenumăraţi copaci de sticlă fuseseră striviţi sub greutatea colosului, iar imensul glob portocaliu, zbîrcit ca pînza unei paraşute neumflată de presiunea aerului, era străbătut de ultime tresăriri. Un lichid incolor se scurgea din el, înghiţit îndată de pulberea portocalie ce acoperea piatra gălbuie. O uriaşă suprafaţă circulară, netedă de parcă ar fi fost şlefuită, ocupa acum centrul luminişului, descoperind piramida ce adăpostea craniile jertfelor.

În clipa aceea un obiect, în care am recunoscut o suliţă, mi-a zburat pe lîngă ureche.

— Pieile-Albe ! am strigat, întorcîndu-mă către Al-aut.

L-am văzut prăbuşit, cu faţa peste masa sticloasă a trunchiului retezat. O suliţă i se înfipsese între umeri.

Nu mai ştiu cum l-am tîrît peste suprafaţa lucie şi cum am izbutit să mă adăpostesc, împreună cu el, dincolo de ciotul trunchiului. Am scos pistolul hipnotic şi am apăsat pe trăgaci, îndreptînd ţeava către Pieile-Albe, pe care le vedeam răsărind printre copacii de sticlă. Suliţele au mai vîjîit o vreme, izbind ciotul trunchiului sau trecînd peste capetele noastre, apoi nu s-a mai auzit nimic.

— Al-aut! am strigat, cuprinzînd în braţe trupul vlăguit.

Ochii cenuşii s-au deschis cu greu. Am smuls suliţa. Un val de sînge a ţîşnit din rană.

— Însemnările, a şoptit Al-aut. Pe I-lana...

Un nod mi se pusese în gît. Îmi tremurau mîinile.

— Stai, am îngăimat. Nu-i nimic... trece...

Dar ştiam că ireparabilul se produsese. Faţa arămie a lui Al-aut se învineţea. Apăsam cu palma mica spărtură a costumului de protecţie, prin care gerul şi hidrogenul năvăleau, paralizînd viaţa, şi mă simţeam zdrobit, anihilat, incapabil de reacţii. Al-aut murea. Stupid, în clipa întoarcerii. Dacă nu şi-ar fi pus în minte să reteze copacul! Era însă prea tîrziu, pentru speranţe, ca şi pentru păreri de rău.

— Rămîn, a şoptit anevoie. Spune-le...

Buzele i s-au mişcat, dar n-aveam să aflu vreodată, nimeni n-avea să mai afle ce dorise să spună. În ultima clipă, lumea de piatră se închisese peste el. În ochii lui cenuşii nu putusem citi şi ochii-i priveau acum, fără să vadă. Mi-am amintit din nou de foamea de imagini culese pe cea de a zecea lume, pe care i-o descoperisem în faţa ecranului de oţel din încăperea Marelui Consiliu... Neistovită i-a fost dat să-i rămînă foamea! Întreaga omenire avea să cunoască tot ce ar fi dorit să afle şi tocmai el nu va mai şti niciodată nimic. Datorită lui „lumea de rezerve" urma să devină o lume vie, a zecea a sistemului nostru. Datorită lui religia primitivă, născută în jurul sinistrului copac, primise o cumplită lovitură, retezarea idolului putînd duce la zdruncinarea credinţei sălbatice a Peilor-Albe

în magica lui putere. Destinul lui Al-aut se împlinise, pînă la capăt...

Pentru a treia oară mă avîntam în văzduhul lumii de piatră, purtînd în braţe un trup inert. Dar, dacă pe Plara o purtasem însufleţit de speranţă, dacă pentru Ganymed fusesem chinuit de nelinişte, de astă dată eram covîrşit de tragica certitudine a faptului ireversibil. Chipul sculptat în granit roşu al lui Al-aut era mai frumos decît oricînd, deşi în ochii lui cenuşii, larg deschişi, nimeni nu mai avea ce citi...

Prin văzduhul lumii de piatră, în braţe cu marele somn, zburam.

Al-aut a rămas pentru totdeauna pe lumea deschisă de el oamenilor. Roh nu mai e singur. În vechea criptă a marţienilor, pe poarta căreia semnul *toz* se învecinează acum cu floarea de *san-mu*, emblema planetei Venus, Al-aut stă în picioare, purtîndu-şi casca de cosmonaut pe braţul stîng. Faţa măslinie şi faţa roşie sînt calme şi grave deopotrivă. Alături, Roh şi Al-aut vor înfrunta milenii, primind oaspeţi din toate lumile Soarelui nostru şi, poate, din lumile altor Sori, căci Luna Ultimei nu va rămîne neştiută. A doua expediţie a omenirii va pleca spre ea peste cîteva zile, apoi va urma alta şi altele, la nesfîrşit. „Mai departe !" spuneau vechii marţieni...

...banda s-a sfîrşit. Am ascultat-o împreună cu Plara, privind pe fereastră la stejarul de pe craca căruia micul nostru Al-aut ne face semne. Acum îşi desface aripile şi coboară.

Kes a adormit de doi ani. Şi-a dus la bun sfîrşit cercetările şi a dovedit că Pieile-Albe pot cîştiga timpul pierdut, înălţîndu-se pînă la oamenii albaştri. Dovada vie a strădaniei lui, Ganymed, trebuie să sosească din clipă în clipă împreună cu Ochi-de-Aur, de care nu se mai desparte. Amîndoi sînt nerăbdători să se întoarcă pe cea de a zecea lume, părăsind costumele de protecţie pe care le poartă pe Pămînt. Acum, firește, putem comunica, şi am primit de la ei atîtea informaţii, încît Institutul Thuleean a alcătuit o amplă monobandă închinată lumii de piatră.

I-lana ne va însoţi şi în această expediţie, dar mă tem de clipa întîlnirii ei cu Al-aut, aşa cum aştept cu

neliniște regăsirea ochilor violeți, pe care i-am făcut să cunoască durerea...

De astă dată plecăm pentru un timp îndelungat. Știm mult mai multe decît am știut acum cîțiva ani, dar cine ar putea spune ce ne așteaptă pe mărunta lume de la hotarul sistemului nostru? Mai trăiește oare bătrîna preoteasă și cum va primi schimbările pe care le vom aduce împietritelor rînduieli de pe Thule? Ce ne va mai dezvălui fantastica lume de pe Zigha 3? Va izbuti Ganymed să ne apropie de Pieile-Albe?

Al-aut a intrat pe fereastră, spre desperarea Plarei. De pe pervaz ne întinde brațele și rîde, arătîndu-și dinții albi.

Îi va fi dat să zboare, cîndva, spre Zigha 3?

C U P R I N S

Prolog

1. Coloana lui Thule 5
2. Marele Consiliu 17

Partea întîi

1. Patru lumi pe aceeaşi navă 33
2. O prevestire de rău augur ? 43
3. Pădurea de sticlă 54
4. *Ea* ! 69
5. Şuviţele multicolore 79

Partea a doua

1. Peştera fosforescentă 95
2. Taina Marelui Zeu 111
3. Plara 128
4. O idee 140
5. Prea tîrziu... 152
6. Ecoul mileniilor 163
7. Poarta galactică 174
8. Ochi-Verzi 185
9. Destinul lui Al-aut 197

Epilog 211

Redactor responsabil : V. Zedinc
Tehnoredactor : G. Tănase

Dat la cules 17.12.1963. Bun de tipar 05.02.1964. Apărut 1964. Comanda nr. 6148. Tiraj 28.140. Hîrtie scris II A de 63 g/m², 540×840/16. Coli editoriale 11,81. Coli de tipar 13,5. A. T. 13.412. C.Z. pentru bibliotecile mici 8R—32.

Tiparul executat sub comanda nr. 31.028 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — R.P.R.

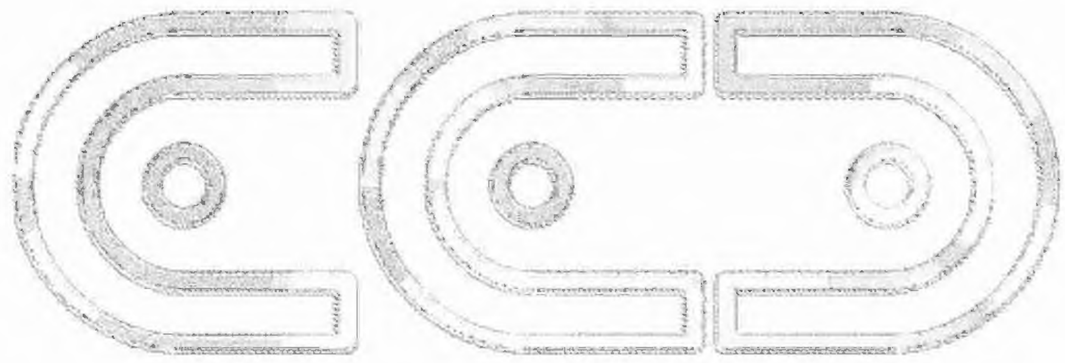

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

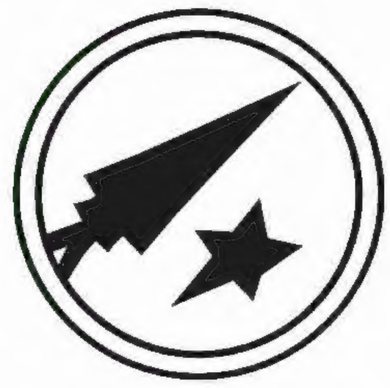

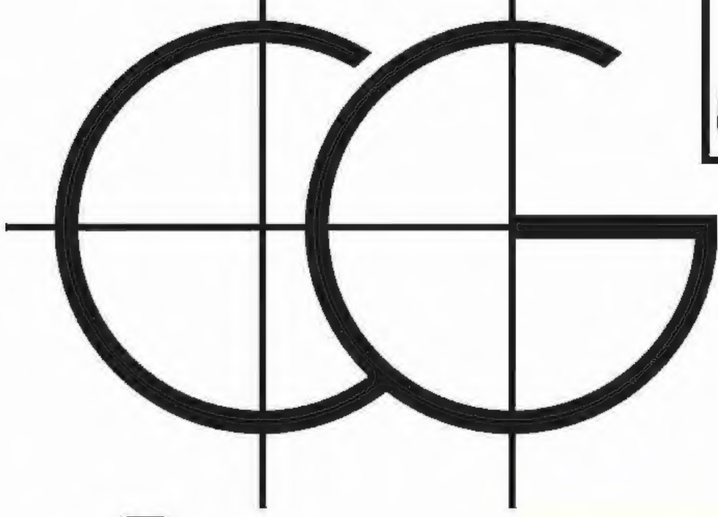

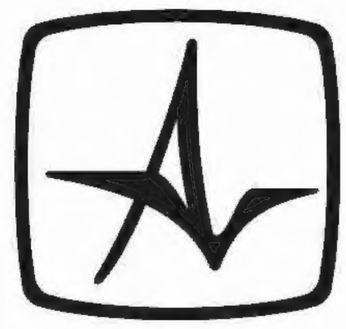

Antwerpen
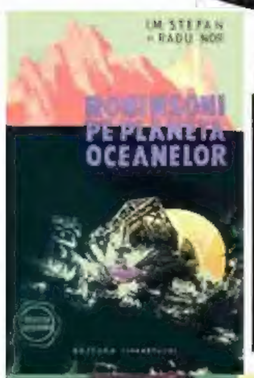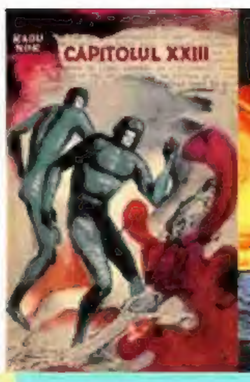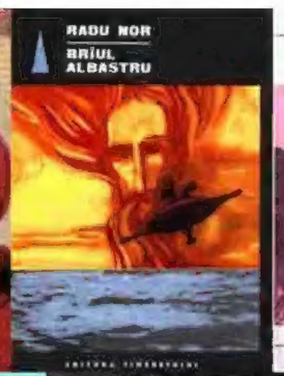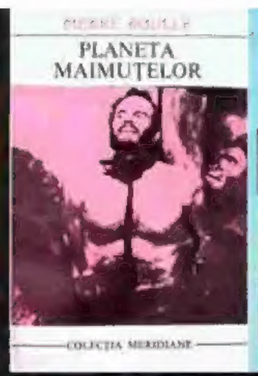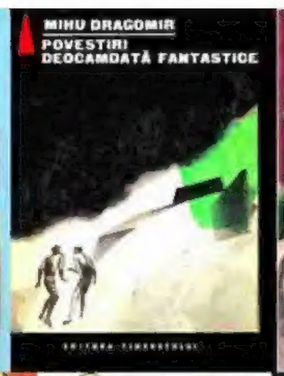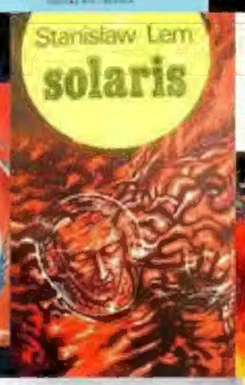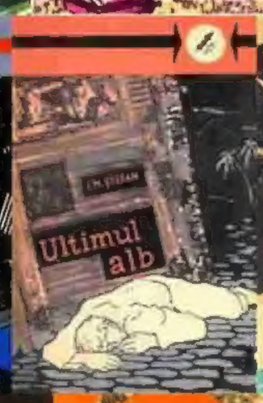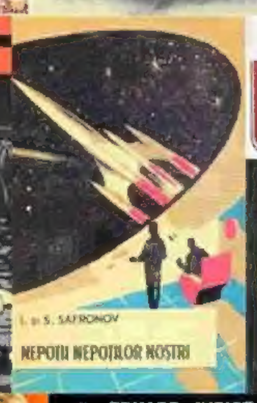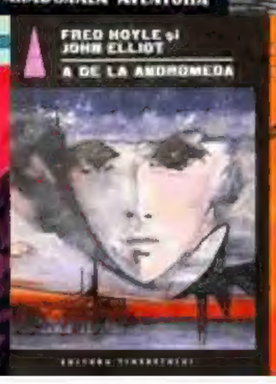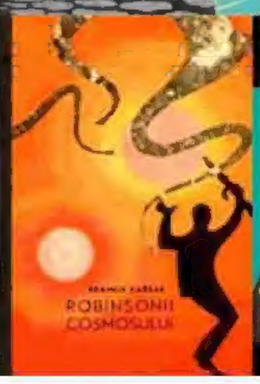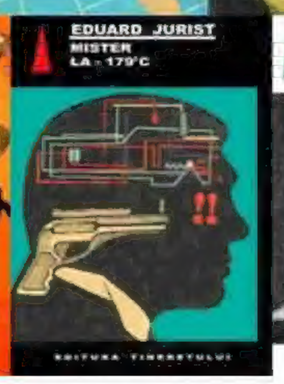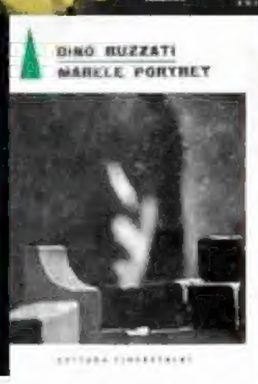
2024